બિખરે મોતી

તસ્હીહ વ ઈઝાફા શુદા એડીશન

જિલ્દે દોમ

بکھرے موتی

جلدِ دوم

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

બિખરે મોતી

તસ્હીહ વ ઈઝાફા શુદા એડીશન

જિલ્દે દોમ

بکھرے موتی جلدِ دوم

❋ ઈન્તિખાબ વ તરતીબ ❋

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી

❋ સઆદતમંદ ફરઝંદ ❋

મુબલ્લિગે આ'ઝમ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી

❋ લિપ્યાંતર ❋

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

તેહરીર

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી ઝીદ મજદુહુમ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ

નહ્મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ કરીમ. અમ્મા બા'દ :

"બિખરે મોતી" મેરી પસંદીદા બાતોંકા મજમૂઆ હૈ, ઈસકે દો હિસ્સે છપ ચુકે હૈં, લેકિન ઉનમેં ગલતિયાં હૈં ઈસ લિયે નઝરે સાની ઔર મુફીદ ઈઝાફોંકે બાદ છપે હુએ દોનોં હિસ્સોં, ઔર જો હિસ્સે અભી તક શાએઅ નહીં હુએ હૈં ઉન સબકો શાએઅ કરનેકી ઈજાઝત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમીન સાહબ પાલનપુરી ઉસ્તાઝે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકો દે રહા હૂં.

અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદસે જો એડીશન શાએઅ હો રહા હૈ ઉસમેં ગલતિયોંકો સહીહ કરનેકા પૂરા એહતિમામ કિયા ગયા હૈ, ઔર મુફીદ ઈઝાફે ભી કિયે ગયે હૈં ઈસ લિયે છપવાને વાલે હઝરાત પેહલે પુરાને એડીશનકો છપવાનેકી કોશિશ ન ફરમાએં, વસ્સલામ.

અલ્લાહકી રઝાકા તાલિબ
મુહમ્મદ યૂનુસ પાલનપુરી
૧૨ સફર સન હિજરી ૧૪૨૬
૨૩ માર્ચ સન ઈસ્વી ૨૦૦૫

ખૂશખબરી

બિખરે મોતી જિલ્દે સોમ (તીસરા હિસ્સા)

બહોત જલ્દ આ રહા હે

આજકે ઝમાનેમેં ઈન્સાન જહાં ખાને-પીને ઔર લિબાસ વગૈરહમેં મુખ્તલિફ કિસમકી ચીઝોંકા મિઝાજ રખતા હૈ, વહાં દીની મઆમલાતમેં ભી મુખ્તલિફ કિસમકે વાકેઆત, મુફીદ ઔર નાયાબ બાતેં સુનનેકા શૌક રખતા હૈ, મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સા. પાલનપુરીકી કઈ સાલકી કિતાબોંકે મુતાલઆકે દૌરાન નઝરસે ગુઝરી હુઈ મુખ્તલિફ મઝામીનકી મુફીદ ઔર નાયાબ બાતેં અપની કાપીમેં મહેફૂઝ રખકર આપને બિખરે મોતીકે નામસે પેશ કિયા હૈ. જિસમેં ઉમ્મતકે દીની મઆમલાતમેં મુખ્તલિફ મિઝાજ રખનેવાલે લોગોંકે લિયે મુફીદ માલૂમાત હાસિલ કરનેકા કીમતી ઝખીરહ મૌજૂદ હૈ.

ઈસ દુનિયામેં જહાં ઈન્સાનોંકે મિઝાજ જુદા જુદા હૈં ઈસી તરહ ઝબાનેં ભી જુદા જુદા હૈં. લિહાઝા ગુજરાતી ઝબાન જાનનેવાલે હઝરાતકી દીની પ્યાસ બુઝાનેકે લિયે હમને ગુજરાતી લીપીમેં બિખરે મોતી જિલ્દે દોમ (તસ્હીહકે સાથ) શાએઅ કિયા હૈ જો આપકે હાથોંમેં હૈ.

ઔર અબ અન્કરીબ બિખરે મોતી જિલ્દે સોમ બહોત જલ્દ ઈન્શાઅલ્લાહ શાએઅ હોકર મંઝરે આમ પર આ જાએગા. જિસમેં કઈ મુફીદ માલૂમાતકે સાથ સાથ 'અસ્માએ હુસ્ના' કે મઆની ઔર ઉસકે ફવાઈદ ઔર બરકાત તફસીલકે સાથ બયાન કિયે ગયે હૈં. જિનકો યાદ કરનેવાલા ઔર ઉન પર ઈમાન લાનેવાલા જન્નતકા હકદાર બન જાતા હૈ.

અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈસસે ઝિયાદાસે ઝિયાદા ફાઈદા ઉઠાનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન.

મૌ. સુલેમાન મજાદરી
નુરાની કુતુબખાના, છાપી.

બિખરે મોતી - જિલ્દે દોમ

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન | સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન | સફા

મઝમૂન | સફા

મઝમૂન	સફા

તકરીઝ

મુફસ્સિરે કુરઆન, મુહદ્દિસે કબીર, ફકીહે નફસ હઝરત મૌલાના મુફતી સઈદ અહદમ સાહબ પાલનપુરી દામત બરકાતુહુમ

ઉસ્તાઝે હદીસ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ ઔર શારેહ હુજ્જતુલ્લાહુલ બાલિગા

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન, વલ આકિબતુ લિલ્મુત્તકીન, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા સય્યિદિલ મુરૂસલીન, વ અલા આલિહી વ સહબિહી અજ્મઈન, અમ્મા બા'દ

"બિખરે મોતી" મેં જનાબ મુકર્રમ મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરીને ગુલહાએ રંગ રંગ ચુનકર હસીન ગુલદસ્તા તૈયાર કિયા હૈ. યે કિતાબ મૌલાનાકા કશકોલ (પ્યાલા)હૈ જિસમેં આપને કીમતી મોતી ઈખઠા કિયે હૈં. એક હસીન દસ્તરખ્વાન હૈ જિસ પર કિસમ કિસમકે લઝીઝ ખાને ચુને ગયે હૈં. ઈસ કિતાબમેં જહાં તફસીરી ફવાઈદ ઔર નુકાત હૈં, હદીસી નસાએહ ઔર ઈરશાદાત ભી હૈં. દઅવતી ઔર તબ્લીગી ચાશની લિયે હુએ સહાબા ઔર બાદકે અકાબિરકે વાકિઆત ભી હૈં જિનસે દિલ જલ્દ અસરપઝીર હોતા હૈ. નીઝ ઐસી દુઆએં ભી કિતાબમેં શામિલ કી ગઈ હૈં જો અમલિયાતકા રંગ લિયે હુએ હૈં. ઈસ તરહ કિતાબ બહોત દિલચસ્પ બન ગઈ હૈ.

નીઝ મૌલાના મુફતી અમીન સાહબ પાલનપુરી ઉસ્તાઝે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકી નઝરે સાનીને ઈસકી એઅતિબારિયતમેં ઈઝાફા કિયા હૈ, ગોયા કિતાબમેં ચાર ચાંદ લગાએ હૈં. ઈસ લિયે ઉમ્મીદ હૈ કે કિતાબ લોગોંકે લિયે બેહદ મુફીદ સાબિત હોગી. અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમાએં ઔર મુસન્નિફકે લિયે ઝખીરએ આખિરત બનાએં ઔર ઉમ્મતકો ઈસસે ફૈઝયાબ ફરમાએં. વસ્સલામ

સઈદ અહમદ અફલ્લાહુ અન્હુ પાલનપુરી
ખાદિમે દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ
૧૬ - સફર ૧૪૨૯ સન હિજરી

તઆરુફ વ તબ્સિરહ

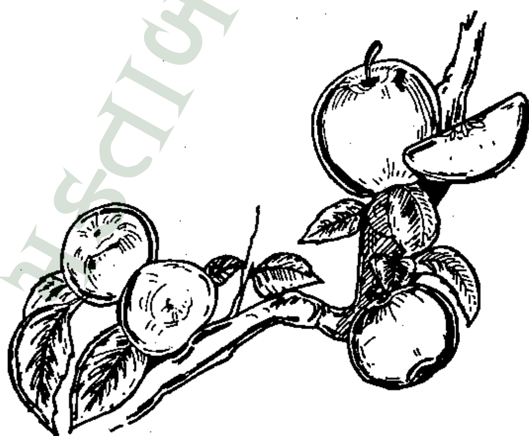
અઝ હઝરત મૌલાના શમ્સુલ હક સાહબ નદવી ઝીદ મજદુહુમ

મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી, દઅવત વ તબ્લીગકે નામવર ખતીબ વ વાઈઝ મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (જિનહોંને અપની પુરી ઉમર દઅવત વ તબ્લીગકે લિયે વકફ ફરમા દી થી, જો હઝરત જી મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ સાહબ (રહ.) કે ખાસ તરબિયત યાફતા થે, ઔર હઝરત જીકી વફાતકે બાદ તો બડે ઈજતિમાઆતકો ઉમૂમન મૌલાના હી ખિતાબ ફરમાતે થે, મૌલાનાકી તકરીર બડી મુઅસ્સિર ઔર આમ' ફહમ (સબકી સમઝમેં આનેવાલી)હોતી થી, દુઆ ભી લંબી ફરમાતે થે, મૌલાના યૂનુસ સાહબ ઉનહીં) કે ફરઝંદે અરજુમંદ (સાહબઝાદે) હૈં ઔર મૌલાનાકી વફાતકે બાદ અપને વક્તકા બડા હિસ્સા મરકઝ નિઝામુદ્દીનમેં ગુઝારતે હૈં, મૌલાનાકો મુફક્કિરે ઈસ્લામ હઝરત મૌલાના સૈયદ અબૂલ હસન અલી નદવી (રહ.) સે બૈઅત વ ખિલાફતકા શર્ફ ભી હાસિલ હૈ જિસકી વજહસે હઝરતકી તસ્નીફાતકા (કિતાબોંકા) ભી ઝૌક વ શૌકકે સાથ મુતાલઆ ફરમાતે હૈં, બડે ઈજતિમાઆતમેં શિરકતકા પૂરા એહતિમામ રેહતા હૈ. જિસ વક્ત યે સતરેં લિખ્ખી જા રહી હૈં, દો અહમ ઈજતિમાઆતમેં શિરકતકે બાદ ઈસ વક્ત યાની ૯ ઝીલહજ્જહકો ઈશ્કે સરમસ્તીકે આલમમેં અરફાતમેં હોંગે. અલ્લાહ તઆલા હજ્જે મબરૂર (મકબૂલ) નસીબ ફરમાએ, યે એક દૂર ઉફતાદહકી દુઆ હૈ. **રબ્બના તકબ્બલ મિન્ના ઈન્નક અન્તસ્સમીઉલ અલીમ.**

મૌલાના અપની તકારીરમેં અહાદીસે શરીફા ઔર તકારીર ઔર બુઝુર્ગોંકે તઝકિરોંમેં મઝકૂર મુઅસ્સિર વાકિઆત વ હિકાયાત ઔર નસાએહ વ હિકમકો બયાના કરતે, ઔર સુનને વાલોંકે દિલોંકો ગરમાતે, ઔર દીની ગૈરત વ હમિય્યતકો જગાતે હૈં. મૌલાના અરસાસે ઐસે મુઅસ્સિર વાકિઆત તાલીમાત ઔર બાઝ ઝરૂરી મસાઈલ વ ફતાવાકી બયાઝ (કાપી - બુક) ભી તૈયાર કરતે જાતે હૈં, જો વાકઈ બિખરે મોતિયોંકા બડા ખૂબસૂરત વ દિલકશ હાર હૈ, જો પઢનેવાલેકે દિલકો ખીંચતા હૈ ઔર રૂહકો બાલીદગી અતા કરતા હૈ, ખુસૂસન

રમઝાનુલ મુબારકમેં મૌલાના મૌસૂફકા તરાવીહકે બાદ બમ્બઈમેં દો જગહ વઅઝ ઔર તફસીરે કુરઆન પાક બયાન કરનેકા મામૂલ હૈ, જિસકા સિલસિલા બારહ બજે રાત તક જારી રેહતા હૈ ઔર ખતમ ગ્લોગીર આવાઝમેં લંબી દુઆ પર હોતા હૈ, લોગોંને દૂર દૂર કનેક્શન લે રખ્ખે હૈં જિસસે ઘરોંમેં મસ્તૂરાત (ઔરતેં) ભી શૌકકે સાથ મૌલાનાકે મુઅસ્સિર વઅઝકો સુનતી હૈં, ઉન તકરીરોં ઔર બયાનમેં મૌલાના ઈનહીં બિખરે મોતિયોંકો મૌકા વ મુનાસિબતસે બયાન વ તકરીરકી ઝીનત બનાતે જાતે હૈં, જો અબ કિતાબી શકલમેં આ ગયે હૈં, ઈન બિખરે મોતિયોંકા મુતાલઆ બડા મુફીદ ઔર દિલકો ગરમાનેવાલા હૈ, ઝબાન વ બયાન આસાન હૈ, અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ હૈ કે ઈસસે ઝિયાદાસે ઝિયાદા ફાઈદા પહોંચાએ.

(તામીરે હયાત ૨૫ જાન્યુઆરી સન ઈસવી ૨૦૦૫, સ. ૨૬)

તકરીઝ

મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમીન સાહબ પાલનપુરી

ઉસ્તાઝે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ વહ્દહૂ, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા મન્ લા નબિય્ય બઅ્દહૂ, અમ્મા બા'દ.

મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી, હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (રહ.) કે બડે સાહબઝાદે હૈં, મૌસૂફને સન હિજરી ૧૩૯૩ મુતાબિક સન ઈસવી ૧૯૭૩ મેં મઝાહિરે ઉલૂમ સહારનપુરસે ઉલૂમે મુતદાવલાસે ફરાગત હાસિલ કી હૈ, તાલિબે ઈલ્મીકે ઝમાનેસે આપકા મહેબૂબ મશ્ગલા અસ્લાફ વ અકાબિરકી કિતાબોંકા મુતાલઆ ઔર પસંદીદા બાતોંકો કાપીમેં મહેફૂઝ કરના હૈ.

ઉલૂમે મુતદાવલાસે ફરાગતકે બાદ એક લંબે અરસા તક વાલિદે મોહતરમકે ઝેરે સાયા દઅવત વ તબ્લીગકે કામમેં રાત દિન લગે રહે, ઔર વાલિદે મોહતરમકે ઔસાફ વ કમાલાતકો જઝ્બ કરતે રહે, જિન હઝરાતને હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (રહ.) કે બયાનાત સુને હૈં ઔર ઉનકો કરીબસે દેખા હૈ, વો ઈસ બાતકી ખુલે દિલસે ગવાહી દેંગે કે મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ અખ્લાક વ આદાત ઔર ઔસાફ વ કમાલાતમેં ઉમરે સાની (દૂસરે ઉમર) હૈં.

દઅવત વ તબ્લીગકે કામસે મૌલાના જો દિલચસ્પી રખતે હૈં વો સૂરજસે ઝિયાદા રોશન હૈ, ઔર રમઝાનુલ મુબારકમેં તરાવીહકે બાદ બમ્બઈમેં મૌસૂફકે જો બયાનાત હોતે હૈં ઉનસે આપકી ઉલૂમે કુરઆનકે સાથ મુનાસિબત ઝાહિર હૈ. હઝારોં આદમી અપને ઘરોંમેં કનેકશન સિર્ફ મૌલાનાકે બયાનાત સુનનેકે લિયે રખતે હૈં. ઈસ તરહ મરદોંકે સાથ મસ્તૂરાત (ઔરતેં) ભી આપકે બયાનોંસે ખૂબ ફાઈદા હાસિલ કરતી હૈં.

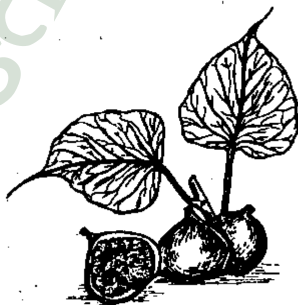
દૂસરી તરફ મૌલાના ઉન પસંદીદા બાતોંકો જો આપ તાલિબે ઈલ્મીકે ઝમાનેસે અબ તક મુન્તખબ વ મહેફૂઝ ફરમા રહે હૈં "બિખરે મોતી" કે નામસે શાએઅ ફરમાકર પૂરી ઉમ્મતે મુસ્લિમાકો ફૈઝ પહોંચા રહે હૈં, બિલાશુબા યે

કિતાબ ઈસ્મે બામુસમ્મા હૈ, જો ખૂશ કિસ્મત ઈસકો દેખતા હૈ ખતમ કિયે બગૈર દમ નહીં લેતા.

મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાબહ પાલનપુરી ઝીદ મજદુહુમને ઈસ કિતાબમેં બડી કીમતી ઔર અનમોલ બાતેં કિસી તરતીબકા લિહાઝ કિયે બગૈર જમા કર દી હૈં, ઈસ લિયે ઈસકા નામ "બિખરે મોતી" રખ્ખા ગયા હૈ, અલ્લાહ તઆલા ઈસ કિતાબકો ઉમ્મતકે લિયે રુશ્દ વ હિદાયતકા ઝરીઆ બનાએ! ઔર મૌસૂફકો અજરે અઝીમ અતા ફરમાએ! આમીન યા રબ્બલ આલમીન!

ઈસ કિતાબકે દો હિસ્સે કઈ નાશિરાને કુતુબને શાએઅ કિયે હૈં, લેકિન ઉનમેં કાફી ગલતિયાં થીં, અકસર અરબી ઈબારતોં પર એઅરાબ નહીં થે, નીઝ બાઝ અરબી ઈબારતોંકે તર્જુમે નહીં થે, જિસકી વજહસે પઢને વાલોંકો સમઝનેમેં દુશ્વારી પેશ આતી થી, ઈસ લિયે નઝરે સાની ઔર મુફીદ ઈઝાફોંકે બાદ માહે રબીઉલ અવ્વલ સન હિજરી ૧૪૨૬ મેં પેહલા હિસ્સા "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" ને શાએઅ કિયા. અબ દો માહકે બાદ દૂસરા હિસ્સા ઈસી તરહ નઝરે સાની ઔર મુફીદ ઈઝાફોંકે બાદ "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" સે શાએઅ હો રહા હૈ, યે એડીશન સાબિકા (અગલે) તમામ એડીશનોંસે ફાઈક (આ'લા) હૈ.

મુહમ્મદ અમીન પાલનપુરી
ખાદિમે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ
૧ જુમાદલ ઉલા સન હિજરી ૧૪૨૬

અર્ઝે નાશિર

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા સય્યિદિલ્ અંબિયાઈ વલ્ મુર્સલીન, વલ્આકિબતુ લિલ્મુત્તકીન.

ઈસ કિતાબ (બિખરે મોતી) કે દો હિસ્સે સબસે પેહલે પાકિસ્તાનસે શાએઅ હુએ થે, ફિર હિન્દુસ્તાનકે કઈ નાશિરાને કુતુબને પાકિસ્તાની એડીશનકો બેઐનિહી (ઉસી તરહ) શાએઅ કિયા, ઉન એડીશનોંમેં બહોત ઝિયાદા ગલતિયાં હૈં, નીઝ અકસર અરબી ઈબારતોં પર એઅરાબ ભી નહીં હૈં, ઔર બાઝ જગહ સિર્ફ અરબી ઈબારત હૈ ઉસકા તર્જુમા નહીં હૈ, મગર કિસી નાશિરને ઉસકી ઈસ્લાહકી તરફ તવજ્જોહ નહીં કી.

બિલ આખિર સાહિબે કિતાબ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી દામત બરકાતુહુમને અહકરકો યાદ ફરમાયા, ઔર ગલતિયોંકી તસ્હીહ, અરબી ઈબારતોં પર એઅરાબ (ઝબર-ઝેર) લગાને ઔર ઉનકે તર્જુમે કરનેકી ફરમાઈશ કી, બંદાને અપની મસરૂફિયતકા ઉઝર કિયા, મગર મૌલાનાને ઈસરાર ફરમાયા તો બંદાને ઈસ શર્ત પર કે તસ્હીહ વ ઈઝાફાકે બાદ ઈસ કિતાબકો મૈં "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" સે શાએઅ કરૂંગા, આમાદગી ઝાહિર કી, મૈલાનાને બડી ખૂશીકા ઈઝહાર ફરમાયા, ઔર દુઆઓંકે સાથ વો તેહરીર ભી લિખ દી જો સફા દો (૨) પર હૈ.

ઉસકે બાદ અહકરને મુખ્તલિફ એડીશન જો બાઝારમેં દસ્તયાબ થે હાસિલ કિયે, તમામ એડીશન પાકિસ્તાની એડીશનકા ચરબા (હૂબહૂ નકલ) થે, અલબત્તા મૌલાનાકે પાસ ઈસ કિતાબકા પેહલા હિસ્સા કિતાબત શુદા રખ્ખા થા, મૌલાનાને વો મુઝે ઈનાયત ફરમાયા, ઉસમેં અરબી ઈબારતોં પર એઅરાબ લગે હુએ થે, મગર બાઝ જગહ અરબી ઈબારતોંકે તર્જુમે નહીં થે, ઔર કિતાબ તીનસો પિછત્તર (૩૭૫) સફહાત પર ફૈલી હુઈ થી, ઈસ લિયે મૈંને ફિરસે નયે સિરસે ઉસકી તસ્હીહ કી, જહાં અરબી ઈબારતોંકે તર્જુમે નહીં થે વહાં તર્જુમોંકા ઈઝાફા કિયા, ઔર પઢને વાલોંકી સહૂલતકે લિયે એક કાલમમેં અરબી ઔર ઉસકે સામને દૂસરે કાલમમેં ઉસકા તર્જુમા રખ્ખા, નીઝ જહાં આયતોંકી તરફ ઈશારા યા

આયતોંકા ઈબ્તિદાઈ હિસ્સા ઝિક્ર કિયા ગયા થા વહાં કામિલ આયતે કરીમા તર્જુમાકે સાથ દર્જ કીં, તાકે પઢને વાલોંકો સમઝનેમેં કોઈ દુશ્વરી પેશ ન આએ.

અલગર્ઝ કિતાબ આસાન ઔર ઉમદા બનાનેકી પૂરી કોશિશ કી, તીન માહ મુસલસલ કોશિશ કરનેકે બાદ ઈસકા પેહલા હિસ્સા મુકમ્મલ કિયા જો માહે રબીઉલ અવ્વલ સન હિજરી ૧૪૨૬ મેં "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" સે શાએઅ હો ચુકા હૈ. અબ દો માહકે બાદ પેહલે હિસ્સેકી તરહ દૂસરા હિસ્સા તસ્હીહ વ ઈઝાફાકે બાદ "અલ અમીન કિતબિસ્તાન દેવબંદ" સે શાએઅ હો રહા હૈ, ઈન દોનોં હિસ્સોંકો આપ દૂસરે તબઅ શુદા એડીશનોંસે મિલાકર દેખેંગે તો અંદાઝા હોગા કે "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" કે એડીશનમેં કિતના ઈઝાફા ઔર કિતની તસ્હીહાત કી ગઈ હૈં, ઈન્શા અલ્લાહ યે એડીશન અગલે તમામ એડીશનોંસે ફાઈક નઝર આએગા, યે મહઝ અલ્લાહ તઆલાકા ફઝલ ઔર હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી દામત બરકાતુહુમકી દુઆઓંકી બરકત હૈ, અલ્લાહ તઆલા ઈસ કિતાબકો મૌલાનાકે લિયે સદકએ જારિયા, ઔર હમ સબકે લિયે રુશ્દ વ હિદાતકા ઝરીઆ બનાએ! આમીન યા રબ્બલ આલમીન.

મુહમ્મદ અમીન પાલનપુરી
ખાદિરમે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ
૧ જમાદીલ ઉલા સન હિજરી ૧૪૨૬

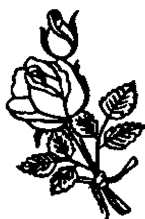
બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ

ખુદાકે નામસે આગાઝ કર રહા હૂં મૈં
જો મહેરબાન હૈ બહોત ઔર રહમવાલા હૈ

યે માના કે પુર ખતા હૂં મગર હૂં તો તેરા બંદા
અગર તૂ મુઝે નિબાહ લે તો તેરી બંદા પરવરી હૈ

ઈન્કિલાબાતે ઝમાના વાઈઝે રબ હૈં સુન લો!
હર તગય્યુરસે સદા આતી હૈ ફફ્‌હમ! ફફ્‌હમ!

જબ દુનિયા જાતી હૈ તો હસરત છોડ જાતી હૈ
ઔર જબ આતી હૈ તો હઝારોં ગમ સાથ લાતી હૈ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા કઈ દિનકા ફાકા

મુસ્નદે હાફિઝ અબૂ યઅલામેં હદીસ હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) પર કઈ દિન બગૈર કુછ ખાએ ગુઝર ગયે, ભૂખસે આપ (સ.અ.વ.) કો તકલીફ હોને લગી, આપ અપની સબ બીવિયોંકે ઘર હો આએ, લેકિન કહીં ભી કુછ ન પાયા. હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કે પાસ આએ ઔર દરયાફત ફરમાયા કે બચ્ચી! તુમહારે પાસ કુછ હૈ કે મૈં ખા લૂં? મુઝે બહોત ભૂખ લગ રહી હૈ, વહાંસે ભી યેહી જવાબ મિલા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) પર મેરે માં બાપ કુરબાન હોં! કુછ ભી નહીં, અલ્લાહકે નબી (સ.અ.વ.) વહાંસે નિકલે હી થે કે હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કી લોન્ડીને દો રોટિયાં ઔર ગોશ્તકા ટુકડા હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કે પાસ ભેજા, આપ (રદિ.) ને ઉસે લેકર લગન (થાલી) મેં રખ લિયા, ઔર ફરમાને લગીં : ગો મુઝે મેરે ખાવિંદ ઔર બચ્ચોંકો ભી ભૂખ હૈ. લેકિન હમ સબ ફાકાસે ગુઝાર દેંગે, ઔર ખુદા તઆલાકી કસમ! આજ તો યે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો હી દૂંગી, ફિર હઝરત હસન (રદિ.) યા હઝરત હુસૈન (રદિ.) કો આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં ભેજા કે આપ (સ.અ.વ.) કો બુલા લાએં. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) રાસ્તે હીમેં થે લૌટ આએ, કેહને લગીં : મેરે માં બાપ આપ પર ફિદા હોં, ખુદા તઆલાને કુછ ભેજવા દિયા હૈ, જિસે મૈંને આપ (સ.અ.વ.) કે લિયે છુપાકર રખ દિયા હૈ, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : પ્યારી બચ્ચી! લે આઓ. અબ જો કૂંડા ખોલા તો દેખતી હૈં કે બરતન રોટી ઔર ગોશ્તસે ભરા હુવા હૈ, દેખકર હૈરાન હો ગઈ, લેકિન ફૌરન સમઝ ગઈ કે ખુદા તઆલાકી તરફસે ઉસમેં બરકત નાઝિલ હો ગઈ હૈ. અલ્લાહકા શુક્ર કિયા, નબીએ ખુદા પર દુરૂદ પળ્હા ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ લાકર પેશ કર દિયા.

આપ (સ.અ.વ.) ને ભી ઉસે દેખકર ખુદાકી તા'રીફ કી ઔર દરયાફત ફરમાયા કે બેટી! યે કહાંસે આયા? જવાબ દિયા કે અબ્બા જાન! ખુદા તઆલાકે પાસસે વો જિસે ચાહે બેહિસાબ રોઝી દે. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ખુદા

તઆલાકા શુક્ર હૈ કે અય પ્યારી બચ્ચી! તુઝે ભી અલ્લાહ તઆલાને બની ઈસરાઈલકી તમામ ઔરતોંકી સરદાર (યાની હઝરત મરયમ રદિ.) જૈસા કર દિયા. ઉનહેં જબ કભી અલ્લાહ તઆલા કોઈ ચીઝ અતા ફરમાતા ઔર ઉનસે પૂછા જાતા તો યેહી જવાબ દિયા કરતી થીં કે ખુદાકે પાસસે હૈ. અલ્લાહ તઆલા જિસે ચાહે બેહિસાબ રિઝક દેતા હૈ. ફિર આં હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને હઝરત અલી (રદિ.) કો બુલાયા, ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને ઔર હઝરત અલી (રદિ.), હઝરત ફાતિમા (રદિ.) ને, હઝરત હસન ઔર હઝરત હુસૈન (રદિ.) ને ઔર આપ (સ.અ.વ.) કી સબ અઝવાજે મુતહ્હરાત (રદિ.) ઔર અહલે બૈત (રદિ.) ને ખૂબ શિકમ સૈર હોકર ખાયા, ફિર ભી ઈતના હી બાકી રહા જિતના પેહલે થા, જો આસપાસકે પડોસિયોંકે યહાં ભેજા ગયા. યે થી ખૈરે કસીર ઔર બરકત ખુદાએ તઆલાકી તરફસે.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ઉર્દૂ ૧ : ૪૦૬)

ફાઈદા : ઈસ વાકિઆસે એક તરફ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ભૂખકી શિદ્દત ઔર ફાકા બરદાશ્ત કરનેકા સબક મિલા. દૂસરી તરફ નેક ઔર દીનદાર ઔરતોંકે લિયે યે સબક ભી હૈ કે જબ કહીંસે અલ્લાહકી નેઅમત મિલે ઔર કોઈ પૂછે કે કિસને દિયા? તો જવાબમેં કહેં :

હુવ મિન્ ઈન્દિલ્લાહિ. ઈન્નલ્લાહ યર્ઝુકુ મંય્યશાઉ બિગૈરિ હિસાબ.

(સૂ. આલે ઈમરાન, આયત ૩૭)

યે અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે આયા હૈ, બેશક અલ્લાહ તઆલા જિસે ચાહતા હૈ બેહિસાબ રોઝી દેતા હૈ.

ઈમામ બુખારી (રહ.) કા ગુસ્સા પી જાના

અબ્દુલ્લાહ બિન મુહમ્મદ સયાદફી (રહ.) ઝિક્ર કરતે હૈં કે એક મરતબા મૈં ઈમામ બુખારી (રહ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા, અંદરસે આપકી કનીઝ આઈ ઔર તેઝીસે નિકલ ગઈ, પાંવકી ઠોકરસે રાસ્તામેં રખ્ખી હુઈ રોશનાઈકી શીશી ઉલટ ગઈ, ઈમામ સાહબને ઝરા ગુસ્સેસે ફરમાયા કૈસે ચલતી હૈ? કનીઝ બોલી : જબ રાસ્તા ન હો તો કૈસે ચલેં!

ઈમામ સાહબ યે જવાબ સુનકર ઈન્તિહાઈ તહમ્મુલ ઔર બુર્દબારીસે ફરમાતે હૈં : જા મૈંને તુઝે આઝાદ કિયા. સયાદફી કેહતે હૈં મૈંને કહા : ઉસને તો

આપકો ગુસ્સા દિલાનેવાલી બાત કહી થી, આપને આઝાદ કર દિયા? ફરમાયા ઉસને જો કુછ કહા ઔર કિયા મૈંને અપની તબીઅતકો ઉસી પર આમાદા કર લિયા. (તર્જુમા સહીહ બુખારી અઝ અલ્લામા વહીદુઝ્ઝમાં સા. સ. ૧૩)

હદીસ શરીફમેં આયા હૈ. અય ઈબ્ને આદમ! જબ તુઝે ગુસ્સા આએ તો ઉસે પી જા. જબ મુઝે તુઝ પર ગુસ્સા આએગા તો મૈં પી જાઉંગા. બાઝ રિવાયતોંમેં હૈ અય ઈબ્ને આદમ! અગર ગુસ્સેકે વક્ત તૂ મુઝે યાદ રખ્ખેગા, યાની મેરા હુકમ માનકર ગુસ્સા પી જાએગા તો મૈં ભી અપને ગુસ્સેકે વક્ત તુઝે યાદ રખ્ખૂંગા યાની હલાકતકે વક્ત તુઝે હલાકતસે બચા લૂંગા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ઉર્દૂ ૧ : ૪૫૭)

હઝરત ઉમર ઈબ્ને અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) કી દઅવત પર હિન્દુસ્તાની રાજાઓંકા ઈસ્લામ કબૂલ કરના

ઉમર ઈબ્ને અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) ને હિન્દુસ્તાનકે રાજાઓંકો સાત ખુતૂત લિખ્ખે, ઔર ઉનકો ઈસ્લામ ઔર ઈતાઅતકી દઅવત દી ઔર વાદા કિયા કે અગર ઉનહોંને ઐસા કિયા તો ઉનકો અપની સલ્તનતોં પર બાકી રખ્ખા જાએગા ઔર ઉનકે હુકૂક વ ફરાઈઝ વોહી હોંગે જો મુસલમાનોંકે હૈં. ઉનકે અખ્લાક વ કિરદારકી ખબરેં વહાં પેહલે હી પહોંચ ચુકી થીં ઈસ લિયે ઉનહોંને ઈસ્લામ કબૂલ કિયા ઔર અપને નામ અરબોં હીકે નામ પર રખ્ખે.

(તારીખે દઅવત વ અઝીમત, ૧ : ૪૯)

હઝરત ઉમર ઈબ્ને અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) કે ઝમાનેમેં કોઈ ઝકાત લેનેવાલા નહીં થા

યહયા બિન સઈદ (રહ.) કેહતે હૈં કે મુઝે ઉમર ઈબ્ને અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) ને આફ્રિકામેં ઝકાતકી તહસીલ (વુસૂલી) પર મુકર્રર કિયા, મૈંને ઝકાત વુસૂલ કી, જબ મૈંને ઉસકે મુસ્તહિક (હકદાર) તલાશ કિયે જિનકો વો રકમ દી

જાએ તો મુઝે એક ભી મોહતાજ નહીં મિલા, ઔર એક શખ્સ ભી ઐસા ન મિલા, જિસકો ઝકાત દી જા સકે, ઉમર ઈબ્ને અબ્દુલ અઝીઝને સબકો ગની બના દિયા, બિલ આખિર મૈંને કુછ ગુલામ ખરીદકર આઝાદ કિયે, ઔર ઉનકે હુકૂકકા માલિક મુસલમાનોંકો બના દિયા.

એક દૂસરે કુરૈશી કેહતે હૈં કે ઉમર ઈબ્ને અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) કી મુખ્તસર મુદ્દતે ખિલાફતમેં યે હાલ હો ગયા થા કે લોગ ઝકાતકી બડી બડી રકમેં લેકર આતે થે કે જિસકો મુનાસિબ સમઝા જાએ દે દિયા જાએ, લેકિન મજબૂરન વાપસ કરની પડતી થી કે કોઈ લેનેવાલા નહીં મિલતા, ઉમર ઈબ્ને અબ્દુલ અઝીઝકે ઝમાનેમેં સબ મુસલમાન ગની હો ગયે, ઔર ઝકાતકા કોઈ મુસ્તહિક નહીં રહા.

ઈન ઝાહિરી બરકાતકે અલાવા જો સહીહ ઈસ્લામી હુકૂમતકા સાનવી નતીજા હૈ બડા ઈન્કિલાબ યે હુવા કે લોગોંકે રૂજહાનાત બદલને લગે, ઔર(દૂસરા) કૌમકે મિઝાજ વ મઝાકમેં તબ્દીલી હોને લગી, ઉનકે મઆસિર કેહતે હૈં કે હમ જબ વલીદકે ઝમાનેમેં જમા હોતે થે, તો ઈમારતોં ઔર તર્ઝે તામીરકી બાતચીત કરતે થે, ઈસ લિયે કે વલીદકા યેહી અસલ ઝૌક થા, ઔર ઉસકા તમામ અહલે મમલિકત પર અસર પડ રહા થા, સુલેમાન ખાનોં ઔર ઔરતોંકા બડા શાઈક થા, ઉસકે ઝમાનેમેં મજલિસોંકા બાતચીતકા મૌઝૂઅ યેહી થા, લેકિન ઉમર ઈબ્ને અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) કે ઝમાનેમેં નવાફિલ વ તાઆત, ઝિક્રો તઝકિરા, ગુફતગૂ ઔર મજલિસોંકા મૌઝૂઅ બન ગયા, જહાં ચાર આદમી જમા હોતે, તો એક દૂસરેસે પૂછતે કે રાતકો તુમહારા ક્યા પઢનેકા મામૂલ હૈ? તુમને કિતના કુરઆન યાદ કિયા હૈ? તુમ કુરઆન કબ ખતમ કરોગે? ઔર કબ ખતમ કિયા થા? મહીનેમેં કિતને રોઝે રખતે હો? (તારીખે દઅવત વ અઝીમત ૧ : ૫૦)

ગમોંસે નજાત પાનેકા આસાન નુસ્ખા

હઝરત શાહ ફૂલપુરીને ઈરશાદ ફરમાયા હૈ કે કિતના હી સખ્ત કબ્ઝ તારી હો, દિલમેં ઈન્તિહાઈ ઝુલ્મત ઔર જુમૂદ પૈદા હો ગયા હો ઔર સાલહા સાલસે દિલકી યે કૈફિયત ન જાતી હો તો હર રોઝ વુઝૂ કરકે પેહલે દો રકાત નફલ તૌબાકી નિય્યતસે પઢે, ફિર સિજદહમેં જાકર બારગાહે રબ્બુલ ઈઝ્ઝતમેં

આજિઝી ઔર નદામતકે સાથ ખૂબ ગિડગિડાએ ઔર ખૂબ ઈસ્તિગફાર કરે, ફિર ઈસ વઝીફેકો તીનસો સાઠ (૩૬૦) મરતબા પળ્હે (**યા હય્યુ યા કય્યૂમુ લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ઝાલિમીન**).

વઝીફા મઝકૂરામેં (**યા હય્યુ યા કય્યૂમુ**) દો અસ્માએ ઈલાહિયા ઐસે હૈં જિનકે ઈસ્મે આઝમ હોનેકી રિવાયત હૈ, ઔર આગે વો ખાસ આયત હૈ જિસકી બરકતસે હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) ને તીન તારીકિયોંસે નજાત પાઈ. પેહલી તારીકી અંધેરી રાતકી. દૂસરી પાનીકે અંદરકી. તીસરી મછલીકે શિકમ (પેટ) કી. ઉન તીન તારીકિયોંમેં હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કી ક્યા કૈફિયત થી ઉનકો ખૂદ હક તઆલા શાનુહૂને ઈરશાદ ફરમાયા હૈ :

વહુવ મકઝૂમુન. (સૂરએ કલમ આયત ૪૮)

ઔર વો ઘુટ રહે થે.

"કઝમ" અરબી લુગતમેં ઉસ કુર્બ વ બેચેનીકો કેહતે હૈં જિસમેં ખામોશી હો. હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કો ઈસી આયતે કરીમાકી બરકતસે હક તઆલાને ગમસે નજાત અતા ફરમાઈ, ઔર આગે યે ભી ઈરશાદ ફરમાયા કે :

વ કઝાલિ-ક નુન્જીલ્ મુઅમિનીન. (સૂ. અંબિયા, આયત ૮૮)

ઔર ઈસી તરહ હમ ઈમાનવાલોંકો નજાત અતા ફરમાતે રેહતે હૈં.

પસ માલૂમ હુવા કે કિયામત તકકે લિયે ગમોંસે નજાત પાનેકે લિયે યે નુસ્ખા નાઝિલ ફરમા દિયા ગયા. જો કલિમા ગો ભી કિસી ઈઝતિરાબ વ બલામેં કસરતસે ઈસ આયતે કરીમાકા વિર્દ રખ્ખેગા ઈન્શા અલ્લાહ તઆલા નજાત પાએગા. (શરહે મસ્નવી મૌલાના રૂમ ઉર્દૂ. હઝરત મૌલાના હકીમ મુહમ્મદ અખતર સાહબ મદ્દ ઝિલ્લુહૂ હિસ્સા અવ્વલ સ. ૧૩૬)

મિસાલી માં કી મિસાલી તરબિયત

ઈમામ ગિઝાલી (રહ.) દીનકે બહોત બડે આલિમ ઔર અલ્લાહકે વલી થે, ઉનકી ઝિંદગીકો આપ દેખિયે ઉનકે પીછે ઉનકી માં કા કિરદાર નઝર આએગા.

મુહમ્મદ ગિઝાલી (રહ.) ઔર અહમદ ગિઝાલી (રહ.) દો ભાઈ થે, યે અપને લડકપનકે ઝમાનેમેં યતીમ હો ગયે થે, ઈન દોનોંકી તરબિયત ઉનકી વાલિદાને કી, ઉનકે બારેમેં એક અજીબ બાત લિખ્ખી હૈ કે માં ઉનકી ઈતની

અચ્છી તરબિયત કરનેવાલી થીં કે વો ઉનકો નેકી પર લાઈ યહાં તકકે આલિમ બન ગયે.

મગર દોનોં ભાઈયોંકી તબીઅતોંમેં ફર્ક થા. ઈમામ ગિઝાલી (રહ.) અપને વક્તકે બડે વાઈઝ ઔર ખતીબ થે ઔર મસ્જિદમેં નમાઝ પળ્હાતે થે. ઉનકે ભાઈ આલિમ ભી થે ઔર નેક ભી થે લેકિન વો મસ્જિદમેં નમાઝ પળ્હનેકે બજાએ અપની અલગ નમાઝ પળ્હ લિયા કરતે થે.

એક મરતબા ઈમામ ગિઝાલી (રહ.) ને અપની વાલિદાસે કહા અમ્મી! લોગ મુઝ પર એઅતિરાઝ કરતે હૈં કે તૂ ઈતના બડા ખતીબ ઔર વાઈઝ હૈ ઔર મસ્જિદકા ઈમામ ભી હૈ મગર તેરા ભાઈ તેરે પીછે નમાઝ નહીં પળ્હતા. અમ્મી આપ ભાઈસે કહિયે કે વો મેરે પીછે નમાઝ પળ્હા કરે. માંને બુલાકર નસીહત કી, ચુનાંચે અગલી નમાઝકા વક્ત આયા તો ઈમામ ગિઝાલી (રહ.) નમાઝ પળ્હાને લગે, ઔર ઉનકે ભાઈને પીછે નિય્યત બાંધ લી, લેકિન અજીબ બાત હૈ કે એક રકાત પળ્હનેકે બાદ જબ દૂસરી રકાત શુરૂ હુઈ તો ઉનકે ભાઈને નમાઝ તોડ દી, ઔર જમાઅતમેંસે બાહિર નિકલ આએ, જબ ઈમામ ગિઝાલી (રહ.) ને નમાઝ મુકમ્મલ કી ઉનકો બડી સુબકી (રૂસ્વાઈ) મહેસૂસ હુઈ, વો બહોત ઝિયાદા પરેશાન હુએ ઔર મગમૂમ દિલકે સાથ ઘર વાપસ લૌટે.

માં ને પૂછા! બેટા! બડે પરેશાન નઝર આતે હો! કેહને લગે અમ્મી! ભાઈ ન જાતા તો ઝિયાદા બેહતર રેહતા. યે ગયા ઔર એક રકાત પળ્હનેકે બાદ દૂસરી રકાતમેં વાપસ આ ગયા ઔર ઉસને આકર અલગ નમાઝ પળ્હી. માં ને ઉસકો બુલાકર પૂછા : બેટા! ઐસા ક્યૂં કિયા? છોટા ભાઈ કેહને લગા અમ્મી! મૈં ઉનકે પીછે નમાઝ પળ્હને લગા, પેહલી રકાત તો ઉન્હોંને ઠીક પળ્હાઈ મગર દૂસરી રકાતમેં અલ્લાહકી તરફ ધ્યાનકે બજાએ ઉનકા ધ્યાન કિસી ઔર જગહ થા ઈસ લિયે મૈંને ઉનકે પીછે નમાઝ છોડ દી ઔર આકર અલગ પળ્હ લી.

માં ને ઈમામ ગિઝાલી (રહ.) સે પૂછા કે ક્યા બાત હૈ? કેહને લગે કે અમ્મી! બિલકુલ ઠીક બાત હૈ, મૈં નમાઝસે પેહલે ફિકહકી એક કિતાબ પળ્હ રહા થા ઔર નિફાસકે કુછ મસાઈલ થે જિન પર ગૌરો ખૌઝ (સોચ વિચાર) કર રહા થા, જબ નમાઝ શુરૂ હુઈ તો પેહલી રકાત મેરી તવજ્જોહ ઈલલ્લાહમેં ગુઝરી,

લેકિન દૂસરી રકાતમેં વોહી નિફાસકે મસાઈલ મેરે ઝહનમેં આને લગ ગયે, ઉનમેં થોડી દેરકે લિયે ઝહન દૂસરી તરફ મુતવજ્જેહ હો ગયા ઈસ લિયે મુઝસે યે ગલતી હુઈ. માં ને ઉસ વક્ત એક ઠંડી સાંસ લી ઔર કહા : અફસોસ હૈ કે તુમ દોનોંમેંસે કોઈ ભી મેરે કામકા ન બના. ઈસ જવાબકો જબ સુના દોનોં ભાઈ પરેશાન હુએ. ઈમામ ગિઝાલી (રહ.) ને તો મઆફી માંગ લી, અમ્મી! મુઝસે ગલતી હુઈ મુઝે ઐસા નહીં કરના ચાહિયે થા, મગર દૂસરા ભાઈ પૂછને લગા અમ્મી! મુઝે તો કશ્ફ હુવા થા ઉસ કશ્ફકી વજહસે મૈંને નમાઝ તોડ દી તો મૈં આપકે કામકા ક્યૂં ન બના? માં ને જવાબ દિયા કે :

"તુમમેંસે એક નિફાસકે મસાઈલ ખડા સોચ રહા થા, ઔર દૂસરા પીછે ખડા ઉસકે દિલકો દેખ રહા થા, તુમ દોનોંમેંસે અલ્લાહકી તરફ તો એક ભી મુતવજ્જેહ ન થા, લિહાઝા તુમ દોનોં મેરે કામકે ન બને."

(દવાએ દિલ સ. ૨૧૧)

શહીદકી કિસ્મેં

(૧) રાહે ખુદામેં જિસકો કત્લ કિયા ગયા વો શહીદ હૈ.
(૨) પેટકી બીમારીમેં યાની દસ્ત ઔર ઈસ્તિસ્કામેં મરનેવાલા શહીદ હૈ.
(૩) પાનીમેં બેઈખ્તિયાર ડૂબકર મર જાનેવાલા શહીદ હૈ.
(૪) દીવાર યા છતકે નીચે દબકર મર જાનેવાલા શહીદ હૈ.
(૫) તાઊન (પ્લેગ) કી બીમારીમેં મરનેવાલા શહીદ હૈ.
(૬) ઝાતુલ જમ્બ યાની નમૂનિયાકી બીમારીમેં મરનેવાલા શહીદ હૈ.
(૭) જલકર મરનેવાલા શહીદ હૈ.
(૮) હાલતે હમલમેં મર જાનેવાલી ઔરત શહીદ હૈ.
(૯) કુંવારી મર જાનેવાલી ઔરત શહીદ હૈ.
(૧૦) જો ઔરત હામિલા હોનેકે બાદસે બચ્ચેકી પૈદાઈશ તક યા બચ્ચાકા દૂધ છુડાને તક મર જાએ વો શહીદ હૈ.
(૧૧) સિલ યાની દિક કી બીમારીમેં મરનેવાલા શહીદ હૈ.
(૧૨) હાલતે સફરમેં મરનેવાલા શહીદ હૈ.
(૧૩) સફરે જિહાદમેં સવારીસે ગિરકર મર જાનેવાલા શહીદ હૈ.

(૧૪) મુરાબિત યાની ઈસ્લામી મમલિકતકી સરહદોંકી હિફાઝતકે દૌરાન મર જાનેવાલા શહીદ હૈ.

(૧૫) ગળ્હેમેં ગિરકર મર જાનેવાલા શહીદ હૈ.

(૧૬) દરિંદોં યાની શેર વગૈરહકા લુકમા બન જાનેવાલા શહીદ હૈ.

(૧૭) અપને માલ, અપને અહલો અયાલ, અપને દીન, અપને ખૂન, ઔર હકકી ખાતિર કત્લ કિયા જાનેવાલા શહીદ હૈ.

(૧૮) દૌરાને જિહાદ અપની મૌત મર જાનેવાલા શહીદ હૈ.

(૧૯) ઔર જિસે શહાદતકી પુરખુલૂસ તમન્ના ઔર લગન હો મગર શહાદતકા મૌકા ઉસે નસીબ ન હો ઔર ઉસકા વક્ત પૂરા હો જાએ ઔર શહાદતકી તમન્ના દિલમેં લિયે દુનિયાસે રૂખ્સત હો જાએ વો શહીદ હૈ.

(૨૦) જિસ શખ્સકો હાકિમે વક્ત ઝુલ્મ વ તશદ્દુદકે તૌર પર કૈદખાનામેં ડાલ દે ઔર વો વહીં મર જાએ વો શહીદ હૈ.

(૨૧) જો શખ્સ તૌહીદકી ગવાહી દેતે હુએ અપની જાન, જાન આફરીંકે (ખુદાકે) સુપુર્દ કર દે વો શહીદ હૈ.

(૨૨) તપ યાની બુખારમેં મરનેવાલા શહીદ હૈ.

(૨૩) જો શખ્સ ઝાલિમ હાકિમકે સામને ખડે હોકર ઉસે અચ્છા ઔર નેક કામ કરનેકા હુકમ દે ઔર બુરે કામસે રોકે ઔર વો હાકિમ ઉસ શખ્સકો માર ડાલે તો વો શહીદ હૈ.

(૨૪) જિસ શખ્સકો ઘોડા યા ઊંટ કુચલ ડાલે ઔર રોન્દ ડાલે ઔર વો મર જાએ. યાની કિસી હાદસામેં મર જાએ જૈસે કાર કા હાદસા, હવાઈ જહાઝકા હાદસા વગૈરહ વગૈરહ. વો શહીદ હૈ.

(૨૫) જો ઝહરીલે જાનવરકે કાટનેસે મર જાએ વો શહીદ હૈ.

(૨૬) પાકબાઝ ઔર પરહેઝગાર આશિક જિસને અપને ઈશ્કકો છુપાયા ઔર ઉસી હાલમેં ઉસકા ઈન્તિકાલ હો ગયા વો શહીદ હૈ.

(૨૭) જો શખ્સ કશ્તીમેં બૈઠા ઔર દૌરાને સફર કય (વામીટ-ઉલટી) મેં મુબ્તલા હુવા તો ઉસે શહીદકા અજર મિલતા હૈ.

(૨૮) જિસ ઔરતને અપની સોકનકી મૌજૂદગીમેં સબર વ ઝબ્તસે કામ લિયા ઉસે શહીદકા સવાબ મિલેગા.

(૨૯) જો શખ્સ રોઝાના યે દુઆ (**અલ્લાહુમ્મ બારિક લી ફીલ મૌતિ વ**

ફીમા બઅ્દલ મૌત) પચીસ (૨૫) મરતબા પઢ્હેગા ઔર અપની ફિતરી મૌત મરેગા ઉસકો અલ્લાહ તઆલા શહીદકા સવાબ ઈનાયત ફરમાએંગે.

(૩૦) જો શખ્સ ઈશરાક ઔર ચાશ્તકી નમાઝકા એહતિમામ કરે, ઔર મહીનેમેં તીન રોઝે રખ્ખે, ઔર હાલતે સફર વ હઝરમેં વિત્રકી નમાઝ ન છોડે ઉસકે લિયે શહીદકા અજર લિખ્ખા જાતા હૈ.

(૩૧) જબ ઉમ્મતમેં એઅતિકાદી (અકીદાકી) ઔર અમલી ગુમરાહી ફૈલ જાએ ઉસ વક્ત સુન્નત પર મઝબૂતીસે કાઈમ રેહનેવાલા શહીદ હૈ.

(૩૨) તલબે ઈલ્મમેં મરનેવાલા શહીદ હૈ. ઔર તલબે ઈલ્મમેં મરનેવાલેસે વો શખ્સ મુરાદ હૈ જો હુસૂલે ઈલ્મ ઔર દર્સ વ તદરીસમેં (પઢ્હને - પઢ્હાનેમેં) મશ્ગૂલ હો, યા તસ્નીફ વ તાલીફમેં (કિતાબ લિખનેમેં) મસરૂફ હો, યા કિસી ઈલ્મી મજલિસમેં હાઝિર હો.

(૩૩) જિસ શખ્સને અપની ઝિંદગી લોગોંકી મહેમાનદારી ઔર ખાતિર વ તવાઝોઅમેં ગુઝારી વો શહીદ હૈ.

(૩૪) જો શખ્સ મૈદાને કારઝારમેં (જંગકે મૈદાનમેં) ઝખ્મી હોકર ફૌરન ન મર જાએ બલ્કે કમસે કમ ઈતની દેર તક ઝિંદા રહે કે દુનિયાકી કિસી ચીઝસે ફાઈદા ઉઠાએ વો ભી શહીદ હૈ.

(૩૫) શરીક યાની વો શખ્સ જો ગલેમેં પાની ફંસ જાને ઔર દમ ઘુટ જાનેકી વજહસે મર જાએ વો શહીદ હૈ.

(૩૬) જો શખ્સ મુસલમાનોંકે લિયે ગલ્લા (અનાજ) ફરાહમ કરે વો શહીદ હૈ.

(૩૭) જો શખ્સ અપને અહલો અયાલ (બાલ બચ્ચોં) ઔર અપને ગુલામ વ લોન્ડીકે લિયે કમાએ વો શહીદ હૈ.

(૩૮) જો મુસલમાન અપની બીમારીમેં હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કી યે દુઆ : **(લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ઝાલિમીન)** ચાલીસ (૪૦) મરતબા પઢ્હે ઔર ઉસી બીમારીમેં મર જાએ તો ઉસે શહીદકા સવાબ દિયા જાતા હૈ. ઔર અગર ઉસ બીમારીસે ઉસે છુટકારા મિલ જાએ તો વો ઉસ હાલમેં સિહ્હતમંદ (તન્દુરૂસ્ત) હોતા હૈ કે ઉસકી મગફિરત હો ચુકી હોતી હૈ.

(૩૯) યે ભી હદીસમેં આયા હૈ કે સચ્ચા ઔર અમાનતદાર તાજિર કિયામતકે દિન શુહદાકે સાથ હોગા.

(૪૦) જો શખ્સ જુમ્આકી રાતમેં મર જાતા હૈ વો શહીદ હૈ.

(૪૧) હદીસમેં યે ભી આયા હૈ કે બિલા ઉજરત (બગૈર મજદૂરી) સિર્ફ રઝાએ ઈલાહીકી ખાતિર અઝાન દેનેવાલા મુઅઝ્ઝિન ઉસ શહીદકે માનિંદ હૈ જો અપને ખૂનમેં લતપત તડપતા હો, નીઝ વો મુઅઝ્ઝિન જબ મરતા હૈ તો ઉસકી કબરમેં કીડે નહીં પડતે.

(૪૨) આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો શખ્સ મુઝ પર એક મરતબા દુરૂદ ભેજતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર દસ બાર અપની રહમત નાઝિલ ફરમાતે હૈં. જો શખ્સ મુઝ પર દસ મરતબા દુરૂદ ભેજતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર સો (૧૦૦) મરતબા અપની રહમત નાઝિલ ફરમાતે હૈં. ઔર જો શખ્સ મુઝ પર સો (૧૦૦) મરતબા દુરૂદ ભેજતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસકી દોનોં આંખોંકે દરમિયાન બરાઅત યાની નિફાક ઔર આગસે નજાત લિખ દેતે હૈં, ઔર અલ્લાહ તઆલા ઉસે કિયામતકે દિન શહીદોંકે સાથ રખ્ખેગા.

(૪૩) મન્કૂલ હૈ કે જો શખ્સ સુબહકે વક્ત તીન મરતબા : (**અઊઝુબિલ્લા હિસ્સમીઈલ્ અલીમિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ**) ઔર સૂરએ હશ્રકી આખરી તીન આયતેં પઢતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસકે સાથ સત્તર (૭૦) હઝાર ફરિશ્તે મુકર્રર કરતે હૈં, વો ફરિશ્તે ઉસકે લિયે શામ તક બખ્શિશકી દુઆ કરતે હૈં, ઔર વો શખ્સ અગર ઉસ દિન મર જાતા હૈ તો ઉસકી મૌત શહીદકી મૌત હોતી હૈ, ઔર જો શખ્સ શામકો યે આયતેં પઢતા હૈ વો ભી ઈસી અજરકા મુસ્તહિક હૈ.

મન્કૂલ હૈ કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને એક શખ્સકો વસિય્યત કી કે જબ તુમ રાતમેં સોનેકે લિયે અપને બિસ્તર પર જાઓ તો સૂરએ હશ્રકી આખરી આયતેં પઢ લો. ઔર ફરમાયા કે અગર તુમ રાતમેં યે પઢનેકે બાદ સોએ ઔર ઉસી રાતમેં મર ગયે તો શહીદકી મૌત પાઓગે.

(૪૪) મન્કૂલ હૈ કે જો શખ્સ મિરગી (વાય) કે મર્ઝમેં મર જાતા હૈ વો શહીદ હોતા હૈ.

(૪૫) જો શખ્સ હજ વ ઉમરહકે દૌરાન મર જાતા હૈ વો શહીદ હોતા હૈ.

(૪૬) જો શખ્સ બાવુઝૂ મરતા હૈ વો શહીદ હોતા હૈ.

(૪૭) ઈસી તરહ રમઝાનકે મહીનેમેં બૈતુલ મુકદ્દસ, મક્કા યા મદીનામેં

મરનેવાલા શખ્સ શહીદ હોતા હૈ.

(૪૮) દુબલાહટકી બીમારીમેં મરનેવાલા શખ્સ શહીદ હોતા હૈ.

(૪૯) જો શખ્સ કિસી આફત ઔર બલામેં મુબ્તલા હુવા ઔર ઉસ આફત વ બલા પર સબર વ રઝાકા દામન પકડે હુએ મર જાએ વો શહીદ હૈ.

(૫૦) જો શખ્સ સુબહ વ શામ (લહૂ મકાલીદુ સ્સમાવાતિ વલ્અર્ઝિ) પઢ્હે વો શહીદ હૈ.

(૫૧) મન્કૂલ હૈ કે જો શખ્સ નવ્વે (૯૦) બરસકી ઉમરમેં મરે.

(૫૨) યા આસેબઝદા (ભૂત પ્રેતકા સતાયા હુવા) હોકર મરે.

(૫૩) યા ઈસ હાલમેં મરે કે ઉસકે માં બાપ ઉસસે ખુશ હોં.

(૫૪) યા નેકબખ્ત બીવી ઈસ હાલમેં મરે કે ઉસકા ખાવિંદ ઉસસે ખુશ હો તો વો શહીદ હૈ.

(૫૫) ઈસી તરહ આદિલ હાકિમ વ બાદશાહ ઔર શરઈ કાઝી, યાની વો કાઝી જો હમેશા હક વ ઈન્સાફકી રોશનીમેં ફૈસલા કરે વો શહીદ હૈ.

(૫૬) જો મુસલમાન કિસી કમઝોર મુસલમાનકે સાથ ભલાઈકા મઆમલા કરે વો ભી શહીદ હૈ. (માખૂઝ અઝ મઝાહિરે હક જદીદ ૨ : ૩૪૭)

તીન બીમારિયાં જિનમેં બીમારકી ઈયાદત કરને યા ન કરનેમેં કોઈ હરજ નહીં

હઝરત ઝૈદ બિન અરકમ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને મેરી ઈયાદત ફરમાઈ જબકે મેરી આંખોંમેં દર્દ થા. (અહમદ, અબૂ દાઉદ)

ઈસ હદીસસે માલૂમ હુવા કે ઉસ શખ્સકી ઈયાદત કરના સુન્નત હૈ જો આંખ દુખને યા આંખકી દૂસરી બીમારીમેં મુબ્તલા હો.

ઔર જામેઅ સગીરમેં એક રિવાયત હૈ જિસકા મફહૂમ યે હૈ કે તીન બીમારિયાં ઐસી હૈં જિનમેં બીમારકી ઈયાદત ન કી જાએ : (૧) આંખેં દુખનેમેં (૨) ડાઢકે દર્દમેં (૩) ઔર દુમ્બલ (ફોડે) મેં.

ચૂંકે ઈન દોનોં હદીસોંમેં (બઝાહિર) તઆરુઝ (મુકાબલા) હૈ ઈસ લિયે ઈન દોનોંમેં ઈસ તાવીલકે ઝરીએ તતબીક (મુતાબિકત) પૈદા કી જાએગી કે ઈન બીમારિયોંમેં બીમારકી ઈયાદત વો લોગ ન કરેં જિનકે લિયે બીમારકો

તકલ્લુફ કરના પડે, યા ઉનકા આના બીમારકે લિયે ગિરાં (બોઝ) હો, ક્યૂંકે અગર વો લોગ ઐસે બીમારકી ઈયાદતકે લિયે જાએંગે તો આંખ દુખને યા આંખકી દૂસરી બીમારીકી શકલમેં બીમારકો અપની આંખ ખોલને પર મજબૂર હોના પડેગા, યા ડાઢ દુખનેકી સૂરતમેં ઉસે બાત કરનેકી વજહસે બહોત ઝિયાદા તકલીફ હોગી, ઈસી તરહ અગર દુમ્બલ (ફોડા) હોગા તો વો ઉનકી વજહસે ઠીક તરીકાસે બૈઠને પર મજબૂર હોગા, ઔર ઝાહિર હૈ કે ફોડેકી વજહસે ઉસકે લિયે કિસી એક, ઔર ઠીક હાલત પર બૈઠના બહોત ઝિયાદા તકલીફકા સબબ હોગા. હાં અગર ઐસે લોગ ઈયાદતકે લિયે જાએ જિનકી વજહસે બીમારકો તકલ્લુફ ન કરના પડે, યા ઉનકા જાના બીમાર પર ગિરાં (બોઝ) ન ગુઝરે તો ઈન બીમારિયોંમેં ભી ઈયાદતકે લિયે જાનેમેં કોઈ મુઝાઈકા (હરજ) નહીં.

(મઝાહિરે હક જદીદ ૨ : ૩૫૨)

હઝરત રાબિઆ બસરિયાકા બચપન ઔર ઉનકા ઝુહદ વ તકવા

હઝરત રાબિઆ બસરિયા (રહ.) સે જો ઔલિયાએ કામિલીનમેંસે થીં કિસી શખ્સને પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાકી તલબકા રાસ્તા આપકે હાથ કૈસે લગા? યાની ખુદાકી તલબકી ઈબ્તિદા ક્યૂંકર હુઈ?

ફરમાયા કે મૈં સાત બરસકી થી કે બસરામેં કહત (કાળ) પડા, મેરે માં બાપકી વફાત હો ગઈ, ઔર મેરી બહેનેં મુતફર્રિક (અલગ-અલગ) હો ગઈ, ઔર મુઝે રાબિઆ (ચોથી) ઈસ લિયે કેહતે હૈં કે મેરી તીન બહેનેં ઔર થીં, ચોથી મૈં થી, પસ મૈં એક ઝાલિમકે હાથ પડી, ઉસને મુઝકો છ (૬) દિરહમમેં બેચ ડાલા. જિસ શખ્સને મુઝકો ખરીદા થા વો મુઝસે સખ્તસે સખ્ત કામ લેતા થા. એક રોઝ મૈં કોઠેસે ગિર પડી ઔર મેરા હાથ ટૂટ ગયા. મૈંને અપના ચેહરા ઝમીન પર રખ્ખા ઔર અર્ઝ કિયા : બારે ખુદાયા! મૈં એક ગરીબ યતીમ લડકી હૂં, એક શખ્સકી કૈદી પડી હૂં, મુઝ પર રહમ ફરમા, મૈં તેરી રઝા ચાહતી હૂં, અગર તૂ રાઝી હૈ તો ફિર મુઝે કોઈ ફિકર નહીં.

ઉસકે જવાબમેં મૈંને એક આવાઝ સુની કે અય ઝઈફા! ગમ મત ખા, કે કલકો તુઝે એક ઐસા મરતબા હાસિલ હોગા કે મુકર્રબાને આસમાન તુઝકો

અચ્છા જાનને લગેંગે.

ઉસકે બાદ મૈં અપને માલિકકે ઘર આઈ તો મૈંને રોઝા રખના શુરૂ કિયા ઔર રાતકો એક ગોશામેં જાકર ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો જાતી. એક મરતબા મૈં આધી રાતકો હક તઆલાસે મુનાજાત કર રહી થી ઔર યે કેહ રહી થી : ઈલાહી! તૂ જાનતા હૈ કે મેરે દિલકી ખ્વાહિશ તેરે ફરમાનકી મુવાફિકતમેં હૈ, ઔર મેરી આંખકી રોશની તેરી ખિદમત કરનેમેં હૈ, ઔર તૂ મેરી નિય્યતકો જાનતા હી હૈ કે અગર મેરે ઝિમ્મે મખ્લૂકકી ખિદમત ન હોતી તો ઘડી ભરકે લિયે ભી તેરી ઈબાદતસે આસૂદા ન હોતી. લેકિન તૂને મુઝકો એક મખ્લૂકકે હાથ કૈદ કર દિયા હૈ. મૈં યે દુઆ કર હી રહી થી કે મેરે માલિકને મેરે સર પર એક કિન્દીલ (ફાનોસ) નૂરકી બગૈર ઝંજીરકે લટકી હુઈ દેખી જિસકે સબબ સારા ઘર રોશન હો ગયા થા. દૂસરે દિન માલિકને મુઝે બુલાયા ઔર બહોત ખાતિર કી, ઔર આઝાદ કર દિયા. બસ મૈંને ઉસસે ઈજાઝત લી ઔર આબાદીસે બાહિર નિકલી ઔર વૈરાનેકી રાહ લી જહાં કોઈ આદમી ન થા, ઔર અપને રબકી ઈબાદતમેં મશશ્ગૂલ હો ગઈ. ચુનાંચે હર રાત હઝાર રકાત નમાઝ પઢતી થી.

(મિસાલી ખવાતીન મુહમ્મદ ઈસહાક મુલતાની)

કિયામતકી બહત્તર (૭૨) નિશાનિયાં

હઝરત હુઝૈફા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે કિયામતકે કરીબ બહત્તર (૭૨) બાતેં પેશ આએંગી.

(૧) લોગ નમાઝેં ગારત કરને લગેંગે. યાની નમાઝોંકા એહતિમામ રૂખ્સત હો જાએગા. યે બાત અગર ઈસ ઝમાનેમેં કહી જાએ તો કોઈ ઝિયાદા તઅજ્જુબકી બાત નહીં સમઝી જાએગી, ઈસ લિયે કે આજ મુસલમાનોંકી અકસરિયત ઐસી હૈ જો નમાઝકી પાબંદ નહીં હૈ. લેકિન હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને યે બાત ઉસ વક્ત ઈરશાદ ફરમાઈ થી જબ નમાઝકો કુફ્ર ઔર ઈમાનકે દરમિયાન હદ્દે ફાસિલ (ફર્ક કરનેવાલી હદ) કરાર દિયા ગયા થા. ઉસ ઝમાનેમેં મોમિન કિતના હી બુરેસે બુરા હો, ફાસિક વ ફાજિર હો, બદકાર હો, લેકિન નમાઝ નહીં છોડતા થા. ઉસ ઝમાનેમેં આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે લોગ નમાઝેં ગારત કરને લગેંગે.

(૨) અમાનત ઝાએઅ કરને લગેંગે, યાની જો અમાનત ઉનકે પાસ રખ્ખી જાએગી ઉસમેં ખયાનત કરને લગેંગે.

(૩) સૂદ (વ્યાજ) ખાને લગેંગે.

(૪) ઝૂઠકો હલાલ સમઝને લગેંગે, યાની ઝૂઠ એક ફન ઔર હુનર બન જાએગા.

(૫) મામૂલી મામૂલી બાતોં પર ખૂનરેઝી કરને લગેંગે, ઝરાસી બાત પર દૂસરેકી જાન લે લેંગે.

(૬) ઊંચી ઊંચી બિલ્ડીંગેં બનાએંગે.

(૭) દીન બેચકર દુનિયા જમા કરેંગે.

(૮) કતઅ રહમી, યાની રિશ્તેદારોંસે બદસુલૂકી હોગી.

(૯) ઈન્સાફ નાયાબ હો જાએગા.

(૧૦) ઝૂઠ સચ બન જાએગા.

(૧૧) લિબાસ રેશમકા પહેના જાએગા.

(૧૨) ઝુલ્મ આમ હો જાએગા.

(૧૩) તલાકોંકી કસરત (ઝિયાદતી) હોગી.

(૧૪) નાગહાની (અચાનક કી) મૌત આમ હો જાએગી, યાની ઐસી મૌત આમ હો જાએગી જિસકા પેહલેસે પતા નહીં હોગા બલ્કે અચાનક પતા ચલેગા કે ફલાં શખ્સ અભી ઝિંદા ઠીકઠાક થા ઔર અબ મર ગયા.

(૧૫) ખયાનત કરનેવાલેકો અમીન (અમાનતદાર) સમઝા જાએગા.

(૧૬) અમાનતદારકો ખાઈન (ખયાનત કરનેવાલા) સમઝા જાએગા. યાની અમાનતદાર પર તોહમત લગાઈ જાએગી કે યે ખાઈન હૈ.

(૧૭) ઝૂઠેકો સચ્ચા સમઝા જાએગા.

(૧૮) સચ્ચેકો ઝૂઠા સમઝા જાએગા.

(૧૯) તોહમત દરાઝી આમ હો જાએગી, યાની લોગ એક દૂસરે પર ઝૂઠી તોહમતેં લગાએંગે.

(૨૦) બારિશકે બાવજૂદ ગરમી હોગી.

(૨૧) લોગ ઔલાદકી ખ્વાહિશ કરનેકે બજાએ ઔલાદસે કરાહિયત (નફરત) કરેંગે, યાની જિસ તરહ લોગ ઔલાદ હોનેકી દુઆએં કરતે હૈં, ઉસકે બજાએ લોગ યે દુઆએં કરેંગે કે ઔલાદ ન હો. ચુનાંચે આજ દેખ લેં કે

ખાનદાની મન્સૂબાબંદી હો રહી હૈ, ઔર યે નારા લગા રહે હૈં કે, બચ્ચે દો હી અચ્છે.

(૨૨) કમીનોંકે ઠાઠ હોંગે, યાની કમીને લોગ બડે ઠાઠસે ઐશ વ ઈશરતકે સાથ ઝિંદગી ગુઝારેંગે.

(૨૩) શરીફોંકા નાકમેં દમ આ જાએગા, યાની શરીફ લોગ શરાફતકો લેકર બૈઠેંગે તો દુનિયાસે કટ જાએંગે.

(૨૪) અમીર ઔર વઝીર ઝૂઠકે આદી બન જાએંગે, યાની સરબરાહે હુકૂમત ઔર ઉસકે અઅવાન વ અન્સાર (મદદગાર) ઔર વુઝરા ઝૂઠકે આદી બન જાએંગે, ઔર સુબહ વ શામ ઝૂઠ બોલેંગે.

(૨૫) અમીન (અમાનતદાર) ખયાનત કરને લગેંગે.

(૨૬) સરદાર ઝુલ્મ પેશા હોંગે.

(૨૭) આલિમ ઔર કારી બદકાર હોંગે, યાની આલિમ ભી હૈં ઔર કુરઆને કરીમકી તિલાવત ભી કર રહે હૈં મગર બદકાર હૈં. અલ અયાઝુબિલ્લાહ.

(૨૮) લોગ જાનવરોંકી ખાલોંકા લિબાસ પહેનેંગે.

(૨૯) મગર ઉનકે દિલ મુરદારસે ઝિયાદા બદબૂદાર હોંગે. યાની લોગ જાનવરોંકી ખાલોંસે બને હુએ ઉંચે દરજેકે લિબાસ પહેનેંગે, લેકિન ઉનકે દિલ મુરદારસે ઝિયાદા બદબૂદાર હોંગે.

(૩૦) ઔર એલવે (ઘીકવાર-કુંવારપાઠુ) સે ઝિયાદા કડવે હોંગે.

(૩૧) સોના આમ હો જાએગા.

(૩૨) ચાંદીકી માંગ હોગી.

(૩૩) ગુનાહ ઝિયાદા હો જાએંગે.

(૩૪) અમન કમ હો જાએગા.

(૩૫) કુરઆને કરીમકે નુસ્ખોંકો આરાસ્તા કિયા જાએગા, ઔર ઉસ પર નકશો નિગાર બનાયા જાએગા.

(૩૬) મસ્જિદોંમેં નકશો નિગાર કિયે જાએંગે.

(૩૭) ઊંચે ઊંચે મીનાર બનેંગે.

(૩૮) લેકિન દિલ વૈરાન હોંગે.

(૩૯) શરાબેં પી જાએંગી.

(૪૦) શરઈ સઝાઓંકો મુઅત્તલ (બેકાર) કર દિયા જાએગા.

(૪૧) લોન્ડી અપને આકાકો જનેગી. યાની બેટી માં પર હુકમરાની કરેગી. ઔર ઉસકે સાથ ઐસા સુલૂક કરેગી જૈસે આકા અપની કનીઝ (લોન્ડી) કે સાથ સુલૂક કરતા હૈ.

(૪૨) જો લોગ નંગે પાંવ, નંગે બદન, ગૈર મુહઝ્ઝબ હોંગે વો બાદશાહ બન જાએંગે, યાની કમીને ઔર નીચ ઝાતકે લોગ જો નસબ ઔર અખ્લાકકે એઅતિબારસે કમીને ઔર નીચે દરજેકે સમઝે જાતે હૈં વો સરબરાહ (આગેવાન) બનકર હુકૂમત કરેંગે.

(૪૩) તિજારતમેં ઔરત મર્દકે સાથ શિરકત કરેગી. જૈસે આજકલ હો રહા હૈ કે ઔરતેં ઝિંદગીકે હર કામમેં મરદોંકે શાના બશાના ચલનેકી કોશિશ કર રહી હૈં.

(૪૪) મર્દ ઔરતોંકી નક્કાલી કરેંગે.

(૪૫) ઔરતેં મરદોંકી નક્કાલી કરેંગી. યાની મર્દ ઔરતોં જૈસા હુલિયા બનાએંગે, ઔર ઔરતેં મરદોં જૈસા હુલિયા (શકલો સૂરત) બનાએંગી. આજ દેખ લેં નયે ફેશનને યે હાલત કર દી હૈ કે દૂરસે દેખો તો પતા લગાના મુશ્કિલ હોતા હૈ કે યે મર્દ હૈ યા ઔરત હૈ.

(૪૬) ગૈરૂલ્લાહકી કસ્મેં ખાઈ જાએંગી. યાની કસમ તો સિર્ફ અલ્લાહકી યા અલ્લાહકી સિફતકી ઔર કુરઆનકી ખાના જાઈઝ હૈ[1]. દૂસરી ચીઝોંકી કસમ ખાના હરામ હૈ. લેકિન ઉસ વક્ત લોગ ઔર ચીઝોંકી કસમ ખાએંગે, મસલન : તેરે સરકી કસમ, તેરે બાપકી કસમ! (ગૌસે પાકકી કસમ! મૌલા અલીકી કસમ!) વગૈરહ.

(૪૭) મુસલમાન ભી બગૈર કહે ઝૂઠી ગવાહી દેનેકો તૈયાર હોગા. લફ્ઝ "ભી" કે ઝરીએ યે બતા દિયા કે ઔર લોગ તો યે કામ કરતે હી હૈં. લેકિન ઉસ વક્ત મુસલમાન ભી ઝૂઠી ગવાહી દેનેકો તૈયાર હો જાએંગે.

(૪૮) સિર્ફ જાન પહેચાનકે લોગોંકો સલામ કિયા જાએગા. મતલબ યે હૈ કે અગર રાસ્તેમેં કહીંસે ગુઝર રહે હૈં તો ઉન લોગોંકો સલામ નહીં કિયા જાએગા

---

૧. કુરઆન યાની કલામુલ્લાહકી કસમ ખાના ઈસ લિયે જાઈઝ હૈ કે કલામુલ્લાહ, ખુદા તઆલાકી સિફત હૈ, અગર કોઈ શખ્સ કુરઆનસે મુસ્હફ (યાની લિખ્ખે હુએ કાગઝોંકા મજમૂઆ) મુરાદ લે ઔર કુરઆને કરીમકી કસમ ખાએ તો યે જાઈઝ નહીં.

(મુહમ્મદ અમીન પાલનપુરી)

જિનસે જાન પહેચાન નહીં હૈ, અગર જાન પહેચાન હૈ તો સલામ કર લેંગે, હાલાંકે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કા ફરમાન યે હૈ કે : (વ તુકરિઉ સ્સલામ અલા મન અરફ-ત વ મન્ લમ તઅ્રિફ) જિસકો તુમ જાનતે હો ઉસકો ભી સલામ કરો, ઔર જિસકો તુમ નહીં જાનતે ઉસકો ભી સલામ કરો. ખાસ તૌર પર ઉસ વક્ત જબ કે રાસ્તેમેં ઈક્કા દુક્કા આદમી ગુઝર રહે હોં તો ઉસ વક્ત સબ આનેજાને વાલોંકો સલામ કરના ચાહિયે. લેકિન અગર આનેજાને વાલોંકી તા'દાદ બહોત ઝિયાદા હો, ઔર સલામકી વજહસે અપને કામમેં ખલલ આનેકા અંદેશા હો તો ફિર સલામ ન કરનેકી ભી ગુંજાઈશ હૈ. લેકિન એક ઝમાના ઐસા આએગા કે ઈક્કા દુક્કા આદમી ગુઝર રહે હોંગે તબ ભી સલામ નહીં કરેંગે, ઔર સલામકા રિવાજ ખતમ હો જાએગા.

(૪૯) ગૈર દીનકે લિયે શરઈ ઈલ્મ પળ્હા જાએગા. યાની શરઈ ઈલ્મ, દીનકે લિયે નહીં બલ્કે દુનિયાકે લિયે પળ્હા જાએગા. અલ અયાઝુ બિલ્લાહ. ઔર મકસદ યે હોગા કે ઉસકે ઝરીએ હમેં ડિગ્રી મિલ જાએગી, મુલાઝિમત (નોકરી) મિલ જાએગી. પૈસે મિલ જાએંગે, ઈઝ્ઝત ઔર શોહરત હાસિલ હો જાએગી, ઈન મકાસિદકે લિયે દીનકા ઈલ્મ પળ્હા જાએગા.

(૫૦) આખિરતકે કામસે દુનિયા કમાઈ જાએગી.

(૫૧) માલે ગનીમતકો ઝાતી જાગીર સમઝ લિયા જાએગા. માલે ગનીમતસે મુરાદ કૌમી ખઝાના હૈ, યાની કૌમી ખઝાનેકો ઝાતી જાગીર ઔર ઝાતી દૌલત સમઝકર મઆમલા કરેંગે.

(૫૨) અમાનતકો લૂટકા માલ સમઝા જાએગા. યાની અગર કિસીને અમાનત રખવા દી તો સમઝેંગે કે યે લૂટકા માલ હાસિલ હો ગયા.

(૫૩) ઝકાતકો જુરમાના સમઝા જાએગા.

(૫૪) સબસે રઝીલ આદમી કૌમકા લીડર ઔર કાઈદ (સરદાર) બન જાએગા. યાની કૌમમેં જો શખ્સ સબસે ઝિયાદા રઝીલ ઔર બદ ખસ્લત ઈન્સાન હોગા ઉસકો કૌમકે લોગ અપના કાઈદ (સરદાર), અપના હીરો ઔર અપના સરબરાહ(આગેવાન) બના લેંગે.

(૫૫) આદમી અપને બાપકી નાફરમાની કરેગા.

(૫૬) આદમી અપની માં સે બદ સુલૂકી કરેગા.

(૫૭) દોસ્તકો નુકસાન પહોંચાનેસે ગુરેઝ નહીં કરેગા.

(૫૮) બીવીકી ઈતાઅત કરેગા.

(૫૯) બદકારોંકી આવાઝેં મસ્જિદોંમેં બુલંદ હોંગી.

(૬૦) ગાનેવાલી ઔરતોંકી તા'ઝીમ વ તકરીમ કી જાએગી. યાની જો ઔરતેં ગાને બજાનેકા (ધંધા) પેશા કરનેવાલી હૈં ઉનકી તા'ઝીમ ઔર તકરીમ(ઈઝઝત) કી જાએગી, ઔર ઉનકો બુલંદ મરતબા દિયા જાએગા.

(૬૧) ગાને બજાને ઔર મોસીકીકે આલાત (અવઝાર) કો સંભાલકર રખ્ખા જાએગા.

(૬૨) સરે રાહ (રાસ્તે પર) શરાબેં પી જાએંગી.

(૬૩) ઝુલ્મકો ફખ્ર સમઝા જાએગા.

(૬૪) ઈન્સાફ બિકને લગેગા. યાની અદાલતોંમેં ઈન્સાફ ફરોખ્ત હોગા. લોગ પૈસે દેકર ઉસકો ખરીદેંગે.

(૬૫) પોલીસ વાલોંકી કસરત હો જાએગી.

(૬૬) કુરઆને કરીમકો નગ્મા સરાઈકા ઝરીઆ બના લિયા જાએગા યાની મોસીકીકી લયમેં કુરઆનકી તિલાવત કી જાએગી તાકે ઉસકે ઝરીએ તરન્નુમકા મઝા હાસિલ હો, ઔર કુરઆનકી દઅવત ઔર ઉસકો સમઝને, યા ઉસકે ઝરીએ અજરો સવાબ હાસિલ કરનેકે લિયે તિલાવત નહીં કી જાએગી.

(૬૭) દરિંદોંકી ખાલ ઈસ્તેમાલ કી જાએગી.

(૬૮) ઉમ્મતકે આખરી લોગ અપનેસે પેહલે લોગોં પર લઅન તઅન કરેંગે. યાની ઉન પર તન્કીદ (નુકતાચીની) કરેંગે ઔર ઉન પર એઅતિમાદ (ભરોસા) નહીં કરેંગે, ઔર તન્કીદ કરતે હુએ યે કહેંગે કે ઉનહોંને યે બાત ગલત કહી, ઔર યે ગલત તરીકા ઈખ્તિયાર કિયા. ચુનાંચે આજ બહોત બડી મખ્લૂક સહાબએ કિરામ (રદિ.) કી શાનમેં ગુસ્તાખિયાં કર રહી હૈ, બહોતસે લોગ ઉન અઈમ્મએ દીનકી શાનમેં ગુસ્તાખિયાં કર રહે હૈં જિનકે ઝરીઆ યે દીન હમ તક પહોંચા, ઔર ઉનકો બેવકૂફ બતા રહે હૈં કે વો લોગ કુરઆન વ હદીસકો નહીં સમઝે, દીનકો નહીં સમઝે, આજ હમને દીનકો સહીહ સમઝા હૈ.

(૬૯) યા તો તુમ પર સુર્ખ આંધી અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે આ જાએ.

(૭૦) યા ઝલઝલે આ જાએં.

(૭૧) યા લોગોંકી સૂરતેં બદલ જાએં.

(૭૨) યા આસમાનસે પત્થર બરસેં યા અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે કોઈ ઔર અઝાબ આ જાએ. અલ અયાઝુ બિલ્લાહ.

અબ આપ ઈન અલામાતમેં ઝરા ગૌર કરકે દેખેં કે યે સબ અલામાત (નિશાનિયાં) એક એક કરકે કિસ તરહ હમારે મઆશરે પર સાદિક આ રહી હૈં, ઔર ઈસ વક્ત જો અઝાબ હમ પર મુસલ્લત હૈ વો દર હકીકત ઈનહી બદ આમાલિયોંકા નતીજા હૈ.

(દુર્રે મન્સૂર ૬ : ૫૨ બહવાલા ઈસ્લાહી ખુત્બાત ૭ : ૨૧૪-૨૨૦)

જિન્નાતકી દઅવત પર હઝરત તમીમ દારી (રદિ.) કા કબૂલે ઈસ્લામ

હઝરત તમીમ દારી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે : જબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) મબઊસ હુએ ઉસ વક્ત મૈં શામમેં થા. અપની કિસી ઝરૂરતસે સફરમેં નિકલા તો રાસ્તેમેં રાત હો ગઈ, મૈંને કહા : મૈં આજ રાત ઈસ વાદીકે બડે સરદાર (જિન્ન) કી પનાહમેં હૂં. ઝમાનએ જાહિલિયતમેં અરબોંકા ખયાલ થા કે હર જંગલ ઔર હર વાદી પર કિસી જિન્નકી હુકૂમત હોતી હૈ. જબ મૈં બિસ્તર પર લેટા તો એક મુનાદીને આવાઝ લગાઈ, વો મુઝે નઝર નહીં આ રહા થા. ઉસને કહા : તુમ અલ્લાહકી પનાહ માંગો, ક્યૂંકે જિન્નાત અલ્લાહકે મુકાબલેમેં કિસીકો પનાહ નહીં દે સકતે, મૈંને કહા અલ્લાહકી કસમ! તુમ ક્યા કેહ રહે હો? ઉસને કહા અનપઢોંમેં અલ્લાહકી તરફસે આનેવાલે રસૂલ (સ.અ.વ.) ઝાહિર હો ચુકે હૈં, હમને (મક્કામેં) "હજૂન" મકામ પર ઉનકે પીછે નમાઝ પઢી હૈ, ઔર હમ મુસલમાન હો ગયે હૈં, ઔર હમને ઈત્તિબાઅ ઈખ્તિયાર કર લી હૈ, ઔર અબ જિન્નાતકે તમામ મકરો ફરેબ ખતમ હો ગયે હૈં, અબ (વો આસમાન પર જાના ચાહતે હૈં તો) ઉનકો સિતારે મારે જાતે હૈં, તુમ મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કે પાસ જાઓ જો રબ્બુલ આલમીનકે રસૂલ હૈં, ઔર મુસલમાન હો જાઓ.

હઝરત તમીમ (રદિ.) કેહતે હૈં કે મૈં સુબહકો "દૈર ઐયૂબ" બસ્તીમેં ગયા ઔર વહાં એક પાદરીકો સારા કિસ્સા સુનાકર ઉસસે ઈસકે બારેમેં પૂછા, ઉસને કહા : જિન્નાતને તુમસે સચ કહા હૈ, વો નબી હરમ (મક્કા) મેં ઝાહિર હોંગે

ઔર હિજરત કરકે હરમ (મદીના) જાએંગે. વો તમામ અંબિયા (અલૈ.) સે બેહતર હૈં, કોઈ ઔર તુમસે પેહલે ઉન તક ન પહોંચ જાએ. ઈસ લિયે જલ્દી જાઓ, હઝરત તમીમ દારી (રદિ.) કેહતે હૈં કે મૈં હિંમત કરકે ચલ પડા, ઔર હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર મુસલમાન હો ગયા.

(હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૬૪૯)

ઝબૂર ઔર તૌરાતમેં ઉમ્મતે મુહમ્મદિયાકી સિફાત

(૧) ઝબૂરમેં લિખ્ખા હૈ કે ઉમ્મતે મુહમ્મદિયાકો કિયામતકે દિન અંબિયાએ કિરામ (અલૈ.) કા નૂર દિયા જાએગા. (હયાતુસ્સહાબા ૧ : ૪૫)

(૨) તૌરાતમેં હૈ કે ઉમ્મતે મુહમ્મદિયાકી અઝાનેં આસમાની ફિઝામેં ગૂંજેંગી (યાની મીનારોં ઔર બુલંદ જગહોં પર અઝાનેં દેંગે).

(૩) પાંચોં નમાઝેં અપને વક્ત પર પઢેંગે અગરચે કોડે કરકટવાલી જગહ પર હોં, ઔર વસ્તે બદન યાની કમર પર લુંગી બાંધેંગે ઔર વુઝૂમેં આ'ઝાકો ધોએંગે.

(હયાતુસ્સહાબા ૧ : ૪૬)

નોટ : કોડે કરકટવાલી જગહ પર નમાઝેં પઢેંગે, અલ હમ્દુલિલ્લાહ! યે બાત હમારે સાથિયોંમેં પાઈ જાતી હૈ, આજકલ હમારે સાથી સ્ટેશન પર, ટ્રેનમેં, બસ અડ્ડે પર જહાં જગહ મિલ ગઈ નમાઝ અદા કરતે હૈં.

ઝાલિમ કૌમકે ઝુલ્મસે બચનેકે લિયે નબવી નુસ્ખા

હઝરત હસીન (રદિ.) કો આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ઈસ્લામકી દઅવત દી, હઝરત હસીન (રદિ.) ને ફરમાયા મેરી કૌમ હૈ મેરા ખાનદાન હૈ, અગર ઈસ્લામ લાઉંગા તો ઉનસે મુઝે ખતરા હૈ ઈસ લિયે મૈં ક્યા કહૂં? આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા યે દુઆ પઢો :

અલ્લાહુમ્મ અસ્તહદી-ક લિઅર્શદિ અમ્રી વ ઝિદની ઈલ્મન યન્ફઉની.

અય અલ્લાહ! મૈં અપને મઆમલેમેં ઝિયાદા રુશ્દ વ હિદાયતવાલે

રાસ્તેકી આપસે રેહનુમાઈ ચાહતા હૂં ઔર મુઝે ઈલ્મે નાફેઅ ઔર ઝિયાદા અતા ફરમા.

ચુનાંચે હઝરત હસીન (રદિ.) ને યે દુઆ પઢી ઔર ઉસી મજલિસમેં ઉઠનેસે પેહલે હી મુસલમાન હો ગયે. (હયાતુસ્સહાબા ૧ : ૯૩)

ઉમ્મત ગુનેહગાર ઔર રબ બખ્શનેવાલા હૈ

જન્નતકે દોનોં તરફ સોનેકે પાનીસે તીન સતરેં લિખ્ખી હુઈ હૈં.

પેહલી સતર : લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ, મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ.

દૂસરી સતર : જો હમને આગે ભેજ દિયા યાની સદકા ખૈરાત વગૈરહ કર દિયા ઉસકા સવાબ મિલ ગયા, ઔર દુનિયામેં હમને ખા પી લિયા ઉસકા હમને નફા ઉઠા લિયા, ઔર જો કુછ હમ છોડ આએ ઉસમેં હમેં નુકસાન હુવા.

તીસરી સતર : ઉમ્મત ગુનેહગાર હૈ ઔર રબ બખ્શનેવાલા હૈ.

(મુન્તખબ અહાદીસ સ. ૪૭)

અલ્લાહ તઆલા ભી દઅવત દેતે હૈં

(૧) વલ્લાહુ યદઊ ઈલા દારિસ્સલામ.

ઔર અલ્લાહ તઆલા બુલાતે હૈં સલામતીકે ઘરકી તરફ.

(સૂ. યૂનુસ આયત ૨૫)

(૨) વલ્લાહુ યદઊ ઈલલ્ જન્નાતિ વલ મગ્ફિરતિ બિઈઝ્નિહી.

ઔર અલ્લાહ તઆલા બુલાતે હૈં જન્નત ઔર બખ્શિશકી તરફ અપને હુકમસે. (સૂ. બકરહ આયત ૨૨૧)

(૩) યા અય્યુહન્નાસુ અ્બુદૂ રબ્બકુમુલ્લઝી ખલકકુમ વલ્લઝી-ન મિન્ કબ્લિકુમ લઅલ્લકુમ તત્તકૂન.

અય લોગો! બંદગી કરો અપને રબકી જિસને પૈદા કિયા તુમકો ઔર ઉનકો જો તુમસે પેહલે થે, તાકે તુમ પરહેઝગાર બન જાઓ.

(સૂરએ બકરહ, આયત ૨૧)

(૪) યા અય્યુહન્નાસુ ત્તકૂ રબ્બકુમુલ્લઝી ખલકકુમ્ મિન્ નફસિંવ્

વાહિદતિન.

અય લોગો! ડરતે રહો અપને રબસે જિસને પૈદા કિયા તુમકો એક જાનસે.

(સૂ. નિસાઅ, આયત ૧)

(૫) યા અય્યુહન્નાસુ ત્તકૂ રબ્બકુમ, ઈન્ન ઝલ્ઝલત સ્સાઅતિ શૈઉન અઝીમ.

અય લોગો! ડરો અપને રબસે, બેશક કિયામતકા ઝલઝલા બડી ભારી ચીઝ હૈ. (સૂરએ હજ, આયત ૧)

(૬) યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂત્તકૂલ્લાહ હક્ક તુકાતિહી વલા તમૂતુન્ન ઈલ્લા વઅન્તુમ મુસ્લિમૂન.

અય ઈમાનવાલો! અલ્લાહસે ડરતે રહો જૈસા ઉસસે ડરના ચાહિયે, ઔર ન મરો મગર મુસલમાન, યાની મરતે દમ તક કોઈ હરકત મુસલમાનીકે ખિલાફ ન કરો. (સૂ. આલે ઈમરાન આયત : ૧૦૨)

(૭) યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ અતીઊલ્લાહ વ અતીઊ ર્રસૂલ વ ઊલિલ્ અમ્રિ મિન્કુમ.

અય ઈમાનવાલો! તુમ ઈતાઅત કરો અલ્લાહ તઆલાકી ઔર ઈતાઅત કરો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી ઔર તુમમેં અમીર વ હાકિમ હૈં ઉનકી ભી.

(સૂરએ નિસાઅ : આયત ૫૯)

(૮) યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ કૂ અન્ફુસકુમ વ અહ્લીકુમ નારા.

અય ઈમાનવાલો! બચાઓ અપની જાનોંકો ઔર અપને ઘર વાલોંકો આગસે. (સૂરએ તહરીમ, આયત ૬)

(૯) યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ તૂબૂ ઈલલ્લાહિ તૌબતન્ નસૂહા.

અય ઈમાનવાલો! તુમ અલ્લાહકે આગે સચ્ચી તૌબા કરો.

(સૂરએ તહરીમ, આયત ૮)

(૧૦) યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂર્કઊ વસ્જુદૂ વઅ્બુદૂ રબ્બકુમ વફ્અલૂલ્ ખૈર લઅલ્લકુમ તુફલિહૂન, વ જાહિદૂ ફીલ્લાહિ હક્ક જિહાદિહી.

અય ઈમાનવાલો! તુમ રૂકૂઅ કિયા કરો ઔર સિજદહ કિયા કરો ઔર અપને રબકી ઈબાદત કિયા કરો, ઔર નેક કામ કિયા કરો, ઉમ્મીદ હૈ કે તુમ ફલાહ પાઓગે, ઔર અલ્લાહકે કામમેં ખૂબ કોશિશ કિયા કરો જૈસાકે કોશિશ કરનેકા હક હૈ. (સૂરએ હજ, આયત ૭૭-૭૮) (બયાનુલ કુરઆન)

નોટ : ઈસ કિસમકી આયતેં કુરઆને કરીમમેં બહોત હૈં, બંદાને સિર્ફ દસ આયતેં ઝિક્ર કી હૈં.

સબર કરનેકા વક્ત

સબર અપને વક્ત પર હોતા હૈ. મુદ્દત ગુઝર જાનેકે બાદ તો હર એકકો સબર આ હી જાતા હૈ, વો બાઈસે અજર નહીં હોતા, સબર વોહી બાઈસે અજર હોતા હૈ જો ઈરાદા ઔર ઈખ્તિયારસે મુસીબતકો દબાનેકે લિયે કિયા જાએ.

હદીસ શરીફમેં હૈ કે એક બુઢિયાકા જવાન બેટા મર ગયા, આં હઝરત (સ.અ.વ.) ઉધરસે ગુઝરે, બુઢિયા વાવેલા ફરિયાદ ઔર ખૂબિયાં બયાન કરકે રો રહી થી, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા સબર કરો! વો આપ (સ.અ.વ.) કો પહેચાનતી ન થી, જવાબ દિયા કે હાં! તુમહારા જવાન બેટા મર ગયા હોતા તો પતા ચલતા? આપ (સ.અ.વ.) ચલ દિયે.કિસીને કહા : અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) થે, દૌડી દૌડી આઈ ઔર કહા અબ મૈં સબર કરૂંગી. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : (અસ્સબ્રુ ઈન્દસ્સદ્‌મતિલ ઉલા) સદમા ઔર રંજ પહોંચતે હી આદમી સબર કરે તો અજરકા સબબ હોતા હૈ.

(ખુત્બાતે હકીમુલ ઈસ્લામ ૫ : ૩૮૦)

દો ઝગડને વાલોંકો દીવારકી નસીહત (એક અજીબ વાકિઆ)

બની ઈસરાઈલમેંસે એક આદમીકા ઈન્તિકાલ હો ગયા, ઉસકે દો બેટે થે, ઉન દોનોંકે દરમિયાન એક દીવારકી તકસીમકે સિલસિલેમેં ઝગડા હો ગયા, જબ દોનોં આપસમેં ઝગડ રહે થે તો ઉનહોંને દીવારસે એક ગૈબી આવાઝ સુની કે તુમ દોનોં ઝગડા મત કરો. ક્યૂંકે મેરી હકીકત યે હૈ કે મૈં એક મુદ્દત તક ઈસ દુનિયામેં બાદશાહ ઔર સાહિબે મમલિકત રહા ફિર મેરા ઈન્તિકાલ હો ગયા ઔર મેરે બદનકે અજઝા મિટ્ટીકે સાથ મિલ ગયે. ફિર ઉસ મિટ્ટીસે કુમહારને મુઝે ઘડેકી ઠીકરી બના દિયા, એક લંબી મુદ્દત તક ઠીકરીકી સૂરતમેં

રેહનેકે બાદ મુઝે તોડ દિયા ગયા. ફિર એક લંબી મુદ્દત તક ટુકડોંકી સૂરતમેં રેહનેકે બાદ મૈં મિટ્ટી ઔર રેતકી સૂરતમેં તબ્દીલ હો ગયા. ફિર કુછ મુદ્દતકે બાદ લોગોંને મેરે અજઝાએ બદનકી ઉસ મિટ્ટીસે ઈંટેં બના ડાલીં. ઔર આજ તુમ મુઝે ઈંટોંકી શકલમેં દેખ રહે હો, લિહાઝા તુમ ઐસી મઝમૂમ ઔર કબીહ (બુરી) દુનિયા પર ક્યૂં ઝગડતે હો.

કિસી શાઈરને ક્યા ખૂબ કહા હૈ :

ગુરૂર થા નમૂદ થી, હટો બચ્ચોં કી થી સદા,
ઔર આજ તુમસે ક્યા કહૂં લહદકા ભી પતા નહીં.

આહ! આહ! યે દુનિયા બડી ફરેબ દેનેવાલી હૈ. ફાની હોનેકે બાવજૂદ યે લોગોંકી મહેબૂબ બની હુઈ હૈ. યે અપની ઝાહિરી રંગીની ઔર રઅનાઈસે લોગોંકો ગુમરાહ કરતે હુએ આખિરતસે ગાફિલ કરતી હૈ. અલ્લાહ તઆલા મુસલમાનોંકે દિલોંકો જન્નતી મસર્રાતકે શૌકસે હમ આગોશ ફરમાએ. (ગુલિસ્તાને કનાઅત તાલીફ અલ્લામા મુહમ્મદ મૂસા રૂહાની બાઝી સ. ૪૯૨)

ઔલાદકે એઅતિબારસે ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં

ઔલાદકે એઅતિબારસે ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં હૈં, ઈરશાદે બારી હૈ :

લિલ્લાહિ મુલ્કુસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝિ, યખ્લુકુ મા યશાઉ, યહબુ લિમંય્યશાઉ ઈનાષંવ્ વ યહબુ લિમંય્યશાઉ ઝ્ઝુકૂર, ઔ યુઝવ્વિજુહુમ ઝુક્રાનંવ્ વ ઈનાષા, વ યજ્અલુ મંય્યશાઉ અકીમા, ઈન્નહૂ અલીમુન કદીર.

(સૂરએ શૂરા, આયત ૪૯-૫૦)

અલ્લાહ તઆલાકા રાજ હૈ આસમાનોંમેં ઔર ઝમીનમેં, પૈદા કરતા હૈ જો ચાહે, બખ્શતા હૈ જિસકો ચાહે બેટિયાં, ઔર બખ્શતા હૈ જિસકો ચાહે બેટે, યા ઉનકો દેતા હૈ જોડે બેટે ઔર બેટિયાં, ઔર કર દેતા હૈ જિસકો ચાહે બાંઝ, વો સબ કુછ જાનતા, કર સકતા હૈ.

ઈસ મકામ પર અલ્લાહ તઆલાને લોગોંકી ચાર કિસ્મેં બયાન ફરમાઈ હૈં,

(૧) વો જિનકો સિર્ફ બેટે દિયે.

(૨) વો જિનકો સિર્ફ બેટિયાં દીં.

(૩) વો જિનકો બેટે, બેટિયાં દોનોં દિયે.

(૪) વો જિનકો ન બેટા દિયા ન બેટી દી.

લોગોંકે દરમિયાન યે ફર્ક વ તફાવુત અલ્લાહકી કુદરતકી નિશાનિયોંમેંસે હૈ, ઈસ તફાવુતે ઈલાહીકો દુનિયાકી કોઈ તાકત બદલને પર કાદિર નહીં. યે તકસીમ ઔલાદકે એઅતિબારસે હૈ.

વાલિદૈનકે એઅતિબારસે ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં

વાલિદૈનકે એઅતિબારસે ભી ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં હૈં :

(૧) હઝરત આદમ (અલૈ.) કો મિટ્ટીસે પૈદા કિયા ગયા, ઉનકા ન બાપ હૈ ન માં.

(૨) હઝરત હવ્વા (અલૈ.) કો સિર્ફ મર્દસે પૈદા કિયા, ઉનકી માં નહીં હૈ.

(૩) હઝરત ઈસા (અલૈ.) કો સિર્ફ ઔરતસે પૈદા કિયા, ઉનકા બાપ નહીં હૈ.

(૪) ઔર બાકી તમામ ઈન્સાનોંકો મર્દ ઔરત દોનોંકે મિલાપસે પૈદા કિયા ગયા, ઉનકે બાપ ભી હૈં ઔર માંએં ભી. **ફસુબ્હાનલ્લાહિલ અલીમિલ કદીર.**

ઈમાનકે એઅતિબારસે ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં

ઈમાનકે એઅતિબારસે ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં હૈં, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે બની આદમ મુખ્તલિફ અકસામ પર પૈદા કિયે ગયે હૈં :

(૧) કુછ લોગ મોમિન પૈદા હોતે હૈં (યાની મોમિન માં બાપકે યહાં પૈદા હોતે હૈં ઔર મોમિન ઝિંદા રેહતે હૈં (યાની ઝિંદગીભર ઈમાન પર સાબિત કદમ રેહતે હૈં) ઔર મોમિન મરતે હૈં.

(૨) કુછ લોગ કાફિર પૈદા હોતે હૈં (યાની કાફિરોંકે યહાં પૈદા હોતે હૈં) ઔર કાફિર ઝિંદા રેહતે હૈં (યાની પૂરી ઝિંદગી કાફિર રેહતે હૈં) ઔર કાફિર મરતે હૈં.

(૩) કુછ મોમિન પૈદા હોતે હૈં, મોમિન ઝિંદા રેહતે હૈં (યાની ઝિંદગીભર

મોમિન રેહતે હૈં) ઔર કાફિર મરતે હૈં (યાની મરનેસે કુછ પેહલે કાફિર હો જાતે હૈં).

(૪) કુછ કાફિર પૈદા હોતે હૈં, ઔર ઝિંદગીભર કાફિર રેહતે હૈં ઔર મોમિન મરતે હૈં (યાની વફાતસે કુછ પેહલે ઈમાન લે આતે હૈં ઔર ઉનકા ખાતમા ઈમાન પર હોતા હૈ). (મિશ્કાત શરીફ સ. ૪૩૭)

અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈમાન પર જીના ઔર મરના નસીબ ફરમાએ. આમની યા રબ્બલ આલમીન.

ગુસ્સાકે એઅતિબારસે ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં

ગુસ્સાકે એઅતિબારસે ભી ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં હૈં, આં હઝરત (સ.અ.વ.) કા ફરમાન હૈ કે :

(૧) કુછ લોગોંકો જલ્દી ગુસ્સા આતા હૈ, ઔર જલ્દી ઝાઈલ (દૂર) હો જાતા હૈ. યે લોગ ન કાબિલે તા'રીફ હૈં ન કાબિલે મઝમ્મત.

(૨) કુછ લોગોંકો દેરસે ગુસ્સા આતા હૈ, ઔર દેરસે દૂર હોતા હૈ. યે ભી ન કાબિલે તા'રીફ ન કાબિલે મઝમ્મત.

(૩) તુમમેં બેહતરીન વો લોગ હૈં જિનકો દેરસે ગુસ્સા આતા હૈ, ઔર જલ્દી દૂર હો જાતા હૈ. રબ્બે કરીમ! હમેં બેહતરીન ઈન્સાન બના દે! આમીન.

(૪) ઔર તુમમેં બદતરીન વો લોગ હૈં જિનકો જલ્દી ગુસ્સા આતા હૈ, ઔર દેરસે દૂર હોતા હૈ. (મિશ્કાત શરીફ સ. ૪૩૭)

કર્ઝકે એઅતિબારસે ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં

કર્ઝકે એઅતિબારસે ભી ઈન્સાનોંકી ચાર કિસ્મેં હૈં, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે :

(૧) કુછ લોગ કર્ઝ અદા કરનેમેં અચ્છે હોતે હૈં લેકિન કર્ઝ વસૂલ કરનેમેં સખ્તી કરતે હૈં. યે લોગ ન કાબિલે તા'રીફ હૈં ન કાબિલે મઝમ્મત.

(૨) કુછ લોગ કર્ઝ અદા કરનેમેં ટાલમટોલ કરતે હૈં લેકિન કર્ઝ વસૂલ કરનેમેં નરમી બરતતે હૈં. યે ભી ન કાબિલે તા'રીફ હૈં ન કાબિલે મઝમ્મત.

(૩) તુમમેં બેહતરીન વો લોગ હૈં જો કર્ઝ અદા કરનેમેં ભી અચ્છે હોં,

ઔર કર્ઝ વસૂલ કરનેમેં ભી અચ્છે હોં.

(૪) ઔર તુમમેં બદતરીન વો લોગ હૈં જો ન કર્ઝ અદા કરનેમેં અચ્છે હૈં ન વસૂલ કરનેમેં અચ્છે હૈં. (મિશ્કાત શરીફ સ. ૪૩૮)

સલામકી ઈબ્તિદા

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જબ અલ્લાહ તઆલાને આદમ (અલૈ.) કો પૈદા કિયા ઔર ઉનકે અંદર રૂહ ફૂંક દી તો ઉનકો છીંક આઈ, ઉનહોંને (**અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ**) કહા, ઉનકે રબને (**યર્હમુકલ્લાહ**) ફરમાયા ઔર ફરમાયા કે અય આદમ! ઉન ફરિશ્તોંકી તરફ જાઓ જો વહાં બૈઠે હુએ હૈં ઔર ઉનકો જાકર (**અસ્સલામુ અલૈકુમ**) કહો, હઝરત આદમ (અલૈ.) ને વહાં પહોંચકર (**અસ્સલામુ અલૈકુમ**) કહા તો ફરિશ્તોંને ઉસકે જવાબમેં (**અસ્સલામુ અલૈક વ રહ્મતુલ્લાહ**) કહા ફિર વાપસ આએ તો અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે બિલા શુબહ યે તહિય્યા હૈ તુમહારા, ઔર આપસમેં તુમહારે બેટોંકા.

(રવાહુ તિરમિઝી, મિશ્કાત સ. ૪૦૦)

ઈસ હદીસસે માલૂમ હુવા કે ઈન્સાનોંમેં સલામકી ઈબ્તિદા ઈસ તરહ હુઈ કે અલ્લાહ તઆલાને સબ ઈન્સાનોંકે બાપ હઝરત આદમ (અલૈ.)કો હુકમ દિયા કે ફરિશ્તોંકો જાકર સલામ કરો.

હઝરત આઈશા (રદિ.) કા મશ્વરા

હઝરત નાફેઅ બયાન કરતે હૈં કે મૈં અપના માલે તિજારત શામ ઔર મિસર લે જાયા કરતા થા, એક મરતબા ઈરાક લે જાનેકા ઈરાદા કિયા ઔર હઝરત આઈશા (રદિ.) સે મશ્વરા લેનેકે લિયે ઉનકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા, ઉનહોંને ફરમાયા કે ઐસા ન કરો, ક્યૂંકે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ કે જબ અલ્લાહ તઆલા તુમમેંસે કિસીકે રિઝકકા કોઈ સબબ કિસી તરીકા પર બના દે તો ઉસકો ન છોડે જબ તક કે વો ખૂદ હી ન બદલ જાએ.

મતલબ યે હૈ કે જિસ સબબસે રોઝી મિલતી હૈ ઉસે મત છોડો, હાં અગર વો ખૂદ હી બદલ જાએ મસલન : હાલાત સાઝગાર ન રહેં, માલમેં નુકસાન હોને

લગે યા કોઈ મજબૂરી પેશ આ જાએ તો ઔર બાત હૈ.

(તબ્લીગી ઔર ઈસ્લાહી મઝામીન સ. ૨૪૯)

હઝરત ઉમર (રદિ.) કે ઈસ્લામ લાનેકા ખાસ સબબ

હઝરત ઉમર (રદિ.) અપને ઈસ્લામ લાનેસે પેહલેકા એક વાકિઆ બયાન કરતે હૈં કે મૈં આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ ગયા. દેખા કે આપ (સ.અ.વ.) મસ્જિદે હરામમેં પહોંચ ગયે હૈં, મૈં ભી ગયા ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે પીછે ખડા હો ગયા. આપને સૂરએ હાક્કહ શુરૂ કી, જિસે સુનકર મુઝે ઉસકી પ્યારી નશિસ્તે અલ્ફાઝ ઔર બંદિશે મઝામીન, ઔર ફસાહત વ બલાગત પર તઅજ્જુબ આને લગા, આખિરમેં મેરે દિલમેં ખયાલ આયા કે કુરૈશ ઠીક કેહતે હૈં કે યે શખ્સ શાઈર હૈ, અભી મૈં ઈસી ખયાલમેં થા કે આપ (સ.અ.વ.) ને યે આયતેં તિલાવત કીં :

ઈન્નહૂ લકૌલુ રસૂલિન કરીમ, વમા હુવ બિકૌલિ શાઈર, કલીલમ્ મા તુઅ્મિનૂન.

યે કૌલ રસૂલે કરીમકા હૈ શાઈરકા નહીં હૈ તુમમેં ઈમાન હી કમ હૈ.

(સૂરએ હાક્કહ, આયત ૪૦-૪૧)

તો મૈંને ખયાલ કિયા કે અચ્છા! શાઈર ન સહી, કાહિન તો ઝરૂર હૈ, ઈધર આપ (સ.અ.વ.) કી તિલાવતમેં યે આયત આઈ :

વલા બિકૌલિ કાહિન, કલીલમ્ મા તઝક્કરૂન.

યે કાહિનકા કૌલ ભી નહીં હૈ. તુમને નસીહત હી કમ લી હૈ.

(સૂરએ હાક્કહ, આયત ૪૨)

અબ આપ પઢતે ચલે ગયે યહાં તકકે પૂરી સૂરત ખતમ કર લી. ફરમાતે હૈં કે યે પેહલા મૌકા થા કે મેરે દિલમેં ઈસ્લામ પૂરી તરહ ઘર કર ગયા, ઔર રોંગટે રોંગટેમેં ઈસ્લામકી સચ્ચાઈ ઘુસ ગઈ. પસ યે ભી મિન્જુમ્લા ઉન અસ્બાબકે જો હઝરત ઉમર (રદિ.) કે ઈસ્લામ લાનેકા બાઈસ હુએ એક ખાસ સબબ હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૫ : ૪૨૫)

અલ્લાહ તઆલાકી મોમિન બંદેસે અજીબ સરગોશી

હઝરત સફવાન ફરમાતે હૈં કે મૈં હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) કા હાથ થામે હુએ થા કે એક શખ્સ આયા ઔર ઉસને કહા : આપને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે મોમિનકી જો સરગોશી કિયામતકે દિન અલ્લાહ તઆલાસે હોગી ઉસકે બારેમેં ક્યા સુના હૈ? આપને ફરમાયા : રિસાલતે મઆબ (સ.અ.વ.) સે મૈંને સુના હૈ કે અલ્લાહ તઆલા મોમિનકો અપને કરીબ બુલાએગા, ઔર અપના બાઝૂ ઉસ પર રખ દેગા, ઔર લોગોંસે ઉસે પરદેમેં કર લેગા, ઔર ઉससे ઉસકે ગુનાહોંકા ઈકરાર કરાએગા, ઔર પૂછેગા : યાદ હૈ ફલાં ગુનાહ તૂને કિયા થા? ફલાં કિયા થા? યે ઈકરાર કરતા જાએગા, ઔર દિલ ધડક રહા હોગા કે અબ હલાક હુવા. ઈતનેમેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા : દેખ! દુનિયામેં, મૈંને ઉન ગુનાહોંકી પરદાપોશી કી, ઔર આજ ઉન ગુનાહોંકો મઆફ કરતા હૂં. ફિર ઉસે ઉસકી નેકિયોંકા આ'માલનામા દિયા જાએગા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૧ : ૩૮૨)

જબ લોગ સોના ચાંદી જમા કરને લગેં તો નીચેકે કલિમાત કસરતસે કહા કરો

હઝરત શદ્દાદ બિન ઔસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક હદીસ બયાન કરતા હૂં ઉસે યાદ રખ લો, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે જબ લોગ સોના ચાંદી જમા કરને લગેં તો તુમ ઈન કલિમાતકો કસરતસે કહા કરો :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક સ્સબાત ફીલ અમ્રિ વલ અઝીમત અલર્રુશ્દિ, વ અસ્અલુક શુક્ર નિઅ્મતિક, વ અસ્અલુક હુસ્ન ઈબાદતિક વ અસ્અલુક કલ્બન સલીમન વ અસ્અલુક લિસાનન સાદિકન, વ અસ્અલુક મિન ખૈરિ મા તઅ્લમુ, વ અઊઝુબિક મિન શર્રિ મા તઅ્લમુ, વ અસ્તગ્ફિરુક લિમા તઅ્લમુ, ઈન્નક અન્ત અલ્લામુલ ગુયૂબ.

અય અલ્લાહ ! મૈં તુઝસે કામકી સાબિત કદમી, ઔર રુશ્દ વ હિદાયતકી

પુખ્તગી તલબ કરતા હૂં, ઔર તેરી નેઅમતોંકા શુક્રિયા, ઔર તેરી ઈબાદતોંકી અચ્છાઈ ચાહતા હૂં, ઔર સલામતી વાલા દિલ ઔર સચ્ચી ઝબાન માંગતા હૂં, ઔર તેરે ઈલ્મમેં જો ભલાઈ હૈ ઉસકો તલબ કરતા હૂં, ઔર તેરે ઈલ્મમેં જો બુરાઈ હૈ ઉસસે પનાહ ચાહતા હૂં, ઔર જિન બુરાઈયોંકો તૂ જાનતા હૈ ઉનસે ઈસ્તિગ્ફાર તલબ કરતા હૂં, બેશક તૂ તમામ ગુયૂબકો ખૂબ જાનતા હૈ.

(ઈબ્ને કસીર ૨ : ૩૫૨)

મૌતકે સિવા હર ચીઝસે હિફાઝતકા નબવી નુસ્ખા

મુસ્નદે બઝ્ઝારમેં હદીસ હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અગર તુમ બિસ્તર પર લેટતે વક્ત સૂરએ ફાતિહા ઔર સૂરએ કુલ હુવલ્લાહ પઢ લો તો મૌતકે સિવા હર ચીઝ સે અમનમેં રહો.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૧ : ૩૨)

ઝાડ ફૂંક કરકે રકમ લેના જાઈઝ હૈ

સહીહ બુખારી શરીફ ફઝાઈલે કુરઆનમેં હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હમ એક મરતબા સફરમેં થે, એક જગહ ઉતરે હુએ થે, નાગાહ (અચાનક) એક લોન્ડી આઈ, ઔર કહા કે કબીલાકે સરદારકો સાંપને કાટ લિયા હૈ, હમારે આદમી યહાં મૌજૂદ નહીં. આપમેંસે કોઈ એસા હૈ કે ઝાડ ફૂંક કર દે?

હમમેંસે એક શખ્સ ઉઠકર ઉસકે સાથ હો લિયા, હમ નહીં જાનતે થે કે યે કુછ દમ ઝાડા ભી જાનતા હૈ, ઉસને વહાં જાકર કુછ પઢકર દમ કિયા, ખુદાકે ફઝલસે વો બિલકુલ અચ્છા હો ગયા. તીસ (૩૦) બકરિયાં ઉસને દી, ઔર હમારી મહેમાનીકે લિયે દૂધ ભી બહોત સારા ભેજા. જબ વો વાપસ આએ તો હમને કહા કે ક્યા તુમકો ઉસકા ઈલ્મ થા? ઉસને કહા મૈંને તો સિર્ફ સૂરએ ફાતિહા પઢકર દમ કિયા હૈ, હમને કહા : ઈસ આએ હુએ માલકો ન છેડો, પેહલે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે મસ્અલા પૂછ લો, મદીના મુનવ્વરહમેં

આકર હમને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે ઝિક્ર કિયા, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ઉસે કૈસે માલૂમ હો ગયા કે યે પળ્હકર દમ કરનેકી સૂરત હૈ? ઉસ માલકે હિસ્સે કર લો, મેરા ભી એક હિસ્સા લગાના.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૧ : ૩૦)

શુક્ર કરનેવાલે સાઈલ પર આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી નવાઝિશ

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસસે એક સાઈલ ગુઝરા, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસે એક ખજૂર દી, વો બહોત બિગડા ઔર ખજૂર ન લી, ફ઼િર દૂસરા સાઈલ ગુઝરા, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસે ભી વોહી ખજૂર દી, ઉસને ઉસે ખૂશીસે લે લિયા, ઔર કેહને લગા કે અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કા અતિય્યા હૈ, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસે (મઝીદ) બીસ (૨૦) દિરહમ દેનેકા હુકમ દિયા. ઔર યે ભી રિવાયતમેં હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને ખાદિમાસે ફરમાયા ઈસે લે જાઓ ઔર ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કે પાસ ચાલીસ (૪૦) દિરહમ હૈં વો ઉસે દિલવા દો.

(ઈબ્ને કસીર ૩ : ૫૭)

રિયાકારીવાલે આમાલ ફેંક દિયે જાએંગે

હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા :

કિયામતકે દિન ઈન્સાનકે નેક આમાલકે મહર શુદા સહીફે ખુદાકે સામને પેશ હોંગે. ખુદા તઆલા ફરમાએગા : ઈસે ફેંક દો, ઉસે કુબૂલ કરો, ઈસે કુબૂલ કરો, ઉસે ફેંક દો. ઉસ વક્ત ફરિશ્તે અર્ઝ કરેંગે કે અય ખુદાવંદે કુદ્દૂસ! જહાં તક હમારા ઈલ્મ હૈ હમ તો ઉસ શખ્સકે નેક આમાલ હી જાનતે હૈં. જવાબ મિલેગા જિનકો મૈં ફેંકવા રહા હૂં યે વો આમાલ હૈં જિનમેં સિર્ફ મેરી હી રઝામંદી મતલૂબ ન થી બલ્કે ઉનમેં રિયાકારી થી, આજ મૈં સિર્ફ ઉન આમાલકો કબૂલ ફરમાઉંગા જો સિર્ફ મેરે હી લિયે કિયે ગયે હોં.

(બઝ્ઝાર, ઈબ્ને કસીર ૩ :૨૮૨

અઝીમ નૂર હાસિલ કરનેકા નબવી નુસ્ખા

હાફિઝ અબૂબક્ર બઝ્ઝાર (રહ.) ને અપની કિતાબમેં યે રિવાયત ઝિક્ર કી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જો શખ્સ રાતકે વક્ત યે આયત પઢેગા :

મન્ કાન યરજૂ લિકાઅ રબ્બિહી ફલ્યઅ્મલ અમલન સાલિહંવ્ વલા યુશ્રિક બિઈબાદતિ રબ્બિહી અહદા. (સૂરએ કહફ, આયત ૧૧૦)

જો શખ્સ અપને રબસે મિલનેકી આરઝૂ રખતા હૈ વો નેક કામ કરતા રહે ઔર અપને રબકી બંદગીમેં કિસીકો શરીક ન કરે. અલ્લાહ તઆલા ઉસે ઈતના બડા નૂર અતા ફરમાએંગે જો અદન સે મક્કા તક (કી મસાફતકે બકદ્ર) હોગા.

(ઈબ્ને કસીર ૩ : ૨૮૬)

ચાર ચીઝોંમેં ખૈરો બરકત ઔર શિફા હૈ

ઈબ્ને જરીરમેં હઝરત અલી (રદિ.) કા ફરમાન હૈ કે જબ તુમમેંસે કોઈ શિફા ચાહે તો કુરઆને કરીમકી કિસી આયતકો કિસી સહીફે (કાગઝ) પર લિખ લે, ઔર ઉસે બારિશકે પાનીસે ધો લે, ઔર અપની બીવીકે માલ (મહર) સે ઉસકી રઝામંદીસે પૈસે લેકર શહદ ખરીદ લે, ઔર ઉસે પી લે, પસ ઉસમેં કઈ વજહસે શિફા આ જાએગી, કુરઆને કરીમકે બારેમેં ખુદા તઆલાકા ફરમાન હૈ.

વ નુનઝ્ઝિલુ મિનલ્ કુરઆનિ માહુવ શિફાઉંવ્ વરહ્મતુલ લિલ્મુઅ્મિનીન.

હમને કુરઆનમેંસે વો નાઝિલ ફરમાયા હૈ જો શિફા હૈ ઔર રહમત હૈ મોમિનીનકે લિયે. (સૂરએ બની ઈસરાઈલ ૮૨)

દૂસરી આયતમેં હૈ :

વ અન્ઝલ્ના મિનસ્સમાઈ માઅમ્ મુબારકન.

હમ આસમાનસે બાબરકત પાની બરસાતે હૈં. (સૂરએ કૉફ, આયત ૯)

ઔર ફરમાન હૈ :

ફઈન્ તિબ્ન લકુમ અન્ શૈઈમ મિન્હુ નફ્સન ફકુલૂહુ હનીઅમ્ મરીઆ.

અગર ઔરતેં અપને માલે મહરમેંસે અપની ખૂશીસે તુમહેં દે દેં તો બેશક તુમ ઉસે ખાઓ મઝેદાર ખૂશગવાર સમઝકર.

શહદકે બારેમેં ફરમાને ખુદા તઆલા હૈ :

ફીહિ શિફાઉલ્ લિન્નાસિ.

શહદમેં લોગોંકે લિયે શિફા હૈ. (સૂરએ નહલ, આયત ૬૯)

ઈબ્ને માજામેં હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં : જો શખ્સ હર મહીનેમેં તીન દિન સુબહકો શહદ ચાટ લે ઉસે કોઈ બડી બલા નહીં પહોંચેગી. (તફસીર ઈબ્ને કસીર ૩ : ૧૨૯)

ફાઈદા : ચાર ચીઝોંમેં ખૈરો બરકત ઔર શિફા હૈ (૧) કુરઆને કરીમ (૨) બારિશકા પાની (૩) શહદ (૪) ઔર બીવીકા મહર. ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે જબ કોઈ શખ્સ કારોબાર કરે તો અપની બીવીકી મહરમેંસે કુછ રકમ કારોબારમેં લગાએ, ઈન્શા અલ્લાહ કારોબારમેં ફાઈદા હોગા, મહરકી રકમ દોનોંકે લિયે ખૈરો બરકતકી ચીઝ હૈ.

જન્નતકા મોમિનીનકે નામ પૈગામ

યે નિહાયત અહમ પૈગામ હૈ, જો શખ્સ ઈસ પર અમલ કરેગા વો જન્નતુલ ફિરદૌસકા વારિસ હોગા.

રિવાયત હૈ કે જબ અલ્લાહ તઆલાને જન્નતે અદન પૈદા કી ઔર ઉસમેં દરખ્ત વગૈરહ અપને હાથસે લગાએ તો ઉસે દેખકર ફરમાયા : કુછ બોલ! ઉસને નીચેકી આયતેં તિલાવત કીં જો કુરઆનમેં નાઝિલ હુઈ. (ઈબ્ને કસીર)

કદ અફ્લહલ્ મુઅ્મિનૂનલ્લઝી-ન હુમ ફી સલાતિહિમ ખાશિઊન, વલ્લઝીન હુમ અનિલ્લગ્વિ મુઅ્રિઝૂન, વલ્લઝીન હુમ લિઝ્ઝકાતિ ફાઈલૂન, વલ્લઝીન હુમ લિફુરૂજિહિમ હાફિઝૂન, ઈલ્લા અલા અઝ્વાજિહિમ ઔ મા મલકત ઐમાનુહુમ ફઈન્નહુમ ગૈરુ મલૂમીન, ફમનિબ્તગા વરાઅ ઝાલિક ફઉલા ઈક હુમલ્ આદૂન, વલ્લઝીન હુમ લિ અમાનાતિહિમ વ અહ્દિહિમ રાઊન, વલ્લઝીન હુમ અલા સલવાતિહિમ યુહાફિઝૂન, ઉલાઈક હુમુલ્ વારિષૂનલ્લઝીન યરિષૂનલ્ ફિરદૌસ, હુમ ફીહા ખાલિદૂન.

(સૂરએ મૂઅમિનૂન, આયત ૧-૧૧)

બેશક આલા કામિયાબી હાસિલ કર લી ઉન મોમિનીનને જો ખુશૂઅ વ ખુઝૂઅકે સાથ નમાઝ પઢતે હૈં, ઔર જો લગ્વ ઔર નિકમ્મી બાતોંસે બચતે હૈં, ઔર જો ઝકાત દિયા કરતે હૈં. યા જો અપના તઝકિયા કરનેવાલે હૈં. ઔર જો અપની શરમગાહોંકી હિફાઝત કરતે હૈં લેકિન અપની બીબિયોં ઔર બાંદિયોંસે (હિફાઝત નહીં કરતે) ક્યૂંકે ઉન પર (ઉસમેં) કોઈ ઈલ્ઝામ નહીં, હાં જો ઉસકે અલાવા (શહવતરાનીકી જગહકા) તલબગાર હો વોહી લોગ હદસે બઢનેવાલે હૈં, ઔર જો અપની અમાનતોં ઔર અપને અહદો પૈમાનકા ખયાલ રખતે હૈં, ઔર જો અપની નમાઝોંકી પાબંદી કરતે હૈં, ઐસે હી લોગ વારિસ હોનેવાલે હૈં જો જન્નતુલ ફિરદોસકે વારિસ હોંગે, વો ઉસીમેં હમેશા રહેંગે.

મુફલિહીનકી છ સિફાત ઔર ખસ્લતેં

ઈન આયતોંમેં મોમિનીન મુફલિહીનકી છ સિફાત બયાન કી ગઈ હૈં : (૧) ખુશૂઅ વ ખુઝૂઅસે નમાઝેં પઢના. યાની બદન ઔર દિલસે અલ્લાહકી તરફ ઝુકના. (૨) બાતિલ, લગ્વ ઔર નિકમ્મી બાતોંસે અલાહિદા રેહના (૩) ઝકાત યાની માલી હુકૂક અદા કરના. યા અપને બદન, નફસ ઔર માલકો પાક રખના. (૪) અમાનત ઔર અહદો પૈમાન. યાની કૌલ વ કરારકી હિફાઝત કરના, ગોયા મઆમલાતકો દુરૂસ્ત રખના. (૫) ઔર આખિરમેં ફિર નમાઝોંકી પૂરી તરહ હિફાઝત કરના કે અપને વક્ત પર આદાબ ઔર શારાઈતકી રિઆયતકે સાથ અદા હોં. ઈસસે ઝાહિર હોતા હૈ કે નમાઝકા હક તઆલાકે યહાં ક્યા દરજા હૈ? ઔર કિસ કદર મોહતમ બિશ્શાન ચીઝ હૈ કે ઉસસે શુરૂ કરકે ઉસી પર ખતમ કિયા. (ફવાઈદે ઉસમાની)

યે હૈ જન્નતકા મોમિનીનકે નામ પૈગામ, જો ખૂશ નસીબ ઈસ પૈગામકો કબૂલ કરેગા ઔર મઝકૂરા બાલા (ઉપરવાલી) છ સિફતોં ઔર ખસ્લતોંકો અપનાએગા, ઈન્શા અલ્લાહુલ અઝીઝ વો જન્નતુલ ફિરદોસકા ઝરૂર વારિસ હોગા.

આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે ઔસાફ વ અખ્લાક

નસાઈને કિતાબુ ત્તફસીરમેં યઝીદ બિન બાબનૂસસે નકલ કિયા હૈ કે

ઉનહોંને હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે સવાલ કિયા કે : રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા ખુલ્ક કૈસા ઔર ક્યા થા? હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને ફરમાયા : આં હઝરત (સ.અ.વ.) કા ખુલ્ક યાની તબઈ આદત વો થી જો કુરઆને કરીમમેં હૈ. ઉસકે બાદ હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને યે દસ આયતેં તિલાવત કરકે ફરમાયા કે : બસ યેહી ખુલ્ક વ આદત થી રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી.

(મઆરિફુલ કુરઆન ૬ : ૨૯૩)

હાતિફે ગૈબકા પૈગામ

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ કે એક બુઝુર્ગ ફરમાતે હૈં કે મૈં મુલ્કે રૂમમેં કાફિરોંકે હાથોંમેં ગિરિફતાર હો ગયા થા. એક દિન મૈંને સુના કે હાતિફે ગૈબ એક પહાડકી ચોટીસે બુલંદ આવાઝસે કેહ રહા હૈ.

ખુદાયા! ઉસ પર તઅજ્જુબ હૈ જો તુઝે પહેચાનતે હુએ તેરે સિવા દૂસરેકી ઝાતસે ઉમ્મીદેં વાબસ્તા રખતા હૈ.

ખુદાયા! ઉસ પર ભી તઅજ્જુબ હૈ જો તુઝે પહેચાનતે હુએ અપની હાજતેં દૂસરોંકે પાસ લે જાતા હૈ. ફિર ઝરા ઠહેરકર એક પુરઝોર આવાઝ લગાઈ ઔર કહા : પૂરા તઅજ્જુબ ઉસ પર હૈ જો તુઝે પહેચાનતે હુએ દૂસરેકી રઝામંદી હાસિલ કરનેકે લિયે વો કામ કરતા હૈ જિનસે તૂ નારાઝ હો જાએ. યે સુનકર મૈંને બુલંદ આવાઝસે પૂછા કે તૂ કોઈ જિન્ન હૈ યા ઈન્સાન? જવાબ આયા કે મૈં ઈન્સાન હૂં. તૂ ઉન કામોંસે અપના ધ્યાન હટા લે જો તુઝે ફાઈદા ન દેં, ઔર ઉન કામોંમેં મશ્ગૂલ હો જા જો તેરે ફાઈદેકે હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૪૭૪)

અપને રબકી રહમતોંકે મૌકે તલાશ કરતે રહો

હઝરત મુહમ્મદ બિન મુસ્લિમહ અન્સારી (રદિ.) કી મૌતકે બાદ ઉનકી તલવારકી મયાનમેંસે એક પરચા નિકલા જિસમેં લિખ્ખા થા કે તુમ અપને રબકી રહમતોંકે મૌકે તલાશ કરતે રહો, બહોત મુમકિન હૈ કે કિસી ઐસે વક્ત તુમ

દુઆએ ખૈર કરો કે ઉસ વક્ત રબકી રહમત જોશમેં હો, ઔર તુમહેં વો સઆદત મિલ જાએ જિસકે બાદ કભી ભી હસરંત ઔર અફસોસ ન કરના પડે.

(ઈબ્ને કસીર)

ઈન્કિસારી (આજિઝી) કરને, ઔર તકબ્બુર કરનેવાલોંકા અંજામ

બયહકીકી શઅબુલ ઈમાનમેં હૈ કે ફારૂકે આ'ઝમ હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) ને મિમ્બર પર ખડે હોકર ફરમાયા : અય લોગો! તવાઝોઅ ઔર ઈન્કિસારી કરો, ઈસ લિયે કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે :

જો અલ્લાહકે લિયે ઈન્કિસારી કરેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો બુલંદ ફરમાએંગે, પસ વો અપની નઝરમેં હકીર હૈ ઔર લોગોંકી નિગાહોંમેં બુઝુર્ગ હૈ. ઔર જો તકબ્બુર કરેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો પસ્ત (ઝલીલ) કરેંગે, પસ વો લોગોંકી નિગાહમેં હકીર હૈ ઔર અપની નઝરમેં બુઝુર્ગ હૈ, યહાં તકકે વો લોગોંકે નઝદીક કુત્તે ઔર ખિન્ઝીરસે ભી ઝિયાદા ઝલીલ વ ખ્વાર હૈ.

તીન નજાત દેનેવાલી ઔર તીન તબાહ કરનેવાલી ચીઝેં

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : તીન ચીઝેં નજાત દેનેવાલી હૈં ઔર તીન ચીઝેં તબાહ કરનેવાલી હૈં.

નજાત દેનેવાલી તીન ચીઝેં યે હૈં : (૧) અલ્લાહસે ડરના ખલ્વત વ જલ્વતમેં (૨) હક બાત કેહના ખૂશી વ નાખૂશીમેં (૩) ઔર (ખર્ચમેં) મયાનારવી ઈખ્તિયાર કરના માલદારી ઔર ગરીબીમેં.

ઔર તબાહ કરનેવાલી તીન ચીઝેં યે હૈં : (૧) ખ્વાહિશે નફસકી પૈરવી કરના (૨) હિર્સ વ બુખ્લ કરના (૩) ઘમંડ કરના, ઔર યે તીનોંમેં સખ્તતર હૈ.

(મિશ્કાત સ. ૪૩૪)

વો કૌનસા દરખ્ત હૈ જો મુસલમાનકે મુશાબેહ હૈ

સહીહ બુખારી શરીફમેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે મન્કૂલ હૈ કે હમ આં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ બૈઠે હુએ થે. આપને ફરમાયા : મુઝે બતલાઓ વો કૌનસા દરખ્ત હૈ જો મુસલમાનોંકે મુશાબેહ હૈ, જિસકે પત્તે ઝડતે નહીં, ન સરદિયોંમેં, ન ગરમિયોંમેં, જો અપના ફલ હર મોસમમમેં લાતા રેહતા હૈ.

અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મેરે દિલમેં આયા કે કેહ દૂં કે વો દરખ્ત ખજૂરકા હૈ, લેકિન મૈંને દેખા કે મજલિસમેં હઝરત અબૂબક્ર રદિ.) હૈં, હઝરત ઉમર (રદિ.) હૈં, ઔર વો ખામોશ હૈં તો મૈં ભી ચુપ રહા.

આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા વો ખજૂરકા દરખ્ત હૈ.

જબ યહાંસે ઉઠકર ચલે તો મૈંને અપને વાલિદ (હઝરત ઉમર રદિ.) સે યે ઝિક્ર કિયા તો આપ (રદિ.) ને ફરમાયા : પ્યારે બેટે! અગર તુમ યે જવાબ દે દેતે તો મુઝે તમામ ચીઝોંકે મિલ જાનેસે ભી ઝિયાદા મહેબૂબ થા.

(ઈબ્ને કસીર ૩ : ૬૬)

હસદ, બદગુમાની ઔર શુગૂને બદસે બચનેકા નબવી ફારમોલા

તબરાનીમેં હૈ કે તીન ખસ્લતેં મેરી ઉમ્મતમેં રેહ જાએંગી : (૧) શુગૂન (ફાલ) લેના (૨) હસદ કરના (૩) બદ ગુમાની કરના.

એક શખ્સને પૂછા હુઝૂર ફિર ઉનકા તદારૂક (ઈલાજ) કયા હૈ? ફરમાયા : જબ હસદ કરે તો ઈસ્તિગફાર કર લે. જબ ગુમાન પૈદા હો તો ઉસે છોડ દે ઔર યકીન ન કર. ઔર જબ શુગૂન લે ચાહે નેક નિકલે ચાહે બદ અપને કામસે ન રુક, ઉસે પૂરા કર. (ઈબ્ને કસીર સૂરએ હુજુરાત આયત ૧૨)

મૌતસે કોઈ બચ નહીં સકતા

સૂરએ જુમ્આમેં અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાતે હૈં :

કુલ ઈન્નલ્ મૌતલ્લઝી તફિર્રૂ-ન મિન્હુ ફઈન્નહૂ મુલાકીકુમ ષુમ્મ તરદ્દૂ-ન ઈલા આલિમિલ્ ગૈબિ વશ્શહાદતિ ફયુનબ્બિઉકુમ બિમા કુન્તુમ તઅ્મલૂન.

(આયત ૮)

આપ કેહ દીજિયે કે જિસ મૌતસે તુમ ભાગતે હો વો (મૌત એક રોઝ) તુમકો આ પકડેગી, ફિર તુમ ફેરે જાઓગે છુપી ઔર ખુલી (તમામ) બાતોંકે જાનનેવાલેકી તરફ' ફિર વો તુમકો તુમહારે કિએ હુએ કામ બતલા દેગા.

યાની મૌતસે ડરકર કહાં ભાગ સકતે હો, હઝાર કોશિશ કરો, મઝબૂત કિલઓંમેં દરવાઝે બંદ કરકે બૈઠ જાઓ' વહાં ભી મૌત છોડને વાલી નહીં, ઔર મૌતકે બાદ ફિર વહી અલ્લાહકી અદાલત હૈ ઔર તુમ હો.

(ફવાઈદે ઉસ્માની)

મૌતસે ભાગનેવાલેકી મિસાલ

મુઅજમ તબરાની કી એક મરફૂઅ હદીસમેં હૈ કે મૌતસે ભાગનેવાલેકી મિસાલ ઐસી હૈ જૈસે એક લોમડી હો જિસ પર ઝમીનકા કુછ કર્ઝ હો, વો ઈસ ખૌફસે કે કહીં યે મુઝસે માંગ ન બૈઠે ભાગે, ઔર ભાગતે ભાગતે જબ થક જાએ તબ અપને ભટમેં (ગાર-દરમેં) ઘુસ જાએ' જહાં ઘુસી ઔર ઝમીનને ફિર ઉસસે તકાઝા કિયા કે લોમડી! મેરા કર્ઝ અદા કર, વો ફિર વહાંસે દુમ દબાએ હુએ તેઝીસે ભાગી, આખિર યૂંહી ભાગતે ભાગતે મર ગઈ.

(ઈબ્ને કસીર)

ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા ચાર જાહિલિયતકે કામ ન છોડેગી (હુઝૂરે સ.અ.વ. કી પેશીનગોઈ)

અબૂ યઅલામેં હૈ કે મેરી ઉમ્મતમેં ચાર કામ જાહિલિયતકે હૈં જિનહેં વો ન છોડેગી : (૧) હસબ નસબ પર ફખ્ર કરના (૨) ઈન્સાનકો ઉસકે નસબકા

તા'ના દેના (૩) સિતારોંસે બારિશ તલબ કરના (૪) ઔર મય્યિત પર નૌહા (માતમ) કરના.

ઔર ફરમાયા નૌહા કરનેવાલી ઔરત અગર બગૈર તૌબા કિયે મર જાએ તો ઉસે કિયામતકે દિન ગંધકકા પેરહન (કુરતા) પેહનાયા જાએગા, ઔર ખુજલીકી ચાદર ઓઢાઈ જાએગી.

મુસ્લિમ શરીફમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને નૌહા કરનેવાલિયોં ઔર નૌહાકો કાન લગાકર સુનનેવાલિયોં પર લઅનત ફરમાઈ હૈ.

(ઈબ્ને કસીર, સૂરએ સફ સે પેહલે)

લા ઈલાજ બીમારિયોંકા ઈલાજ

બગવી ઔર સઅલબીને હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) સે રિવાયત કિયા હૈ કે ઉનકા ગુઝર એક ઐસે બીમારકે પાસસે હુવા જો સખ્ત બીમારીમેં મુબ્તલા થા, હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને ઉસકે કાનમેં સૂરએ મોમિનૂનકી નીચેકી આયતેં પઢીં, વો ઉસી વક્ત અચ્છા હો ગયા.

અફહસિબ્તુમ અન્નમા.ખલકનાકુમ અબષંવ્ વ અન્નકુમ ઈલૈના લા તુર્જઊન, ફતઆલલ્લાહુલ મલિકુલ હક્કુ, લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવ, રબ્બુલ્ અર્શિલ્ કરીમિ, વ મંય્યદઉ મઅલ્લાહિ ઈલાહન્ આખર, લા બુરહાન લહૂ બિહી ફઈન્નમા હિસાબુહૂ ઈન્દ રબ્બિહી. ઈન્નહૂ લા યુફલિહુલ્ કાફિરૂન, વકુર્ રબ્બિગ્ફિર્ વર્હમ વ અન્ત ખૈરુર્રાહિમીન.

હાં તો ક્યા તુમને યે ખયાલ કિયા થા કે હમને તુમકો યૂંહી મોહમલ (બેકાર) પૈદા કર દિયા હૈ? ઔર તુમ હમારે પાસ ફિરકર ન આઓગે? સો અલ્લાહ તઆલા બહોત હી આલીશાન હૈ જો હકીકી બાદશાહ હૈ, ઉસકે સિવા કોઈ ભી ઈબાદતકે લાઈક નહીં (ઔર વો) અર્શે અઝીમકા માલિક હૈ, ઔર જો શખ્સ અલ્લાહ તઆલાકે સાથ કિસી ઔર મા'બૂદકી ઈબાદત કરે કે જિસ (કે માબૂદ હોને) પર ઉસકે પાસ કોઈ દલીલ નહીં, સો ઉસકા હિસાબ ઉસકે રબકે યહાં હોગા, બેશક કાફિરોંકા ભલા ન હોગા, ઔર આપ યૂં કહા કરેં : અય મેરે રબ! (મેરી ખતાએં) મઆફ ફરમા!

ઔર મુઝ પર રહમ ફરમા! ઔર તૂ સબ રહમ કરનેવાલોંસે બળ્હકર રહમ કરનેવાલા હૈ.

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) સે દરયાફત કિયા કે આપને ઉસકે કાનમેં ક્યા પળ્હા થા? અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા કે યે આયતેં પળ્હી થીં. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝેમેં મેરી જાન હૈ, અગર કોઈ આદમી જો યકીન રખનેવાલા હો યે આયતેં પહાડ પર પળ્હ દે તો પહાડ અપની જગહસે હટ સકતા હૈ.

(કરતબી, મઝહરી બહવાલા મઆરિફુલ કુરઆન ૬ : ૩૩૮)

અલ્લાહ તઆલાને નીચે લિખ્ખી હુઈ ચીઝોંમેં બડી શિફા રખ્ખી હૈ

(૧) કુરઆનમેં શિફા હૈ..... (૨) સદકામેં શિફા હૈ..... (૩) ઝમઝમમેં શિફા હૈ..... (૪) શહદમેં શિફા હૈ..... (૫) સિલારહમી (અચ્છા બરતાવ) મેં શિફા હૈ..... (૬) સૂરએ ફાતિહામેં શિફા હૈ..... (૭) કલોન્જીમેં શિફા હૈ..... (૮) સફર કરનેમેં શિફા હૈ. ફઝાઈલે હજમેં હઝરત શેખુલ હદીસ (રહ.) ને કન્ઝુલ ઉમ્માલકે હવાલેસે લિખ્ખા હૈ : એક હદીસમેં હૈ કે હજ કરો ગની હોગે, સફર કરો સિહ્હતયાબ હોગે. યાની આબો હવાકા બદલના અકસર સિહ્હત (તન્દુરસ્તી) કા સબબ હોતા હૈ, ઔર બહોત કસરતસે ઉસકા તજ્રુબાં હુવા હૈ.

(ફઝાઈલે હજ સ.૨૮)

ખૂબસૂરત લડકોંકે સાથ ઉઠના બૈઠના ફિત્નાકા સબબ હૈ

હમજિન્સીસે બચનેકે લિયે વો તમામ દરવાઝે બંદ કરના ઝરૂરી હૈં જો ઈસ મન્હૂસ અમલ (લવાતત) તક પહોંચાતે હૈં, બે-રીશ (બગૈર દાઢીવાલે) નૌઉમર બચ્ચોંકે સાથ ઈખ્તિલાતસે (મેલજોલસે) બચનેકી હર મુમકિન કોશિશ કી જાએ, બાઝ તાબિઈનકા કૌલ હૈ કે દીનદાર ઈબાદતગુઝાર નૌજવાનોંકે લિયે ફાડ

ખાનેવાલે દરિંદેસે ભી બડા દુશ્મન ઔર નુકસાનદેહ, વો અમરદ (બગૈર દાઢીવાલા) લડકા હૈ જો ઉસકે પાસ આતા જાતા હૈ.

હસન બિન ઝકવાન કેહતે હૈં માલદારોંકે બચ્ચોંકે સાથ ઝિયાદા ઉઠા બૈઠા ન કરો, ઈસ લિયે કે ઉનકી સૂરતેં ઔરતોંકી તરહ હોતી હૈં, ઔર ઉનકા ફિત્ના કુંવારી ઔરતોંસે ઝિયાદા સંગીન (ખતરનાક) હૈ.

(શઅબુલ ઈમાન ૪ : ૩૫૮)

ક્યૂંકે ઔરતેં તો કિસી સૂરતમેં હલાલ હો સકતી હૈં, લેકિન લડકોંમેં હલાલ હોનેકી કોઈ સૂરત હી નહીં હૈ.

અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મુબારક (રહ.) ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) હમ્મામમેં દાખિલ હુએ તો વહાં એક ખૂબસૂરત લડકા ભી આ ગયા તો આપ (રદિ.) ને ફરમાયા કે ઉસે બાહિર નિકાલો, ક્યૂંકે ઔરતકે સાથ તોં એક શયતાન હોતા હૈ, ઔર લડકોંકે સાથ દસસે ઝાઈદ શયતાન હોતે હૈં. (શઅબુલ ઈમાન ૪ : ૩૬૦)

ઈસી બિના પર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા હુકમ હૈ કે જબ બચ્ચે સમઝદાર હો જાએં તો ઉનકે બિસ્તર અલાહિદા કર દો, તાકે ઈબ્તિદા હીસે વો બુરી આદતોંસે મહેફૂઝ હો જાએં. નીઝ બચ્ચોં પર નઝર રખની ચાહિયે કે વો ઝિયાદા વક્ત બિલ ખુસૂસ તન્હાઈકે ઔકાત બડે લડકોંકે સાથ ન ગુઝારેં. અગર કઈ બચ્ચે એક કમરેમેં રેહતે હોં તો હર એકકા બિસ્તર ઔર લિહાફ (ચાદર) અલગ હોના ચાહિયે.

ઈન તમામ તફસીલાતસે માલૂમ હો ગયા કે સિર્ફ અપની મન્કૂહા બીવિયોં ઔર મમ્લૂકા બાંદિયોંસે હી શહવત પૂરી કરનેકી ઈજાઝત હૈ. ઈસકે અલાવા શહવત પૂરી કરનેકા કોઈ ભી તરીકા શરીઅતમેં હરગિઝ જાઈઝ નહીં હૈ. ઔર પરદે વગૈરહકે, યા અજનબી ઔરતોં મરદોંસે ઈખ્તિલાત (મેલજોલ) કી મમાનિઅતકે જો ભી અહકામ હૈં ઉનકા મકસદ સિર્ફ યેહી હૈ કે મઆશરાસે ગલત તરીકા પર શહવત પૂરી કરનેકા રિવાજ ખતમ હો. જો શખ્સ ઈન બાતોંકો સામને રખકર અપની શરમગાહકી હિફાઝત કર લેગા ઔર અપની જવાનીકો ઈન ફવાહિશસે બચા લેગા તો અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ઉસે ઉસકા બદલા જન્નતકી સૂરતમેં અતા ફરમાએગા. ઈન્શા અલ્લાહ.

હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) કા કફન

હઝરત સહલ બિન સઅદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા એક ઔરત આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં એક ચાદર લેકર હાઝિર હુઈ ઔર અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહકે રસૂલ! યે ચાદર મૈંને અપને હાથસે બુની હૈ, ઔર ઈસે મૈં આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં લાઈ હૂં તાકે આપ ઉસે ઝેબતન ફરમા લેં. આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને બહોત શૌકસે વો ચાદર કબૂલ ફરમા લી. ફિર ઉસી ચાદરકો ઈઝારકી જગહ પહેનકર મજમામેં તશરીફ લાએ. ઉસી વક્ત એક સહાબી હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) ને દરખ્વાસ્ત કી કે હઝરત! યે ચાદર મુઝે ઈનાયત ફરમા દેં, યે તો બહોત ઉમદા હૈ. આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા બહોત અચ્છા. ફિર કુછ દેર તશરીફ રખનેકે બાદ આપ (સ.અ.વ.) અંદર તશરીફ લે ગયે, ઔર દૂસરી ઈઝાર બદલકર વો ચાદર સવાલ કરનેવાલેકો ભેજવા દી. યે માજરા દેખકર સહાબએ કિરામ (રદિ.) ને ઉન સહાબી પર નકીર કી, કે જબ તુમહેં માલૂમ થા કે પૈગમ્બર (સ.અ.વ.) કિસી સાઈલકો રદ નહીં ફરમાતે તો તુમને યે ચાદર માંગકર અચ્છા નહીં કિયા. ઉનહોંને જવાબ દિયા કે "મૈંને તો અપને કફનમેં ઈસ્તેમાલ કરનેકે લિયે યે દરખ્વાસ્ત પેશ કી થી" હઝરત સહલ ફરમાતે હૈં કે વાકઈ ઐસા હી હુવા. જબ અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) કા ઈન્તિકાલ હુવા તો આપ (રદિ.) કો ઈસી ચાદરમેં કફન દિયા ગયા. (બુખારી શરીફ ૧ : ૧૭૦, ૩૮૧,૮૬૪,૮૯૨, મકારિમુલ અખ્લાક સ. ૨૪૫)

મિયાં બીવી એક દૂસરેકા સતર ન દેખેં

યે મઝમૂન ઝરૂર પઢેં ઔર નિસ્યાન (ભૂલ જાને) કે મર્ઝસે બચેં

ઈસ્લામી તાલીમ યે હૈ કે મિયાં બીવી ભી આપસમેં બિલકુલ બેશરમ ન હો જાયા કરેં બલ્કે હત્તલ ઈમ્કાન (જહાંતક હોસકે) સતરકા ખયાલ રખ્ખેં, ચુનાંચે એક મુરસલ રિવાયતમેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) રસૂલે અકરમ

(સ.અ.વ.) કા યે મુબારક ઈરશાદ નકલ ફરમાતે હૈં :

ઈઝા અતા અહદુકુમ અહ્‌લહૂ ફલ્યસ્તતિર્‌ વલા યતજર્રદાનિ તજર્રુદલ્‌ ઈરૈનિ.

જબ તુમમેંસે કોઈ શખ્સ અપની બીવીકે પાસ જાએ તો હત્તલ ઈમ્કાન સતરપોશી કરે ઔર જાનવરોંકી તરહ બિલકુલ નંગે ન હો જાયા કરેં.

માલૂમ હુવા કે હયાંકા તકાઝા યે હૈ કે મિયાં બીવી ભી એક-દૂસરેકે સતરકો ન દેખેં. હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે પૂરી ઝિંદગી ન મૈંને આં હઝરત (સ.અ.વ.) કા સતર દેખા, ન આપ (સ.અ.વ.) ને મેરા દેખા. ઈસ બાતકા ખાસ લિહાઝ રખકર શરમો હયાકા સુબૂત દેના ચાહિયે. વાલિદૈનકે આમાલ વ અખ્લાકકા ઔલાદ પર બહોત અસર પડતા હૈ. અગર હમ શરમો હયાકે તકાઝોં પર અમલ પૈરા હોંગે તો હમારી ઔલાદ ભી ઉન હી સિફાત વ ખસ્લતોંકી હામિલ હોગી, ઔર અગર હમ શરમો હયાકા ખયાલ ન રખ્ખેંગે તો ઔલાદમેં ભી ઈસી તરહકે ખરાબ જરાસીમ સરાયત કર જાએંગે. આજ ટેલીવીઝનકે પરદે પર નંગે ઔર ઈન્સાનિયતસે ગિરે હુએ મનાઝિર દેખકર હમારે મઆશરેમેં ઉનકી નકલ ઉતારનેકી કોશિશ કી જાતી હૈ, ઔર ઉસકા બિલકુલ લિહાઝ નહીં રખ્ખા જાતા કે હમારા રબ ઔર હમારા ખાલિક વ માલિક તન્હાઈયોંમેં ભી હમારે આ'માલસે પૂરી તરહ વાકિફ હૈ, વો ઈસ બદતરીન હાલતમેં હમેં દેખેગા તો ઉસે કિસ કદર નાગવાર ગુઝરેગા. ઈસ લિયે અલ્લાહસે શરમ કરની ઝરૂરી હૈ. યે શરમો હયા હી હમેં ઐસી બુરી બાતોંસે બચા સકેગી.

ઈસકે અલાવહ સતરપોશીમેં લાપરવાહીકા એક ઔર નુકસાન હઝરાતે ફુકહાને લિખ્ખા હૈ કે ઉસકી વજહસે આદમી પર ભૂલ ઔર નિસ્યાનકા ગલ્બા હો જાતા હૈ ઔર ઝરૂરી બાતેં ભી ઉસે યાદ નહીં રેહતીં. અલ્લામા શામી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ભૂલકા મર્ઝ પૈદા કરનેવાલી ચીઝોંમેંસે યે ભી હૈ કે આદમી અપની શરમગાહસે ખેલ કરે ઔર ઉસકી તરફ દેખે.

(શામી ૧ : ૨૨૫, કિતાબુત્તહારત મતલબ સિત્તુન તૂરિષુન્‌ નિસ્યાન)

બહરહાલ નઝરસે સાદિર હોનેવાલી નામુનાસિબ બાતોંમેંસે અપને સતર પર બિલા ઝરૂરત નઝર કરના ભી હૈ જિસસે નઝરકો મહેફૂઝ રખના ચાહિયે.

ચુગલખોરીકી તબાહી

ચુગલખોરીકે મફાસિદ (ખરાબિયાં) બયાન કરતે હુએ ઈમામ ગઝાલી (રહ.) ને યે વાકિઆ નકલ કિયા હૈ કે એક શખ્સ બાઝારમેં ગુલામ ખરીદને ગયા. એક ગુલામ ઉસે પસંદ આ ગયા. બેચનેવાલેને કહાં કે ઈસ ગુલામમેં કોઈ ઐબ નહીં હૈ, બસ યે હૈ કે ઉસમેં ચુગલીકી આદત હૈ. ખરીદાર રાઝી હો ગયા ઔર ગુલામ ખરીદકર ઘર લે આયા. અભી કુછ હી દિન હુએ થે કે ગુલામકી ચુગલખોરીકી આદતને યે ગુલ ખિલાયા કે ઉસને ઉસ શખ્સકી બીવીસે તન્હાઈમેં જાકર કહા કે તુમહારા શૌહર તુમહેં પસંદ નહીં કરતા ઔર અબ ઉસકા ઈરાદા બાંદી રખનેકા હૈ. લિહાઝા રાતકો જબ વો સોને આએ તો ઉસ્તરેસે ઉસકે કુછ બાલ કાટકર મુઝે દે દો, તાકે મૈં ઉસ પર અમલે સહર (જાદૂકા અમલ) કરાકર તુમ દોનોંમેં દો બારા મુહબ્બતકા ઈન્તિઝામ કર સકૂં. બીવી ઉસ પર તૈયાર હો ગઈ ઔર ઉસને ઉસ્તરેકા ઈન્તિઝામ કર દિયા. ઉધર ગુલામને અપને આકાસે જાકર યૂં બાત બનાઈ કે તુમહારી બીવીને કિસી ગૈર મર્દસે તઅલ્લુકાત કાઈમ કર લિયે હૈં ઔર અબ વો તુમહેં રાસ્તેસે હટા દેના ચાહતી હૈ. ઈસ લિયે હોશિયાર રેહના. રાતકો જબ વો બીવીકે પાસ ગયા તો દેખા કે બીવી ઉસ્તરા લા રહી હૈ. વો સમઝ ગયા કે ગુલામને જો ખબર દી થી વો સચ્ચી થી. ઈસ લિયે ઈસસે પેહલે કે બીવી કુછ કેહતી ઉસને ઉસી ઉસ્તરેસે બીવીકા કામ તમામ કર દિયા. જબ બીવીકે ઘરવાલોંકો ઈસ વાકિઆકા ઈલ્મ હુવા તો ઉનહોંને આકર શૌહરકો કતલ કર દિયા. ઈસ તરહ અચ્છે ખાસે ખાનદાનોંમેં ખૂનરેઝીકી નૌબત આ ગઈ.

(અહયાઉલ ઉલૂમ ૩ : ૯૦)

અલગર્ઝ ચુગલી ઐસી બુરી બીમારી હૈ જિસસે મઆશરા ફસાદકી આમાજગાહ (નિશાનાકી જગહ) બન જાતા હૈ, ઈસી લિયે હઝરત હુઝેફા (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મૈંને ખૂદ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે :

લા યદખુલુલ જન્નત નમ્મામુન. (રવાહુ મુસ્લિમ, મિશ્કાત સ. ૪૧૧)
ચુગલખોર આદમી જન્નતમેં દાખિલ નહીં હોગા.

બેહતરીન બંદે ઔર બદતરીન બંદે

હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ગુનમ ઔર હઝરત અસ્મા બિન્તે યઝીદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : અલ્લાહકે બેહતરીન બંદે વો હૈં જિનકો દેખકર અલ્લાહ તઆલા યાદ આએ, ઔર બદતરીન બંદે વો હૈં જો ચુગલિયાં ખાતે ફિરતે હૈં, દોસ્તોંમેં જુદાઈ ડાલનેવાલે હૈં, ઔર જો ઈસ બાતકે તાલિબ ઔર કોશાં રેહતે હૈં કે પાક દામન બંદોંકો કિસી ગુનાહકે સાથ મુલવ્વસ કર દેં. (મિશ્કાત સ. ૪૧૫)

અઝાબે કબરકા એક અજીબ વાકિઆ

તિજારતમેં લોગોંકો ધોકા મત દો

અબ્દુલ હમીદ બિન મહેમૂદ મગોલી કેહતે હૈં કે મૈં હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કી મજલિસમેં હાઝિર થા, કુછ લોગ આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા કે હમ હજકે ઈરાદેસે નિકલે હૈં, જબ હમ ઝાતુસ સિફાહ (એક મકામકા નામ) પહોંચે તો હમારે એક સાથીકા ઈન્તિકાલ હો ગયા, ચુનાંચે હમને ઉસકી તજહીઝ વ તકફીન કી, ફિર કબર ખોદનેકા ઈરાદા કિયા, જબ હમ કબર ખોદ ચુકે તો હમને દેખાકે એક બડે કાલે નાગને પૂરી કબરકો ઘેર રખ્ખા હૈ, ઉસકે બાદ હમને દૂસરી જગહ કબર ખોદી તો વહાં ભી વોહી સાંપ થા, અબ હમ મય્યિતકો વૈસે હી છોડકર આપકી ખિદમતમેં આએ હૈં કે અબ હમ ક્યા કરેં?

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા : યે સાંપ ઉસકા વો બદ અમલ હૈ જિસકા વો આદી થા, જાઓ ઉસે ઉસી કબરમેં દફન કર દો, અલ્લાહકી કસમ! અગર તુમ ઉસકે લિયે પૂરી ઝમીન ખોદ ડાલોગે ફિર ભી વો સાંપ ઉસકી કબરમેં પાઓગે, બહરહાલ ઉસે ઉસી તરહ દફન કર દિયા ગયા, સફરસે વાપસી પર લોગોંને ઉસકી બીવીસે ઉસ શખ્સકા અમલ પૂછા તો ઉસને બતાયા કે ઉસકા યે મામૂલ થા કે વો ગલ્લા (અનાજ) બેચતા

થા, ઔર રોઝાના બોરીમેંસે ઘરકા ખર્ચ નિકાલકર ઉસમેં ઉસીકે બકદ્ર ભુસ (ભૂસા) મિલાં દેતા થા. ગોયા ધોકા (દગા) સે ભુસકો ગલ્લાકી કીમત પર ફરોખ્ત કરતા થા.

(બૈહકી ફી શઅબિલ ઈમાન બહવાલા શરહુસ્સુદૂર સ. ૨૩૯)

કિયામતકે દિન સબસે પેહલે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો લિબાંસ પહેનાયા જાએગા

બુખારી શરીફમેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કી રિવાયત હૈ વો ફરમાતે હૈં :

આં હઝરત (સ.અ.વ.) હમારે દરમિયાન તકરીર કરનેકે લિયે ખડે હુએ, ઔર ઈરશાદ ફરમાયા કે તુમ સબકો નંગે પૈર નંગે બદન ખત્નાકે બગૈર જમા કિયા જાએગા (ઈરશાદે ખુદાવંદી હૈ) જૈસે હમને પેહલી મરતબા બનાયા ઉસી તરહ હમ દો બારહ પૈદા કરેંગે. ઔર મખ્લૂકાતમેં જિસે કિયામતકે દિન સબસે પેહલે લિબાસ પહેનાયા જાએગા વો હઝરત ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ (અલૈ.) હૈં.

એક ઔર રિવાયતમેં હૈ કે કિયામતમેં સબસે પેહલે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો દો કિબ્તી કપડોંકા લિબાસ પહેનાયા જાએગા. ફિર આં હઝરત (સ.અ.વ.) કો અર્શકી દાંઈ જાનિબ ધારીદાર જોડા ઝેબતન કરાયા (પહેનાયા) જાએગા. અબ સવાલ યે હૈ કે એ એઅઝાઝ સબસે પેહલે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો અતા કિયે જાનેકી વજહ ક્યા હૈ? તો ઈસ સિલસિલેમેં ઉલમાકે મુતઅદ્દદ (બહોતસે) અકવાલ હૈં :

(૧) અલ્લામા કરતબી (રહ.) ને ફરમાયા કે વજહ યે હૈ કે જબ આપકો નમરૂદને આગમેં ડાલનેકા હુકમ દિયા તો આપકો અલ્લાહકે રાસ્તેમેં બે-લિબાસ કિયા ગયા, ઉસકી જઝાકે તૌર પર સબસે પેહલે આપકી લિબાસપોશી કરાઈ જાએગી.

(૨) અલ્લામા હલીમી (રહ.) ને ફરમાયા કે ચૂંકે ઝમીન પર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) સે ઝિયાદા અલ્લાહસે ખૌફ કરનેવાલા કોઈ ન થા ઈસ લિયે આપકો લિબાસ પહેનાનેમેં જલ્દી કી જાએગી તાકે આપકા દિલ મુત્મઈન

હો જાએ.

(૩) ઔર બાઝ આસારસે યે માલૂમ હોતા હૈ કે ઉસ દિન લોગોં પર ફઝીલત ઝાહિર કરનેકે લિયે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે સાથ યે મઆમલા કિયા જાએગા.

ઔર ઈસ એઅઝાઝી મઆમલાસે યે લાઝિમ નહીં આતા કે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો હમારે આકા જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) પર ભી મુતલક ફઝીલત હાસિલ હો, ઈસ લિયે કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) કો જો જોડા પહેનાયા જાએગા વો હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે જોડેસે ઝિયાદા શાનદાર હોગા, તો અગરચે અવ્વલિયત ન હો લેકિન ઉસકી ઉમ્દગી આપ (સ.અ.વ.) કે મકામ વ મરતબાકા પતા દેતી હૈ.

(ફત્હુલ બારી ૧૪ : ૪૬૮)

અલ્લાહકે લિયે હિજરત કરનેવાલે ફુકરાકા એઅઝાઝ વ ઈકરામ

કિયામતકે દિન આં હઝરત (સ.અ.વ.) કા હર ઉમ્મતી ઈન્શાઅલ્લાહ હૌઝે કૌસરકે પાનીસે સૈરાબ હોગા, લેકિન કુછ ખૂશ નસીબ ઔર સઆદતમંદ હઝરાત ઐસે હોંગે જિનકો સબસે પેહલે સૈરાબ હોનેકા એઅઝાઝ મિલેગા, ઉનકી સિફાત બયાન કરતે હુએ આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા :

સબસે પેહલે હૌઝે કૌસર પર આનેવાલે મુહાજિર ફુકરા હોંગે (દુનિયામેં) પરાગંદા બાલવાલે, ઔર મૈલે કુચેલે કપડેવાલે હોંગે, જિનકા નાઝો નેઅમતમેં રેહનેવાલી ઔરતોંસે નિકાહ નહીં હો સકતા ઔર ઘરકે દરવાઝે ઉનકે લિયે ખોલે નહીં જાતે. (તિરમિઝી શરીફ ૨ : ૬૭)

યાની ઉનકી બેકસી દેખકર કોઈ નાઝો નેઅમતમેં પલનેવાલી ઔરત ઉનસે નિકાહ કરને પર તૈયાર ન હો, ઔર અગર વો કિસીકે દરવાઝે પર જાએં તો ઉનકે લિયે લોગ દરવાઝે ખોલના ભી પસંદ ન કરેં, દુનિયામેં તો ઉનકા યે હાલ હોગા, ઔર આખિરતમેં ઉનકા યે એઅઝાઝ વ ઈકરામ હોગા કે સબસે પેહલે હૌઝે કૌસર પર બુલાએ જાએંગે.

ઉમ્મતે મુહમ્મદિયાકે બદતરીન લોગ

શૌકીન મિઝાજ ઔર ફેશનકે દિલદાદહ લોગ અલ્લાહકી નઝરમેં પસંદીદા નહીં હૈં, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઐસે લોગોંકો ઉમ્મતકે બદતરીન લોગોંમેં શુમાર કિયા હૈ, ઈરશાદે નબવી હૈ :

મેરી ઉમ્મતકે બદતરીન લોગ વો હૈં જો નાઝો નેઅમતમેં પૈદા હુએ ઔર ઉસીમેં પલે ઔર બઢે, જિનકો હર વક્ત બસ કિસમ કિસમકે ખાનોં ઔર તરહ તરહકે લિબાસ પહેનનેકી ફિકર દામનગીર રેહતી હૈ. ઔર જો (તકબ્બુરકી વજહસે) મઠાર કર મઠાર (ચબા ચબાકર) બાતચીત કરતે હૈં.

હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) કા ઈરશાદ હૈ કે તુમ (ઝેબો ઝીનતકે લિયે) બારબાર ગુસલખાનોંકે ચક્કર લગાને, ઔર બાલોંકી બારબાર સફાઈસે બચતે રહો, ઔર ઉમદા ઉમદા કાલીનોંકે ઈસ્તેમાલસે ભી બચો, ઈસ લિયે કે અલ્લાહકે ખાસ બંદે ઐશો ઈશરતકે દિલદાદહ (આશિક) નહીં હોતે.

(કિતાબુઝ્ ઝુહદ : ૨૬૩)

સબસે બડી દૌલત સુકૂન ઔર આફિયત હૈ

દુનિયામેં રેહકર દુનિયામેં મદહોશ ન રેહના ઈન્સાનકે લિયે સબસે બડા સુકૂનકા ઝરીઆ હૈ, ઐસા શખ્સ ઝાહિરી તૌર પર કિતના હી ખસ્તાહાલ (મુફલિસ) ક્યૂં ન હો મગર ઉસે અંદરૂની તૌર પર વો દિલી ઈત્મીનાન નસીબ હોતા હૈ જો બડે બડે સરમાયાદારોંકો ભી મયસ્સર નહીં આતા, ઈસ લિયે આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા :

દુનિયાસે બે-રગબતી દિલ ઔર બદન દોનોંકે લિયે રાહત બખ્શ હૈ.

દુનિયામેં સબસે બડી દૌલત સુકૂન ઔર આફિયત હૈ, અગર સુકૂન ન હો તો સબ દૌલતેં બેકાર હૈં, ઔર યે સુકૂન જબહી મિલ સકતા હૈ જબ હમ દુનિયાસે સિર્ફ બકદ્રે ઝરૂરત ઔર બરાએ ઝરૂરત તઅલ્લુક રખ્ખેં, ઔર અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમતોં પર શુક્રગુઝાર રેહકર ઉસકી રઝા પર રાઝી રહેં, હઝરત લુકમાન હકીમને ઈરશાદ ફરમાયા :

દીન પર સબસે ઝિયાદા મદદગાર સિર્ફ દુનિયાસે બે-રગબતી હૈ. ક્યૂંકે

જો શખ્સ દુનિયાસે બે-રગબત હોતા હૈ વો ખાલિસ રઝાએ ખુદાવંદીકે લિયે અમલ કરતા હૈ, ઔર જો શખ્સ ઈખ્લાસસે અમલ કરે ઉસકો અલ્લાહ તઆલા અજરો સવાબસે સરફરાઝ ફરમાતા હૈ. (કિતાબુઝ ઝુહદ સ. ૨૭૪)

જન્નતમેં સબસે આખિરમેં દાખિલ હોનેવાલે આદમીકા હાલ

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જન્નતમેં સબસે આખિરમેં દાખિલ હોનેવાલે શખ્સકા હાલ યે હોગા કે વો ગિરતા પડતા ચલ રહા હોગા, ઔર જહન્નમકી આગ ઉસે ઝુલ્સા રહી હોગી, આખિરકાર જબ વો જહન્નમસે મુશ્કિલસે નિકલ પાએગા તો જહન્નમકી તરફ દેખકર બેઈખ્તિયાર કહેગા : વો ઝાત બડી બાબરકત હૈ જિસને મુઝે, તુઝ (જહન્નમ) સે નજાત અતા ફરમાઈ, ઔર બેશક અલ્લાહને મુઝે વો નેઅમત બખ્શી હૈ જો અવ્વલીન વ આખિરીનમેંસે કિસીકો ભી અતા નહીં કી ગઈ.

ફિર ઉસકે સામને એક દરખ્ત ઝાહિર હોગા તો વો અર્ઝ કરેગા કે અય રબ્બે કરીમ! આપ મુઝે ઉસ દરખ્તકે કરીબ કર દીજિયે તાકે મૈં ઉસકે સાયામેં બૈઠૂં, ઔર ઉસકે પાનીસે પ્યાસ બુઝાઉં, ઉસ પર અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા કે અય આદમી! અગર મૈં તેરી મુરાદ પુરી કર દૂં તો તૂ કુછ ઔર માંગેગા? વો શખ્સ કહેગા કે નહીં પરવરદિગાર! ઔર મઝીદ સવાલ ન કરનેકા પુખ્તા વાદા કરેગા, ચુનાંચે બારી તઆલા ઉસકી મઅઝિરતકો કબૂલ ફરમાએગા. ક્યૂંકે વો ઉસકી બે-સબર તબીઅતસે વાકિફ હૈ, ઔર ઉસે ઉસકે મતલૂબા દરખ્તકે નીચે પહોંચા દેગા. વો શખ્સ ઉસકે કરીબ જાકર ઉસકે સાયામેં બૈઠેગા ઔર વહાં મૌજૂદ પાની પિયેગા.

ફિર ઉસકે સામને દૂસરા દરખ્ત લાયા જાએગા, જો પેહલે દરખ્તસે ઔર અચ્છા હોગા. તો ફિર વો શખ્સ અલ્લાહ તઆલાસે ઉસકે કરીબ જાનેકી દરખ્વાસ્ત કરેગા, અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા કે અય આદમી! ક્યા તૂને કુછ ઔર સવાલ ન કરનેકા અહદ (વાદા) નહીં કિયા થા? અગર મૈં તેરી મુરાદ પૂરી કર દૂં તો ફિર તૂ કુછ ઔર સવાલ કરેગા? ચુનાંચે ફિર વો શખ્સ સવાલ ન કરનેકા વાદા કરેગા,

ઔર અલ્લાહ તઆલા ઉસકી બે-સબરીકો જાનતે હુએ ચશ્મપોશી (દરગુઝર) ફરમાકર ઉસે ઉસ દરખ્તકે કરીબ પહોંચા દેગા, ઔર વો ઉસકે સાયા ઔર પાનીસે ફાઈદા ઉઠાએગા.

ફિર એક તીસરા દરખ્ત જન્નતકે દરવાઝેકે બિલકુલ કરીબ નમૂદાર હોગા, જો પેહલે દોનોં દરખ્તોંસે ઝિયાદા ખૂબસૂરત હોગા, તો યે શખ્સ ઉસકે કરીબ જાનેકી ભી દરખ્વાસ્ત કરેગા, આખિરકાર જબ ઉસે ઉસ દરખ્તકે કરીબ પહોંચા દિયા જાએગા, તો ઉસે વહાં અહલે જન્નતકી આવાઝેં સુનાઈ દેંગી. તો વો દરખ્વાસ્ત કરેગા કે અય રબ્બે કરીમ! અબ બસ મુઝે જન્નતમેં દાખિલ ફરમા દીજિયે. અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ઉસ શખ્સસે મુખાતિબ હોકર ફરમાએગા કે આખિર તેરા સવાલ કરના કબ ખતમ હોગા? ક્યા તૂ ઈસ બાત પર રાઝી નહીં હૈ કે મૈં તુઝે દુનિયાકી દુગની જન્નત અતા કર દૂં? તો વો શખ્સ હૈરતઝદા હોકર કહેગા કે અય રબ્બે કરીમ! આપ રબ્બુલ આલમીન હોકર મુઝસે મઝાક કરતે હૈં? ઈતની રિવાયત બયાન કરકે ઈસ હદીસકે રાવી અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) હંસને લગે. ઔર હાઝિરીનસે ફરમાયા કે મુઝસે નહીં પૂછતે કે મૈં ક્યૂં હંસ રહા હૂં? ચુનાંચે હાઝિરીનને યેહી સવાલ આપસે કિયા, તો આપને ફરમાયા કે ઈસી તરહ ઈસ રિવાયતકો બયાન કરકે આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ભી તબસ્સુમ (મુસ્કુરાહટ) ફરમાયા થા, ઔર જબ સહાબાને આપ (સ.અ.વ.) સે ઉસકી વજહ પૂછી, તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા થા કે મૈં રબ્બુલ આલમીનકે હંસનેકી વજહસે હંસ રહા હૂં. ક્યૂંકે જબ વો બંદા યે અર્ઝ કરેગા કે ઈલાહુલ આલમીન! આપ રબ્બુલ આલમીન હોકર મુઝસે મઝાક કર રહે હૈં. તો રબ્બુલ આલમીન ફરમાએગા મૈં તુઝસે મઝાક નહીં કર રહા હૂં બલ્કે મૈં જિસ ચીઝકો ચાહૂં ઉસકો પૂરા કરને પર કાદિર હૂં.

(મુસ્લિમ શરીફ ૧ : ૧૦૫)

નોટ : અલ્લાહ તઆલાકે હંસનેકા મતલબ ઉસકા રાઝી ઔર ખૂશ હોના હૈ.

ન ખુદા હી મિલા, ન વિસાલે સનમ

મિસરમેં એક શખ્સ મસ્જિદકે બરાબર રેહતા થા, પાબંદીસે અઝાન દેતા, ઔર જમાઅતમેં શિરકત કરતા. ચેહરે પર ઈબાદત ઔર ઈતાઅતકી

રોનક ભી થી, ઈત્તિફાકસે જબ એક દિન અઝાન દેનેકે લિયે મસ્જિદકે મીનાર પર ચળ્હા, તો કરીબમેં એક ઈસાઈ શખ્સકી ખૂબસૂરત લડકી પર નઝર પડી, જિસે દેખકર વો ઉસ પર દિલો જાનસે ફરેફતા (આશિક) હો ગયા, ઔર અઝાન છોડકર વહીંસે સીધા ઉસ મકાનમેં પહોંચા, લડકીને ઉસે દેખકર પૂછા ક્યા બાત હૈ? મેરે ઘરમેં ક્યૂં આયા? ઉસને જવાબ દિયા મૈં તુઝે અપના બનાને આયા હૂં, ઈસ લિયે કે તેરે હુસ્નો જમાલને મેરી અકલકો માઉફ કર દિયા હૈ. લડકીને જવાબ દિયા : મૈં કોઈ તોહમતવાલા કામ નહીં કરના ચાહતી હૂં, તો ઉસને પેશકશ કી કે મૈં તુઝસે નિકાહ કરૂંગા. લડકીને કહા કે તૂ મુસલમાન ઔર મૈં ઈસાઈ હૂં, મેરા બાપ ઈસ રિશ્તે પર તૈયાર ન હોગા. ઉસ શખ્સને કહા કે મૈં ખૂદ હી ઈસાઈ બન જાતા હૂં, ચુનાંચે ઉસને મહઝ ઉસ લડકીસે નિકાહકી ખાતિર ઈસાઈ મઝહબ કબૂલ કર લિયા (નઊઝુબિલ્લાહિ મિન ઝાલિક) લેકિન અભી વો દિન ભી પૂરા નહીં હુવા થા કે યે શખ્સ ઉસ ઘરમેં રેહતે હુએ કિસી કામકે લિયે છત પર ચળ્હા ઔર કિસી તરહસે વહાંસે ગિર પડા, જિસસે ઉસકી મૌત વાકેઅ હો ગઈ. અફસોસ! સદ અફસોસ! દીન ભી ગયા ઔર લડકી ભી હાથ ન આઈ. (અત્તઝકિરહ સ. ૪૩)

સબસે ઝિયાદા અઝમતવાલા ઘૂંટ ઔર ઉસકા અઝીમ અજરો સવાબ

એક રિવાયતમેં આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા :

જો શખ્સ બાવજૂદ ગુસ્સાકે તકાઝે પર અમલ કરનેકી કુદરતકે, ગુસ્સાકો પી જાએ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસે કિયામતકે દિન તમામ મખ્લૂકાતકે સામને બુલાએગા, ઔર ઉસે ઈખ્તિયાર દેગા કે જન્નતકી જિસ હૂરકો ચાહે પસંદ કર લે. (શઅબુલ ઈમાન ૬ : ૩૧૩)

ઔર એક હદીસમેં જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા,

અલ્લાહકે નઝદીક અજરો સવાબકે એઅતિબારસે સબસે ઝિયાદા અઝમતવાલા ઘૂંટ વો ગુસ્સાકા ઘૂંટ હૈ જિસે મહઝ રઝાએ ખુદાવંદીકી નિય્યતસે ઈન્સાન પી જાએગા. (શઅબુલ ઈમાન ૬ : ૩૧૪)

હકીકત યે હૈ કે ગુસ્સાકો પી જાના, ઔર મુખાતબકો મઆફ કર દેના

આલા (બુલંદ) દરજાકા કમાલ હૈ. હઝરત ઉમર ઈબ્ને અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહકે નઝદીક ઈન્તિહાઈ પસંદીદા આમાલમેંસે યે તીન આમાલ હૈં :

(૧) કુદરતકે બાવજૂદ મઆફ કર દેના. (૨) તેઝી ઔર શિદ્દતકે વક્ત ગુસ્સાકો કાબૂમેં રખના. (૩) ઔર અલ્લાહકે બંદોંકે સાથ નરમી ઈખ્તિયાર કરના.

(શઅબુલ ઈમાન ૬ : ૩૧૮)

શયતાન ઈન્સાનકી નાકમેં રાત ગુઝારતા હૈ

એક હદીસ શરીફમેં ઉસકી તાકીદ આઈ હૈ કે જબ સવેરે બેદાર હોકર વુઝૂ કરો તો તીન મરતબા નાકમેં પાની ડાલકર ઝરૂર ઝાડ લિયા કરો, ઉસકી વજહ યે હૈ કે શયતાન ઈન્સાનકી નાકકે બાંસેમેં રાત ગુઝારતા હૈ, ઉસમેં પેશાબ ઔર ગલાઝત કરતા હૈ, ઔર જબ સોનેકે બાદ ઈન્સાન ઉઠતા હૈ તો નાકકે અંદર મેલ કુચેલ ભરે હુએ મિલતે હૈં, ઉસમેં શયતાનકી ગલાઝતકે અસરાત હોતે હૈં, જબ વુઝૂમેં નાક અચ્છી તરહ ઝાડ લી જાએગી તો શયતાનકે અસરાત સાફ હો જાતે હૈં. હદીસ શરીફ મુલાહિઝા ફરમાઈયે.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જબ તુમમેંસે કોઈ અપની નીંદસે બેદાર હોકર વુઝૂ કરે તો ઝરૂર તીન મરતબા નાક ઝાડ લે, ઈસ લિયે કે શયતાન ઉસકી નાકકે બાંસેમેં રાત ગુઝારતા હૈ.

(બુખારી શરીફ ૧ : ૪૬૫, હદીસ ૩૧૮૯)

નીચે લિખ્ખે હુએ કલિમાત સીખ લો ઔર અપની ઔલાદકો ભી સિખાઓ

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મુઝે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને દેખા કે મૈં અપને હોંઠોંકો હિલા રહા હૂં, આપ (સ.અ.વ.) ને પૂછા અય અબૂ ઉમામહ! તુમ હોંઠ હિલાકર ક્યા પઢ રહે હો? મૈંને કહા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મૈં અલ્લાહકા ઝિક્ર કર રહા હૂં. હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને

ફરમાયા : ક્યા મૈં તુમહેં ઐસા ઝિક્ર ન બતાઉં જો તુમહારે દિન રાત ઝિક્ર કરનેસે ઝિયાદા ભી હૈ ઔર અફઝલ ભી હૈ? મૈંને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ઝરૂર બતાએં, ફરમાયા : તુમ યે કલિમાત કહા કરો.

સુબ્હાનલ્લાહિ અદદ મા ખલક. સુબ્હાનલ્લાહિ મિલ્અ મા ખલક. સુબ્હાનલ્લાહિ અદદ મા ફીલ્ અર્ઝિ વસ્સમાઈ. સુબ્હાનલ્લાહિ મિલ્અ મા ફીલ્અર્ઝિ વસ્સમાઈ, સુબ્હાનલ્લાહિ અદદ મા અહ્સા કિતાબુહૂ, સુબ્હાનલ્લાહિ મિલ્અ મા અહ્સા કિતાબુહૂ, સુબ્હાનલ્લાહિ અદદ કુલ્લિ શૈઈન, સુબ્હાનલ્લાહિ મિલ્અ કુલ્લિ શૈઈન, અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ અદદ મા ખલક, અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ મિલ્અ મા ખલક, વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ અદદ મા ફીલ્અર્ઝિ વસ્સમાઈ, વલ હમ્દુ લિલ્લાહિ મિલ્અ મા ફીલ્અર્ઝિ વસ્સમાઈ, વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ અદદ મા અહ્સા કિતાબુહૂ, વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ મિલ્અ મા અહ્સા કિતાબુહૂ, વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ અદદ કુલ્લિ શૈઈન, વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ મિલ્અ કુલ્લિ શૈઈન.

તબરાનીમેં યે મઝમૂન હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ક્યા મૈં તુમહેં ઐસી ઝબરદસ્ત ચીઝ ન બતાઉં કે ઉસકે કેહને પર તુમહેં ઈતના ઝિયાદા સવાબ મિલેગા કે અગર તુમ દિન રાત ઈબાદત કરકે થક જાઓ તબ ભી ઉસકે સવાબ તક ન પહોંચ સકો? મૈંને કહા ઝરૂર બતાએં! આપ (સ.અ.વ.) ફરમાયા (અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ) આખિર તક કહો, લેકિન યે કલિમાત મુખ્તસર હૈં, ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : (સુબ્હાનલ્લાહિ) ઈસી તરહસે, ઔર (અલ્લાહુ અકબર) ઈસી તરહસે આખિર તક કહો; તબરાનીકી દૂસરી રિવાયતમેં હૈ કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : ઈન કલિમાતકો સીખ લો ઔર અપને બાદ અપની ઔલાદકો સિખાઓ.

(હયાતુસ્સહાબા ૩, ૩૩૬)

એક જુમ્લે પર હજ્જાજ બિન યૂસુફકી મગફિરતકી ઉમ્મીદ

હજ્જાજ બિન યૂસુફ, ખુલફાએ બનૂ ઉમૈયાકા ઈન્તિહાઈ સફ્ફાક ઔર ખૂંખ્વાર ઝાલિમ ગવર્નર થા. ઉસને એક લાખ ઈન્સાનોંકો અપની તલવારસે

કતલ કિયા. ઔર જો લોગ ઉસકે હુકમસે કતલ કિયે ગયે ઉનકો તો કોઈ ગિન હી ન સકા. બહોતસે સહાબા ઔર તાબેઈનકો ઉસને કતલ કિયા, યા કૈદ વ બંદ રખ્ખા.

હઝરત ખ્વાજા હસન બસરી (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે અગર સારી ઉમ્મતેં અપને અપને મુનાફિકોંકો કિયામતકે દિન લેકર આએં, ઔર હમ અપને એક મુનાફિક હિજ્જાજ બિન યૂસુફ સકફીકો પેશ કર દેં, તો હમારા પલ્લા ભારી રહેગા.

હજ્જાજ બિન યૂસુફ જબ કેન્સરકી ખબીસ બીમારીમેં મરને લગા તો ઉસકી ઝબાન પર યે દુઆ જારી હો ગઈ, યેહી દુઆ માંગતે માંગતે ઉસકા દમ નિકલ ગયા. દુઆ યે થી :

અય અલ્લાહ! તેરે બંદે, બંદિયાં મેરે બારેમેં કેહતે હૈં કે તૂ મુઝે મઆફ નહીં કરેગા. મગર મુઝે તુઝસે ઉમ્મીદ હૈ કે તૂ મુઝે મઆફ ફરમા દેગા. મુઝે મઆફ ફરમા દે.

ખલીફએ આદિલ હઝરત ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) કો હજ્જાજ બિન યૂસુફકી ઝબાનસે મરતે વક્તકી યે દુઆ બહોત અચ્છી લગી, ઔર ઉનકો હજ્જાજકી મૌત પર રશ્ક હોને લગા. ઔર જબ ખ્વાજા હસન બસરી (રહ.) સે લોગોંને હજ્જાજકી ઈસ દુઆકા ઝિક્ર કિયા તો આપ (રહ.) ને તઅજ્જુબસે ફરમાયા કે ક્યા વાકઈ હજ્જાજને યે દુઆ માંગી થી? લોગોંને કહા જી હાં, ઉસને યે દુઆ માંગી થી. તો આપને ફરમાયા કે શાયદ ખુદા ઉસકો બખ્શ દે. (અહયાઉલ ઉલૂમ ૪ : ૪૦૧)

નીચે લિખ્ખે હુએ કલિમાત પઢનેકે બાદ જો દુઆ માંગી જાએગી કબૂલ હોગી

હદીસ શરીફમેં હૈ કે નીચે લિખ્ખે હુએ કલિમાત પઢનેકે બાદ જો દુઆ માંગી જાતી હૈ કબૂલ હોતી હૈ.

લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર, લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લા શરીક લહૂ, લહુલ મુલ્કુ વ લહુલ હમ્દુ વહુવ અલા કુલ્લિ શૈઈન કદીર,

લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વલા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ.

(તબરાની બહવાલા મુન્તખબ અહાદીસ સ. ૪૪૬)

કિસીકો હવામેં ઉડતા હુવા દેખકર ધોકા ન ખાઓ

યે મઝમૂન ઝરૂર પઢેં

બાયઝીદ બુસ્તામી (રહ.) કા એક અજીબો ગરીબ મકૂલા (કૌલ) ઔર નસીહત હૈ કે અગર તુમ કિસી શખ્સકો દેખો કે વો આલા દરજેકી કરામતોંકા મુઝાહિરા કરકે હવામેં ઉડ રહા હૈ, તબ ભી ઉસકે ધોકેમેં ન આઓ, જબ તક યે ન દેખ લો કે અહકામે શરીઅત ઔર હિફઝે હુદૂદકે મઆમલેમેં ઉસકા ક્યા હાલ હૈ. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૧૧ : ૩૫)

પાંચવાં ન બન

યે મઝમૂન પઢેં ઔર ઉસ પર અમલ કરેં

ઈરશાદે નબવી હૈ :

(૧) આલિમ બન.

(૨) યા મુતઅલ્લિમ યાની ઈલ્મ હાસિલ કરનેવાલા બન.

(૩) યા ગૌરસે સુનનેવાલા બન.

(૪) યા (ઈલ્મ ઔર અહલે ઈલ્મસે) મુહબ્બત કરનેવાલા બન ઔર પાંચવાં ન બન, વરના હલાક હો જાએગા.

(૫) ઔર પાંચવાં યે હૈ કે તૂ ઈલ્મ ઔર અહલે ઈલ્મસે બુગ્ઝ (દુશ્મની) રખ્ખે. (મુન્તખબ અહાદીસ ૩૦૯)

મુસીબતોંસે નજાત ઔર હુસૂલે મકાસિદકે લિયે ખાસ વિર્દ

અવ્વલ ઔર આખિર ગ્યારહ ગ્યારહ મરતબા દુરૂદ શરીફ પઢેં :

ફિર (હસ્બુનલ્લાહુ વ નિઅ્મલ વકીલ) નીચે લિખ્ખી હુઈ ગિન્તીકે મુતાબિક પઢ્હેં :

(૧) શુરૂર વ ફિતનસે હિફાઝતકે લિયે તીનસો એકતાલીસ (૩૪૧) મરતબા.

(૨) વુસ્અતે રિઝ્ક ઔર અદાએ કર્ઝકે લિયે તીનસો આઠ (૩૦૮) મરતબા.

(૩) ખાસ કામકી તકમીલકે લિયે એકસો ગ્યારહ (૧૧૧) મરતબા.

(૪) મુસીબતોં ઔર પરેશાનીસે નજાત હાસિલ કરનેકે લિયે એકસો ચાલીસ (૧૪૦) મરતબા.

(બયાન ફરમૂદા હઝરત મૌલાના શાહ અબરારુલ હક સાહબ રહ.)

સાત રઝાઈલસે બચો, એક અચ્છી સિફત પૈદા કરો, મુહબ્બત આમ હો જાએગી

હદીસ શરીફમેં હૈ :

(૧) બદ ગુમાનીસે બચો, ક્યૂંકે બદ ગમુાની સબસે બડી ઝૂઠી બાત હૈ.

(૨) કિસીકી કમઝોરિયોંકી ટોહમેં (તલાશમેં) ન રહા કરો.

(૩) જાસૂસી ન કિયા કરો.

(૪) એક દૂસરે પર બેજા બઢ્હનેકી હવસ ન કરો.

(૫) હસદ ન કરો.

(૬) બુગ્ઝ ન રખ્ખો.

(૭) એક દૂસરેકી ગીબત ન કરો.

યે સાત ઝહરીલે રઝાઈલ હૈં જો ઉમ્મતકી સફોંકો મુન્તશિર કરતે હૈં, ઈજતિમાઈયત પારહ પારહ (ટુકડે ટુકડે) હો જાતી હૈ, ઉનસે બચના નિહાયત ઝરૂરી હૈ. ઔર અચ્છી સિફત જિસકો અપનાનેસે મુહબ્બત આમ હોતી હૈ વો યે હૈ કે :

(બુખારી વ મુસ્લિમ)

કૂનૂ ઈબાદલ્લાહિ ઈખ્વાના.

અલ્લાહકે બંદો! ભાઈ ભાઈ બનકર રહો.

(મઆરિફુલ હદીસ ૨ : ૨૧૨)

ટી. વી. પર ક્રિકેટકા ખેલ દેખના ના મુનાસિબ હૈ

ઈરશાદે ખુદાવંદી હૈ :

વ મિનન્નાસિ મંય્યશતરી લહ્‌વલ્ હદીષિ. (સૂરએ લુકમાન આયત ૬)

ઔર કુછ વો લોગ હૈં જો ખેલકી બાતોંકે ખરીદાર હૈં.

ઈસસે મુરાદ ગાના, બજાના, ઉસકા સાઝો સામાન ઔર આલાત સાઝો મોસીકી, ઔર હર વો ચીઝ હૈ જો ઈન્સાનકો ખૈર ઔર મઅરૂફ (નેકી) સે ગાફિલ કર દે. ઉસમેં કિસ્સે કહાનિયાં, અફસાને, ડ્રામે, નાવેલ ઔર જિન્સી ઔર સનસની ખેઝ લિટ્રેચર રિસાલે ઔર બેહયાઈકે પ્રચારિક અખબારાત સબ હી આ જાતે હૈં, ઔર જદીદ તરીન ઈજાદાત : રેડિયો, ટી.વી., વી.સી.આર., વીડીયો ફિલ્મેં વગૈરહ ભી. આપ (સ.અ.વ.) કે ઝમાનેમેં બાઝ લોગોંને ગાને બજાનેવાલી લોંડિયાં ભી ઈસી મકસદકે લિયે ખરીદી થીં કે વો લોગોંકા દિલ ગાને સુનાકર બેહલાતી રહેં, તાકે કુરઆન વ ઈસ્લામસે વો દૂર રહેં, ઈસ એઅતિબારસે ઉસમેં ગ્લોકારાએં ભી આ જાતી હૈં જો આજકલ ફનકાર, ફિલ્મી સિતારા ઔર સકાફતી સફીર, ઔર પતા નહીં કૈસે કૈસે મુહઝ્ઝબ, ખૂશનુમા ઔર દિલ ફરેબ નામોંસે પુકારી જાતી હૈં. ઔર ઈસ "લહવલ હદીસ" મેં ક્રિકેટકા ખેલ ભી આ ગયા ચાહે ખેલ હો, યા ક્રિકેટકા ટી. વી. પર દેખના હો, યા રેડિયો પર સુનના હો. ક્યૂંકે યે ચીઝ ભી ઈન્સાનોંકો ખૈર ઔર મઅરૂફ (નેકી) સે ગાફિલ કર દેતી હૈ. (તફસીર મસ્જિદે નબવી)

ઈસ્લામ બેજા તકલ્લુફાતસે રોકતા હૈ ઔર સાદગીકી તરગીબ દેતા હૈ

સૂરએ સૉદમેં હૈ :

વમા અ - ન મિનલ્ મુતકલ્લિફીન. (આયત ૮૬)

ઔર ન મૈં બનાવટ કરનેવાલોંમેંસે હૂં.

ઈસ આયતસે આમ મઆમલાતે ઝિંદગીમેં ભી તકલ્લુફ ઔર બનાવટસે

ઈજાતિનાબ (બચને) કા હુકમ માલૂમ હોતા હૈ જૈસે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હમેં તકલ્લુફસે મના કિયા ગયા હૈ.

(સહીહ બુખારી હદીસ નંબર ૭૨૯૩)

હઝરત સલમાન (રદિ.) કેહતે હૈં : હમેં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને મહેમાનકે લિયે તકલ્લુફ કરનેસે મના ફરમાયા હૈ. ઈસસે માલૂમ હુવા કે લિબાસ, ખોરાક, રહાઈશ, ઔર દીગર મઆમલાતમેં તકલ્લુફાત જો આજકલ મેઅયારે ઝિંદગી બુલંદ કરનેકે ઉનવાનસે અસ્હાબે હૈસિયતકા શિઆર ઔર વતીરા (તરીકા) બન ચુકા હૈ ઈસ્લામી તાલીમાતકે ખિલાફ હૈ, ઈસ્લામમેં સાદગી ઔર બેતકલ્લુફી ઈખ્તિયાર કરનેકી તરગીબ ઔર તલ્કીન હૈ.

(તફસીર મસ્જિદે નબવી)

ઔલાદમેં ભી બરાબરી કરની ચાહિયે

સૂરએ માઈદહમેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

ઈઅ્દિલૂ; હુવ અકરબુ લિત્તકવા. (આયત ૮)

અદલ વ ઈન્સાફ કરો, યેહી બાત ઝિયાદા નઝદીક હૈ તકવા સે.

હઝરત નોઅમાન બિન બશીર (રદિ.) કેહતે હૈં કે મેરે બાપને મુઝે અતિય્યા દિયા તો મેરી વાલિદાને કહા : ઈસ અતિય્યે પર આપ જબ તક અલ્લાહ તઆલાકે રસૂલકો ગવાહ નહીં બનાએંગે મૈં રાઝી નહીં હૂંગી, ચુનાંચે મેરે વાલિદ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં આએ તો આપ (સ.અ.વ.) ને પૂછા : ક્યા તુમને અપની સારી ઔલાદકો ઈસી તરહ અતિય્યા દિયા હૈ? ઉનહોંને નફી (ના) મેં જવાબ દિયા : આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અલ્લાહસે ડરો! ઔર ઔલાદકે દરમિયાન ઈન્સાફ કરો. ઔર ફરમાયા કે મૈં ઝુલ્મ પર ગવાહ નહીં બનૂંગા. (સહીહ બુખારી વ મુસ્લિમ, તફસીર મસ્જિદે મક્કી સ. ૨૮૮)

રોઝાના સૂરજ અલ્લાહ તઆલાકો સિજદહ કરતા હૈ

હઝરત અબૂ ઝર (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જાનતે હો યે સૂરજ ગુરૂબ હોકર કહાં જાતા હૈ? મૈંને કહા ખુદા

તઆલા ઔર ઉસકે રસૂલ હી ખૂબ જાનતે હૈં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : વો અર્શ તલે જાકર ખુદા તઆલાકો સિજદહ કરતા હૈ, ફિર (તુલૂઅ હોનેકી) ઈજાઝત તલબ કરતા હૈ, તો ઉસકો ઈજાઝત દી જાતી હૈ, ઔર કરીબ હૈ કે સૂરજ સિજદહ કરે ઔર કબૂલ ન કિયા જાએ, ઈજાઝત તલબ કરે ઔર ઈજાઝત ન દી જાએ, ઔર સૂરજસે કહા જાએગા કે જહાંસે આયા હૈ વહાં લૌટ જા, પસ આફતાબ મગરિબકી તરફસે તુલૂઅ હોગા. યેહી મતલબ હૈ અલ્લાહ તઆલાકે ઈસ ઈરશાદકા :

વશ્શમ્સુ તજ્રી લિમુસ્તકર્રિલ્લહા. (સૂરએ યાસીન, આયત ૩૮)

ઔર આફતાબ અપને ઠિકાનેકી તરફ ચલતા રેહતા હૈ.

આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ઉસકી કરારગાહ અર્શકે નીચે હૈ.

(બુખારી વ મુસ્લિમ, મિશ્કાત સ. ૪૭૨)

હવાએં આઠ કિસમકી હોતી હૈં

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હવાએં આઠ કિસમકી હૈં : ચાર રહમતકી, ચાર ઝહમતકી :

(૧) નાશિરાત (૨) મુબશ્શિરાત (૩) મુરસલાત (૪) ઝારિયાત, રહમતકી.

ઔર (૫) અકીમ (૬) સરસર (૭) આસિફ (૮) કાસિફ, અઝાબકી. ઉનમેંસે પેહલી દો ખુશ્કિયોંકી ઔર આખરી દો તરી કી.

જબ અલ્લાહ તઆલાને આદ વાલોંકી હલાકતકા ઈરાદા કિયા, ઔર હવાઓંકે દારોગાકો ઉસકા હુકમ દિયા તો ઉસને દરયાફ્ત કિયા કે જનાબે બારી તઆલા! ક્યા મૈં હવાઓંકે ખઝાનોંમેં ઈતના સૂરાખ કરૂં જિતના બેલકા નથના(બળદકે નાક કા સૂરાખ) હોતા હૈ? અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા : નહીં નહીં, અગર ઐસા હુવા તો ઝમીન ઔર ઝમીનકી કુલ ચીઝેં ઉલટ પુલટ હો જાએંગી, ઈતના નહીં બલ્કે ઈતના સૂરાખ કરો જિતના અંગૂઠીમેં હોતા હૈ. અબ સિર્ફ ઈતનેસે સૂરાખસે હવા ચલી, જહાં પહોંચી વહાં ભુસ ઉડા દિયા, જિસ ચીઝ પરસે ગુઝરી ઉસે બેનિશાન કર દિયા. યે હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) કા કૌલ હૈ. (ઈબ્ને કસીર)

ઈઝ્ઝતકા મેઅયાર નસબ નહીં બલ્કે તકવા હૈ

અસલમેં ઈન્સાનકા બડા છોટા, યા માઝૂર વ હકીર હોના ઝાત પાત, ખાનદાન ઔર નસબસે તઅલ્લુક નહીં રખતા, બલ્કે જો શખ્સ જિસ કદર નેક ખસ્લત, બા અદબ ઔર પરહેઝગાર હો ઉસી કદર અલ્લાહકે યહાં મુઅઝ્ઝઝ વ મુકર્રરમ હૈ, નસબકી હકીકત તો યે હૈ કે સારે આદમી એક મર્દ ઔર એક ઔરત યાની આદમ ઔર હવ્વા (અલૈ.) પર મુન્તહી હોતે હૈં યે ઝાતેં ઔર ખાનદાન અલ્લાહ તઆલાને મહઝ તઆરૂફ ઔર શનાખ્ત (પેહચાન) કે લિયે મુકર્રર કિયે હૈં. બિલાશુબા જિસકો અલ્લાહ તઆલા કિસી શરીફ ઔર મુઅઝ્ઝઝ ઘરાનેમેં પૈદા કર દે વો એક અતા કિયા હુવા શર્ફ હૈ, જૈસે કિસીકો ખૂબસૂરત બના દિયા જાએ. લેકિન યે ચીઝ નાઝ વ ફખ્ર કરનેકે લાઈક નહીં હૈ કે ઉસીકો મેઅયારે કમાલ ઔર ફઝીલત ઠહેરા લિયા જાએ, ઔર દૂસરોંકો હકીર સમઝા જાએ. હાં શુક્ર અદા કરના ચાહિયે કે ઉસને બિલા ઈખ્તિયાર ઔર બગૈર મહેનતકે હમકો યે નેઅમત મરહમત ફરમાઈ. શુક્રમેં યે ભી દાખિલ હૈ કે ગુરૂર વ તફાખુરસે બાઝ રહે, ઔર ઈસ નેઅમતકો કમીના અખ્લાક ઔર બુરી ખસ્લતોંસે ખરાબ ન હોને દે. ઈઝ્ઝતકા અસલી મેઅયાર નસબ નહીં હૈ, તકવા ઔર તહારત હૈ, ઔર મુત્તકી આદમી દૂસરોંકો હકીર કબ સમઝેગા?

મોમિને હકીકી

હારિસ બિન માલિક (રદિ.) નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે પાસ આએ તો આપને ફરમાયા : હારિસ! સુબહ કૈસે ગુઝરી? હારિસ (રદિ.) ને કહા : એક હકીકી મોમિનકી હૈસિયતસે. આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ખૂબ સમઝકર કહો, ક્યૂંકે હર ચીઝકી એક હકીકત હુવા કરતી હૈ, તુમહારે ઈમાનકી હકીકત ક્યા હૈ? બતાઓ તો સહી, તો હારિસ (રદિ.) ને કહા કે દુનિયાકી મુહબ્બતસે મૈંને રૂગરદાની કર લી હૈ. રાતોંકો જાગકર ઈબાદત કરતા હૂં, દિનકો રોઝેકે સબબ પ્યાસા રેહતા હૂં, ઔર અપનેકો યૂં પાતા હૂં ગોયા મેરે સામને અર્શે રબ ખુલા હુવા હૈ, ઔર ગોયા મૈં અહલે જન્નતકો બાહમ મુલાકાતેં કરતા દેખતા હૂં,

ઔર અહલે દોઝખકો બલામેં ગિરિફતાર દેખતા હૂં. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : હાં અય હારિસ! તુમ ઈમાનકી હકીકત તક પહોંચ ચુકે હો ઉસ પર કાઈમ રેહનેકી કોશિશ કરના. યે આપ (સ.અ.વ.) ને તીન બાર ફરમાયા.

(ઈબ્ને કસીર)

યક તરફા બાત સુનકર કોઈ રાય કાઈમ ન કી જાએ

ઈમામ શઅબી (રહ.) કેહતે હૈં : મૈં કાઝી શુરૈહકે પાસ બૈઠા હુવા થા, એક ઔરત અપને ખાવિંદકે ખિલાફ શિકાયત લેકર આઈ, જબ અદાલતમેં હાઝિર હુઈ, અપના બયાન દેતે વક્ત ઝારો કતાર રોના શુરૂ કર દિયા, મુઝ પર ઉસકી આહો બુકાકા બહોત અસર હુવા, ઔર મૈંને કાઝી શુરૈહસે કહા : "અબૂ ઉમૈયા! ઈસ ઔરતકે રોનેસે ઝાહિર હોતા હૈ કે યકીનન મઝલૂમ ઔર બેકસ હૈ, ઉસકી ઝરૂર દાદરસી (ફરિયાદરસી) કરની ચાહિયે" મેરી યે બાત સુનકર કાઝી શુરૈહને કહા. અય શઅબી! યૂસુફ (અલૈ.) કે ભાઈ ભી ઉનહેં કુંવેંમેં ડાલનેકે બાદ અપને બાપકે પાસ રોતે હુએ હી આએ થે.

તશરીહ : યાની યક તરફા બાત સુનકર કભી રાય કાઈમ ન કરની ચાહિયે, દોનોંકી બાત સુનો, દોનોંસે ખૂબ હાલાત માલૂમ કરો, ફિર ફૈસલા કરો.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર)

ગીબત કરને પર ઈબરતનાક અંજામ

એક તાબઈ જિનકા નામ રબઈ (રહ.) હૈ વો અપના વાકિઆ બયાન કરતે હૈં કે એક મરતબા મૈં એક મજલિસમેં પહોંચા, મૈંને દેખા કે લોગ બૈઠે હુએ બાતેં કર રહે હૈં, મૈં ભી ઉસ મજલિસમેં બૈઠ ગયા, અબ બાતેં કરનેકે દરમિયાન કિસીકી ગીબાત શુરૂ હો ગઈ, મુઝે યે બાત બુરી લગી કે હમ યહાં મજલિસમેં બૈઠકર કિસીકી ગીબત કરેં, ચુનાંચે મૈં ઉસ મજલિસસે ઉઠકર ચલા ગયા, ઈસ લિયે કે અગર કિસી મજલિસમેં ગીબત હો રહી હૈ તો આદમીકો ચાહિયે કે ઉસકો રોકે, ઔર અગર રોકનેકી તાકત ન હો તો કમ અઝ કમ ઉસ ગુફતગૂમેં

(બાતચીતમેં) શરીક ન હો, બલ્કે ઉઠકર ચલા જાએ, ચુનાંચે મૈં ઉઠકર ચલા ગયા, થોડી દેર બાદ ખયાલ આયા કે અબ મજલિસમેં ગીબતકા મૌઝૂઅ (વિષય) ખતમ હો ગયા હોગા, ઈસ લિયે દો બારહ ઉસ મજલિસમેં ઉનકે સાથ બૈઠ ગયા, અબ થોડી દેર ઈધર ઉધરકી બાતેં હુઈ, લેકિન થોડી દેરકે બાદ ફિર ગીબત શુરૂ હો ગઈ, લેકિન અબ મેરી હિંમત કમઝોર પડ ગઈ, ઔર મૈં ઉસ મજલિસસે ઉઠ ન સકા, ઔર જો ગીબત વો લોગ કરતે રહે મૈં ઉસે સુનતા રહા, ફિર મૈંને ભી ગીબતકે એક દો જુમ્લે કેહ દિયે.

જબ મૈં ઉસ મજલિસસે ઘર આયા ઔર રાતકો સોયા, તો ખ્વાબમેં એક ઈન્તિહાઈ સિયાહફામ (કાલે કલોટે) આદમીકો દેખા જો એક બડે તશ્તમેં મેરે પાસ ગોશ્ત લેકર આયા, જબ મૈંને ગૌરસે દેખા તો માલૂમ હુવા કે વો ખિન્ઝીર (સુવ્વર) કા ગોશ્ત હૈ, ઔર વો સિયાહફામ આદમી મુઝસે કેહ રહા હૈ કે ખિન્ઝીરકા ગોશ્ત ખાઓ, મૈંને કહા : મૈં મુસલમાન હૂં, ખિન્ઝીરકા ગોશ્ત કૈસે ખાઉં? ઉસને કહા યે તુમ્હેં ખાના પડેગા. ફિર ઝબરદસ્તી ઉસ ગોશ્તકે ટુકડે મેરે મુંહમેં ઠોંસને લગા, અબ મૈં મના કરતા જાતા હૂં ઔર વો ઠોંસતા જા રહા હૈ, યહાં તકકે મુઝે મતલી ઔર કય (ઉબકાઈ ઔર ઉલટી) આને લગી મગર વો ઠોંસતા જા રહા થા, ફિર ઈસી સખ્ત તકલીફકી હાલતમેં મેરી આંખ ખુલ ગઈ, જબ બેદાર હોનેકે બાદ મૈંને ખાનેકે વક્ત ખાના ખાયા તો ખ્વાબમેં જો ખિન્ઝીરકે ગોશ્તકા ખરાબ ઔર બદબૂદાર ઝાઈકા થા વો ઝાઈકા મુઝે અપને ખાનેમેં મહેસૂસ હુવા, ઔર તીસ (૩૦) દિન તક મેરા યે હાલ રહા, જિસ વક્ત ભી મૈં ખાના ખાતા તો હર ખાનેમેં ઉસ ખિન્ઝીરકે ગોશ્તકા બદતરીન ઝાઈકા મેરે ખાનેમેં શામિલ હો જાતા, ઔર ઈસ વાકિઆસે અલ્લાહ તઆલાને ઈસ પર મુતનબ્બેહ ફરમાયા કે ઝરાસી દેર મૈંને મજલિસમેં ગીબત કી થી ઉસકા બુરા ઝાઈકા મૈં તીસ (૩૦) દિન તક મહેસૂસ કરતા રહા.

(તા'મીરે હયાત)

દીનમેં કામિયાબીકી એક અજીબ મિસાલ

'અલ્લાહ તઆલાને ઈન્સાનકી કામિયાબી ઔર નાકામીકા દારો મદાર દીન પર રખ્ખા હૈ. જિસ તરહ શહદકી મિઠાસકો શહદસે અલગ નહીં કિયા જા

સકતા, ઔર ફૂલકી ખૂશબૂકો ફૂલસે જુદા નહીં કિયા જા સકતા. ઈસી તરહ કામિયાબીકો દીનસે અલગ કરનેકા હમ તસવ્વુર (ખયાલ) ભી નહીં કર સકતે. દીન ક્યા હૈ? જિસ કામકે કરનેકા અલ્લાહ ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હુકમ દિયા હૈ ઉસકો કરના, ઔર જિસ કામકે કરનેસે મના કિયા હૈ ઉસકો ન કરના દીન હૈ.

હાલાતકે બનને ઔર બિગડનેકા મદાર આમાલકે બનને બિગડને પર હૈ ઔર આમાલકે બનને ઔર બિગડનેકા મદાર ઈમાનકે બનને બિગડને પર હૈ, ઈમાન બિગડેગા આમાલ બિગડેંગે, ઔર આમાલ બિગડેંગે અલ્લાહ તઆલા હાલાતકો બિગાડેંગે, ઈસ લિયે મુસલમાન અપની હાલત બદલ લેં અલ્લાહ તઆલા હાલાતકો બદલ દેંગે.

સબસે ઝિયાદા અઝમતવાલી આયત

હઝરત ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અય અબૂલ મુન્ઝિર! (યે હઝરત ઉબય બિન કઅબ રદિ. કી કુન્નિયત હૈ) ક્યા તુમ જાનતે હો કે તુમહારે પાસ કુરઆને કરીમમેંસે કૌનસી આયત સબસે ઝિયાદા અઝમતવાલી હૈ? મૈંને જવાબ દિયા : અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકે રસૂલ ખૂબ જાનતે હૈં. આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને દો બારહ ઈરશાદ ફરમાયા : અય અબુલ મુન્ઝિર! ક્યા તુમ જાનતે હો કે તુમહારે પાસ અલ્લાહકી કિતાબમેંસે કૌનસી આયત સબસે ઝિયાદા અઝમતવાલી હૈ? મૈંને જવાબ દિયા : (અલ્લાહુ લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવલ હય્યુલ કય્યૂમ) યાની આયતુલ કુરસી સબસે ઝિયાદા અઝમતવાલી આયત હૈ. હઝરત ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને મેરે સીને પર હાથ મારકર ફરમાયા અય અબૂલ મુન્ઝિર! તુમહેં ઈલ્મ મુબારક હો.

(રવાહુ મુસ્લિમ બહવાલા મિશ્કાત સ. ૧૮૫)

ઈસ હદીસે પાકસે માલૂમ હુવા કે કુરઆની આયાતમેં આયતુલ કુરસી સબસે ઝિયાદા અઝમતવાલી આયત હૈ, ઔર આયતુલ કુરસી સબસે ઝિયાદા અઝમતવાલી આયત ઈસ લિયે હૈ કે ઉસમેં અલ્લાહ તઆલાકી તૌહીદ ઝાત વ સિફાત ઔર અઝમત વ રફઅતકા બયાન હૈ.

જાન વ માલકી હિફાઝત ઔર શયતાનકે શરસે બચનેકા બેહતરીન નુસ્ખા

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને મુઝે રમઝાનુલ મુબારકકી ઝકાત યાની સદકએ ફિત્રકી હિફાઝત ઔર નિગરાનીકે લિયે મુકર્રર ફરમાયા, ચુનાંચે (મૈં ઉસકી હિફાઝત ઔર નિગરાની કર રહા થા કે એક રાત) મેરે પાસ કોઈ આનેવાલા આયા, ઔર દોનોં હાથોંસે ગલ્લા (અનાજ) લેને લગા, મૈંને ઉસકો પકડા ઔર કહા કે મૈં તુઝે ઝરૂર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ લે જાઉંગા, ઉસને કહા : મૈં મોહતાજ હૂં, મેરે ઝિમ્મા બાલ બચ્ચોંકા બોઝ હૈ, ઔર મુઝે સખ્ત ઝરૂરત હૈ (યાની ગુરબત ઔર તંગીને મુઝે ચોરી કરને પર ઉભારા હૈ) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કેહતે હૈં કે મૈંને ઉસકો છોડ દિયા, જબ સુબહ હુઈ તો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અય અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)! ગુઝિશ્તા રાત તુમહારે કૈદીને ક્યા કિયા થા? મૈંને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ઉસને સખ્ત ઝરૂરત ઔર બાલ બચ્ચોંકે બોઝકા શિકવા કિયા તો મુઝે ઉસ પર તરસ આયા ઔર મૈંને ઉસકો છોડ દિયા.

આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : આગાહ રહો! ઉસને તુમહારે સામને ઝૂઠ બોલા, વો દો બારહ આએગા, હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે ઈસ ઈરશાદસે મુઝે પૂરા યકીન થા કે વો દો બારહ આએગા, ઈસ લિયે મૈં ઉસકી નિગરાની ઔર ઈન્તિઝાર કરતા રહા, ચુનાંચે વો આયા ઔર દોનોં હાથોંસે ગલ્લા (અનાજ) લેને લગા, મૈંને ઉસકો પકડા ઔર કહા : મૈં તુઝે ઝરૂર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ લે જાઉંગા, ઉસને કહા : મુઝે છોડ દો, મૈં મોહતાજ હૂં, મુઝ પર બાલ બચ્ચોંકા બોઝ હૈ, આઈન્દા મૈં નહીં આઉંગા, હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કેહતે હૈં કે મુઝે ઉસ પર તરસ આયા, ચુનાંચે મૈંને ઉસકો છોડ દિયા, જબ સુબહ હુઈ તો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને મુઝસે ફરમાયા : અય અબૂ હુરૈરહ! તુમહારે કૈદીને ક્યા કિયા? મૈંને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ઉસને સખ્ત ઝરૂરત ઔર બાલ બચ્ચોંકા શિકવા કિયા તો મુઝે ઉસ પર તરસ આયા ઔર મૈંને ઉસકો છોડ દિયા.

આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : આગાહ રહો! ઉસને તુમહારે સામને ઝૂઠ બોલા, વો ફિર આએગા, હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે ઈસ ઈરશાદકી વજહસે મુઝે પૂરા યકીન થા કે વો ફિરસે આએગા, ચુનાંચે મૈં ઉસકી નિગરાની ઔર ઈન્તિઝાર કરતા રહા, વો ફિરસે આયા ઔર દોનોં હાથોંસે (અપને બરતનમેં) ગલ્લા (અનાજ) ભરને લગા, મૈંને ઉસકો પકડા ઔર કહા : મૈં તુઝે ઝરૂર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ લે જાઉંગા, યે આખરી તીસરી દફા હૈ, હર દફા તૂ કેહતા હૈ કે મૈં નહીં આઉંગા, મગર ફિર આતા હૈ, ઉસને કહા : મુઝે છોડ દો, મૈં તુમહેં ચંદ કલિમાત સિખાતા હૂં જિનકી વજહસે અલ્લાહ તઆલા તુમહેં નફા પહોંચાએંગે. જબ તુમ બિસ્તર પર લેટો તો પૂરી આયતુલ કુરસી પઢ લિયા કરો, અલ્લાહકી તરફસે એક મુહાફિઝ બરાબર તુમહારી હિફાઝત કરતા રહેગા, ઔર સુબહ તક શયતાન તુમહારે કરીબ નહીં આએગા. મૈંને ઉસકો છોડ દિયા, જબ સુબહ હુઈ તો આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને મુઝસે ફરમાયા : તુમહારે કૈદીને ક્યા કિયા? મૈંને અર્ઝ કિયા કે ઉસને મુઝે ચંદ કલિમાત સિખાએ જિનકી વજહસે અલ્લાહ તઆલા મુઝે નફા દેંગે (ઈસ લિયે મૈંને ઉસકો છોડ દિયા)

આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : સુનો! ઉસને યે બાત સચ કહી જબકે વો ઝૂઠા હૈ. ઔર તુમ જાનતે હો યે શખ્સ જિસસે તુમ તીન રાતોંસે ગુફતગૂ (બાતચીત) કર રહે હો કૌન હૈ? મૈંને અર્ઝ કિયા નહીં! આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : વો શયતાન હૈ.

(રવાહુ બુખારી, બહવાલા મિશ્કાત શરીફ સ. ૧૮૫)

ઈસ હદીસસે માલૂમ હુવા કે જો શખ્સ લેટતે વક્ત પૂરી આયતુલ કુરસી પઢેગા, ઉસકા માલ ચોરી વગૈરહસે ઔર શયતાનકે શરસે મહેફૂઝ રહેગા.

વુઝૂકે ફઝાઈલ ઔર બરકાત

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને જિસ તરહ ઉમ્મતકો વુઝૂકા તરીકા ઔર ઉસકે મુતઅલ્લિક અહકામ બતલાએ હૈં, ઉસી તરહ આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકે ફઝાઈલ ઔર બરકાત ભી બયાન ફરમાએ હૈં, હઝરત ઉસમાન (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે :

જિસ શખ્સને વુઝૂ કિયા ઔર (બતાએ હુએ તરીકાકે મુતાબિક)' ખૂબ અચ્છી તરહ વુઝૂ કિયા, ઉસકે સારે જિસ્મસે ગુનાહ નિકલ જાએંગે, યહાં તકકે ઉસકે નાખુનોંકે નીચેસે ભી. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

તશરીહ : મતલબ યે હૈ કે જો શખ્સ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી તાલીમકે મુતાબિક બાતિની પાકીઝગી હાસિલ કરનેકે લિયે આદાબ ઔર સુન્નતેં વગૈરહકી રિઆયતકે સાથ અચ્છી તરહ વુઝૂ કરેગા તો ઉસસે સિર્ફ વુઝૂકે આ'ઝાકા મેલ કુચેલ ઔર બાતિની નાપાકી હી દૂર ન હોગી બલ્કે ઉસકી બરકતસે ઉસકે સારે જિસ્મકે ગુનાહોંકી નાપાકી ભી નિકલ જાએગી, ઔર વો શખ્સ હદસ (બાતિની નાપાકી) સે પાક હોનેકે અલાવા ગુનાહોંસે ભી પાક સાફ હો જાએગા.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે : જબ કોઈ મુસલમાન બંદા વુઝૂ કરતા હૈ ઔર અપને ચેહરાકો ધોતા હૈ તો પાનીકે સાથ ઉસકે ચેહરેસે વો સારે ગુનાહ નિકલ જાતે હૈં જો ઉસકી આંખસે હુએ હૈં, ઉસકે બાદ જબ વો હાથ ધોતા હૈ તો વો સારે ગુનાહ ઉસકે હાથોંસે નિકલ જાતે હૈં જો ઉસકે હાથોંસે હુએ, ઉસકે બાદ જબ વો અપને પાંવ ધોતા હૈ તો વો સારે ગુનાહ ઉસકે પાંવસે નિકલ જાતે હૈં જો ઉસકે પાંવસે હુએ, યહાં તકકે વુઝૂસે ફારિગ હોનેકે સાથ વો ગુનાહોંસે બિલકુલ પાક સાફ હો જાતા હૈ. (મુસ્લિમ શરીફ)

તશરીહ : યહાં ચંદ બાતેં વઝાહત તલબ હૈં :

(૧) ઉપર લિખ્ખી ગઈ દોનોં હદીસોંમેં વુઝૂકે પાનીકે સાથ ગુનાહોંકે જિસ્મસે નિકલ જાને ઔર ધુલ જાનેકા બયાન હૈ, હાલાંકે ગુનાહ મેલ કુચેલ ઔર ઝાહિરી નજાસત જૈસી કોઈ ચીઝ નહીં હૈ જો પાનીકે સાથ નિકલ જાએ ઔર ધુલ જાએ.

બા'ઝ શારિહીનને ઉસકી તવજીહમેં (દલીલમેં) કહા હૈ કે ગુનાહોંકે નિકલ જાનેકા મતલબ સિર્ફ મઆફી ઔર બખ્શિશ હૈ. ઔર બાઝ દૂસરે હઝરાતને ફરમાયા હૈ કે બંદા જો ગુનાહ જિસ ઉઝ્વસે કરતા હૈ ઉસકા ઝુલમાની અસર ઔર ઉસકી નહૂસત પેહલે ઉસ ઉઝ્વમેં ઔર ફિર ઉસ શખ્સકે દિલમેં કાઈમ હો જાતી હૈ, ફિર જબ અલ્લાહકે હુકમસે અપનેકો પાક કરનેકે લિયે વો બંદા સુન્નતોં ઔર આદાબકે મુતાબિક વુઝૂ કરતા હૈ તો જિસ જિસ

ઉઝ્‌વસે ઉસને ગુનાહ કિયે હોતે હૈં ઔર ગુનાહોંકે જો ગંદે અસરાત ઔર ઝુલ્મતેં ઉસકે આ'ઝા ઔર ઉસકે દિલમેં કાઈમ હો ચુકી હોતી હૈં, વુઝુકે પાનીકે સાથ વો સબ ધુલ જાતી ઔર દૂર હો જાતી હૈં. ઔર અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે ઉનકી મઆફી ઔર મગફિરત ભી હો જાતી હૈ. યેહી દૂસરી તવજીહ (વજહ) ઈસ આજિઝકે નઝદીક હદીસકે અલ્ફાઝસે ઝિયાદા કરીબ હૈ, વલ્લાહુ તઆલા આ'લમ.

(૨) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) વાલી હદીસમેં ચેહરાકે ધોનેકે સાથ સિર્ફ આંખોંકે ગુનાહોંકે ધુલ જાને ઔર નિકલ જાનેકા ઝિક્ર ફરમાયા ગયા હૈ, હાલાંકે ચેહરામેં આંખોંકે અલાવહ નાક ઔર ઝબાન વ દહન (મુંહ) ભી હૈં ઔર બા'ઝે ગુનાહોંકા તઅલ્લુક ઉનહીંસે હોતા હૈ. ઉસકા જવાબ યે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈસ હદીસમેં વુઝૂકે આ'ઝકા ઈસ્તીઆબ (તમામ ચીઝોંકે શામિલ હોનેકા બયાન) નહીં ફરમાયા હૈ, બતૌરે મિસાલકે આંખોં ઔર હાથ પાંવકા ઝિક્ર ફરમા દિયા હૈ. ઈસ મઝમૂનકી એક દૂસરી હદીસમેં (જિસકો ઈમામ માલિક ઔર ઈમામ નસાઈ (રહ.) ને અબ્દુલ્લાહ સનાબહીસે નકલ કિયા હૈ) ઈસસે ઝિયાદા તફસીલ હૈ. ઉસમેં કુલ્લી ઔર નાકકે પાની (મઝમઝહ ઔર ઈસ્તિન્શાક) કે સાથ ઝબાન વ દહન (મુંહ) ઔર નાકકે ગુનાહોંકે નિકલ જાને ઔર ધુલ જાનેકા ઔર ઈસી તરહ કાનોંકે મસહકે સાથ કાનોંકે ગુનાહ નિકલ જાનેકા ભી ઝિક્ર હૈ.

(૩) નેક આમાલકી યે તાસીર કે વો ગુનાહોંકો મિટાતે ઔર ઉનકે દાગ ધબ્બોંકો ધો ડાલતે હૈં, કુરઆન મજીદમેં ભી મઝકૂર હૈ, ઈરશાદ ફરમાયા ગયા :

ઈન્નલ્ હસનાતિ યુઝહિબ્ન સ્સય્યિઆતિ. (સૂરએ હૂદ, આયત ૧૧૪)

નેક આ'માલ ગુનાહોંકો મિટા દેતે હૈં.

ઔર અહાદીસમેં ખાસ ખાસ આ'માલે હસનાકા નામ લે લેકર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને તફસીલસે બયાન ફરમાયા હૈ કે ફલાં નેક અમલ ગુનાહોંકો મિટા દેતા હૈ, ફલાં નેક અમલ ગુનાહોંકો મઆફ કરા દેતા હૈ, ફલાં નેક અમલ ગુનાહોંકા કફ્ફારા બન જાતા હૈ, ઈસ કિસમકી બા'ઝ હદીસેં ઈસ સિલસિલામેં પેહલે ભી ગુઝર ચુકી હૈં, ઔર આઈન્દા ભી મુખ્તલિફ અબવાબમેં આએંગી. ઉનમેંસે બા'ઝ હદીસોંમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને યે તસરીહ (તફસીલ)

ભી ફરમાઈ હૈ કે ઉન નેક આમાલકી બરકતસે સિર્ફ સગીરા ગુનાહ મઆફ હોતે હૈં, ઈસી બિના પર અહલે હક અહલે સુન્નત ઉસકે કાઈલ હૈં કે આમાલે હસનાસે સિર્ફ સગીરા ગુનાહોંસે પાકીઝગી હોતી હૈ, કુરઆન મજીદમેં ભી ફરમાયા ગયા હૈ :

ઈન્ તજ્તનિબૂ કબાઈ-ર મા તુન્હૌ-ન અન્હુ નુકફ્ફિર અન્કુમ સય્યિઆતિકુમ.

(સૂરએ નિસાઅ, આયત ૩૧)

અગર તુમ કબાઈર મન્હિયાત (બડે બડે ગુનાહોં) સે બચતે રહોગે તો તુમહારી (મામૂલી) બુરાઈયાં ઔર ગલતિયાં હમ તુમસે દફા કર દેંગે.

અલગર્ઝ ઉપરવાલી દોનોં હદીસોંમેં વુઝૂકી બરકતસે જિન ગુનાહોંકે નિકલ જાને ઔર ધુલ જાનેકા ઝિક્ર હૈ, ઉનસે મુરાદ સગાઈર હી હૈં. કબાઈરકા મઆમલા બહોત સંગીન હૈ, ઈસ ઝહરકા તિરયાક (ઈલાજ) સિર્ફ તૌબા હી હૈ.

(મઆરિફુલ હદીસ ૩ : ૪૪-૪૭)

જન્નતકે સારે દરવાઝોંકી કુંજી

હઝરત ઉમર ઈબ્ને ખત્તાબ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને (એક સિલસિલએ કલામમેં) ફરમાયા : જો કોઈ તુમમેંસે વુઝૂ કરે (ઔર પૂરે આદાબકે સાથ ખૂબ અચ્છી તરહ) ઔર મુકમ્મલ વુઝૂ કરે, ફિર વુઝૂકે બાદ કહે : **અશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અન્ન મુહમ્મદન અબ્દુહૂ વ રસૂલુહૂ** તો લાઝમી તૌર પર ઉસકે લિયે જન્નતકે આઠોં દરવાઝે ખુલ જાએંગે, વો જિસ દરવાઝેસે ભી ચાહેગા જન્નતમેં જા સકેગા.

(રવાહુ મુસ્લિમ)

તશ્રીહ : વુઝૂ કરનેસે બઝાહિર સિર્ફ વુઝૂકે આ'ઝાકી સફાઈ હોતી હૈ ઈસ લિયે મોમિન બંદા વુઝૂ કરનેકે બાદ મહેસૂસ કરતા હૈ કે મૈંને હુકમકી તામીલમેં વુઝૂકે આ'ઝા તો ધો લિયે ઔર ઝાહિરી તહારત ઔર સફાઈ કર લી, લેકિન અસલ ગંદગી તો ઈમાનકી કમઝોરી, ઈખ્લાસકી કમી, ઔર આમાલકી ખરાબીકી ગંદગી હૈ, ઈસ એહસાસકે તહત વો કલિમએ શહાદત પઢકર, ઈમાન કી તજદીદ ઔર અલ્લાહ તઆલાકી ખાલિસ બંદગી ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી પૂરી પૈરવીકા ગોયા નયે સિરેસે અહદ કરતા હૈ

ઉસકે નતીજેમેં અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે ઉસકી કામિલ મગફિરતકા ફૈસલા હો જાતા હૈ. ઔર જૈસાકે હદીસમેં ફરમાયા ગયા હૈ કે ઉસકે લિયે જન્નતકે સારે દરવાઝે ખુલ જાતે હૈં. (મઆરિફુલ હદીસ ૩ : ૪૭-૪૮)

ઝૂઠકી બદબૂ

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : જબ બંદા ઝૂઠ બોલતા હૈ તો (ઈન્સાનકી હિફાઝત કરનેવાલે) ફરિશ્તે એક મીલ દૂર ચલે જાતે હૈં ઉસ બાતકી બદબૂકી વજહસે જિસકા ઉસને ઈરતિકાબ કિયા હૈ.

(રવાહુ તિરમિઝી, મિશ્કાત સ. ૪૧૩)

તશ્રીહ : જિસ તરહ માદ્દી (કુદરતી) ચીઝોંમેં ખૂશ્બૂ ઔર બદબૂ હોતી હૈ ઈસી તરહ અચ્છે ઔર બુરે કલિમાતમેં ભી ખૂશ્બૂ ઔર બદબૂ હોતી હૈ, જિસકો અલ્લાહકે ફરિશ્તે ઉસી તરહ મહેસૂસ કરતે હૈં, જિસ તરહ હમ માદ્દી ચીઝોંકી ખૂશ્બૂ ઔર બદબૂકા એહસાસ કરતે હૈં, ઔર કભી કભી અલ્લાહકે વો બંદે ભી ઉસકો મહેસૂસ કરતે હૈં જિનકી રૂહાનિયત ઉનકી માદ્દયિત પર ગાલિબ આ જાતી હૈ. (ઈસ્લાહે મઆશરહ સ. ૫૫)

ઝૂઠે ખ્વાબ બયાન કરનેવાલોંકે બારેમેં વઈદ

ઝૂઠા ખ્વાબ બયાન કરનેસે બહોત એહતિરાઝ (પરહેઝ) કરના ચાહિયે. હદીસ શરીફમેં હૈ કે જો શખ્સ ઝૂઠા ખ્વાબ બયાન કરેગા કિયામતમેં અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ઉસે દો જવકે દાને દેંગે ઔર ફરમાએંગે ઉસમેં ગાંઠ લગા.

(મરનેકે બાદ ક્યા હોગા? મૌલાના આશિક ઈલાહી બુલંદ શહેરી)

અમલકી તૌફીક સલ્બ હોનેકા સબબ

અમલકી તૌફીક સલ્બ હોનેકે અસ્બાબમેંસે મુશ્તબહ (શકવાલી) ઔર હરામ કમાઈ હૈ કે આદમી એહતિયાતસે ન કમાએ, હલાલ વ હરામકા કોઈ ઈમ્તિયાઝ ન કરે, મુશ્તબહ ઔર ગૈર મુશ્તબહકો ન દેખે. પૈસા મકસૂદ હો જાએ

કે જિસ તરહ હો પૈસા બટોર લો, ડકેતીસે હો, ચોરીસે હો, રિશ્વતસે હો, સૂદ (વ્યાજ) સે હો, ધોકેસે હો, ઝૂઠસે હો, કિસી ભી અંદાઝસે પૈસા આના ચાહિયે, ઐસે પૈસેકા અસર તો યેહી હોતા હૈ કે તૌફીક જાતી રેહતી હૈ.

બહરહાલ હાસિલ યે નિકલા કે ઈબાદતકી તૌફીક ઉસ વક્ત હોતી હૈ જબ દિલમેં નૂર હો, ઔર નૂર દિલમેં જબ હોતા હૈ જબ કમાઈ ઠીક હો, હલાલકી હો ઔર હલાલકા લુકમા મયસ્સર હો. રિઝ્કે હલાલમેં કિલ્લત (કમી) વ બરકત હોતી હૈ.

નીઝ હલાલકી કમાઈ હમેશા થોડી હોતી હૈ ઝિયાદા નહીં હુવા કરતી, હરામકી કમાઈ તો હો સકતા હૈ કે ઝિયાદા હો લેકિન આદતન હલાલકી કમાઈ કમ હોતી હૈ ઈલ્લા માશા અલ્લાહ, અલ્લાહ તઆલા કિસીકો બખ્શ દે, મગર આદતન લાઝમી બાત યે હૈ કે ઝરૂરતકે મુવાફિક મિલતા હૈ મગર બરકત ઉસમેં ઝિયાદા હોતી હૈ, ઉસકી ખૈર ઝિયાદા નુમાયાં હોતી હૈ. વસ્સલામ.

(અઝ : મુહમ્મદ યૂનુસ પાલનપુરી)

બમ્બઈમેં એક ખાતૂનને સવાલ કિયા થા કે નમાઝ, રોઝા, ઝિક્ર, ઔર તિલાવતકી તૌફીક નહીં હોતી હૈ. કુરઆન ખોલકર બૈઠૂં પઢનેકી તૌફીક નહીં હોતી હૈ, ઈસ સવાલ પર મઝકૂરા (ઉપરવાલા) જવાબ તેહરીર ફરમાયા ગયા હૈ.

બાત કરનેમેં ઈખ્તિસાર (કમી) સે કામ લીજિયે

હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે એક દિન જબ એક શખ્સને (ઉનકી મૌજૂદગીમેં) ખડે હોકર (વઅઝ વ તકરીરકે તૌર પર) બાત કી, ઔર બહોત લંબી બાત કી તો આપ (રદિ.) ને ફરમાયા કે : અગર યે શખ્સ બાત મુખ્તસર (ટૂંકી) કરતા તો ઉસકે લિયે ઝિયાદા બેહતર હોતા, મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે : મૈં યે મુનાસિબ સમઝતા હૂં. યા આપને ફરમાયા કે : મુઝે અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે યે હુકમ હૈ કે બાત કરનેમેં ઈખ્તિસારસે કામ લૂં. ક્યૂંકે બાતમેં ઈખ્તિસાર બેહતર હોતા હૈ.

(સુનને અબી દાઊદ)

તજ્રુબાં શાહિદ હૈ કે બહોત લંબી બાતસે સુનનેવાલે ઉકતા જાતે હૈં, ઔર

દેખા હૈ કે બા'ઝ ઔકાત કિસી તકરીર ઔર વઅઝસે સુનનેવાલે શુરૂઅમેં બહોત અચ્છા અસર લેતે હૈં, લેકિન જબ બાત હદસે ઝિયાદા લંબી હો જાતી હૈ તો લોગ ઉકતા જાતે હૈં ઔર વો અસર ભી દૂર હો જાતા હૈ ઈસ લિયે બાત મુખ્તસર ઔર આમ ફહમ (સબકી સમઝમેં આનેવાલી) હોની ચાહિયે.

તીન સહાબએ કિરામકે કતલકી સાઝિશ

સાહિબે મજમઉલ ફવાઈદને તબરાનીકી મુઅજમે કબીરકે હવાલેસે હઝરત અલી મુરતઝા (રદિ.) કી શહાદતકા વાકિઆ કિસી કદર તફસીલસે ઈસ્માઈલ બિન રાશિદકી રિવાયતસે નકલ કિયા હૈ. નીચે પેહલે ફિરકએ ખ્વારિજકા કુછ તઆરૂફ, ફિર ઉસ વાકિઆકા ખુલાસા પેશે ખિદમત હૈ.

ખવારિજ : હઝરત અલી મુરતઝા (રદિ.) કે લશ્કર હીકા એક ખાસ ગિરોહ થા જો અપની હિમાકત ઔર ઝહની કજરવીકી વજહસે ઉનકે ફૈસલાકો ગલત ઔર મઆઝલ્લાહ કુરઆન મજીદકે સરીહ ખિલાફ સમઝકર ઉનકા મુખાલિફ ઔર આમાદએ બગાવત હો ગયા થા, ઉનકી તા'દાદ કઈ હઝાર થી, ફિર હઝરત અલી મુરતઝાકે ઈફહામ વ તફહીમ (સમઝાને) કે નતીજેમેં ઉનમેંસે એક ખાસ તા'દાદ રાહે રાસ્ત પર આ ગઈ, લેકિન ઉનકી બડી તા'દાદ અપની ગુમરાહી પર કાઈમ રહી, ઔર કતલ વ કિતાલ પર આમાદા હો ગઈ, આખિરકાર હઝરત અલી મુરતઝા (રદિ.) કો ઉનકે ખિલાફ તાકત ઈસ્તે'માલ કરની પડી. જિસકે નતીજેમેં ઉનમેંસે અકસરકા ખાતમા હો ગયા, કુછ બાકી રેહ ગયે, ઉન બાકી રેહ જાને વાલોમેંસે તીન શખ્સ (૧) બર્ક બિન અબ્દુલ્લાહ (૨) અમ્ર બિન બક્ર તમીમી (૩) ઔર અબ્દુર્રહમાન બિન મુલજિમ મક્કા મુકર્રમામેં જમા હુએ, ઉનહોંને સૂરતે હાલ પર તબાદલએ ખયાલ (ઈઝહારે ખયાલ) કિયા, ઔર ઉસ નતીજે પર પહોંચે કે સારા ફિતના ઉન લોગોંકી વજહસે હૈ જિનકે હાથોંમેં હુકૂમત હૈ, ઉનકો કિસી તરહ ખતમ કર દિયા જાએ, ઈસ સિલસિલામેં ઉનહોંને તીન હઝરાતકો મુતઅય્યન તૌર પર નામઝદ કિયા : (૧) હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) (૨) હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) (૩) હઝરત અલી મુરતઝા (રદિ.). બર્કને કહા કે મુઆવિયાકો કતલ કર દેનેકી ઝિમ્મેદારી મૈં લેતા હૂં. અમ્ર તમીમીને કહા અમ્ર બિન આસકો ખતમ કર દેનેકી ઝિમ્મેદારી

મૈં લેતા હૂં. અબ્દુર્રહમાન બિન મુલજિમને કહા કે અલીકો કત્લ કર દેનેકી ઝિમ્મેદારી મૈં લેતા હૂં. ફિર ઉનહોંને આપસમેં ઉસ પર અહદો પૈમાન (કૌલ કરાર) કિયા, ઔર ઉસકે લિયે યે સ્કીમ બનાઈ કે હમમેંસે હર એક ૧૭ રમઝાનુલ મુબારકકો જબ કે યે લોગ ફજરકી નમાઝ પઢાનેકે લિયે નિકલ રહે હોં, હમ્લા કરકે અપના કામ કરેં, ઉસ ઝમાનેમેં નમાઝકી ઈમામત ખલીફએ વક્ત યા ઉનકે મુકર્રર કિયે હુએ અમીર હી કરતે થે.

અપને બનાએ હુએ ઈસ પ્રોગ્રામકે મુતાબિક બર્ક બિન અબ્દુલ્લાહ હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) કે દારૂલ હુકૂમત દમિશ્ક રવાના હો ગયા, ઔર અમ્ર તમીમી મિસરકી તરફ જહાંકે અમીર વ હાકિમ હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) થે, ઔર અબ્દુર્રહમાન બિન મુલજિમ હઝરત અલી મુરતઝા (રદિ.) કે દારૂલ હુકૂમત કૂફાકે લિયે રવાના હો ગયા.

૧૭ રમઝાનુલ મુબારકકી સુબહ ફજરકી નમાઝ પઢાનેકે લિયે હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) તશરીફ લે જા રહે થે, બર્કને તલવારસે હમ્લા કિયા, હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) કો કુછ મહેસૂસ હો ગયા ઔર ઉનહોંને દૌડકર અપનેકો બચાના ચાહા ફિર ભી બર્કકી તલવારસે ઉનકી એક સુરીન (પુઠ - ચૂતડ) પર ગેહરા ઝખમ આ ગયા, બર્કકો ગિરિફતાર કર લિયા ગયા (ઔર બાદમેં કત્લ કર દિયા ગયા). ઝખમકે ઈલાજકે લિયે તબીબ બુલાયા ગયા, ઉસને ઝખમકો દેખકર કહા કે જિસ તલવારકા ઝખમ હૈ ઉસકો ઝહરમેં બુઝાયા ગયા હે, ઉસકે ઈલાજકી એક સૂરત યે હૈ કે ગરમ લોહેસે ઝખમકો દાગ દિયા જાએ, ઈસ સૂરતમેં ઉમ્મીદ હૈ કે ઝહર સારે જિસ્મમેં સરાયત નહીં કર સકેગા. દૂસરી સૂરત યે હૈ કે મૈં આપકો ઐસી દવા તૈયાર કરકે પિલાઉં જિસકા અસર યે હોગા કે ઉસકે બાદ આપકી કોઈ ઔલાદ ન હો સકેગી,હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) ને ફરમાયા કે ગરમ લોહેકે દાગકો તો મૈં બરદાશ્ત ન કર સકૂંગા, ઈસ લિયે મુઝે વો દવા તૈયાર કરકે પિલા દી જાએ, મેરે લિયે દો બેટે યઝીદ ઔર અબ્દુલ્લાહ કાફી હૈં, ચુનાંચે ઐસા હી કિયા ગયા ઔર હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) સિહ્હતયાબ (તન્દુરૂસ્ત)હો ગયે.

અમ્ર તમીમી અપને પ્રોગ્રામકે મુતાબિક હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) કો ખતમ કરનેકે લિયે મિસર પહોંચ ગયા થા, લેકિન અલ્લાહ તઆલાકી મરઝી કે ૧૭ રમઝાનકી રાતમેં હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) કો ઐસી

શદીદ તકલીફ હો ગઈ કે વો ફજરકી નમાઝ પઢાને મસ્જિદમેં નહીં આ સકે, ઉનહોંને એક દૂસરે સાહબ ખારેજા બિન હબીબકો હુકમ દિયા કે વો ઉનકી જગહ મસ્જિદ જાકર નમાઝ પઢાએં, ચુનાંચે વો આએ ઔર નમાઝ પઢાનેકે લિયે ઈમામકે મુસલ્લે પર ખડે હુએ, તો અમ્રને ઉસકો અમ્ર બિન આસ (રદિ.) સમઝકર તલવારસે વાર કિયા, ઔર વો વહીં શહીદ હો ગયે. અમ્ર ગિરિફતાર કર લિયા ગયા, લોગ ઉસકો પકડકર મિસરકે અમીર ઔર હાકિમ હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) કે પાસ લે ગયે, ઉસને દેખા કે લોગ ઉનકો અમીરકે લફઝસે મુખાતબ કર રહે હૈં, ઉસને લોગોંસે પૂછા કે યે કૌન હૈં? બતલાયા ગયા કે યે મિસરકે અમીર ઔર હાકિમ હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) હૈં, ઉસને કહા મૈંને જિસ શખ્સકો કતલ કિયા વો કૌન થા? બતલાયા ગયા કે વો ખારેજા બિન હબીબ થે, ઉસ બદબખ્તને હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) કો મુખાતબ કરકે કહા : અય ફાસિક! મૈંને તો તુઝકો કતલ કરનેકા ઈરાદા કિયા થા, હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) ને ફરમાયા તૂને યે ઈરાદા કિયા થા, ઔર અલ્લાહકા વો ઈરાદા થા જો હો ગયા, ઉસકે બાદ ખારેજા બિન હબીબકે કિસાસમેં (બદલામેં) અમ્ર તમીમીકો કતલ કર દિયા ગયા.

ઉનમેં તીસરા ખબીસ તરીન ઔર શકી તરીન બદબખ્ત અબ્દુર્રહમાન બિન મુલજિમ અપને પ્રોગ્રામકે મુતાબિક કૂફા પહોંચ ગયા, વો ૧૭ રમઝાનકો ફજરસે પેહલે મસ્જિદકે રાસ્તેમેં છુપકર બૈઠ ગયા, હઝરત અલી મુરતઝા (રદિ.) કા મામૂલ થા કે વો ઘરસે નિકલકર અસ્સલાત! અસ્સલાત! પુકારતે હુએ ઔર લોગોંકો નમાઝકે લિયે બુલાતે હુએ મસ્જિદ તશરીફ લાતે થે. ઉસ દિન ભી મામૂલકે મુતાબિક ઈસી તરહ તશરીફ લા રહે થે કે બદબખ્ત ઈબ્ને મુલજિમને સામનેસે આકર અચાનક આપકી પેશાની પર તલવારસે વાર કિયા ઔર ભાગા, લેકિન તઆકુબ (પીછા) કરકે લોગોંને ઉસે પકડ લિયા, ઔર હઝરત અલી (રદિ.) કે સામને પેશ કિયા ગયા, આપ (રદિ.) ને અપને બડે સાહબઝાદે હઝરત હસન (રદિ.) સે ફરમાયા કે : અગર મૈં ઝિંદા રહા તો ઈસ કાતિલ ઈબ્ને મુલજિમ બારેમેં જૈસા ચાહૂંગા ફૈસલા કરૂંગા, ચાહૂંગા તો મઆફ કર દૂંગા, ઔર ચાહૂં તો કિસાસકે મુતાબિક કતલ કરા દૂંગા, ઔર અગર મૈં ઈસમેં ફૌત હો જાઉં તો ફિર ઉસકો શરઈ કાનૂન કિસાસકે મુતાબિક કતલ કર દિયા જાએ, લેકિન મુસ્લા ન કિયા જાએ (યાની હાથ પાંવ વગૈરહ આ'ઝા અલગ

અલગ ન કાટે જાએ) ક્યૂંકે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ કે કટખને કુત્તેકો ભી મારા જાએ તો ઉસકો મુસ્લા ન કિયા જાએ. હઝરત અલી મુરતઝા (રદિ.) ઈબ્ને મુલજિમકી ઉસ વાર કે નતીજેમેં વાસિલે બહક હો ગયે તો હઝરત હસન (રદિ.) કે હુકમસે ઉસ બદબખ્તકો કતલ કિયા ગયા, ઔર ગૈઝો ગઝબસે ભરે હુએ લોગોંને ઉસકી લાશકો જલા ભી દિયા.

(મઆરિફુલ હદીસ ૮ : ૩૯૯)

દો શરીકોંકા અજીબ કિસ્સા

દો શખ્સ આપસમેં શરીક થે, ઉનકે પાસ આઠ હઝાર અશરફિયાં જમા હો ગઈ, એક ચૂંકે પેશેસે (ધંધાસે) વાકિફ થા ઔર દૂસરા નાવાકિફ થા, ઈસ લિયે ઉસ વાકિફકારને નાવાકિફસે કહા કે અબ હમારા નિબાહ મુશ્કિલ હૈ, આપ અપના હક લેકર અલગ હો જાઈયે, આપ કામકાજસે નાવાકિફ હૈં, ચુનાંચે દોનોંને અપને અપને હિસ્સે અલગ કર લિયે ઔર જુદા હો ગયે.

ફિર પેશેસે વાકિફકારને બાદશાહકે મર જાનેકે બાદ ઉસકા શાહી મહલ એક હઝાર દીનારમેં ખરીદા, ઔર અપને સાથીકો બુલાકર ઉસે દિખાયા ઔર કહા : બતલાઓ! મૈંને કૈસી ચીઝ ખરીદી? ઉસકે સાથીને બડી તા'રીફ કી, ઔર યહાંસે બાહિર ચલા, અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કી ઔર કહા : ખુદાયા! ઉસ મેરે સાથીને તો એક હઝાર દીનારકા કૈસરે દુન્યવી (દુન્યવી મહલ) ખરીદ લિયા હૈ, ઔર મૈં તુઝસે જન્નતકા મહલ ચાહતા હૂં. મૈં તેરે નામ પર તેરે મિસ્કીન બંદોં પર એક હઝાર દીનાર ખર્ચ કરતા હૂં, ચુનાંચે ઉસને એક હઝાર દીનાર રાહે ખુદામેં ખર્ચ કર દિયે.

ફિર ઉસ દુનિયાદારને એક ઝમાનેકે બાદ એક હઝાર દીનાર ખર્ચ કરકે અપના નિકાહ કિયા, દઅવતમેં ઉસ પુરાને શરીકકો ભી બુલાયા, ઔર ઉસસે ઝિક્ર કિયા કે મૈંને એક હઝાર દીનાર ખર્ચ કરકે ઈસ ઔરતસે શાદી કી હૈ. ઉસકે સાથીને ઉસકી ભી તા'રીફ કી. બાહિર આકર અલ્લાહ તઆલાકી રાહમેં સદકા કરનેકી નિય્યતસે એક હઝાર દીનાર નિકાલે, ઔર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કી કે બારે ઈલાહી! મેરે સાથીને ઈતની હી રકમ ખર્ચ કરકે યહાંકી એક ઔરત હાસિલ કી હૈ, ઔર મૈં ઈસ રકમસે તુઝસે હૂરેઈનકા તાલિબ હૂં, ઔર ફિર વો

રકમ રાહે ખુદામેં સદકા કર દી.

ફિર કુછ મુદ્દતકે બાદ ઉસ દુનિયાદારને ઉસકો બુલાકર કહા કે દો હઝારકે દો બાગ મૈંને ખરીદ કિયે હૈં દેખ લો કૈસે હૈં? ઉસને દેખકર બહોત તા'રીફ કી ઔર બાહિર આકર અપની આદતકે મુતાબિક જનાબે બારી તઆલામેં અર્ઝ કી કે ખુદાયા! મેરે સાથીને દો હઝારકે દો બાગ યહાંકે ખરીદ કિયે હૈં, મૈં તુઝસે જન્નતકે દો બાગ ચાહતા હૂં ઔર યે દો હઝાર દીનાર તેરે નામ પર સદકા હૈં. ચુનાંચે ઉસ રકમકો હકદારોંમેં તકસીમ કર દિયા.

ફિર જબ ફરિશ્તા ઉન દોનોંકો ફૌત કરકે લે ગયા, ઈસ સદકા કરને વાલેકો જન્નતકે મહલમેં પહોંચા દિયા ગયા, જહાં પર એક હસીન ઔરત ભી ઉસે મિલી, ઔર ઉસે દો બાગ ભી દિયે ગયે. ઔર વો વો નેઅમતેં મિલીં જિનહેં બજુઝ ખુદા તઆલાકે ઔર કોઈ નહીં જાનતા, તો ઉસે ઉસ વક્ત અપના વો સાથી યાદ આ ગયા, ફરિશ્તેને બતલાયા કે વો તો જહન્નમમેં હૈ, તુમ અગર ચાહો તો ઝાંકકર ઉસે દેખ સકતે હો, ઉસને જબ ઉસે જહન્નમકે અંદર જલતા દેખા તો ઉસસે કહા કે કરીબ થા કે તૂ મુઝે ભી ચકમા (ધોકા) દે જાતા, ઔર યે તો રબ તઆલાકી મહેરબાની હુઈ કે મૈં બચ ગયા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૩૯૭-૩૯૮)

દિલકો ઈતના માંઝો કે આઈનાકી તરહ સાફ શફ્ફાફ હો જાએ

શેખ શિહાબુદ્દીન સહરવરદી (રહ.) ને એક હિકાયત બયાન કી હૈ જિસકો મૌલાના રૂમી (રહ.) ને નકલ ફરમાયા હૈ કે એક દફા રૂમિયોં ઔર ચીનિયોંકે દરમિયાન ઝગડા હુવા, રૂમિયોંને કહા કે હમ અચ્છે કારીગર હૈં. ચીનિયોંને કહા હમ હૈં, બાદશાહકે સામને યે મુકદ્દમા પેશ હુવા. બાદશાહને કહા તુમ દોનોં અપની સફાઈ દિખલાઓ. ઉસ વક્ત દોનોં કારીગરીયોંકા મુવાઝના કરકે ફૈસલા કિયા જાએગા.

ઔર ઉસકી સૂરત યે તજવીઝ કી ગઈ કે બાદશાહને એક મકાન બનવાયા ઔર ઉસકે દરમિયાન પરદેકી એક દીવાર ખડી કર દી. ચીનિયોંસે કહા કે નિસ્ફ (આધે) મકાનમેં તુમ અપની કારીગરી દિખલાઓ! ઔર

રૂમિયોંસે કહા કે દૂસરે નિસ્ફમેં (આધેમેં) તુમ અપની કારીગરીકા નમૂના પેશ કરો! ચીનિયોંને તો દીવાર પર પ્લાસ્તર કરકે કિસમ કિસમકે બેલબોટે ઔર ફૂલ પત્તે રંગ બેરંગકે બનાએ, ઔર અપને હિસ્સેકે કમરેકો મુખ્તલિફ નકશો નિગાર ઔર રંગારંગ બેલબોટેસે ગુલો ગુલઝાર બના દિયા. ઉધર રૂમિયોંને દીવાર પર પ્લાસ્તર કરકે એક ભી ફૂલ પત્તા નહીં બનાયા, ઔર ન હી કોઈ એક ભી રંગ લગાયા બલ્કે દીવારકે પ્લાસ્તરકો સૈકલ (સાફ) કરના શુરૂ કર દિયા, ઔર ઈતના શફ્ફાફ ઔર ચમકદાર કર દિયા કે ઉસમેં આઈનાકી તરહ સૂરત નઝર આને લગી.

જબ દોનોંને અપની અપની કારીગરી ખતમ કર લી તો બાદશાહકો ખબર દી. બાદશાહ આયા ઔર હુકમ દિયા કે દરમિયાનસે દીવાર નિકાલ દી જાએ, જૂંહી દીવાર બીચમેંસે હટી ચીનિયોંકી વો તમામ નક્કાશી ઔર ગુલકારી રૂમિયોંકી દીવારમેં નઝર આને લગી, ઔર વો તમામ બેલબોટે રૂમિયોંકી દીવારમેં મુન્અકિસ હો ગયે જિસે રૂમિયોંને સૈકલ કરકે આઈના બના દિયા થા. બાદશાહ સખ્ત હૈરાન હુવા કે કિસકે હકમેં ફૈસલા દે, ક્યૂંકે એક હી કિસમકે નકશો નિગાર દોનોં તરફ નઝર આ રહે થે. આખિરકાર ઉસને રૂમિયોંકે હકમેં ફૈસલા દિયા કે ઉનકી સન્નાઈ (કારીગરી) આ'લા હૈ. ક્યૂંકે ઉનહોંને અપની કારીગરી ભી દિખલાઈ ઔર સાથ હી ચીનિયોંકી કારીગરી ભી છીન લી.

મૌલાના રૂમને ઈસ કિસ્સેકો નકલ કરકે આખિરમેં બતૌરે નસીહતકે ફરમાયા હૈ : અય અઝીઝ! તૂ અપને દિલ પર રૂમિયોંકી કારીગરી જારી કર, યાની અપને દિલકો રિયાઝત વ મુજાહિદાસે માંઝકર ઈતના સાફ કર લે કે તુઝે ઘર બૈઠે હી દુનિયાકે સારે નકશો નિગાર અપને દિલમેં નઝર આને લગેં.

યાની તૂ અપને દિલસે હર કિસમકા માદ્દી મેલ કુચેલ નિકાલ ફેંક, ઔર ઉસે ઈલ્મે ઈલાહીકી રોશનીસે મુનવ્વર કર દે, તુઝે દુનિયા વ આખિરતકે હકાઈક ઔર મઆરિફ ઘર બૈઠે હી નઝર આને લગેંગે, ઐસે સાફ દિલ પર બગૈર ઉસ્તાદ વ કિતાબ બરાહે રાસ્ત ઉલૂમે ખુદાવંદીકા ફૈઝાન હોતા હૈ, ઔર વો રોશનસે રોશન તર હો જાતા હૈ.

હઝરત ઝાહિર (રદિ.) કા કિસ્સા

શમાઈલે તિરમિઝીમેં એક સહાબી હઝરત ઝાહિર બિન હરામ અશજઈ (રદિ.) કા એક વાકિઆ બહોત ખૂબસૂરત અંદાઝસે નકલ કિયા ગયા હૈ. યે દેહાતકે રેહનેવાલે થે, હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કે પાસ દેહાતી તોહફા (હદિયા) લાયા કરતે થે, સબ્ઝી તરકારી વગૈરહ જો ભી દેહાતમેં ઉનકો મયસ્સર હોતા હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કે લિયે તોહફા લાયા કરતે થે. આપ ઉનકા તોહફા બહોત ખૂશીકે સાથ કબૂલ ફરમા લિયા કરતે થે, ઔર યે સૂરત વ શકલકે એઅતિબારસે કુબૂલે સૂરત નહીં થે, લેકિન ઉનકી સીરત ઔર કમાલે ઈમાન આ'લા (બુલંદ) દરજાકા થા, જબ યે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કે પાસસે દેહાત વાપસ જાતે થે તો આપ (સ.અ.વ.) ભી ઉનકો કુછ તોહફા દિયા કરતે થે.

એક દફા મદીનાકે બાઝારમેં હઝરત ઝાહિર અપના સામાન ફરોખ્ત ફરમા રહે થે, હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ચુપકેસે પીછેકી તરફસે આકર અચાનક ઉનકી આંખોંકો બંદ કરકે દબા લિયા, અબ ઉનકો તો નઝર નહીં આયા, ઔર માલૂમ ભી નહીં કે કૌન હૈ. ઉનકે ઝહનમેં યે બાત હૈ કે આમ લોગોંમેંસે કોઈ હૈ. ઝોર ઝોરસે શોર મચાકર કેહને લગે કે યે કૌન હૈ? મુઝે છોડ દો, ફિર કન અંખિયોંસે (તિરછી નિગાહોંસે) હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કો દેખકર પહેચાન લિયા. જબ હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કો પહેચાન લિયા તો બજાએ છોડ દો કેહનેકે અપની પીઠકો હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કે સીનેસે ચિપકા દિયા કે મહેબૂબે હકીકીકે સીનેસે મેરે બદનકા લગ જાના ખૈરો બરકત હૈ. ઉસકે બાદ હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કેહને લગે : ઈસ બંદેકો કૌન ખરીદેગા? હઝરત ઝાહિર (રદિ.) ને ફરમાયા : યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! અગર આપ મુઝે બેચેંગે તો નિહાયત ઘાટા હોગા. ઈસ લિયે કે મુઝ જૈસે બદસૂરતકો બેચનેસે ક્યા પૈસા મિલ સકેગા, ઉસ પર હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે આપ અલ્લાહકે યહાં કમ કીમત ઔર સસ્તે નહીં હૈં બલ્કે અલ્લાહકે નઝદીક આપ બડે કીમતી હૈં.

(શમાઈલે તિરમિઝી સ. ૧૬)

ઈસ વાકિઆસે હર શખ્સકો ઈબરત હાસિલ કરનેકી ઝરૂરત હૈ કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી મુહબ્બતકા મદાર ઈન્સાનોંકે દિલોં પર હૈ, જિસને તકવાકા આ'લા મકામ હાસિલ કર લિયા હૈ ઉસને હુબ્બે ખુદા ઔર હુબ્બે રસૂલકા ભી આ'લા મકામ હાસિલ કર લિયા. હદીસમેં આતા હૈ કે હઝરત ઉસામા (રદિ.) બહોત કાલે થે મગર હઝરાતે સહાબામેં હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કો હઝરત ઉસામાકી મુહબ્બત સબસે ઝિયાદહ થી. એક દફા હઝરત આઈશા (રદિ.) સે ફરમાયા કે તેમ ઉસસે મુહબ્બત કરો ક્યૂંકે મૈં ઉસસે મુહબ્બત રખતા હૂં.

જબ ઉમ્મત પંદરહ કિસમકી બુરાઈયોંકા ઈરતિકાબ કરેગી તો બલાએં નાઝિલ હોંગી

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે મેરી ઉમ્મત પંદરહ (૧૫) કિસમકી બુરાઈયોંકા ઈરતિકાબ કરેગી તો ઉમ્મત પર બલાએં ઔર મુસીબતેં આ પડેંગી, કિસીને પૂછા : યા રસૂલલ્લાહ! વો ક્યા ક્યા બુરાઈયાં હૈં? આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા :

(૧) જબ માલે ગનીમતકો શખ્સી (ઝાતી) દૌલત બના લિયા જાએગા.

(૨) ઔર અમાનતકો ગનીમત સમઝ લિયા જાએગા.

(૩) ઔર ઝકાતકો તાવાન (જુરમાના) સમઝ લિયા જાએગા.

(૪) ઔર ઈલ્મે દીન દુનિયા તલબીકે લિયે સીખા જાએગા[1].

(૫) મર્દ અપની બીવીકી ઈતાઅત કરને લગેગા.

(૬) ઔર અપની માં કી નાફરમાની કરને લગેગા.

(૭) ઔર આદમી અપને દોસ્તકે સાથ નેક સુલૂક કરેગા, ઔર અપને બાપકે સાથ સખ્તી ઔર બદ અખ્લાકીસે પેશ આએગા.

(૮) ઔર મસ્જિદમેં શોરો ગુલ હોને લગેગા.

(૯) જબ કબીલાકા સરદાર ઉનકા બદતરીન શખ્સ બન જાએગા[1].

---

(૧) ઈન દોનોં બાતોંકા તઝકિરા હઝરત અલી (રદિ.) કી રિવાયતમેં નહીં હૈ, હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કી રિવાયતમેં હૈ જો તિરમિઝી શરીફમેં હઝરત અલી (રદિ.) કી રિવાયતકે બાદ હૈ. (મુહમ્મદ અમીન પાલનપુરી)

(૧૦) ઔર કૌમકા સરબરાહ (લીડર) ઝલીલ તરીન શખ્સ હોગા.

(૧૧) આદમીકા એઅઝાઝ વ ઈકરામ ઉસકે શરસે બચનેકે લિયે કિયા જાએગા.

(૧૨) લોગ કસરતસે શરાબ પીને લગેંગે.

(૧૩) મર્દ ભી રેશમકે કપડે પહેનને લગેંગે.

(૧૪) નાચનેવાલી ઔરતોં ઔર ગાને બજાનેકી ચીઝોંકો અપના લિયા જાએગા.

(૧૫) ઈસ ઉમ્મતકે પિછલે લોગ અગલોં પર લઅનત ભેજેંગે.

તો ઉસ વક્ત સુર્ખ આંધી, ઝલઝલા, ઝમીનકે ધંસ જાને, શકલ બિગડ જાને, ઔર પત્થરોંકે બરસનેકા ઈન્તિઝાર કરો. ઔર ઉન નિશાનિયોંકા ઈન્તિઝાર કરો જો યકે બાદ દીગરે ઈસ તરહ આએંગી જૈસે કિસી હારકી લડી ટૂટ જાનેસે ઉસકે દાને યકે બાદ દીગરે બિખરતે ચલે જાતે હૈં. (તિરમિઝી શરીફ ૨ : ૪૪)

પાંચ ચીઝોંકી મુહબ્બત પાંચ ચીઝોંકો ભુલા દેગી

એક ઝમાના ઐસા આનેવાલા હૈ જિસમેં લોગોંકો પાંચ ચીઝોંસે મુહબ્બત હોગી ઔર પાંચ ચીઝોંકો ભુલા દેંગે.

(૧) દુનિયાસે મુહબ્બત કરેંગે ઔર આખિરતકો ભુલા દેંગે.

(૨) માલસે મુહબ્બત કરેંગે ઔર હિસાબ વ કિતાબકો ભુલા દેંગે.

(૩) મખ્લૂકસે મુહબ્બત કરેંગે ઔર ખાલિકકો ભુલા દેંગે.

(૪) ગુનાહકી ચીઝોંસે મુહબ્બત કરેંગે, તૌબાકો ભુલા દેંગે.

(૫) બડે બડે મહેલ ઔર કોઠિયોંસે મુહબ્બત કરેંગે, ઔર કબરકો ભુલા દેંગે. (મુકાશિફતુલ કુલૂબ સ. ૩૪)

અંધેરી રાતમેં હઝરત આઈશા (રદિ.) કો સૂઈ મિલ ગઈ

હઝરત આઈશા (રદિ.) સે કંઝુલ ઉમ્માલમેં એક હદીસ રિવાયત હૈ, વો

ફરમાતી હૈં કે મૈંને હઝરત હફસા બિન્તે રવાહા (રદિ.) સે આરિયત પર (ચંદ રોઝકે લિયે માંગકર) એક સૂઈ લે રખ્ખી થી, ઉસસે મૈં હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કા કપડા સિયા કરતી થી. અંધેરી રાતમેં વો સૂઈ મેરે હાથસે ગિર ગઈ. બહોત તલાશ કી નહીં મિલી, જબ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ઘરમેં તશરીફ લાએ તો આપકે ચેહરએ અનવરકી શુઆઓંસે (રોશનીસે) સૂઈ દિખાઈ દેને લગી. મૈંને હંસકર સૂઈ ઉઠા લી.

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં :

લના શમ્સુન વલિલ આફાકિ શમ્સુન
વ શમ્સી અફઝલુ મિન શમ્સિ સ્સમાઈ

હમારા એક સૂરજ હૈ ઔર દુનિયા વાલોંકા ભી એક સૂરજ હૈ. ઔર મેરા સૂરજ આસમાનકે સૂરજસે અફઝલ હૈ.

(મુન્તખ કંઝુલ ઉમ્માલ અલી હામિશ મુસ્નદે અહમદ ૩ : ૨૯)

બે- અમલ આલિમ જન્નતકી ખૂશ્બૂસે મહેરૂમ રહેગા

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ કે વો ઈલ્મ જિસસે અલ્લાહકી રઝા ચાહી જાતી હૈ (યાની દીન ઔર કિતાબ વ સુન્નતકા ઈલ્મ) અગર ઉસકો કોઈ શખ્સ દુનિયાકી દૌલત કમાનેકે લિયે હાસિલ કરે તો વો કિયામતમેં જન્નતકી ખૂશ્બૂસે ભી મહેરૂમ રહેગા.

(મુસ્નદે અહમદ, સુનને અબૂ દાઉદ વ ઈબ્ને માજા)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) નેફરમાયા કે જિસ કિસીને ઈલ્મે દીન અલ્લાહકી રઝાકે લિયે નહીં બલ્કે ગૈરૂલ્લાહકે લિયે (યાની દુન્યવી ઔર નફસાની અગરાઝકે લિયે) હાસિલ કિયા વો જહન્નમમેં અપના ઠિકાના બના લે. (જામેઅ તિરમિઝી)

અલ્લાહ તઆલાને દીનકા ઈલ્મ અંબિયા (અલૈ.) કે ઝરીઆ ઔર આખિરતમેં હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા ખાતિમુન્નબિય્યીન (સ.અ.વ.) ઔર અપની આખરી મુકદ્દસ કિતાબ કુરઆન મજીદકે ઝરીઆ ઈસ લિયે નાઝિલ ફરમાયા હૈ કે ઉસકી રોશની ઔર રેહનુમાઈમેં ઉસકે બંદે અલ્લાહ તઆલાકી

રઝાકે રાસ્તે પર ચલતે હુએ ઉસકે દારે રહમત યાની જન્નત તક પહોંચ જાએ, અબ જો બદ નસીબ આદમી ઈસ મુકદ્દસ ઈલ્મકો અલ્લાહ તઆલાકી રઝા વ રહમતકે બજાએ અપની નફસાની ખ્વાહિશાતકી તકમીલ ઔર દુન્યવી દૌલત કમાનેકા વસીલા બનાતા હૈ, ઔર ઉસીકે વાસ્તે ઉસકો હાસિલ કરતા હૈ વો અલ્લાહ તઆલાકે નાઝિલ ફરમાએ હુએ ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે લાએ હુએ ઈસ મુકદ્દસ ઈલ્મ પર ઝુલ્મે અઝીમ કરતા હૈ, ઔર યે શદીદ તરીન મઅસિયત (ગુનાહ) હૈ. ઔર ઈન હદીસોંમેં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈત્તિલાઅ દી હૈ કે ઉસકી સઝા જન્નતકી ખૂશ્બૂ તકસે મહેરૂમી ઔર જહન્નમકા અઝાબે અલીમ હૈ. અલ્લાહુમ્મહ્ ફઝના!

હઝરત જુન્દુબ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે ઉસ આલિમકી મિસાલ જો દૂસરે લોગોંકો નેકીકી તાલીમ દેતા હૈ ઔર અપનેકો ભૂલે રેહતા હૈ ઉસ ચિરાગ જૈસી હૈ જો આદમિયોંકો તો રોશની ફરાહમ કરતા હૈ લેકિન અપની હસ્તીકો જલાતા રેહતા હૈ.

(મુઅજમ કબીર તબરાની,)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે કિયામતકે દિન સબસે સખ્ત અઝાબ ઉસ આલિમકો હોગા જિસકો ઉસકે ઈલ્મને નફા નહીં પહોંચાયા (યાની ઉસને અપની ઈલ્મી ઝિંદગીકો ઈલ્મકે તાબેઅ નહીં બનાયા) (બયહકી ફી શઅબિલ ઈમાન)

બાઝ ગુનાહ ઐસે હૈં જિનકો બિલા તફરીકે મોમિન વ કાફિર સબ હી ઈન્સાન શદીદ વ સંગીન જુર્મ ઔર સખ્ત સઝાકા લાઈક સમઝતે હૈં. જૈસે ડાકાઝની, ખૂને નાહક, ઝિના બિલજબ્ર (ઝબરદસ્તી ઝિના કરના) , ચોરી, રિશ્વત લેના, યતીમોં ઔર બેવાઓં ઔર કમઝોરોં પર ઝુલ્મ વ ઝિયાદતી ઔર ઉનકી હક તલ્ફી જૈસે ઝાલિમાના ગુનાહ. લેકિન બહોતસે ગુનાહ ઐસે હૈં જિનકો આમ ઈન્સાની નિગાહ ઈસ તરહ શદીદ વ સંગીન નહીં સમઝતી, લેકિન અલ્લાહકે નઝદીક ઔર ફીલ હકીકત વો ઉન કબાઈર વ ફવાહિશ હીકી તરહ યા ઉનસે ભી ઝિયાદા શદીદ વ સંગીન હૈં, શિર્ક વ કુફ્ર ભી ઐસે હી ગુનાહ હૈં, ઔર ઈલ્મે દીન (જો નબુવ્વતકી મીરાસ હૈ) ઉસકા બજાએ દીની મકાસિદકે દુન્યવી અગરાઝકે લિયે સીખના ઔર દુનિયા કમાનેકા વસીલા બનાના, ઈસી તરહ અપની અમલી ઝિંદગીકો ઉસકે તાબેઅ ન બનાના બલ્કે

ઉસકે ખિલાફ ઝિંદગી ગુઝારના યે ભી ઈસી કિસમસે હૈં.

પેહલી કિસમકી મઅસિયતોંમેં મખ્લૂકકા મખ્લૂક પર ઝુલ્મ હોતા હૈ. ઈસ લિયે ઉસકો ખુદા નાઆશના કાફિર ભી મહેસૂસ કરતા, હૈ ઔર ઝુલ્મ વ પાપ સમઝતા હૈ. લેકિન દૂસરી કિસમકે ગુનાહોંમેં અલ્લાહ વ રસૂલ ઔર ઉનકી હિદાયત વ શરીઅત ઔર ઉસકે મુકદ્દસ ઈલ્મકી હક તલ્ફી ઔર ઉન પર એક તરહકા ઝુલ્મ હોતા હૈ, ઉસકી સંગીની ઔર શિદ્દતકો વોહી બંદે મહેસૂસ કર સકતે હૈં જિનકે દિલ અલ્લાહ વ રસૂલ ઔર દીન વ શરીઅત ઔર ઉનકે ઈલ્મકી અઝમતસે આશના (વાકિફકાર) હોં. હકીકત યે હૈ કે ઈલ્મે દીનકો બજાએ રઝાએ ઈલાહી ઔર અજરે ઉખ્રવીકે દુન્યવી અગરાઝકે લિયે સીખના ઔર ઉસકો દુનિયા કમાનેકા ઝરીઆ બનાના, ઈસી તરહ ખૂદ ઉસકે ખિલાફ ઝિંદગી ગુઝારના, શિર્ક વ કુફ્ર ઔર નિફાકકે કિસમસે ગુનાહ હૈં, ઈસ લિયે ઉનકી સઝા વો હૈ જો ઉપર બતાઈ હુઈ હદીસોંમેં બયાન ફરમાઈ ગઈ હૈ (યાની જન્નતકી ખૂશ્બૂ તકસે મહેરૂમ રેહના, ઔર દોઝખકા અઝાબ). અલ્લાહ તઆલા હામિલીને ઈલ્મે દીનકો તૌફીક અતા ફરમાએં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે યે ઈરશાદાત વ તંબીહાત હમેશા ઉનકે સામને રહેં.

અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને એક હઝાર કિસમકી મખ્લૂકાત પૈદા કી હૈં

હઝરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હઝરત ઉમર (રદિ.) કે ઝમાનએ ખિલાફતમેં એક સાલ ટિડ્ડિયાં કમ હો ગઈં. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ટિડ્ડિયોંકે બારેમેં બહોત પૂછા લેકિન કહીંસે કોઈ ખબર ન મિલી, વો ઉસસે બહોત પરેશાન હુએ, ચુનાંચે ઉનહોંને એક સવાર યમન ભેજા, દૂસરા શામ ઔર તીસરા ઈરાક ભેજા, તાકે યે સવાર પૂછકર આએં કે કહીં ટિડ્ડી નઝર આઈ હૈ યા નહીં. જો સવાર યમન ગયા થા વો વહાંસે ટિડ્ડિયોંકી એક મુઠ્ઠી લેકર આયા, ઔર લાકર હઝરત ઉમર (રદિ.) કે સામને ડાલ દીં, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને જબ ટિડ્ડિયોંકો દેખા તો તીન દફા અલ્લાહુ અકબર કહા, ફિર ફરમાયા : મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને એક હઝાર મખ્લૂક પૈદા કી હૈ, છસો (૬૦૦) સમંદરમેં,

ઔર ચારસો (૪૦૦) ખુશ્કીમેં, ઔર ઉનમેંસે સબસે પેહલે ટિડ્ડી ખતમ હોગી, જબ ટિડ્ડિયાં ખતમ હો જાએંગી તો ફિર ઔર મખ્લૂકાત ભી ઐસે આગે પીછે હલાક હોની શુરૂ હો જાએંગી, જૈસે મોતિયોંકી લડીકા ધાગા ટૂટ ગયા હો.

(મિશ્કાત સ. ૪૭૧, હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૮૨)

દેહાતિયોંકે અજીબો ગરીબ સવાલાત

હઝરત સલીમ બિન આમિર (રહ.) કેહતે હૈં કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કે સહાબા કહા કરતે થે કે અલ્લાહ તઆલા હમેં દેહાતી લોગોંકે સવાલાતસે બડા નફા પહોંચાતે હૈં.

(૧) એક દિન એક દેહાતી આયા ઔર ઉસને કહા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! અલ્લાહ તઆલાને જન્નતમેં એક ઐસે દરખ્તકા ઝિક્ર કિયા હૈ જિસસે ઈન્સાનકો તકલીફ હોતી હૈ. હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને પૂછા વો કૌનસા દરખ્ત હૈ? ઉસને કહા બેરીકા દરખ્ત, ક્યૂંકે ઉસમેં તકલીફદેહ કાંટે હોતે હૈં, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ક્યા અલ્લાહ તઆલાને યે નહીં ફરમાયા :

ફી સિદરિમ મખ્ઝૂદ. (સૂરએ વાકિઆ આયત ૨૮)

વહાં ઉન બાગોંમેં હોંગે જહાં બે- ખાર (બગૈર કાંટોંવાલી) બેરિયાં હોંગી.

અલ્લાહ તઆલાને ઉસકે કાંટે દૂર કર દિયે હૈં, ઔર હર કાંટેકી જગહ ફલ લગા દિયા હૈ. ઉસ દરખ્તમેં ઐસે ફલ લગેંગે કે હર ફલમેં બહત્તર (૭૨) કિસમકે ઝાઈકે હોંગે ઔર હર ઝાઈકા દૂસરે ઝાઈકેસે મુખ્તલિફ (અલગ) હોગા.

(૨) હઝરત ઉત્બા બિન અબ્દે સુલૈમી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કે પાસ બૈઠા હુવા થા કે ઈતનેમેં એક દેહાતી આદમી આયા. ઉસને કહા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મૈંને આપ (સ.અ.વ.) સે જન્નતમેં એક ઐસે દરખ્તકા ઝિક્ર સુના હૈ કે મેરે ખયાલમેં ઉસસે ઝિયાદા કાંટેવાલા દરખ્ત કોઈ ઔર નહીં હોગા, યાની બબૂલકા દરખ્ત, હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલા ઉસકે હર કાંટેકી જગહ ભરે હુએ ગોશ્તવાલે બકરેકે ખુસિયાકે બરાબર ફલ લગા દેંગે ઔર ઉસ ફલમેં સત્તર (૭૦) કિસમકે ઝાઈકે હોંગે, હર ઝાઈકા દૂસરેસે મુખ્તલિફ હોગા.

(૩) હઝરત ઉત્બા બિન અબ્દે સુલૈમી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક દેહાતી હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં આયા. ઔર ઉસને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે હૌઝકે બારેમેં પૂછા, ઔર જન્નતકા તઝકિરા કિયા, ફિર ઉસ દેહાતીને કહા ક્યા જન્નતમેં ફલ ભી હોંગે? હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : હાં, ઉસમેં એક દરખ્ત હૈ જિસે તૂબા કહા જાતા હૈ. રાવી કેહતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને કિસી ઔર ચીઝકા ભી ઝિક્ર કિયા લેકિન મુઝે માલૂમ ન હો સકા કે વો ક્યા ચીઝ થી? ઉસ દેહાતીને કહા : હમારે ઈલાકાકે કિસ દરખ્તકે મુશાબેહ હૈ? હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : તુમહારે ઈલાકાકે કિસી દરખ્તકે મુશાબેહ નહીં, ફિર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ક્યા તુમ શામ ગયે હો? ઉસને કહા નહીં. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : વો શામકે એક દરખ્તકે મુશાબેહ હૈ જિસકો અખરોટ કહા જાતા હૈ, એક તને પર ઉગતા હૈ, ઔર ઉસકે ઉપરવાલી શાખેં ફૈલી હુઈ હોતી હૈં. ફિર ઉસ દેહાતીને કહા : ગચ્છા (ખોશા) કિતના બડા હોગા? હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : સિયાહ સફેદ દાગોં વાલા કવ્વા બગૈર રુકે એક મહીના મુસલસલ ઉડકર જિતના ફાસલા તય કરતા હૈ વો ગચ્છા ઉસ ફાસલેકે બરાબર હોગા. ફિર દેહાતીને કહા ઉસ દરખ્તકી જડ કિતની મોટી હોગી? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : તુમહારે ઘરવાલોંકે ઊંટોંમેંસે એક જવાન ઊંટ ચલના શુરૂ કરે, ઔર ચલતે ચલતે બુઢ્ઢા હો જાએ, ઔર બુઢ્ઢા હોનેકી વજહસે ઉસકી હંસલીકી હડ્ડી ટૂટ જાએ ફિર ભી વો ઉસકી જડ કા એક ચક્કર નહીં લગા સકેગા.

(૪) ફિર ઉસ દેહાતીને પૂછા ક્યા જન્નતમેં અંગૂર હોંગે? હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : હાં, ઉસને પૂછા અંગૂરકા દાના કિતના બડા હોગા? હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ક્યા તેરે બાપને કભી અપની બકરિયોંમેંસે બડા બકરા ઝબહ કિયા હૈ? ઉસને કહા જી હાં કિયા હૈ. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ફિર ઉસને ઉસકી ખાલ ઉતારકર તેરી માં કો દે દી હો ઔર ઉસસે કહા હો કે ઈસ ખાલકા હમારે લિયે ડોલ બના દે? ઉસ દેહાતીને કહા જી હાં. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : વો દાના ઉસ ડોલકે બરાબર હોગા. ફિર ઉસ દેહાતીને કહા (જબ દાના ડોલકે બરાબર હોગા) ફિર તો એક દાનેસે મેરા ઔર મેરે ઘરવાલોંકા પેટ ભર જાએગા. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હાં બલ્કે તેરે સારે ખાનદાનકા પેટ ભર જાએગા. (હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૬૬-૬૭)

(૫) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક દેહાતીને આકર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! કિયામતકે દિન મખ્લૂકકા હિસાબ કૌન લેગા? હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલા, ઉસ દેહાતીને કહા રબ્બે કાબાકી કસમ ફિર તો હમ નજાત પા ગયે. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, અય દેહાતી કૈસે? ઉસને કહા ક્યૂંકે કરીમ ઝાત જબ કિસી પર કાબૂ પાં લેતી હૈ તો મઆફ કર દેતી હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૪૧)

છ ચીઝોંકે ઝુહૂરસે પેહલે મૌત બેહતર હૈ

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જબ તુમહારે સામને છ ચીઝેં ઝાહિર હોને લગેં તો તુમહારે લિયે દુનિયામેં ઝિંદા રેહનેસે મૌત બેહતર હોગી.

હઝરત અબસ ગિફારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ :

વો ફરમાતે હૈં કે મૈંને નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કો ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે છ (૬) ચીઝોં પર મૌતકે ઝરીઆ સબકત કર જાઓ. યાની ઉનસે પેહલે મર જાઓ.

(૧) બેવકૂફોં ઔર નાઅહલોંકી અમારત (સરદારી) ઔર સરબરાહી પર.

(૨) પોલીસકી કસરત પર.

(૩) ફૈસલાકી ફરોખ્તગી પર.

(૪) ખૂનરેઝીકો મામૂલી સમઝે જાને પર.

(૫) રિશ્તા નાતા તોડે જાને પર.

(૬) ઐસી નસલ પર જો કુરઆને કરીમકો બાજા ગાના બનાએગી, વો તિલાવત કરનેવાલેકો આગે કરેંગે જો ઉનકો કુરઆન ગાનેકી લયમેં સુનાએગા અગરચે વો દીનકે ફહમમેં ઉનસે કમતર હોગા (મગર મહઝ અચ્છે આવાઝકી વજહસે આગે બઢાયા જાએગા). (મુસ્નદે અહમદ ૩ : ૪૯૪)

ઈસ હદીસે પાકમેં જનાબે રિસાલત મઆબ (સ.અ.વ.) ને છ (૬) કિસમકી તબાહકુન ચીઝોંકી પેશીનગોઈ ફરમાઈ હૈ જિનસે ઉમ્મતકા હાલ

બદસે બદતર હો જાએગા, મઆશરા નિહાયત ખરાબ હો જાએગા, ઈસ્લામકા પૂરા હુલિયા બદલ જાએગા. ઉસ વક્તકે લિયે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઐસી ઝિંદગીસે મૌત બેહતર હો જાએગી.

આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે ઈસ ઈરશાદકા મતલબ યે હૈ કે એક ઝમાના ઐસા આનેવાલા હૈ જિસમેં નાઅહલ ઔર નાદાન લોગ હાકિમ ઔર સરબરાહ (લીડર) હોંગે, ઉનકી અમારત વ હુકૂમતમેં ઝિંદા રેહનેસે મૌત બેહતર હોગી.

તિરમિઝી શરીફકી એક હદીસમેં આયા હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે તુમહારે હુક્કામ ઔર લીડર તુમમેં સબસે ઘટિયા ઔર બદતરીન હોંગે, ઔર બખીલ લોગ તુમહારે માલદાર હોંગે, ઔર તુમહારે મઆમલાત ઔરતોંકે મશ્વરોંસે તય હોને લગેંગે તો તુમહારા દુનિયામેં ઝિંદા રેહનેસે મરકર કબરોંમેં દફન હો જાના ઝિયાદા બેહતર હોગા.

(તિરમિઝી શરીફ ૨ : ૫૨)

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે ઝમાનામેં પોલીસવાલે ઐસે નહીં થે જૈસે અબ હૈં, પોલીસકી ઝરૂરત સિર્ફ મકામી હાલાત બેહતર કરને ઔર લોગોંકો ઝુલ્મ વ ઝિયાદતીસે રોકથામ કરનેકે લિયે પડતી હૈ. લેકિન અબ ઝુલ્મ વ ઝિયાદતીકો રોકનેકે બજાએ પોલીસ વાલોંકી તરફસે જો ઝુલ્મ વ ઝિયાદતિયાં હોતી હૈં ઉનકી ઈન્તિહા નહીં રહી, રાસ્તોંમેં ગાડી ઘોડોંકી ડાકૂઓં ઔર ચોરોંસે હિફાઝતકે લિયે કિતની હી પોલીસકો મુતઅય્યન કર દિયા જાએ મગર બજાએ હિફાઝત કરનેકે ખૂદ હી મુસાફિરોં ઔર ગાડીવાલોંકો પરેશાન કરતે હૈં, ઔર ખૂબ રિશ્વત લેતે હૈં, આજકલ પોલીસકી કિસ કદર કસરત હૈ સબ દેખ રહે હૈં. તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જબ ઐસી રઝીલ તરીન પોલીસકી કસરત હો જાએ તો દુનિયામેં ઝિંદા રેહનેસે મૌત બેહતર હૈ.

એક હદીસમેં આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે દો કિસમકે લોગ ઈસ વક્ત દુનિયામેં મૌજૂદ નહીં હૈં. વો આઈન્દા ચલકર પૈદા હોંગે.

(૧) વો ઔરતેં જો લિબાસ પહેનનેકે બાવજૂદ નંગી હોંગી ઔર રાસ્તેમેં નિહાયત સંવરકે બેપરદા ચલેંગી, નંગે સર હોનેકી વજહસે ચલતે વક્ત ઉનકે સર ઊંટોંકે કોહાનકી તરહ હિલતે રહેંગે. ઐસી ઔરતોંકો જન્નતકી ખૂશ્બૂ તક નસીબ ન હોગી.

(૨) વો પોલીસ, પી. એ. સી. જિનકે હાથોંમેં જાનવરોંકી દુમકી તરહ ડંડે હોંગે ઉનસે ગરીબોં ઔર નિહત્તોંકો મારેંગે, ઉનકો ભી જન્નત નસીબ ન હોગી.
(મુસ્લિમ શરીફ ૨ : ૨૦, મિશ્કાત સ. ૩૦૬)

નીઝ આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે એક ઝમાના ઐસા આનેવાલા હૈ જિસમેં હાકિમોં ઔર કાઝિયોંકે ફૈસલે ફરોખ્ત હોંગે, જિસકે પાસ પૈસા હોગા વો રિશ્વત દેકર અપને હકમેં ફૈસલા કરવા લેગા, અદલ વ ઈન્સાફ નામકા ભી નહીં રહેગા, હક વ ઈન્સાફકા ફૈસલા નહીં હોગા બલ્કે રિશ્વતકા ફૈસલા હુવા કરેગા, હાકિમ વ કાઝી ખૂદ કહેગા કે હમારા કલમ તો યે બતા રહા હૈ કે હમ ઉસકે હકમેં ફૈસલા લિખેંગે જો મોટા લિફાફા (બડી રકમ) પેશ કરે.

ભાઈયો! પેહલે તો હાકિમ ઔર કાઝીકા પેશકાર, કલાર્ક વગૈરહ છુપ છુપાકર રિશ્વતકી બાત કિયા કરતે થે, મગર અબ તો સરેઆમ (ખુલેઆમ) હાકિમ વ કાઝીકી કુરસી પર હી મઆમલા તય કિયા જાતા હૈ, ઈસ લિયે આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે : જબ ઐસા વક્ત આ જાએ તો દુનિયામેં ઝિંદા રેહનેસે મૌત બેહતર હોગી.

ભાઈયો! ખૂબ અચ્છી તરહ સુન લો! આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને તીન લોગોં પર લઅનત ફરમાઈ હૈ :

(૧) રિશ્વત લેનેવાલે પર.

(૨) રિશ્વત દેનેવાલે પર.

(૩) ઈન દોનોંકે દરમિયાન તર્જુમાની કરનેવાલે પર.

મુસ્નદે અહમદમેં હઝરત સવબાન (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે :

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને રિશ્વત દેનેવાલે, રિશ્વત લેનેવાલે ઔર ઉન દોનોંકે દરમિયાન તર્જુમાની કરનેવાલે પર લઅનત ફરમાઈ હૈ. (૪ : ૨૦૫)

નીઝ આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે ઐસા ઝમાના આનેવાલા હૈ જિસમેં કતલો ગારતગિરી ઔર બાત બાત પર ખૂન ખરાબા કરના કોઈ અહમ બાત ન હોગી, ઝરા ઝરાસી બાત પર ચાકૂ, તલવાર, બંદૂક નિકલ આએગી, મિન્ટોંમેં કતલ વ ખૂનરેઝી હોને લગેગી. કૌન કિસ પર હમ્લા કર રહા હૈ કિસકી જાન માર રહા હૈ ઉસકી કોઈ પરવાહ ન હોગી. જબ ઐસા ફિત્ના વ ફસાદકા ઝમાના આ જાએ તો દુનિયામેં ઝિંદા રેહનેસે મૌત બેહતર હોગી.

આપ (સ.અ.વ.) ને હજ્જતુલ વિદાઅકે મૌકે પર હર ખુત્બામેં બારબાર યે ફરમાયા હૈ કે તુમ મેરે બાદ એક દૂસરેકી ગરદન ન મારના, ઉસસે તુમ પર ખતરા હૈ કે કુફ્ફાર વ મુરતદ બનકર ઈસ્લામસે હી ફિર જાઓ.

આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે ઐસા ઝમાના આનેવાલા હૈ જિસમેં અઝીઝ વ અકારરિબ (રિશ્તેદારોં) કે સાથ હમદર્દી ઔર સિલા રહમી સબ ખતમ હો જાએંગી, લોગ અપને રિશ્તેદારોં ઔર કરાબતદારોંસે દૂર રેહનેમેં આફિયત ઔર ખૈર સમઝને લગેંગે. કુછ તો ઈસ લિયે દૂર રેહને લગેંગે કે ઉનકો કરાબતદારોંસે બજાએ હમદર્દીકે તકલીફ ઔર ઈઝા પહોંચતી હૈ, ઔર કુછ ઈસ લિયે દૂરી ઈખ્તિયાર કરેંગે તાકે મદદ ન કરની પડે.

એક હદીસ શરીફમેં આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે તીન કિસમકે લોગોંસે અલ્લાહ તઆલા બહોત સખ્ત નારાઝ હૈ. વો અબ્ગઝુન્નાસિ ઈલલ્લાહ હૈં.

(૧) અલ્લાહ તઆલાકે સાથ શિર્ક કરનેવાલે.

(૨) કરાબતદારોંકે સાથ બેદર્દીસે નાતા તોડનેવાલે.

(૩) મુન્કર ઔર બુરાઈકા હુકમ કરનેવાલે ઔર ભલાઈસે રોકનેવાલે.

(તરગીબ વ તરહીબ ૩ : ૨૨૭)

એક હદીસ શરીફમેં દો કામ કરને પર અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે તીન ચીઝોંકી બશારત હૈ, વો દો કામ યે હૈં :

(૧) અલ્લાહ તઆલાકા ખૌફ ગાલિબ રહે તો તકવા ઔર વરઅ (પરહેઝગારી) ઈખ્તિયાર કરે.

(૨) રિશ્તેદારોંકે સાથ સિલા રહમીકા મઆમલા કરે. જો યે દો કામ કરેગા ઉસકે લિયે યે તીન બશારતેં હૈં :

(૧) અલ્લાહ તઆલા ઉસકી ઉમરમેં બરકત દેગા ઝિંદગી લંબી કરેગા.

(૨) અલ્લાહ તઆલા ઉસકે રિઝકમેં ફરાવાની કરેગા.

(૩) બુરી મૌતસે અલ્લાહ તઆલા ઉસકી હિફાઝત ફરમાએગા.

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જો શખ્સ યે ચાહે કે ઉસકી ઉમર લંબી કી જાએ, ઔર ઉસકે રિઝકમેં વુસ્અત પૈદા કર દી જાએ, ઔર ઉસસે બુરી મૌતકો દૂર કર દિયા જાએ, તો ચાહિયે કે અલ્લાહસે ડરે, તકવા ઈખ્તિયાર કરે, ઔર ચાહિયે કે સિલા રહમીકા

આદી બન જાએ. (રવાહુ બૈહકી ફી શઅબિલ ઈમાન)

આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે એક ઝમાના ઐસા આએગા કે ઉસમેં લોગ કુરઆને કરીમકો ગાના ઔર બાજા બના લેંગે. યાની કુરઆને કરીમકી તિલાવત કરનેવાલા ગાનેકે તર્ઝ પર પઢેગા, ઔર લોગ ખેલ તમાશાકી તરહ દેખને ઔર સુનનેકે લિયે જમા હો જાએંગે, ઉનમેંસે કિસી શખ્સમેં યે દાઈયા ન હોગા કે કુરઆન સુનકર ઉસકો સમઝે ઔર ઉસકે મુતાબિક અમલ કરે. આજકલ હોટલોં ઔર ચોરાહોં ઔર દુકાનોંમેં ઉમદા તરીન કારીકી કિરાઅત કેસેટોંમેં ચાલૂ કર દી જાતી હૈ, ઔર દૂર દૂર તક ઉસકી આવાઝ પહોંચતી હૈ, ઔર વહીં પર કોઈ શખ્સ સિગરેટ પી રહા હૈ, ઔર કોઈ ચાય પી રહા હૈ, ઔર કોઈ બાતેં કર રહા હૈ, ઔર કોઈ વાહ વાહ કર રહા હૈ, ક્યા યે કુરઆને કરીમકી સખ્ત તરીન બે અદબી ઔર ગુસ્તાખી ઔર તૌહીન નહીં હૈ? એક સાહિબે ઈમાન મુસલમાન ઉસકો કૈસે બરદાશ્ત કર રહા હૈ? ઈસી લિયે જનાબે રિસાલત મઆબ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જબ ઐસા ઝમાના આ જાએ તો તુમહારે લિયે દુનિયામેં ઝિંદા રેહનેસે મૌત બેહતર હોગી.

નમાઝકી બરકતસે હઝરત આદમ (અલૈ.) કી ગરદનકા ફોડા ઠીક હો ગયા

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હઝરત આદમ (અલૈ.) કી ગરદનમેં ફોડા નિકલ આયા, ઉનહોંને નમાઝ પઢી તો વો ફોડા નીચે ઉતરકર સીને પર આ ગયા, હઝરત આદમ (અલૈ.) ને ફિર નમાઝ પઢી તો વો કોખમેં (પેટકે નીચેકી જગહમેં) આ ગયા, ઉનહોંને ફિર નમાઝ પઢી તો વો ટખ્નેમેં આ ગયા, ઉનહોંને ફિર નમાઝ પઢી તો અંગૂઠેમેં આ ગયા, ઉનહોંને ફિર નમાઝ પઢી તો વો ચલા ગયા. (હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૧૦૭)

નમાઝકે બારેમેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) કે ઈરશાદાત

(૧) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જબ તક તુમ

નમાઝમેં હોતે હો બાદશાહકા દરવાઝા ખિટખિટાતે હો, ઔર જો બાદશાહકા દરવાઝા ખિટખિટાતા હૈ ઉસકે લિયે દરવાઝા ઝરૂર ખુલતા હૈ.

(૨) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં અપની ઝરૂરતેં ફર્ઝ નમાઝોં પર ઉઠા રખ્ખો. યાની ફર્ઝ નમાઝોંકે બાદ અપની ઝરૂરતેં અલ્લાહસે માંગો.

(૩) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જબ તક આદમી કબીરા ગુનાહોંસે બચતા રહેગા ઉસ વક્ત તક એક નમાઝસે લેકર દૂસરી નમાઝ તકકે દરમિયાન જિતને ગુનાહ કિયે હોંગે વો સારે ગુનાહ નમાઝસે મઆફ હો જાએંગે.

(૪) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે નમાઝેં બાદ વાલે ગુનાહોંકે લિયે કફ્ફારા હોતી હૈં.

(૫) હઝરત આદમ (અલૈ.) કે પાંવકે અંગૂઠેમેં એક ફોડા નિકલ આયા થા. ફિર વો ફોડા ચળ્હકર પાંવકી જડ યાની એડીમેં આ ગયા, ફિર ચળ્હકર ઘુટનોંમેં આ ગયા, ફિર કોખમેં આ ગયા, ફિર ચળ્હકર ગરદનમેં આ ગયા. ફિર હઝરત આદમ (અલૈ.) ને ખડે હોકર નમાઝ પળ્હી તો વો ફોડા કંધોંસે નીચે આ ગયા, ઉનહોંને ફિર નમાઝ પળ્હી તો વો નિકલકર ઉનકી કોખ પર આ ગયા, ફિર નમાઝ પળ્હી તો ઉતરકર ઘુટનોં પર આ ગયા, ફિર નમાઝ પળ્હી તો ઉતરકર કદમોંમેં આ ગયા, ફિર નમાઝ પળ્હી તો વો ફોડા ખતમ હો ગયા.

(હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૧૦૭)

એક ઔરતકા અજીબ કિસ્સા

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક ઔરત મેરે પાસ આઈ ઔર ઉસને મુઝસે પૂછા : ક્યા મેરી તૌબા કબૂલ હો સકતી હૈ? મૈંને ઝિના કિયા થા જિસસે મેરે યહાં બચ્ચા પૈદા હુવા, ફિર મૈંને ઉસ બચ્ચેકો કતલ કર ડાલા, મૈંને કહા નહીં (તુમને દો બડે ગુનાહ કિયે હૈં ઈસ લિયે) ન તો તુમહારી આંખ કભી ઠંડી હો, ઔર ન તુઝે શરાફત વ કરામત હાસિલ હો, ઉસ પર વો ઔરત અફસોસ કરતી હુઈ ઉઠકર ચલી ગઈ, ફિર મૈંને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે સાથ ફજરકી નમાઝ પળ્હી, ઔર ઉસ ઔરતને જો કુછ કહા

થા ઔર મૈંને ઉસે જો જવાબ દિયા થા વો સબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો બતાયા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : તુમને ઉસે બુરા જવાબ દિયા, ક્યા તુમ યે આયત નહીં પઢતે :

વલ્લઝીન લા યદઊન મઅલ્લાહિ ઈલાહન આખર વલા યકતુલૂનન્ નફ્સલ્લતી હર્રમલ્લાહુ ઈલ્લા બિલ્હક્કિ વલા યઝ્નૂન, વ મંય્યફ્અલ્ ઝાલિક યલ્ક અષામાં. યુઝાઅફ્ લહુલ્ અઝાબુ યૌમલ્ કિયામતિ વ યખ્લુદ ફીહિ મુહાના, ઈલ્લા મન્ તાબ વઆમ-ન વ અમિલ અમલન સાલિહન ફઉલાઈ-ક યુબદ્દિલુલ્લાહુ સય્યિઆતિહિમ હસનાત, વ કાનલ્લાહુ ગફૂરર્રહીમા.

(અલ ફુરકાન આ. ૬૮-૭૦)

ઔર જો લોગ અલ્લાહ તઆલાકે સાથ કિસી ઔર મા'બૂદકી પરસ્તિશ નહીં કરતે, ઔર જિસ શખ્સકે કતલ કરનેકો અલ્લાહ તઆલાને હરામ ફરમાયા હૈ ઉસકો કતલ નહીં કરતે, હાં મગર હક પર, ઔર વો ઝિના નહીં કરતે, ઔર જો શખ્સ ઐસે કામ કરેગા તો સઝાસે ઉસકો સાબકા પડેગા કે કિયામતકે રોઝ ઉસકા અઝાબ બઢતા ચલા જાએગા, ઔર વો ઉસ (અઝાબ) મેં હમેશા હમેશા ઝલીલ (વ ખ્વાર) હોકર રહેગા, મગર જો (શિર્ક ઔર મઆસીસે) તૌબા કર લે ઔર ઈમાન ભી લે આવે ઔર નેક કામ કરતા રહે તો અલ્લાહ તઆલા ઐસે લોગોંકે (ગુઝિશ્તા) ગુનાહોંકી જગહ નેકિયાં ઈનાયત ફરમાએગા, ઔર અલ્લાહ તઆલા ગફૂરુ ર્રહીમ હૈ.

ફિર મૈંને યે આયતેં ઉસ ઔરતકો પઢકર સુનાઈ. ઉસને કહા તમામ તા'રીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને મેરી ખુલાસીકી સૂરત બના દી.

ઈબ્ને જરીરકી એક રિવાયતમેં યે હૈ કે વો અફસોસ કરતે હુએ ઉનકે પાસસે ચલી ગઈ ઔર વો કેહ રહી થી હાય અફસોસ! ક્યા યે હુસ્ન જહન્નમકે લિયે પૈદા કિયા ગયા હૈ? ઈસ રિવાયતમેં આગે યે હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે પાસસે હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) વાપસ આએ ઔર ઉનહોંને મદીનાકે તમામ મોહલ્લોં ઔર ઘરોંમેં ઉસ ઔરતકો ઢૂંઢના શુરૂ કિયા, ઉસે બહોત ઢૂંઢા લેકિન વો ઔરત કહીં ન મિલી, અગલી રાતકો વો ખૂદ હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કે પાસ આઈ તો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને જો જવાબ દિયા થા વો હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ઉસે બતા દિયા, વો ફૌરન સિજદહમેં ગિર ગઈ ઔર કેહને લગી : તમામ તા'રીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને મેરે લિયે

ખુલાસીકી શકલ બના દી, ઔર જો ગુનાહ મુઝસે સરઝદ હો ગયા થા ઉસસે તૌબાકા રાસ્તા બતા દિયા. ઔર ઉસ ઔરતને અપની એક બાંદી ઔર ઉસકી બેટી આઝાદ કી, ઔર અલ્લાહકે સામને સચ્ચી તૌબા કી.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૨૨)

એક હઝાર બરસ તક જહન્નમમેં યા હન્નાનુ યા મન્નાનુ કેહને વાલેકે સાથ અલ્લાહ તઆલાકા મઆમલા

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે એક જહન્નમી એક હઝાર સાલ તક જહન્નમમેં ચિલ્લાતા રહેગા : યા હન્નાનુ યા મન્નાનુ! તબ અલ્લાહ તઆલા જિબ્રઈલ (અલૈ.) સે ફરમાએગા : જાઓ દેખો! યે ક્યા કેહ રહા હૈ? જિબ્રઈલ (અલૈ.) આકર દેખેંગે કે સબ જહન્નમી બુરે હાલમેં સર ઝુકાએ આહોઝારી કર રહે હૈં, જાકર જનાબે બારી તઆલામેં ખબર કરેંગે, અલ્લાહ ફરમાએગા : ફિર જાઓ! ફલાં ફલાં જગહ યે શખ્સ હૈ જાઓ! ઉસે લે આઓ! હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ખુદા તઆલાકે હુકમસે જાએંગે, ઔર ઉસે લાકર ખુદાકે સામને ખડા કરેંગે, અલ્લાહ તઆલા ઉસસે દરયાફત ફરમાએગા કે તૂ કૈસી જગહ હૈ? યે જવાબ દેગા કે ખુદાયા! ઠહેરનેકી ભી બુરી જગહ, ઔર સોને બૈઠનેકી ભી બદતરીન જગહ હૈ.

ખુદા તઆલા ફરમાએગા : અચ્છા અબ ઉસે ઉસકી જગહ વાપસ કર આઓ! તો યે ગિડગિડાએગા, અર્ઝ કરેગા કે અય મેરે અરહમુ ર્રાહિમીન ખુદા! જબ તૂને મુઝે ઉસસે બાહિર નિકાલા તો તેરી ઝાત ઐસી નહીં કે તૂ ફિર મુઝે ઉસમેં દાખિલ કર દે, મુઝે તુઝસે રહમ વ કરમ હીકી ઉમ્મીદ હૈ, ખુદાયા! બસ અબ મુઝ પર કરમ ફરમા! જબ તૂને મુઝે જહન્નમસે નિકાલા તો મૈં ખૂશ હો ગયા થા કે અબ તૂ ઉસમેં નહીં ડાલેગા, ઉસ માલિક વ રહમાન વ રહીમ ખુદાકો ભી રહમ આ જાએગા ઔર ફરમાએગા : અચ્છા મેરે બંદેકો છોડ દો.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૧૯)

સબસે આખિરમેં જહન્નમસે નિકલનેવાલેકે સાથ અલ્લાહ તઆલાકા મઆમલા

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં ઉસ શખ્સકો પહેચાનતા હૂં જો સબસે આખિરમેં જહન્નમસે નિકલેગા ઔર સબસે આખિરમેં જન્નતમેં જાએગા. યે એક ગુનેહગાર બંદા હોગા જિસે ખુદાકે સામને લાયા જાએગા. અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા : ઉસકે બડે બડે ગુનાહ છોડકર છોટે છોટે ગુનાહોંકી નિસ્બત ઉસસે બાઝપુર્સ (પૂછગછ) કરો, ચુનાંચે ઉસસે સવાલ હોગા કે ફલાં દિન તૂને ફલાં કામ કિયા થા? ફલાં દિન ફલાં ગુનાહ કિયા થા? યે એકકા ભી ઈન્કાર ન કરેગા, ઈકારર કરેગા, આખિરમેં કહા જાએગા કે તુઝે હમને હર ગુનાહકે બદલે નેકી દી, અબ તો ઉસકી બાછેં ખુલ જાએંગી (ખૂશ હો જાખેગા) , ઔર કહેગા : અય મેરે પરવરદિગાર! મૈંને ઔર ભી બહોતસે આમાલ કિયે થે જિનહેં યહાં પા નહીં રહા. યે ફરમાકર હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ઈસ કદર હંસે કે આપકે મસોડે દેખે જાને લગે.

(મુસ્લિમ, બ હવાલા ઈબ્નેકસીર ૪ : ૨૧)

જબ ઈન્સાન સોતા હૈ તો ફરિશ્તા એક એક નેકીકે બદલે દસ દસ ગુનાહ મિટા દેતા હૈ

આં હઝરત (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે જબ ઈન્સાન સોતા હૈ તો ફરિશ્તા શયતાનસે કેહતા હૈ કે મુઝે અપના સહીફા જિસમેં ઉસકે ગુનાહ લિખ્ખે હુએ હૈં દે. વો દે દેતા હૈ તો એક એક નેકીકે બદલે દસ દસ ગુનાહ વો ઉસકે સહીફેસે મિટા દેતા હૈ ઔર ઉનહેં નેકિયાં લિખ દેતા હૈ, પસ તુમમેંસે જો ભી સોનેકા ઈરાદા કરે તો વો તૈંતીસ (૩૩) દફા (સુબ્હાનલ્લાહ) તૈંતીસ (૩૩) દફા (અલ્હમ્દુલિલ્લાહ) ઔર ચૌતીસ (૩૪) દફા (અલ્લાહુ અકબર) કહે, યે મિલકર સો (૧૦૦) મરતબા હો ગયે.

(ઈબ્ને અબીદુન્યા બ હવાલા ઈબ્ને કસીર ૪ : ૨૧)

કિયામતકે દિન નેક લોગોંકે ગુનાહોંકો નેકિયોંસે બદલ દિયા જાએગા

હઝરત સલમાન (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે ઈન્સાનકો કિયામતકે દિન નામએ આમાલ દિયા જાએગા. વો પઢના શુરૂ કરેગા તો ઉસમેં ઉસકી બુરાઈયાં લિખ્ખી હુઈ હોંગી, જિનહેં પઢકર યે કુછ નાઉમ્મીદ સા હોને લગેગા. ઉસ વક્ત ઉસકી નઝર નીચેકી તરફ પડેગી તો અપની નેકિયાં લિખ્ખી હુઈ પાએગા જિસસે કુછ ઢારસ (હિંમત) બંધેગી, અબ દો બારહ ઉપરકી તરફ દેખેગા તો વહાંકી બુરાઈયોંકો ભી ભલાઈયોંસે બદલા હુવા પાએગા.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે બહોતસે લોગ ખુદાકે સામને આએંગે જિનકે પાસ બહોત કુછ ગુનાહ હોંગે, પૂછા ગયા વો કૌનસે લોગ હૈં? આપ (રદિ.) ને ફરમાયા : વો જિનકી બુરાઈયોંકો અલ્લાહ તઆલા ભલાઈયોંસે બદલ દેગા. (તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૨૧)

હર શરસે હિફાઝતકા બેહતરીન નુસ્ખા

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ખુબૈબ (રદિ.) સહાબી રિવાયત કરતે હૈં કે હમ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો બારિશકી રાત ઔર સખ્ત અંધેરેમેં તલાશ કર રહે થે કે આપ (સ.અ.વ.) કો હમ પા ગયે, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે તીન બાર : (**કુલ હુવલ્લાહુ અહદ**) ઔર તીન બાર (**કુલ અઊઝુબિ રબ્બિલ ફલક**) ઔર તીન મરતબા (**કુલ અઊઝુબિ રબ્બિન્નાસ**) સુબહ શામ પઢ લિયા કરો, યે તુમહારે લિયે હર ચીઝસે કાફી હો જાએગા.

(મિશ્કાત શરીફ સ. ૧૮૮)

યે વઝીફા હર શરસે બચાનેકે લિયે કાફી હૈ યાની નફસ વ શયતાન ઔર જિન્નાત વ આસેબ, જાદૂ, હાસિદ વ દુશ્મનોંકે હર શર ઔર બુરી નઝરકે શરસે હિફાઝતકા બેહતરીન નુસ્ખા હૈ, નીઝ યે વઝીફા હર વઝીફાકી તરફસે ભી કાફી હૈ.

હર ગમસે નજાતકા બેહતરીન નુસ્ખા

હસ્બિયલ્લાહુ લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવ અલૈહિ તવક્કલ્તુ વહુવ રબ્બુલ અર્શિલ અઝીમ. (સૂરએ તૌબા, આયત ૧૨૯)

કાફી હૈ મુઝકો અલ્લાહ તઆલા, નહીં હૈ કોઈ મા'બૂદ ઉસકે સિવા, ઉસી પર મૈંને ભરોસા કિયા, ઔર વોહી અર્શે અઝીમકા માલિક હૈ.

અબૂ દાઉદ શરીફમેં હૈ કે જો શખ્સ ઈસકો સાત મરતબા સુબહ ઔર સાત મરતબા શામ પઢ લિયા કરે, અલ્લાહ તઆલા ઉસકે દુનિયા ઔર આખિરતકે હર ગમ ઔર ફિક્રકે લિયે કાફી હો જાએગા. મશ્હૂર મુફસ્સિર અલ્લામા આલૂસી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે યે વિર્દ ઈસ ફકીરકા ભી હૈ.

(તફસીર રૂહુલ મઆની)

હઝરત મઆઝ ઔર ઉનકી બીવીમેં નોકઝોંક (તકરાર)

હઝરત સઈદ બિન મુસય્યબ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) ને હઝરત મઆઝ (રદિ.) કો કબીલએ બનૂ કિલાબમેં સદકાત વુસૂલ કરનેકે લિયે ભેજા. ઉનહોંને વહાં જાકર સદકાત વુસૂલ કરકે ઉનમેં હી તકસીમ કર દિયે. ઔર અપને લિયે કોઈ ચીઝ ન છોડી. ઔર અપના જો ટાટ લેકર ગયે થે ઉસે હી અપની ગરદનમેં રખ્ખે હુએ વાપસ આએ, તો ઉનકી બીવીને ઉનસે પૂછા કે સદકાત વુસૂલ કરનેવાલે અપને ઘરવાલોંકે લિયે જો હદિયા લાયા કરતે હૈં વો કહાં હૈં?

હઝરત મઆઝ (રદિ.) ને કહા : મેરે સાથ મુઝે દબાકર રખનેવાલા એક નિગરાં થા. ઈસ લિયે હદિયે નહીં લા સકા. ઉનકી બીવીને કહા, હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ઔર હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કે યહાં તો આપ અમીન થે. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને આપકે સાથ દબાકર રખનેવાલા એક નિગરાં ભેજ દિયા. વો આપકો અમીન નહીં સમઝતે. ઉનકી બીવીને અપને ખાનદાનકી ઔરતોંમેં ઉસકા બડા શોર મચાયા, ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) કી શિકાયત

કી, જબ હઝરત ઉમર (રદિ.) કો યે ખબર પહોંચી તો ઉનહોંને હઝરત મઆઝ (રદિ.) કો બુલાકર પૂછા : ક્યા મૈંને તુમહારે સાથ કોઈ નિગરાં ભેજા થા? હઝરત મઆઝ (રદિ.) ને કહા : મુઝે અપની બીવીસે મઅઝિરત કરનેકે લિયે ઔર કોઈ બહાના ન મિલા. યે સુનકર હઝરત ઉમર (રદિ.) હંસે ઔર ઉનહેં કોઈ ચીઝ દી, ઔર ફરમાયા : યે દેકર ઉસે રાઝી કર લો. ઈબ્ને જરીર કેહતે હૈં કે નિગરાંસે હઝરત મઆઝ (રદિ.) કી મુરાદ અલ્લાહ તઆલા હૈં.

(હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૪૨)

મુહબ્બત બળ્હાનેકે લિયે મિયાં બીવીકા આપસમેં ઝૂઠ બોલના જાઈઝ હૈ

હઝરત ઈકરમા (રહ.) કેહતે હૈં કે હઝરત ઈબ્ને રવાહા (રદિ.) અપની બીવીકે પેહલૂમેં લેટે હુએ થે, ઉનકી બાંદી ઘરકે કોનેમેં (સો રહી) થી, યે ઉઠકર ઉસકે પાસ ચલે ગયે ઔર ઉસમેં મશ્ગૂલ હો ગયે, ઉનકી બીવી ઘભરાકર ઉઠી, ઔર ઉનકો બિસ્તર પર ન પાયા તો વો ઉઠકર બાહિર ચલી ગઈ, ઔર ઉનહેં બાંદીમેં મશ્ગૂલ દેખા, વો અંદર વાપસ આઈ, ઔર છુરી લેકર બાહિર નિકલી, ઈતનેમેં યે ફારિગ હોકર ખડે હો ચુકે થે, ઔર અપની બીવીકો રાસ્તેમેં મિલે, બીવી છુરી ઉઠાઈ હુઈ થી, ઉનહોંને પૂછા ક્યા બાત હૈ? બીવીને કહા હાં ક્યા બાત હૈ? અગર મૈં તુમહેં વહાં પા લેતી જહાં મૈંને તુમહેં દેખા થા તો મૈં તુમહારે કંધોંકે દરમિયાન યે છુરી ઘોંપ દેતી, હઝરત ઈબ્ને રવાહા (રદિ.) ને કહા તુમને મુઝે કહાં દેખા થા? ઉનહોંને કહા મૈંને તુમહેં બાંદીકે પાસ દેખા થા, હઝરત ઈબ્ને રવાહા (રદિ.) ને કહા, તુમને મુઝે વહાં નહીં દેખા થા (મૈં બાંદીકે પાસ નહીં ગયા, મૈંને ઉસકે સાથ કુછ નહીં કિયા, અગર મૈંને ઉસકે સાથ કુછ કિયા હોતા તો મૈં જુનુબી હોતા) ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને હાલતે જનાબતમેં કુરઆન પળ્હનેસે હમેં મના ફરમાયા હૈ (ઔર મૈં અભી કુરઆન પળ્હકર તુમહેં સુના દેતા હૂં) ઉનકી બીવીને કહા : અચ્છા કુરઆન પળ્હો, ઉનહોંને યે અશઆર પળ્હે :

અતાના રસૂલુલ્લાહિ યત્લૂ કિતાબહૂ
કમા લાહ મશ્હૂરુમ મિનલ ફજ્રિ સાતિઉ

હમારે પાસ અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) આએ જો અલ્લાહકી ઐસી કિતાબ પઢ્હતે હૈં જો કે રોશન ઔર ચમકદાર સુબહકી તરહ ચમકતી હૈ.

અતા બિલ હુદા બઅ્દલ અમા ફકુલૂબુના

બિહી મૂકિનાતુન અન્ન માકાલ વાકિઉ

આપ (સ.અ.વ.) લોગોંકે અંધેપનકે બાદ હિદાયત લેકર આએ ઔર હમારે દિલોંકો યકીન હૈ કે આપને જો કુછ કહા હૈ વો હોકર રહેગા.

યબીતુ યુજાફી જમ્બહૂ અન્ ફિરાશિહી

ઈઝસ્તષ્કલત બિલ મુશ્રિકીનલ મઝાજિઉ

જબ મુશરિકીન બિસ્તરોં પર ગેહરી નીંદ સો રહે હોતે હૈં ઉસ વક્ત આપ (સ.અ.વ.) ઈબાદતમેં સારી રાત ગુઝાર દેતે હૈં ઔર આપ (સ.અ.વ.) કા પેહલૂ બિસ્તરસે દૂર રેહતા હૈ.

યે અશઆર સુનકર ઉનકી બીવીને કહા, મૈં અલ્લાહ પર ઈમાન લાતી હૂં, ઔર મૈં અપની નિગાહકો ગલત કરાર દેતી હૂં, ફિર સુબહકો હઝરત ઈબ્ને રવાહા (રદિ.) ને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં જાકર યે વાકિઆ સુનાયા તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઈતના હંસે કે આપ (સ.અ.વ.) કે દન્દાને મુબારક નઝર આને લગે.

મસ્જિદમેં એક હાથકી ઉન્ગલિયાં દૂસરે હાથમેં ડાલના શયતાની હરકત હૈ

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) કે એક ગુલામ ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા મૈં (અપને આકા) હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) કે સાથ થા, વો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે સાથ જા રહે થે, ઈતનેમેં હમ લોગ મસ્જિદમેં દાખિલ હો ગયે, તો હમને દેખા કે મસ્જિદકે બીચમેં એક આદમી પીઠ ઔર ટાંગોંકો કપડેસે બાંધકર બૈઠા હુવા હૈ, ઔર દોનોં હાથોંકી ઉન્ગલિયાં એક દૂસરેમેં ડાલ રખ્ખી હૈં. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઉસે ઈશારેસે સમઝાનેકી કોશિશ કી, લેકિન વો સમઝ ન સકા, તો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને હઝરત અબૂ સઈદ (રદિ.) કી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર ફરમાયા કે જબ તુમમેંસે કોઈ મસ્જિદમેં હો તો અપની ઉન્ગલિયાં હરગિઝ એક દૂસરેમેં ન ડાલે, ક્યૂંકે

યે શયતાની હરકત હૈ, ઔર જબ તુમમેંસે કોઈ આદમી મસ્જિદમેં હોતા હૈ તો વો મસ્જિદસે બાહિર જાને તક નમાઝ હીમેં હોતા હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૧૩૩)

એક બડે આલિમકી ગુમરાહીકા ઈબરતનાક વાકિઆ

વત્લુ અલૈહિમ નબઅલ્લઝી આતૈનાહૂ આયાતિના ફન્સલખ મિન્હા ફઅત્બઅહુ શ્શૈતાનુ ફકાન મિનલ ગાવીન.

(સૂરએ અ્અરાફ, આયત : ૧૭૫)

ઔર સુના દીજિયે આપ ઉનકો ઉસ શખ્સકા હાલ જિસકો હમને અપની આયતેં દી થીં ફિર વો ઉનકો છોડ નિકલા, ફિર ઉસકે પીછે શયતાન લગ ગયા તો વો ગુમરાહોંમેંસે હો ગયા.

ઉપરવાલી આયતમેં જિસ શખ્સકા કિસ્સા બયાન કિયા ગયા હૈ, ચૂંકે કુરઆને કરીમમેં ઉસકા કોઈ નામ મઝકૂર નહીં હૈ ઈસ લિયે ઉસકી તઅયીનકે બારેમેં અઈમ્મએ તફસીર સહાબા ઔર તાબિઈનકે દરમિયાન ઈખ્તિલાફ હૈ, ઔર મુતઅદ્દદ રિવાયાત ઈસ સિલસિલેમેં વારિદ હુઈ હૈં, સબસે ઝિયાદા કાબિલે એઅતિમાદ ઔર મશ્હૂર રિવાયત હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કી હૈ જિસકો હઝરત ઈબ્ને મર્દવિયાને નકલ કિયા હૈ, હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે ઉસ શખ્સકા નામ બલ્અમ બિન બાઊરા થા, બની ઈસરાઈલકા એક બહોત બડા આલિમ ઔર મશ્હૂર મુકતદા થા, વસીઅ ઈલ્મ ઔર અલ્લાહ તઆલાકી મઅરિફતે કામિલા રખતા થા. બડા આબિદ વ ઝાહિદ ઔર મુસ્તજાબુ દ્દઅવાત થા, અલ્લાહકા ઈસ્મે આ'ઝમ જાનતા થા, મગર જબ નફસાની ખ્વાહિશાત વ અગરાઝ ઔર દુનિયાકી તરફ મૈલાનકા ગલ્બા હુવા ઔર હવા પરસ્તીમેં મુબ્તલા હુવા તો સબ ઈલ્મ વ મઅરિફત ખતમ હો ગયા, ઔર દફઅતન (અચાનક) ઉરૂજ ઔર હિદાયતકે બાદ ગુમરાહીમેં ફંસ ગયા, ઔર ઈન્દલ્લાહ તમામ મહબૂબિયત વ મકબૂલિયત ખતમ હોકર ઝલીલ વ ખ્વાર હો ગયા.

જનાબ રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) કો ઈન આયાતમેં હુકમ હોતા હૈ કે

આપ અપની કૌમકે સામને ઈસ ઈબરતનાક કિસ્સાકો સુનાઈયે તાકે આપકી કૌમ ઉસકો સુનકર અકલ વ ફહમસે કામ લે ઔર ઈબરત હાસિલ કર લે ઔર ઈમાન લે આએ.

બલ્અમ બિન બાઊરાકા કિસ્સા

જબ ફિરઔન મઅ અપને લશ્કરકે ગર્ક હો ગયા ઔર મિસર ફતહ હોકર બની ઈસરાઈલકે હાથ આ ગયા, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી તરફસે હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઔર બનૂ ઈસરાઈલકો કૌમે જબ્બારીનસે જિહાદ કરનેકા હુકમ હુવા, ઔર હઝરત મૂસા (અલૈ.) મુજાહિદીને કુફ્ર શિકનકો લેકર વહાં પહોંચે, કન્આનકી ઝમીનમેં મુજાહિદીનકે ખૈમે ખડે કર દિયે ઔર શહેર બલ્કાઅ પર હમ્લાકા ઈરાદા કિયા.

કૌમે જબ્બારીનને જબ યે દેખા કે મૂસા (અલૈ.) મઅ બની ઈસરાઈલકે હમ્લા કરનેવાલે હૈં, ચૂંકે ઉનકો માલૂમ થા કે હઝરત મૂસા (અલૈ.) કે મુકાબલેમેં ફિરઔન ઔર ઉસકા લશ્કર શિકસ્ત ખા ગયા ઔર ગર્ક હોકર તબાહ વ બરબાદ હો ગયા, ઔર હમ ઉનકા મુકાબલા નહીં કર સકતે, ઈસ લિયે કૌમકે સરઆવુરદા (સરદાર) ઔર મુઅઝ્ઝઝ લોગ જમા હોકર બલ્અમ બિન બાઊરાકે પાસ આએ, ઔર કહા કે મૂસા (અલૈ.) બહોત સખ્ત મિઝાજ હૈં, બડી કુવ્વત ઔર શૌકત વ દબદબાવાલે આદમી હૈં, બહોત બડા લશ્કર લેકર હમારે મુલ્ક પર હમ્લા કરનેવાલે હૈં, વો હમ પર ગલ્બા હાસિલ કરના ચાહતે હૈં, ઔર હમકો હમારે મુલ્કસે નિકાલ દેના ચાહતે હૈં, આપસે હમારી યે ઈલ્તિજા હૈ કે આપ દુઆ કર દેં કે વો વાપસ ચલે જાએં, ઔર હમસે મુકાબલા ન કરેં, બલ્અમ બિન બાઊરાને જવાબ દિયા :

ઐસા નહીં હો સકતા, વો તો મેરે હમ મઝહબ હૈં. જો ઉનકા દીન હૈ વોહી મેરા દીન હૈ.

મૈં ઉનકે હકમેં બદ દુઆ કૈસે કર સકતા હૂં? મૈં જાનતા હૂં વો અલ્લાહ તઆલાકે નબી હૈં, ઔર ઉનકી મદદકે લિયે અલ્લાહકે ફરિશ્તે ઔર ઈમાનવાલે ઉનકે સાથ હૈં, અગર મૈંને બદદુઆ કર દી તો દુનિયા વ આખિરતમેં બરબાદ હો જાઉંગા, દોનોં જહાંમેં રૂસ્વાઈ ઔર ઝિલ્લત હોગી.

જબ લોગોંને બહોત ઈસરાર કિયા તો બલ્અમને કહા : અચ્છા! મૈં રબસે ઉનકે બારેમેં માલૂમ કર લૂ કે ઉનકે લિયે બદદુઆ કરનેકી ઈજાઝત હૈ યા નહીં, હસ્બે મામૂલ બલ્અમને ઈસ્તિખારા યા કોઈ અમલ કિયા, ખ્વાબમેં બલ્અમકો બતાયા ગયા કે મૂસા (અલૈ.) ઔર ઉનકે કુફ્ર શિકન મુજાહિદીનકે લિયે હરગિઝ હરગિઝ બદદુઆ ન કરે. બલ્અમને ઈસ્તિખારાકે બાદ સાફ ઈન્કાર કર દિયા કે મુઝે બદ દુઆ કરનેસે સખ્તીકે સાથ રોક દિયા ગયા હૈ.

બા'ઝ રિવાયાતમેં આતા હૈ કે શાહે બલ્કાઅને ધમકી દી કે અગર બદ દુઆ ન કી તો તુમકો સૂલી દે દી જાએગી, જબકે બાઝ મુફસ્સિરીન ઉસકે કાઈલ હૈં કે કૌમને એક બહોત બડી રકમ રિશ્વતકી હદાયાકે નામ પર ઉસકી બીવીકો દેકર ઉસકો આમાદા ઔર તૈયાર કિયા, બલ્અમકો બીવીસે બેઈન્તિહા મુહબ્બત થી, બીવીને ઉસકો બદદુઆકે લિયે તૈયાર કર લિયા. બાદશાહકી તખ્વીફ (ધમકી) ઔર કૌમકી આહોઝારી ઔર તઝર્રુઅ બહોત ઝિયાદા હુઈ, નીઝ બીવીકી હઠ હદસે ઝિયાદા હુઈ, ઔર બીવીકી મુહબ્બત ઔર માલકી તલબમેં બિલકુલ અંધા હો ગયા, ઔર અપને ગધે પર સવાર હુવા, મકામ "હસ્બાન" જહાં મુસલમાનોંકા લશ્કર પડા હુવા થા. ઉસકી તરફ બદદુઆ કરનેકે લિયે જા રહા થા તો રાસ્તેમેં ગધા ગિર પડા, બલ્અમ ઝબરદસ્તી ઉસકો આગે ચલાના ચાહતા થા, સવારીકે રુકને ઔર ઉસકે ગિરનેસે ઉસકો કોઈ તંબીહ ન હુઈ તો ખુદાકે હુકમસે ગધા બોલા કે : અય બલ્અમ! તુમહારે લિયે ખરાબી વ બરબાદી હો! તુમ સોચતે ઔર દેખતે નહીં હો, મેરે સામને ફરિશ્તે મૌજૂદ હૈં જો મુઝે આગે નહીં જાને દેતે, પીછેકી તરફ મુઝે લૌટા રહે હૈં, યે સુનકર બલ્અમ કુછ ઝિજકા, મગર શયતાનને ઉસકો બેહકા દિયા, આખિરકાર વો આગે બઢ્હા ઔર બદ દુઆ કરનેમેં મશ્ગૂલ હો ગયા.

ઉસ વક્ત કુદરતે ઈલાહિયાકા અજીબો ગરીબ કરિશ્મા હુવા કે બલ્અમ બદ દુઆકે જો અલ્ફાઝ વ કલિમાત હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઔર ઉનકી કૌમકે લિયે ઈસ્તેમાલ કરના ચાહતા થા વો સબ કૌમે જબ્બારીન હીકે લિયે ઉસકી ઝબાનસે નિકલ રહે થે. ઔર અપની કૌમકે લિયે જો દુઆઈયા અલ્ફાઝ બોલના ચાહતા થા, વો સબ હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઔર ઉનકે લશ્કરકે લિયે બોલને લગા, કૌમે જબ્બારીનને જબ યે દેખા તો વો ચિલ્લા ઉઠે, ઔર કેહને લગે કે તુમ તો હમારે

લિયે બદ દુઆ કર રહે હો, બલ્અમને જવાબ દિયા કે મેરી ઝબાન મેરે ઈખ્તિયારસે બાહિર હૈ, યે સબ કુછ જો મૈં કર રહા હૂં મૈં ઉસકે કેહને પર કાદિર નહીં હૂં, બેઈખ્તિયાર નિકલ રહે હૈં, ઈસ બદ દુઆ કરનેકા નતીજા યે હુવા કે બલ્અમકી ઝબાન ઉસકે સીને પર લટક ગઈ, ઔર ઉસકી કૌમ તબાહી વ બરબાદીમેં મુબ્તલા હો ગઈ.

જબ બલ્અમને દેખ લિયા કે મેરી તો દુનિયા વ આખિરત બરબાદ હો ગઈ તો ઉસને અપની કૌમસે કહા કે મૈં એક હીલા કરતા હૂં ઔર એક મકરો ફરેબ તુમહેં બતલાતા હૂં, તુમ ઉસકો ઈખ્તિયાર કર લો, શાયદ તુમ મૂસા (અલૈ.) ઔર ઉનકી કૌમ પર ગાલિબ આ જાઓ, બલ્અમને અપની કૌમકો મૂસા (અલૈ.) ઔર ઉનકે લશ્કર પર ગાલિબ આનેકે લિયે એક ચાલ બતાઈ.

બલ્અમકી બતાઈ હુઈ ચાલ

બલ્અમને અપની કૌમકે સામને યે તજવીઝ પેશ કી કે તુમ અપની હસીન ઔર ખૂબસૂરત લડકિયોંકો તાજિરોંકી શકલમેં મુજાહિદીનકે લશ્કરમેં ભેજ દો, ઔર ઉન લડકિયોંસે યે કહો કે અગર બનૂ ઈસરાઈલકા કોઈ આદમી તુમકો કુછ કહે, છેડખાની કરે તો તુમ ઉનકો મના ન કરના, વો જો ચાહેં કરને દેના, બલ્અમ સમઝ રહા થા કે યે મુજાહિદીન બડી લંબી મુદ્દતસે અપની બીવી બચ્ચોંસે અલગ હૈં, મુસાફિર હૈં, વતનસે નિકલે હુએ લંબા અરસા ગુઝર ગયા, ઉનકા બદકારીમેં મુબ્તલા હો જાના ઉસકો આસાન માલૂમ હો રહા થા, વો જાનતા થા કે યે લોગ બદકારી ઔર ઝિનાકારીમેં ફંસ ગયે તો વો હરગિઝ કામિયાબ ઔર કામરાન નહીં હો સકેંગે. ચુનાંચે લડકિયોંકો તૈયાર કરકે ભેજ દિયા, ઔર સૂએ ઈત્તિફાક કે ઉનકી યે ચાલ કુછ કામ આ ગઈ, ઔર એક ઈસરાઈલી એક લડકીકે સાથ ઝિનાકારીકે ગુનાહમેં મુલવ્વસ હો ગયા, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ઉસકો બહોત રોકા મગર ન માના, બિલ આખિર નતીજા યે હુવા કે બનૂ ઈસરાઈલમેં એક તાઊન ફૈલા, ઔર એક હી દિનમેં સત્તર (૭૦) હઝાર ઈસરાઈલી મર ગયે યહાં તકકે ઉસ ઝાની ઈસરાઈલી ઔર ઉસ લડકીકો કતલ કિયા ગયા, ઔર ઉનકી લાશોંકો મંઝરે આમ પર લટકા દિયા ગયા, ફિર વો તાઊન રફા હુવા.

બલ્અમકી મિસાલ

ઈન્સાન બલ્કે હર જાનદાર ઈસ દુનિયામેં ઝિંદા રેહનેકે લિયે ઉસકા મોહતાજ હૈ કે અંદરકી ગરમ ઔર ઝેહરીલી હવાકો બાહિર ફેંકે, ઔર બાહિરસે સર સબ્ઝ ઔર તાઝા હવાકો નાકકે નથનોં ઔર ગલેકે ઝરીઆ અંદર લે જાએ, ઉસકે બગૈર કોઈ ચારા નહીં હૈ, ઝિંદગી હર જાનદારકી ઈસી પર મૌકૂફ હૈ, ઔર અલ્લાહ તઆલાને હવાકી ઈસ આમદો રફતકો હર જાનદાર પર ઈતના આસાન ઔર સહલ કર દિયા હૈ કે વો બગૈર મહેનત ઔર મશક્કતકે અંદર આતી હૈ, ઔર અંદરસે બાહિર નિકલતી હૈ, કુદરતી તૌર પર યે સબ કુછ હોતા રેહતા હૈ, કોઈ ઝોર ઔર તાકત યા કિસી ઈખ્તિયારી અમલકી ઉસકે લિયે ઝરૂરત નહીં હૈ.

લેકિન કુત્તા એક ઐસા જાનવર હૈ કે વો અપને કમઝોર દિલકી વજહસે ઈસ હવાકી આમદો રફત પર હાંપતા કાંપતા રેહતા હૈ, ઔર ઉસકો સાંસ લેનેકે લિયે ઝબાન બાહિર નિકાલની ઔર મહેનત ઔર મશક્કત ઉઠાની પડતી હૈ, દૂસરે જાનવરોંકી યે હાલત બાઝ મખ્સૂસ હાલાતમેં હો જાતી હૈ, કે વો ભી ઝોર લગાકર સાંસ લેતે હૈં મગર યહાં આરિઝ હૈ જિસકા એઅતિબાર નહીં.

અલ્લાહ તઆલાને ઈસ આયતમેં ઉસકી મિસાલ કુત્તે જૈસી બયાન કી હૈ કે કુત્તે પર હમ્લા કરો ઔર ઉસકો ઝિડકો, તબ ભી ઝબાન નિકાલતા ઔર હિલાતા હૈ, ઔર ઉસકો ઐસે હી છોડ દિયા જાએ ઉસકો કુછ ન કહા જાએ તબ ભી વો ઝબાનકો નિકાલે હુએ રેહતા હૈ. બસ યેહી હાલ બલ્અમકા ભી હુવા કે અહકામે ખુદાવંદીકી ખિલાફવર્ઝી કરને ઔર ઈત્તિબાએ હવાકી (નફ્સકી તાબેદારીકી) વજહસે ઉસકી ઝબાન સીના પર લટક ગઈ, ઔર વો ભી કુત્તેકી તરહ ઝબાન નિકાલે હુએ હાંપતા રેહતા થા.

હઝરાતે મુફસ્સિરીનને લિખ્ખા હૈ કે આયતે કરીમામેં ગો ખાસ તૌર પર ઉસકી મિસાલ બયાન કી ગઈ હૈ, મગર ઈસ આયતમેં હર ઉસ શખ્સકી મઝમ્મત ઔર બુરાઈ બયાન કી ગઈ હૈ જિસકો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઈલ્મ અતા ફરમાએ ઔર અપની મઅરિફતસે સરફરાઝ ફરમાએ, ઔર

ફિર વો ઉનકો છોડકર દુનિયાકા તલબગાર હો જાએ, ઔર નફસાની ખ્વાહિશાતકે હાસિલ કરનેમેં લગ જાએ. નીઝ ઉસમેં અહલે નઝર વ ફિક્રકે લિયે બહોતસી ઈબરતેં ઔર નસીહતેં હૈં. ચંદકી નિશાનદહી કી જાતી હૈ જો બહોત હી અહમ હૈં.

(૧) ઈન્સાનકો અપને ઈલ્મ વ ફઝલ ઔર ઝુહદ વ તકવા પર નાઝ ઔર ગુરૂર નહીં કરના ચાહિયે, બલ્કે અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર ઔર ઈસ્તિકામતકી દુઆ કરતે રેહના ચાહિયે, ઔર ઉસસે ડરતે રેહના ચાહિયે, કે કહીં નાઝ ઔર ગુરૂર કરનેકી સૂરતમેં ઉસકા હશ્ર બલ્અમકી તરહ ન હો જાએ.

(૨) બલ્અમકો યે સઝા નાફરમાનોં ઔર ગુમરાહ લોગોંકે હદાયા કબૂલ કરનેકી વજહસે મિલી હૈ, લિહાઝા ઝાલિમોં ઔર ગુમરાહ લોગોંકે સાથ તઅલ્લુકાત ઔર ઉનકી દઅવત ઔર હદાયા વગૈરહ કબૂલ કરનેસે ઈન્તિહાઈ એહતિયાત બરતની ચાહિયે.

(૩) નેકી ઔર બદીકા અસર દુનિયામેં દૂસરોંકે ઉપર ભી હોતા હૈ, ચંદ ફુકરા વ મસાકીન ઔર અલ્લાહ અલ્લાહ કરનેવાલોંકી બરકતસે હઝારોં બલાએં ઔર મુસીબતેં દૂર હોકર અલ્લાહકી રહમતેં ઔર બરકતેં નાઝિલ હોતી હૈં, ઔર ચંદ ગુનેહગારોંકી શામતે આમાલ ઔર ઉનકી નહૂસતકી વજહસે શહેરકે શહેર બરબાદ હો જાતે હૈં, એક ઈસરાઈલીકે બેહયાઈકા કામ કરનેકી વજહસે સત્તર (૭૦) હઝાર બનૂ ઈસરાઈલ હલાક વ બરબાદ હો ગયે, લિહાઝા જો કૌમ અપને આપકો તબાહી ઔર બરબાદીસે બચાના ચાહે, ઉસ પર લાઝિમ હૈ કે વો બેહયાઈ ઔર બુરી બાતોંસે અપને આપકો મહેફૂઝ રખ્ખે, જિસ કૌમમેં ઝિનાકારી ફૈલ જાતી હૈ વો કૌમ ખુદાકે ગઝબ ઔર કહરકી મુસ્તહિક હો જાતી હૈ, કહતસાલી ઔર ફક્રો ફાકામેં મુબ્તલા હો જાતી હૈ, હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ નકલ કરતે હૈં :

જબ કિસી બસ્તીમેં ઝિનાકારી ઔર સૂદી લેન દેન ઝાહિર હો જાએ તો ઉનહોંને અપને ઉપર અલ્લાહકે અઝાબકો હલાલ કર લિયા.

(અત્તરગીબ વત્તરહીબ)

હઝરાતે મુફસ્સિરીનને ઔર ભી કીમતી નસીહતેં ઉપરવાલે વાકિઆસે નિકાલી હૈં, અલ્લાહ તઆલા હમેં ઈબરત હાસિલ કરનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ.

મસ્અલા : ઈબરત ઔર નસીહત હાસિલ કરનેકે લિયે સચ્ચે કિસ્સે ઔર હિકાયાત બયાન કરના ઔર સુનના મુસ્તહબ હૈ, ઔર દુન્યાવી ફાઈદે હાસિલ કરનેકે લિયે કિસ્સે બયાન કરના મબાહ હૈ, લહવો લઅબકી ગર્ઝસે બયાન કરના વક્ત બરબાદ કરનેકી વજહસે મના હૈ.

(તફસીરે રાઝી, ઈબ્ને કસીર વગૈરહ વગૈરહ)

વક્ત ઝાએઅ કરના ખૂદકુશી હૈ

સચ યે હૈ કે ઝાએઅ કરના એક તરહકી ખૂદકુશી હૈ, ફર્ક સિર્ફ ઈતના હૈ કે ખૂદકુશી હમેશાકે લિયે ઝિંદગીસે મહેરૂમ કર દેતી હૈ, ઔર વક્ત ઝાએઅ કરના એક મહેદૂદ ઝમાને તક ઝિંદાકો મુરદા બના દેતી હૈ, યેહી મિનિટ, ઘંટા ઔર દિન જો ગફલત ઔર બેકારીમેં ગુઝર જાતા હૈ, અગર ઈન્સાન હિસાબ કરે તો ઉનકી મજમૂઈ તા'દાદ મહીનોં બલ્કે બરસોં તક પહોંચતી હૈ, અગર કિસીસે કહા જાએ કે આપકી ઉમરમેંસે દસ પાંચ સાલ કમ કર દિયે ગયે તો યકીનન ઉસકો સખ્ત સદમા હોગા, લેકિન વો મુઅત્તલ (બેકાર) બૈઠા હુવા ખૂદ અપની ઉમરે અઝીઝકો ઝાએઅ કર રહા હૈ, મગર ઉસકે ઝવાલ પર ઉસકો કુછ અફસોસ નહીં હોતા.

નીઝ વક્ત ઝાએઅ કરનેમેં બહોત બડા નુકસાન ઔર ખસારા હૈ કે બેકાર આદમી તરહ તરહકે જિસ્માની વ રૂહાની અવારિઝમેં મુબ્તલા હો જાતા હૈ, હિર્સ વ તમઅ, ઝુલ્મ વ સિતમ, કુમારબાઝી (જુવા ખેલના) , ઝિનાકારી ઔર શરાબનોશી ઉમૂમન વોહી લોગ કરતે હૈં જો મુઅત્તલ ઔર બેકાર રેહતે હૈં, જબ તક ઈન્સાનકી તબીઅત, દિલ વ દિમાગ, નેક ઔર મુફીદ કામમેં મશ્ગૂલ ન હોગા ઉસકા મૈલાન ઝરૂર બદી ઔર મઅસિયત (ગુનાહ) કી તરફ રહેગા, પસ ઈન્સાન ઉસી વક્ત સહીહ ઈન્સાન બન સકતા હૈ જબ વો અપને વક્ત પર નિગરાં રહે, એક લમ્હા ભી ફુઝૂલ ન ખોએ, હર કામકે લિયે એક વક્ત, ઔર હર વક્તકે લિયે એક કામ મુકર્રર કર દે.

વક્ત ખામ (કચ્ચે) મસાલેકે માનિંદ હૈ જિસસે આપ જો કુછ ચાહેં બના સકતે હૈં, વક્ત વો સરમાયા હૈ જો હર શખ્સકો અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે યકસાં અતા કિયા ગયા હૈ, જો હઝરાત ઈસ સરમાયાકો મુનાસિબ

મૌકા પર કામમેં લાતે હૈં ઉનહીકો જિસ્માની રાહત ઔર રૂહાની મસર્રત નસીબ હોતી હૈ, વક્ત હીકે સહીહ ઈસ્તેમાલસે એક વેહશી મુહઝ્ઝબ બન જાતા હૈ, ઉસકી બરકતસે જાહિલ - આલિમ, મુફલિસ - તવંગર, નાદાન - દાના બનતે હૈં.

વક્ત ઐસી દૌલત હૈ જો શાહ વ ગદા, અમીર વ ગરીબ, તાકતવર ઔર કમઝોર સબકો યકસાં મિલતી હે, જો ઉસકી કદર કરતા હૈ વો ઈઝ્ઝત પાતા હૈ, જો નાકદરી કરતા હૈ વો રૂસ્વા (ઝલીલ) હોતા હૈ.

અગર આપ ગૌર કરેંગે તો નવ્વે ફીસદ લોગ સહીહ તૌર પર નહીં જાનતે કે વો અપને વક્તકા ઝિયાદા હિસ્સા કહાં ઔર ક્યૂં સર્ફ કરતે હૈં? જો શખ્સ દોનોં હાથ અપની જેબોંમેં ડાલકર વક્ત ઝાએઅ કરતા હૈ તો વો બહોત જલ્દ અપને હાથ દૂસરોંકી જેબમેં ડાલેગા.

આપકી કામિયાબીકા વાહિદ ઈલાજ યે હૈ કે આપકા વક્ત કભી ફારિગ નહીં હોના ચાહિયે. સુસ્તી નામકી કોઈ ચીઝ ન હો, ક્યૂંકે સુસ્તી નસોં (રગોં) કો ઈસ તરહ ખા જાતી હૈ જિસ તરહ લોહેકો ઝંગ. ઝિંદા આદમીકે લિયે બેકારી ઝિંદા દરગોર હોના હૈ.

જિસ મુસલમાનકી ભલાઈકી શહાદત દો આદમી દેં વો જન્નતી હૈ

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ અબૂલ અસ્વદ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે, મૈં મદીનામેં આયા, યહાં બીમારી થી. લોગ બકસરત મર રહે થે. મૈં હઝરત ઉમર ઈબ્ને ખત્તાબ (રદિ.) કે પાસ બૈઠા હુવા થા. એક જનાઝા નિકલા ઔર લોગોંને મરહૂમકી નેકિયાં બયાન કરની શુરૂ કીં. આપ (રદિ.) ને ફરમાયા : ઉસકે લિયે વાજિબ હો ગઈ, ઈતનેમેં દૂસરા જનાઝા નિકલા, લોગોંને ઉસકી બુરાઈયાં બયાન કીં, આપ (રદિ.) ને ફરમાયા ઉસકે લિયે વાજિબ હો ગઈ, મૈંને કહા અમીરૂલ મુઅમિનીન! ક્યા વાજિબ હો ગઈ? આપને ફરમાયા :

મૈંને વોહી કહા જો જનાબે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ કે જિસ મુસલમાનકી ભલાઈકી શહાદત ચાર શખ્સ દેં અલ્લાહ ઉસે જન્નતમેં દાખિલ કરતા હૈ. હમને કહા હુઝૂર! અગર તીન દેં? આપને ફરમાયા તીન

ભી, હમને કહા અગર દો દેં? આપને ફરમાયા દો ભી, ફિર હમને એકકી બાબત સવાલ ન કિયા.

ઈબ્ને મર્દવિયાકી એક હદીસમેં હૈ કે કરીબ હૈ કે તુમ અપને ભલોં ઔર બુરોંકો પહેચાન લિયા કરો. લોગોંને કહા હુઝૂર (સ.અ.વ.)! કિસ તરહ? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અચ્છી તા'રીફ ઔર બુરી શહાદતસે, તુમ ઝમીન પર ખુદાકે ગવાહ હો. (તફસીર ઈબ્ને કસીર ૧ : ૨૨૦)

અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોં પર માં સે ઝિયાદા મહેરબાન હૈ

સહીહ હદીસમેં હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને એક કૈદી ઔરતકો દેખા જિસસે ઉસકા બચ્ચા છૂટ ગયા થા, વો અપને બચ્ચેકો બાવલોંકી તરહ તલાશ કર રહી થી, ઔર જબ વો નહીં મિલા તો કૈદિયોંમેંસે જિસ બચ્ચાકો દેખતી ઉસીકો ગલે લગા લેતી, યહાં તકકે ઉસકા અપના બચ્ચા મિલ ગયા, ખૂશી ખૂશી લેકર ઉસે ગોદમેં ઉઠા લિયા, સીનેસે લગાકર પ્યાર કિયા, ઔર ઉસકે મુંહમેં દૂધ દિયા. યે દેખકર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને સહાબાસે ફરમાયા : બતલાઓ! યે અપના બસ ચલતે હુએ ઉસ બચ્ચાકો આગમેં ડાલ દેગી? લોગોંને કહા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! હરગિઝ નહીં. આપને ફરમાયા : અલ્લાહકી કસમ! જિસ કદર યે માં અપને બચ્ચે પર મહેરબાન હૈ ઉસસે કહીં ઝિયાદા અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોં પર રઉફ વ રહીમ હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૨૨૧)

હલાલ લુકમા ખાતે રહો અલ્લાહ દુઆ કબૂલ કરેગા

યા અય્યુહન્નાસુ કુલૂ મિમ્મા ફીલ્અર્ઝિ હલાલન્ તય્યિબંવ્ વલા તત્તબિઊ ખુતુવાતિશ્ શૈતાનિ, ઈન્નહૂ લકુમ્ અદુવ્વુમ્ મુબીન.

(સૂ. બકરહ, આ. ૧૬૮)

અય લોગો! ઝમીનમેં જિતની ભી હલાલ ઔર પાકીઝા ચીઝેં હૈં ઉનહેં ખાઓ, ઔર શયતાની રાહ ન ચલો. વો તો તુમહારા ખુલા દુશ્મન હૈ.

સહીહ મુસ્લિમમેં હૈ : રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે પરવરદિગારે આલમ ફરમાતા હૈ : મૈંને જો માલ અપને બંદોંકો દિયા હૈ ઉસે ઉનકે લિયે હલાલ કર દિયા હૈ, મૈંને અપને બંદોંકો મુવહ્હિદ (ખુદાકો એક માનનેવાલા) પૈદા કિયા, મગર શયતાનને દીને હનીફસે ઉનહેં હટા દિયા, ઔર મેરી હલાલ કરદા ચીઝોંકો ઉન પર હરામ કર દિયા.

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે સામને જિસ વક્ત ઈસ આયતકી તિલાવત હુઈ તો હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) ને ખડે હોકર કહા : હુઝૂર! મેરે લિયે દુઆ કીજિયે કે અલ્લાહ તઆલા મેરી દુઆઓંકો કબૂલ ફરમાયા કરે. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અય સઅદ! પાક ચીઝેં ઔર હલાલ લુકમા ખાતે રહો અલ્લાહ તઆલા તુમહારી દુઆએં કબૂલ ફરમાતા રહેગા. કસમ હૈ ઉસ ખુદાકી જિસકે હાથમેં મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કી જાન હૈ, હરામ લુકમા જો ઈન્સાન અપને પેટમેં ડાલતા હૈ ઉસકી નહૂસતકી વજહસે ચાલીસ દિનકી ઉસકી ઈબાદત કબૂલ નહીં હોતી, જો ગોશ્ત પોસ્ત હરામસે પલા વો જહન્નમી હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૧ : ૨૩૫)

ઔરતોંકે બારેમેં અલ્લાહસે ડરતે રહો

સહીહ મુસ્લિમમેં હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હજ્જતુલ વિદાઅકે ખુત્બામેં ફરમાયા : લોગો! ઔરતોંકે બારેમેં અલ્લાહસે ડરતે રહો, તુમને અલ્લાહકી અમાનતસે ઉનહેં લિયા હૈ, ઔર અલ્લાહકે કલિમહસે ઉનકી શરમગાહોંકો અપને લિયે હલાલ કિયા હૈ. ઔરતોં પર તુમહારા હક હૈ કે વો તુમહારે ફર્શ પર કિસી ઐસેકો ન આને દેં જિસસે તુમ નારાઝ હો, અગર વો ઐસા કરેં તો ઉનહેં મારો, લેકિન ઐસી માર ન મારો કે ઝાહિર હો. ઉનકા તુમ પર યે હક હૈ કે ઉનહેં અપની બિસાત (હૈસિયત) કે મુતાબિક ખિલાઓ પિલાઓ, પહેનાઓ ઓઢાઓ.

(ઈબ્ને કસીર)

બીવીકો ખૂશ કરનેકે લિયે શૌહરકો ઝીનત કરની ચાહિયે

વ લહુન્ન મિષ્લુલ્લઝી અલૈહિન્ન બિલ્મઅરૂફ. (સૂ. બકરહ, આ. ૨૨૮)

ઔર ઔરતોંકા ભી હક હૈ જૈસાકે મરદોંકા ઉન પર હક હૈ દસ્તૂરકે મુતાબિક.

એક શખ્સને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સે દરયાફત કિયા કે હમારી ઔરતોંકે હમ પર ક્યા હક હૈં? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જબ તુમ ખાઓ તો ઉસે ભી ખિલાઓ, જબ તુમ પહેનો તો ઉસે ભી પહેનાઓ, ઉસકે મુંહ પર ન મારો, ઉસે ગાલિયાં ન દો, ઉસસે રૂઠકર ઔર કહીં ન ભેજ દો, હાં ઘરમેં હી રખ્ખો.

ઈસી આયતકો પઢકર હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાયા કરતે થે કે મૈં પસંદ કરતા હૂં કે અપની બીવીકો ખૂશ કરનેકે લિયે મૈં ભી અપની ઝીનત કરૂં જિસ તરહ વો મુઝે ખૂશ કરનેકે લિયે અપના બનાવ સિંઘાર કરતી હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૧ : ૩૧૩)

મરદોંકો ઔરતોં પર ફઝીલત હૈ

વ લિર્રિજાલિ અલૈહિન્ન દરજહ. વલ્લાહુ અઝીઝુન હકીમ.

(સૂરએ બકરહ, આયત ૨૨૮)

ઔર મરદોંકો ઔરતોં પર ફઝીલત હૈ, ઔર અલ્લાહ તઆલા ગાલિબ ઔર હિકમતવાલા હૈ.

ફિર ફરમાયા કે મરદોંકો ઉન પર ફઝીલત હૈ, જિસ્માની હૈસિયતસે ભી, અખ્લાકી હૈસિયતસે ભી, મરતબાકી હૈસિયતસે ભી, હુકમરાનીકી હૈસિયતસે ભી, ખર્ચ ઈખરાજાતકી હૈસિયતસે ભી, દેખભાલ ઔર નિગરાનીકી હૈસિયતસે ભી. ગર્ઝ દુન્યવી ઔર ઉખ્રવી ફઝીલતકે હર એઅતિબારસે. ફિર ફરમાયા અલ્લાહ તઆલા અપને નાફરમાનોંસે બદલા લેને પર ગાલિબ હૈ ઔર અપને અહકામમેં હિકમતવાલા હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૧ : ૩૧૩)

હુઝૂર (સ.અ.વ.) બહોત રહમદિલ થે

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) બહોત રહમદિલ થે, જો ભી આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ આતા (ઔર સવાલ કરતા ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ કુછ ન હોતા) તો ઉસસે આપ વાદા કર લેતે (કે જબ કુછ આએગા તો તુમહેં ઝરૂર દૂંગા) ઔર અગર કુછ પાસ હોતા તો ઉસી વક્ત ઉસે દે દેતે.

એક મરતબા નમાઝકી ઈકામત હો ગઈ, એક દેહાતીને આકર આપ (સ.અ.વ:) કે કપડેકો પકડ લિયા, ઔર કહા કે મેરી થોડીસી ઝરૂરત બાકી રેહ ગઈ હૈ, ઔર મુઝે ડર હૈ કે મૈં ઉસે ભૂલ જાઉંગા, ચુનાંચે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) ઉસકે સાથ ખડે હો ગયે. જબ ઉસકી ઝરૂરતસે ફારિગ હુએ તો ફિર આગે બઢકર નમાઝ પઢાઈ. (હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૧૫૦)

ઝોહરકી ચાર રકાત સુન્નત તહજ્જુદકે બરાબર હૈં

હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા, વો ઝોહરસે પેહલે નમાઝ પઢ રહે થે, મૈંને પૂછા યે કૌનસી નમાઝ હૈ? હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : યે નમાઝ તહજ્જુદકી નમાઝકી તરહ હૈ.

હઝરત અસવદ, હઝરત મુર્રહ ઔર હઝરત મસરૂક (રહ.) કેહતે હૈં કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને ફરમાયા : દિનકી નમાઝોંમેંસે સિર્ફ ઝોહરકી નમાઝસે પેહલેકી ચાર રકાતેં રાતકી તહજ્જુદકે બરાબર હૈં, ઔર દિનકી તમામ નમાઝોં પર ઈન ચાર રકાતોંકો ઐસી ફઝીલત હૈ જૈસે નમાઝ બાજમાઅતકો અકેલેકી નમાઝ પર. (હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૧૬૪)

નૌજવાનકે બદનસે મુશ્ક વ અંબરકી ખૂશ્બૂ

હઝરત અલ્લામા અબ્દુલ્લાહ બિન અસઅદ યાફઈ (રહ.) ને ફન્ને

તસવ્વુફમેં એક કિતાબ લિખ્ખી હૈ ઉસકા નામ "અત્તરગીબ વ ત્તરહીબ" હૈ, ઉસમેં ઉનહોંને એક નૌજવાનકા વાકિઆ નકલ ફરમાયા હૈ કે એક નૌજવાનસે હમેશા મુશ્ક ઔર અંબરકી ખૂશ્બૂ મહેકતી થી, ઉસકે કિસી તઅલ્લુક વાલેને ઉસસે કહા કે આપ હમેશા ઈતની ઉમદા તરીન ખૂશ્બૂમેં મુઅત્તર રેહતે હૈં, ઉસમેં કિતના પૈસા બિલા વજહ ખર્ચ કરતે રેહતે હૈં? ઉસ પર નૌજવાનને જવાબ દિયા કે મૈંને ઝિંદગીમેં કોઈ ખૂશ્બૂ નહીં ખરીદી, ઔર ન હી કોઈ ખૂશ્બૂ લગાઈ, સાઈલને કહા તો ફિર યે ખૂશ્બૂ કહાંસે ઔર કૈસે મહેકતી હૈ? નૌજવાનને કહા કે એક રાઝ હૈ જો બતલાનેકા નહીં, સાઈલને કહા આપ બતલા દીજિયે શાયદ ઉસસે હમકો ભી ફાઈદા હોગા.

નૌજવાનને અપના વાકિઆ સુનાયા કે મેરે બાપ તાજિર થે, ઘરેલૂ સામાન ફરોખ્ત કિયા કરતે થે, મૈં ઉનકે સાથ દુકાનમેં બૈઠા થા, એક બુઢ્ઢી ઔરતને આકર કુછ સામાન ખરીદા, ઔર વાલિદ સાહબસે કહા કે આપ લડકેકો મેરે સાથ ભેજ દીજિયે. તાકે મૈં ઉસકે સાથ સામાનકી કીમત ભેજ દૂં. મૈં ઉસ બુઢ્ઢી ઔરતકે સાથ ગયા તો એક નિહાયત ખૂબસૂરત ઘરમેં પહોંચા. ઔર ઉસમેં એક નિહાયત ખૂબસૂરત કમરેમેં એક મસેહરી (પલંગ) પર એક નિહાયત ખૂબસૂરત લડકી મૌજૂદ થી. વો મુઝકો દેખતે હી મેરી તરફ મુતવજ્જેહ હુઈ, ક્યૂંકે મૈં ભી નિહાયત હસીન હૂં. મૈંને ઉસકી ખ્વાહિશ પૂરી કરનેસે ઈન્કાર કિયા, તો ઉસને મુઝે પકડકર અપની તરફ ખીંચા, ફૌરન અલ્લાહ પાકને મેરે દિલમેં યે બાત ડાલ દી. મૈંને કહા કે મુઝે કઝાએ હાજતકે લિયે બૈતુલખલા જાનેકી ઝરૂરત હૈ. ઉસને ફૌરન અપની બાંદિયોં ઔર ખાદિમોંસે કહા કે જલ્દીસે બૈતુલખલા ઉનકે લિયે સાફ કર દો. મૈંને બૈતુલખલામેં દાખિલ હોકર ખૂદ ઈજાબત (પેશાબ-પાખાના) કરકે નજાસતકો અપને બદન ઔર કપડોં પર મલ લિયા. ઔર ઉસી હાલતમેં બાહિર આયા. જબ મુઝે ઈસ હાલતમેં દેખા તો ઉસને કહા : ઉસે ફૌરન યહાંસે બાહિર નિકાલ દો! યે મજનૂન (પાગલ) હૈ.

મેરે પાસ એક દિરહમ થા, મૈંને ઉસસે એક સાબુન ખરીદકર એક નહેરમેં જાકર ગુસલ કિયા, ઔર કપડે ભી ધોકર પહેન લિયે ઔર મૈંને યે રાઝ કિસીકો બતલાયા નહીં. જબ મૈં ઉસી રાતમેં સોયા તો ખ્વાબમેં દેખા કે એક ફરિશ્તેને આકર મુઝસે કહા કે અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે તુમકો

જન્નતકી બશારત હૈ. ઔર મઅસિયતસે (ગુનાહસે) બચનેકે લિયે જો તદબીર તુમને ઈખ્તિયાર કી.થી ઉસકે બદલેમેં તુમકો યે ખૂશ્બૂ પેશ કી જા રહી હૈ. ચુનાંચે મેરે પૂરે બદન પર વો ખૂશ્બૂ લગાઈ ગઈ જો મેરે બદન ઔર કપડોંસે હર વક્ત મહેકતી રેહતી હૈ જો આજ તક લોગ મહેસૂસ કરતે હૈં. વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન.

કાપીમેં અપને ગુનાહ લિખીયે ફિર તૌબા કીજિયે

અલ્લામા યાફઈ (રહ.) ને "અત્તરગીબ વ ત્તરહીબ" મેં એક વાકિઆ યે ભી લિખ્ખા હૈ કે એક નૌજવાન નિહાયત બદકાર થા લેકિન વો જબ ભી કિસી મઅસિયતકા (ગુનાહકા) ઈરતિકાબ કરતા ઉસકો એક કાપીમેં નોટ કર લેતા થા.

એક દફાકા વાકિઆ હૈ કે એક ઔરત નિહાયત ગરીબ, ઉસકે બચ્ચે તીન દિનસે ભૂકે થે, બચ્ચોંકી પરેશાની નહીં બરદાશ્ત કર સકી તો ઉસને અપને પડોસીસે એક ઉમદા રેશમકા જોડા આરિયત પર લિયા, ઔર ઉસે પહેનકર નિકલી તો ઉસ નૌજવાનને દેખકર અપને પાસ બુલાયા, જબ ઉસકે સાથ બદકારીકા ઈરાદા કિયા તો ઔરત રોતી હુઈ તડપને લગી, ઔર કહા મૈં ફાહિશા ઝાનિયા નહીં હૂં, મૈં બચ્ચોંકી પરેશાનીકી વજહસે ઈસ તરહ નિકલી હૂં. જબ તુમને મુઝે બુલાયા તો મુઝે ખૈરકી ઉમ્મીદ હુઈ, ઉસ નૌજવાનને ઉસે કુછ દિરહમ ઔર રૂપિયે દેકર છોડ દિયા ઔર ખૂદ રોને લગા, ઔર અપની વાલિદાસે આકર પૂરા વાકિઆ સુના દિયા.

ઉસકી વાલિદા ઉસકો હમેશા ગુનાહસે રોકતી ઔર મના કરતી થી. આજ યે ખબર સુનકર બહોત ખૂશ હુઈ. ઔર કહા બેટા! તૂને ઝિંદગીમેં યેહી એક નેકી કી હૈ, ઉસકો ભી અપની કાપીમેં નોટ કર લે. બેટેને કહા કે કાપીમેં અબ કોઈ જગહ બાકી નહીં હૈ, વાલિદાને કહા કે કાપીકે હાશિયા પર નોટ કર લે. ચુનાંચે હાશિયા પર નોટ કર લિયા, ઔર નિહાયત ગમગીન હોકર સોયા, જબ બેદાર હુવા તો દેખા કે પૂરી કાપી સફેદ ઔર સાફ કાગઝોંકી હૈ, કોઈ ચીઝ લિખ્ખી હુઈ બાકી નહીં રહી, સિર્ફ હાશિયા પર જો આજકા વાકિઆ

નોટ કિયા થા વોહી બાકી હૈ, ઔર કાપીકે ઉપરકે હિસ્સેમેં યે આયત લિખ્ખી હુઈ થી.

ઈન્નલ હસનાતિ યુઝહિબ્ન સ્સય્યિઆતિ. (સૂરએ હૂદ, આયત ૧૧૪)

બેશક નેકિયાં બુરાઈયોંકો મિટા દેતી હૈં.

ઉસકે બાદ ઉસને હમેશાકે લિયે તૌબા કર લી ઔર ઉસી પર કાઈમ રેહકર મરા.

સાથિયોંકે સાથ નરમીકા મઆમલા કરના ચાહિયે

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) જબ ભી કહીં કોઈ લશ્કર રવાના ફરમાતે તો ઉસ લશ્કરકે અમીરકો તાકીદસે હિદાયત ફરમાતે થે કે અપને ઝેર દસ્તોં (માતહતોં) કે સાથ નરમીકા મઆમલા કરના, ઉનકો તંગીમેં મુબ્તલા ન કરના. ઉનકો બશારત ઔર ખુશખબરી દેતે રેહના. ઈસી તરહ જબ કિસીકો કિસી ઈલાકા યા કૌમકા ગવર્નર ઔર અમીન બનાકર ભેજતે તો ઉનકો હિદાયત ફરમા દેતે કે કૌમકે સાથ અદલ વ ઈન્સાફ ઔર હમદર્દીકા મઆમલા કરના, ઔર ઉનકે સાથ નરમીકા મઆમલા કરના, ઉનહેં તંગી ઔર સખ્તીમેં મુબ્તલા ન કરના, ઉનકો દુનિયા વ આખિરતમેં કામિયાબીકી બશારત દેના, ઔર આખિરતકી રગબત દિલાતે રેહના, ઔર ઉનમેં નફરત ન ફૈલાના. ઔર ઉનકે દરમિયાન મુવાફિકત ઔર ઈત્તિહાદ પૈદા કરના ઔર ઈખ્તિલાફ ન ફૈલાના. હદીસ શરીફકે અલ્ફાઝકા તર્જુમા મુલાહિઝા ફરમાઈયે :

હઝરત અબૂ બુરૈદહ બિન અબી મૂસા ફરમાતે હૈં કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને હઝરત મઆઝ બિન જબલ (રદિ.) ઔર અબૂ મૂસા અશઅરી (રદિ.) કો યમન રવાના ફરમાયા, ઔર રવાન્ગીકે વક્ત યે હિદાયત ફરમાઈ કે તુમ દોનોં નરમી ઔર આસાનીકા મઆમલા કરતે રેહના, ઔર લોગોંકે સાથ તંગી ઔર સખ્તીકા મઆમલા ન કરના, ઔર લોગોંકો દુનિયા વ આખિરતકી કામિયાબીકી બશારત દેતે રેહના, ઔર લોગોંમેં તનફ્ફુર (નફરત) ન પૈદા કરના કે જિસસે લોગ ફરારકા રાસ્તા ઈખ્તિયાર કરેં, ઔર આપસમેં મુહબ્બત વ શફકતકા મઆમલા કરતે રેહના ઔર ઈખ્તિલાફ વ ફૂટકી બાતેં ન

કરના. (બુખારી શરીફ ૧ : ૪૨૬, હદીસ નંબર ૨૯૪૨)

નોટ : ઈમામ ગઝાલી (રહ.) ને લિખ્ખા હૈ કે બાતચીતમેં નરમી ઈખ્તિયાર કીજિયે, ક્યૂંકે અલ્ફાઝકી બનિસ્બત લેહજાકા અસર ઝિયાદા પડતા હૈ. હઝરત ઉમર (રદિ.) ફરમાતે થે કે હરામ કિતના હી થોડા હો હલાલ પર હમેશા ગાલિબ રહેગા, સહીહ મુસ્લિમ શરીફમેં હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને બદ દુઆ ફરમાઈ અય અલ્લાહ! જો મેરી ઉમ્મતકા વાલી હો અગર વો ઉમ્મત પર સખ્તી કરે તો તૂ ભી ઉસકે સાથ સખ્તીકા મઆમલા કરના, ઔર અગર વો નરમી કરે તો તૂ ભી ઉસકે સાથ નરમીકા મઆમલા કરના. ઈસ લિયે હર જગહ ઝિમ્મેદાર અપને માતહતોંકે સાથ નરમીકા મઆમલા કરેં.

(સીરતે આઈશા સૈયદ સુલેમાન નદવી રહ. સ. ૧૨૨)

ઉકબા બિન આમિર (રદિ.) કી તીન નસીહતેં

હઝરત ઉકબા બિન આમિર (રદિ.) કે ઈન્તિકાલકા વક્ત જબ કરીબ આયા તો ઉનહોંને ફરમાયા : અય મેરે બેટો! મૈં તુમહેં તીન બાતોંસે રોકતા હૂં, ઉનહેં અચ્છી તરહ યાદ રખના.

(૧) હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી તરફસે હદીસ સિર્ફ મોઅતબર ઔર કાબિલે એઅતિમાદ આદમી હીસે લેના કિસી ઔરસે ન લેના.

(૨) કર્ઝાકી આદત ન બના લેના ચાહે ચોગા (જુબ્બા) પહેનકર ગુઝારા કરના પડે.

(૩) અશઆર લિખનેમેં ન લગ જાના વરના ઉનમેં તુમહારે દિલ ઐસે મશગૂલ હો જાએંગે કે કુરઆનસે રેહ જાઓગે. (હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૨૩૧)

હઝરત ઝુલકિફલકા અજીબ વાકિઆ

મુજાહિદ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે યે એક નેક બુઝુર્ગ થે જિનહોંને અપને ઝમાનેકે નબીસે અહદો પૈમાન કિયે ઔર ઉન પર કાઈમ રહે, કૌમમેં અદલ વ ઈન્સાફ કિયા કરતે થે.

રિવાયત હૈ કે હઝરત યસઅ બહોત બુઢ્ઢે હો ગયે તો ઈરાદા કિયા કે મૈં અપની ઝિંદગીમેં હી અપના ખલીફા મુકર્રર કર દૂં ઔર દેખ લૂં કે વો કૈસે

અમલ કરતા હૈ? ચુનાંચે લોગોંકો જમા કિયા ઔર કહા કે તીન બાતેં જો શખ્સ મંઝૂર કરે મૈં ઉસે ખિલાફત સોંપતા હૂં : (૧) દિનભર રોઝાસે રહે (૨) રાતભર કિયામ કરે (૩) ઔર કભી ભી ગુસ્સા ન હો. કોઈ ઔર તો ખડા ન હુવા, એક શખ્સ જિસે લોગ બહોત હલ્કે દરજેકા સમઝતે થે ખડા હુવા ઔર કેહને લગા : મૈં ઈસ શર્તકો પૂરા કર દૂંગા, આપને પૂછા : ક્યા તૂ દિનોંકો રોઝાસે રહેગા, ઔર રાતોંકો તહજ્જુદ પઢતા રહેગા, ઔર કિસી પર ગુસ્સા ન કરેગા? ઉસને કહા હાં, હઝરત યસઅને ફરમાયા : અચ્છા અબ કલ સહી.

દૂસરે રોઝ ભી આપને ઈસી તરહ મજલિસે આમમેં સવાલ કિયા લેકિન ઉસ શખ્સકે અલાવા ઔર કોઈ ખડા ન હુવા, ચુનાંચે ઉનહીકો ખલીફા બના દિયા ગયા. અબ શયતાનને છોટે છોટે શયાતીનકો ઉસ બુઝુર્ગકો બેહકાનેકે લિયે ભેજના શુરૂ કર દિયા, મગર કિસીકી કુછ ન ચલી, ઈબ્લીસ ખૂદ ચલા, દોપહરકો કયલૂલા (સોને) કે લિયે આપ લેટે હી થે કે ખબીસને કુંડિયાં પીટની શુરૂ કર દીં. આપને દરયાફત ફરમાયા કે તૂ કૌન હૈ? ઉસને કેહના શુરૂ કિયા કે મૈં એક મઝલૂમ હૂં, ફરિયાદી હૂં, મેરી કૌમ મુઝે સતા રહી હૈ, મેરે સાથ ઉસને યે કિયા, યે કિયા, અબ જો લમ્બા કિસ્સા સુનાના શુરૂ કિયા તો કિસી તરહ ખતમ હી નહીં કરતા, નીંદકા સારા વક્ત ઉસમેં ચલા ગયા, ઔર હઝરત ઝુલકિફલ દિન રાતમેં બસ ઈસી વક્ત ઝરાસી દેરકે લિયે સોતે થે. આપને ફરમાયા અચ્છા શામકો આના, મૈં તુમહારે સાથ ઈન્સાફ કરૂંગા, અબ શામકો જબ આપ ફૈસલે કરને લગે હર તરફ ઉસે દેખતે હૈં લેકિન ઉસકા કહીં પતા નહીં યહાં તકકે ખૂદ જાકર ઈધર ઉધર ભી તલાશ કિયા મગર ઉસે ન પાયા.

દૂસરી સુબહકો ભી વો ન આયા, ફિર જહાં આપ દોપહરકો દો ઘડી આરામ કરનેકે ઈરાદેસે લેટે તો યે ખબીસ આ ગયા, ઔર દરવાઝા ઠોકને લગા. આપને ખુલવા દિયા ઔર ફરમાને લગે મૈંને તો તુમસે શામકો આનેકો કહા થા મૈં મુન્તઝિર રહા લેકિન તુમ ન આએ, વો કેહને લગા હઝરત! ક્યા બતલાઉં! જબ મૈંને આપકી તરફ આનેકા ઈરાદા કિયા તો વો કેહને લગે તુમ ન જાઓ હમ તુમહારા હક અદા કર દેતે હૈં, મૈં રુક ગયા. ફિર ઉનહોંને અબ ઈન્કાર કર દિયા, ફિર લંબે ચૌડે વાકિઆત બયાન કરને શુરૂ કર દિયે, ઔર

આજકી નીંદ ભી ખોઈ. અબ શામકો ફિર ઈન્તિઝાર કિયા લેકિન ન ઉસે આના થા ન આયા.

તીસરે દિન આપને આદમી મુકર્રર કિયા કે દેખો કોઈ આદમી દરવાઝે પર ન આને પાએ, મારે નીંદકે મેરી હાલત ગૈર (ખરાબ) હો રહી હૈ. આપ અભી લેટે હી થે કે વો મરદૂદ ફિર આ ગયા. ચોકીદારને ઉસે રોકા, યે એક તાકમેંસે અંદર ઘુસ ગયા ઔર અંદરસે દરવાઝા ખિટખિટાના શુરૂ કિયા. આપને ઉઠકર પેહરેદારસે કહા કે મૈંને તુમહેં હિદાયત કર દી થી ફિર ભી દરવાઝે પર આનેસે નહીં રોકા? ઉસને કહા નહીં મેરી તરફસે કોઈ નહીં આયા, અબ જો ગૌરસે આપને દેખા તો દરવાઝાકો બંદ પાયા ઔર ઉસ શખ્સકો અંદર મૌજૂદ પાયા. આપ પહેચાન ગયે કે યે શયતાન હૈ, ઉસ વક્ત શયતાનને કહા અય અલ્લાહકે વલી! મૈં તુઝસે હારા, ન તો તૂને રાતકા કિયામ તર્ક કિયા, ન તૂ ઈસ નોકર પર ઐસે મૌકા પર ગુસ્સા હુવા.' પસ ખુદાને ઉનકા નામ ઝુલકિફલ રખ્ખા ઈસ લિયે કે જિન બાતોંકી ઉનહોંને કફાલત (ઝિમ્મેદારી) લી થી ઉનહેં પૂરા કર દિખાયા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૩ : ૩૯૨)

આં હઝરત (સ.અ.વ.) ઔર રુકાના પહેલવાનકી કુશ્તી

અરબમેં એક પહેલવાન થે, રુકાના ઉનકા નામ થા, વો બડે ઝબરદસ્ત પહેલવાન થે. ઔર મશહૂર યે થા કે યે એક આદમી એક હઝાર આદમિયોંસે મુકાબલા કર સકતા હૈ, બહોત હી કવી થે, ઉનકે બદનકે વઝનકી યે કૈફિયત થી કે ઊંટ ઝબહ કરકે ઉસકી ખાલ બિછા દી જાતી, ઔર રુકાના ઉસ પર બૈઠતે ઔર નૌજવાનાને અરબ ઉસ ખાલકો ખીંચતે તો વો ખાલ ટૂટ જાતી ફટ જાતી મગર વો હિસ્સા જુમ્બિશ (હરકત) નહીં ખાતા થા જિસ પર રુકાના બૈઠે હુએ થે.

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઉનકે સામને ઈસ્લામ પેશ કિયા ઔર ફરમાયા : રુકાના! આખિરત આનેવાલી હૈ, ક્યૂં અપની ઉમર ઝાએઅ કર રહે હો? ઈસ્લામ કબૂલ કર લો ઔર અલ્લાહ તઆલાકી તરફ મુતવજ્જેહ

હો જાઓ. ઉનહોંને કહા કે અય મુહમ્મદ! મૈં ન તો કોઈ આલિમ વ ફકીહ હૂં ન સમઝદાર. મૈં તો એક પહેલવાન હૂં, મુઝસે કુશ્તી લડો. અગર આપને મુઝે પછાડ દિયા તો મૈં આપકા દીન કબૂલ કર લૂંગા. આપને ફરમાયા : બિસ્મિલ્લાહ, વો લંગોટ કસકર આ ગયા. ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ભી આસ્તીન ચઢાકર મૈદાને કુશ્તીમેં આ ગયે, એક દો દાવપેચકે બાદ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉસકી કમરમેં હાથ ડાલા, ઔર એક હાથસે ઈસ તરહ ઉઠાયા જૈસે કોઈ ચિડિયાકો ઉઠાતા હૈ, ઔર આહિસ્તાસે ઝમીન પર રખકર છાતી પર બૈઠ ગયે ઔર ફરમાયા : "રુકાના" અબ કહો, મગર રુકાનાકો યકીન નહીં આયા કે મૈં પિછડ ગયા હૂં, ક્યૂંકે કિસીને આજ તક ઉસે પછાડા હી નહીં થા. ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઈસ તરહ પછાડા કે ઈતની વઝની લાશકો એક હાથસે ઉઠાકર નચાયા ઔર આહિસ્તાસે રખ દિયા, ઉસને કહા કે ક્યા મૈં પિછડ ગયા હૂં મુઝે તો યકીન નહીં આયા. એક દફા ઔર કુશ્તી લડો.

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : બિસ્મિલ્લાહ, ફિર આપને એક દો દાવપેચકે બાદ કમરમેં હાથ ડાલકર ઉઠાકર નચાયા, ઔર આહિસ્તાસે ઝમીન પર રખ દિયા. ફરમાયા અબ બતાઓ યેહી શર્ત તો ઠહેરી થી કે અગર તુમ પિછડ ગયે તો ઈસ્લામ કબૂલ કર લોગે, ઉસને કહા કે મુહમ્મદ! યે તો આપકે બદનકી કુવ્વત તો હૈ નહીં કે મેરી લાશકો ચિડિયાકી તરહ ઉઠાકર નચા દી. માલૂમ હોતા હૈ કે આપકે અંદર કોઈ ચીઝ હૈ, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મૈં ઉસ અંદરવાલી ચીઝ હીકી દઅવત દે રહા હૂં, બદનકી દઅવત નહીં દે રહા હૂં, ચુનાંચે રુકાનાને ઈસ્લામ કબૂલ કર લિયા, ઔર ઈસ્લામમેં પુખ્તા હો ગયે ઔર બડે બડે કામ ભી કિયે.

એક મરતબા બહોતસે ચોર આએ ઔર રાતકો બહોતસે ઊંટ બૈતુલ માલસે ચુરાકર ચલતે બને, સુબહકો પતા ચલા તો આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે લોગો! ઉનકે પીછે દૌડો, રુકાનાને કહા કે મૈં તન્હા કાફી હૂં, ચોર રાતમેં હી નિકલ ખડે હુએ થે ઔર તેઝીસે ભાગે જા રહે હોંગે, માલૂમ નહીં કિતને દૂર ચલે જા ચુકે હોંગે, રુકાના દૌડ પડે ઔર રાસ્તેમેં ઉનકો થામ લિયા ઔર કહા કે સામાન ઔર ઊંટ લેકર વાપસ ચલો, ચુનાંચે ઉનકો પકડકર લાએ તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉનકો સઝાએં દીં. કેહનેકા મકસદ યે હૈ કે

બહોત લોગોંકે દિલમેં હક આ જાતા હૈ અગર તઅસ્સુબ ન હો, ઔર વાકઈ હક તલબી હૈ તો હક ઝરૂર ખુલ જાતા હૈ.

(મજાલિસે હકીમુલ ઈસ્લામ સ. ૧૬૨)

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમકી અજીબો ગરીબ ફઝીલત

ઈબ્ને મર્દવિયામેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મુઝ પર એક ઐસી આયત ઉતરી હૈ કે કિસી નબી પર સિવાએ હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) કે ઐસી આયત નહીં ઉતરી, વો આયત બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ હૈ.

હઝરત જાબિર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જબ યે આયત ઉતરી :

(૧) બાદલ મશરિકકી તરફ છટ ગયે.

(૨) હવાએં ઠહેર ગઈ.

(૩) સમંદર ઠહેર ગયા.

(૪) જાનવરોંને કાન લગા લિયે.

(૫) શયાતીન પર આસમાનસે શોઅલે ગિરે.

(૬) પરવરદિગારે આલમને અપની ઈઝ્ઝત વ જલાલકી કસમ ખાકર ફરમાયા કે જિસ ચીઝ પર મેરા યે નામ લિયા જાએગા ઉસમેં ઝરૂર બરકત હોગી.

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જહન્નમકે ઉન્નીસ (૧૯) દારોગોંસે જો બચના ચાહે વો બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ પઢ્હે, ઉસકે ભી ઉન્નીસ (૧૯) હુરૂફ હૈં, હર હર્ફ હર ફરિશ્તેસે બચાવ બન જાએગા. ઈસે ઈબ્ને અતિય્યાને બયાન કિયા હૈ, ઔર ઉસકી તાઈદ એક હદીસસે ભી હોતી હૈ જિસમેં હૈ કે મૈંને તીસ (૩૦) સે ઉપર ઉપર ફરિશ્તોંકો દેખા કે વો જલ્દી કર રહે થે. યે હુઝૂરને ઉસ વક્ત ફરમાયા થા જબ એક શખ્સને **રબ્બના વ લકલ્ હમ્દુ હમ્દન કષીરન તય્યિબમ્ મુબારકન ફીહિ** પઢ્હા થા. ઉસમેં ભી તીસ (૩૦) સે ઉપર ઉપર હુરૂફ હૈં. ઈતને હી ફરિશ્તે ઉતરે, ઈસી તરહ બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમમેં ભી ઉન્નીસ (૧૯) હુરૂફ હૈં ઔર વહાં ફરિશ્તોંકી તા'દાદ ભી ઉન્નીસ (૧૯) હૈ.

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ : આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી સવારી પર આપકે પીછે જો સહાબી સવાર થે ઉનકા બયાન હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઊંટની ઝરા ફિસલી તો મૈંને કહા શયતાનકા સત્યાનાસ હો. આપને ફરમાયા યે ન કહો, ઉસસે શયતાન ફૂલતા હૈ ઔર ખયાલ કરતા હૈ કે ગોયા ઉસને અપની કુવ્વતસે ગિરાયા. હાં બિસ્મિલ્લાહ કેહનેસે વો મખ્ખીકી તરહ ઝલીલ વ પસ્ત હો જાતા હૈ.

એક હદીસમેં હૈ કે જિસ કામકો બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમસે શુરૂ ન કિયા જાએ વો બે-બરકત હોતા હૈ. (ઈબ્ને કસીર ૧ : ૩૮)

પડોસિયોંકે હુકૂકકે બારેમેં આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે ઈરશાદાત

ઈન્સાનકા અપને માં બાપ, અપની ઔલાદ ઔર કરીબી રિશ્તેદારોંકે અલાવા એક મુસ્તકિલ વાસ્તા ઔર તઅલ્લુક હમસાયોં ઔર પડોસિયોંસે ભી હોતા હૈ, ઔર ઉસકી ખૂશગવારી ઓર નાખૂશગવારીકા ઝિંદગીકે ચૈન વ સુકૂન પર ઔર અખ્લાકકે બનાવ બિગાડ પર બહોત ઝિયાદા અસર પડતા હૈ. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને અપની તાલીમ વ હિદાયતમેં હમસાઈગી ઔર પડોસકે ઈસ તઅલ્લુકકો બડી અઝમત બખ્શી હૈ, ઔર ઉસકે એહતિરામ વ રિઆયતકી બડી તાકીદ ફરમાઈ હૈ, યહાં તક કે ઉસકો ઈમાનકા જુઝ્વ ઔર જન્નતમેં દાખલાકી શર્ત, ઔર અલ્લાહ વ રસૂલકી મુહબ્બતકા મેઅયાર કરાર દિયા હૈ. ઈસ સિલસિલેમેં આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે નીચેકે ઈરશાદાત પઢિયે :

(૧) એક અન્સારી સહાબી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોનેકે લિયે ઘરસે ચલા, વહાં પહોંચકર દેખતા હૂં કે એક સાહબ ખડે હૈં ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઉનકી તરફ મુતવજ્જેહ હૈં, મૈંને ખયાલ કિયા કે શાયદ ઉનહેં આપ (સ.અ.વ.) સે કામ હોગા. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ખડે હૈં ઔર ઉનસે બાતેં હો રહી હૈં. બડી દેર હો ગઈ, યહાં તકકે મુઝે આપ (સ.અ.વ.) કે થક જાનેકે ખયાલને બેચૈન કર દિયા, બહોત દેરકે બાદ આપ (સ.અ.વ.) લૌટે ઔર મેરે પાસ આએ, મૈંને કહા હુઝૂર (સ.અ.વ.)! ઉસ શખ્સને તો આપકો બહોત દેર તક ખડા રખ્ખા, મૈં તો પરેશાન હો ગયા, આપકે પાંવ થક ગયે હોંગે, આપને ફરમાયા : અચ્છા તુમને ઉનકો દેખા? મૈંને કહા હાં! ખૂબ અચ્છી તરહ દેખા, ફરમાયા જાનતે હો વો કૌન થે? વો જિબ્રઈલ (અલૈ.) થે, મુઝે પડોસિયોંકે હુકૂકકી તાકીદ કરતે રહે, યહાં તક ઉનકે હુકૂક બયાન કિયે કે મુઝે ખટકા હુવા કે ગાલિબન આજ તો પડોસીકો વારિસ ઠહેરા દેંગે.

(મુસ્નદે ઈમામ અહમદ)

(૨) બઝ્ઝારમેં હૈ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા પડોસી તીન કિસમકે હૈં.

(૧) એક વો પડોસી જિસકા સિર્ફ એક હી હક હૈ, ઔર વો (હકકે

લિહાઝસે) સબસે કમ દરજાકા પડોસી હૈ.

(૨) દૂસરા વો પડોસી જિસકે દો હક હૈં.

(૩) ઔર તીસરા વો પડોસી જિસકે તીન હક હૈં.

એક હકવાલા વો મુશરિક (ગૈર મુસ્લિમ) પડોસી હૈ જિસસે કોઈ રિશ્તેદારી ન હો, ઉસકા સિર્ફ પડોસી હોનેકા હક હૈ.

ઔર દો હકવાલા વો પડોસી હૈ જો પડોસી હોનેકે સાથ મુસલમાન ભી હો, ઉસકા એક હક મુસલમાન હોનેકી વજહસે હૈ, ઔર દૂસરા પડોસી હોનેકી વજહસે.

ઔર તીન હકવાલા પડોસી વો હૈ જો પડોસી ભી હો, મુસલમાન ભી હો ઔર રિશ્તેદાર ભી હો, તો ઉસકા એક હક મુસલમાન હોનેકા હોગા, દૂસરા પડોસી હોનેકા, ઔર તીસરા હક રિશ્તેદારીકા હોગા.

તશરીહ : ઈસ હદીસમેં સરાહત ઔર વઝાહત ફરમા દી ગઈ હૈ કે પડોસિયોંકે જો હુકૂક કુરઆન વ હદીસમેં બયાન કિયે ગયે હૈં, ઔર ઉનકે ઈકરામ ઔર રિઆયત વ હુસ્ને સુલૂકકી જો તાકીદેં ફરમાઈ ગઈ હૈં, ઉનમેં ગૈર મુસ્લિમ પડોસી ભી શામિલ હૈં, ઔર ઉનકે ભી વો સબ હુકૂક હૈં. સહાબએ કિરામ (રદિ.) ને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી તાલીમસે યેહી સીખા, જામેઅ તિરમિઝી વગૈરહમેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ (રદિ.) કે મુતઅલ્લિક રિવાયત કિયા ગયા હૈ કે એક દિન ઉનકે ઘર બકરી ઝબહ હુઈ, વો તશરીફ લાએ તો ઉનહોંને ઘરવાલોંસે કહા :

"તુમ લોગોંને હમારે યહૂદી પડોસીકે લિયે ભી ગોશ્તકા હદિયા ભેજા? તુમ લોગોંને હમારે યહૂદી પડોસીકે લિયે ભી ભેજા? મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ; આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે થે કે પડોસિયોંકે સાથ હુસ્ને સુલૂક (અચ્છા બરતાવ) કે બારેમેં મુઝે જિબ્રાઈલ (અલૈ.) (અલ્લાહકી તરફસે) બરાબર વસિય્યત ઔર તાકીદ કરતે રહે, યહાં તકકે મુઝે ખયાલ હોને લગા કે વો ઉસકો વારિસ ભી કરાર દે દેંગે."

અફસોસ હૈ કે ઝમાનએ નબવીસે જિતના બુઅ્દ (દૂરી) હોતા ગયા, ઉમ્મત આપ (સ.અ.વ.) કી તા'લીમાત ઔર હિદાયાતસે ઉસી કદર દૂર હોતી ચલી ગઈ. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને પડોસિયોંકે બારેમેં જો વસિય્યત ઔર તાકીદ ઉમ્મતકો ફરમાઈ થી, અગર સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે બાદ ભી ઉસ

પર ઉમ્મતકા અમલ રહા હોતા તો યકીનન આજ દુનિયાકા નકશા કુછ ઔર હોતા. અલ્લાહ તઆલા હમ મુસલમાનોંકો તૌફીક દે કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી તાલીમ વ હિદાયતકી કદ્રો કીમત સમઝેં ઔર ઉસકો અપના દસ્તૂરુલ અમલ બનાએં. (મઆરિફુલ હદીસ ૬ : ૧૦૦)

(૩) મુસ્નદે અહમદમેં હૈ હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે દરયાફ્ત કિયા કે મેરે દો પડોસી હૈં, મૈં એકકો હદિયા ભેજના ચાહતી હૂં તો કિસે ભેજવાઉં? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જિસકા દરવાઝા કરીબ હો. (ઈબ્ને કસીર)

(૪) તબરાનીમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને વુઝૂ કિયા. લોગોંને આપકે વુઝૂકે પાનીકો લેના ઔર મલના શુરૂ કિયા. આપને પૂછા ઐસા ક્યૂં કરતે હો? ઉનહોંને કહા અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકે રસૂલકી મુહબ્બતમેં. આપને ફરમાયા : જિસે યે ખૂશ લગે કે અલ્લાહ ઔર ઉસકા રસૂલ ઉસસે મુહબ્બત કરેં તો ઉસે ચાહિયે કે જબ બાત કરે તો સચ બોલે, જબ કોઈ અમાનત ઉસકે સુપુર્દ કી જાએ તો અમાનતદારીકે સાથ ઉસકો અદા કરે. ઔર અપને પડોસિયોંકે સાથ અચ્છા સુલૂક કરે.

(૫) મુસ્નદે અહમદમેં હૈ કે કિયામતકે દિન સબસે પેહલે જો ઝગડા ખુદાકે સામને પેશ હોગા વો દો પડોસિયોંકા હોગા.

(૬) મુસ્નદે અહમદમેં હૈ, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં : મુઝે હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) પડોસિયોંકે બારેમેં યહાં તક વસિય્યત ઔર નસીહત કરતે રહે કે મુઝે ગુમાન હુવા કે શાયદ પડોસિયોંકો વારિસ બના દેંગે.

(૭) આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં બેહતર સાથી અલ્લાહકે નઝીદક વો હૈ જો અપને હમરાહિયોંકે સાથ ખૂશ સુલૂક ઝિયાદા હો, ઔર પડોસિયોંમેં સબસે બેહતર ખુદા તઆલાકે નઝદીક વો હૈ જો હમસાયોં (પડોસિયોં) સે નેક સુલૂક ઝિયાદા હો.

(૮) એક મરતબા આપ (સ.અ.વ.) ને સહાબાસે સવાલ કિયા કે ઝિનાકે બારેમેં તુમ ક્યા કેહતે હો? લોગોંને કહા વો હરામ હૈ, અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને ઉસે હરામ કિયા હૈ, ઔર કિયામત તક વો હરામ હી રહેગા. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : સુનો! દસ ઔરતોંસે ઝિના કરનેવાલા ઉસ શખ્સકે ગુનાહસે કમ ગુનેહગાર હૈ જો અપને પડોસીકી

ઔરતસે ઝિના કરે.

ફિર દરયાફત ફરમાયા : તુમ ચોરીકી નિસ્બત ક્યા કહતે હો? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે ઉસે ભી અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને હરામ કિયા હૈ, ઔર વો ભી કિયામત તક હરામ હૈ. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : સુનો! દસ ઘરોંસે ચોરી કરનેવાલેકા ગુનાહ ઉસ શખ્સકે ગુનાહસે હલ્કા હૈ જો અપને પડોસીકે ઘરસે કુછ ચુરાએ.

(૯) સહીહૈનકી હદીસમેં હૈ કે હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) સવાલ કરતે હૈં કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! કૌનસા ગુનાહ સબસે બડા હૈ? આપને ફરમાયા યે કે તૂ અલ્લાહકે સાથ શરીક ઠહેરાએ હાલાંકે ઉસી એકને તુઝે પૈદા કિયા હૈ. મૈંને પૂછા ફિર કૌનસા? ફરમાયા તૂ અપની પડોસનસે ઝિના કરે.

(૧૦) મુસ્નદે અબ્દ બિન હમીદમેં હૈ, હઝરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક શખ્સ અવાલિયે મદીનાસે આયા, ઉસ વક્ત રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ઔર હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ઉસ જગહ નમાઝ પઢ રહે થે જહાં જનાઝોંકી નમાઝ પઢી જાતી થી. જબ આપ ફારિગ હુએ તો ઉસ શખ્સને કહા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સાથ યે દૂસરા કૌનસા શખ્સ નમાઝ પઢ રહા થા? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : તુમને ઉન્હેં દેખા? ઉસને કહા હાં! ફરમાયા : તુમને બહોત બડી ભલાઈ દેખી, યે જિબ્રઈલ (અલૈ.) થે, મુઝે પડોસીકે બારેમેં વસિય્યત કરતે રહે યહાં તકકે મૈંને દેખા કે અન્કરીબ ઉસે વારિસ બના દેંગે.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૧ : ૫૬૧)

પડોસીકે યહાં ખાના ભેજના

મુસ્લિમમેં અબૂ ઝર ગિફારી (રદિ.) સે એક રિવાયત હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને બતૌરે વસિય્યતકે હઝરત અબૂ ઝર ગિફારી (રદિ.) સે ફરમાયા જબ ખાનેકી હન્ડિયા તૈયાર કરો તો ઉસમેં ઝરા શોરબા ઝિયાદા કર દિયા કરો તાકે તુમ અપને પડોસિયોંકે પાસ ભી કુછ ભેજ સકો.

(મુસ્લિમ શરીફ ૨ : ૨૯)

નોટ : આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને અબૂ ઝર ગિફારી (રદિ.) કો જો વસિય્યત ફરમાઈ વો પૂરી ઉમ્મતકે લિયે હૈ. તન્હા ઉનકે લિયે નહીં હૈ.

પડોસિયોંકે સાથ અચ્છા બરતાવ કરના કમાલે ઈમાનકી અલામત હૈ

બુખારી શરીફમેં એક રિવાયત હૈ જો બુખારીમેં ચાર મકામાત પર મઝકૂર હૈ. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઉસ રિવાયતકે અંદર પડોસીકે સાથ હમદર્દી ઔર રવાદારીકો કમાલે ઈમાનકી અલામત કરાર દિયા, જો શખ્સ પડોસિયોંકે સાથ ગમ ખ્વારી ઔર હમદર્દીકા મઆમલા નહીં કરતા હૈ વો મોમિને કામિલ નહીં હૈ.

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા. જો શખ્સ અલ્લાહ ઔર આખિરત પર ઈમાન રખતા હૈ વો હરગિઝ અપને પડોસીકો ઈઝા (તકલીફ) ન પહોંચાએ. ઔર જો શખ્સ અલ્લાહ ઔર આખિરત પર ઈમાન રખતા હૈ વો ઝરૂર અપને પડોસીકે સાથ હમદર્દી ઔર ઈકરામકા મઆમલા કરે, ઔર જો શખ્સ અલ્લાહ ઔર આખિરત પર ઈમાન રખતા હૈ વો ઝરૂર મહેમાનોંકી મહેમાનદારી ઔર ઉનકે સાથ ઈઝ્ઝત વ ઈકરામકા મઆમલા કરે.

(બુખારી શરીફ ૨ : ૭૭૯, હદીસ નંબર ૪૯૯૧)

જબ પડોસીકે સાથ હમદર્દી ઔર રવાદારીકા મઆમલા કરના કમાલે ઈમાનકી અલામત હૈ તો યેહી અલ્લાહ ઔર રસૂલસે મુહબ્બતકી અલામત હોગી, જિસ શખ્સકે અંદર યે સિફાત મૌજૂદ હૈં ઉસકા અલ્લાહ વ રસૂલસે મુહબ્બતકા દા'વા સચ્ચા હોગા. ઔર જિસ શખ્સકે અંદર પડોસીકી હમદર્દી નહીં હૈ ઉસકા અલ્લાહ ઔર રસૂલસે મુહબ્બતકા દા'વા ઝૂઠા હૈ.

પડોસિયોંકી દિલ શિકનીસે બચતે રહો

હઝરત ઈમામ અબૂ હામિદ ગઝાલી (રહ.) ને અહયાઉલ ઉલૂમમેં નકલ ફરમાયા હૈ કે તુમ અપને ઘરકી ઈમારતકો ઈતની ઊંચી ન કરો જિસસે પડોસીકા ઘર ઢક જાએ ઔર ઉસકે ઘરમેં હવા પહોંચનેસે રૂકાવટ બન જાએ. અલબત્તા પડોસી તુમહારે ઘરકે ઊંચા કરને પર રાઝી હૈ તો કોઈ હરજ નહીં હૈ. ઔર અપની ઊંચી ઊંચી ઈમારતોંકે ઝરીઆ ગરીબ પડોસીકો મત સતાયા

કરો કે ઉસકા ઘર બેકાર ન હો જાએ, ઔર ઉસકે ઘરમેં ધૂપ ઔર હવા દાખિલ ન હો. ઔર જબ તુમ બાઝારસે ફલ ફ્રુટ ખરીદકર લાઓ તો પડોસીકે યહાં ભી ઉસમેંસે ભજ દો. વરના ઉસકો અપને ઘરમે ખુફિયા (છુપે) તૌર પર દાખિલ કર લો. ઔર તુમહારે બચ્ચે ફલ લેકર બાહિર ન નિકલેં કે ઉસસે પડોસીકે બચ્ચે કબીદા ખાતિર (રંજીદહ) હોંગે. ઔર અપની પકી હુઈ હાંડીસે ઔર અપને પકવાનકી ખૂશબૂસે પડોસીકો મત સતાઓ. હાં અલબત્તા પડોસીકે યહાં ઉસમેંસે કુછ ભેજનેકા ઈરાદા હૈ તો કોઈ હરજ નહીં.

(અહયાઉલ ઉલૂમ ૨ : ૧૧૯)

પડોસિયોંકે બા'ઝ મુતઅય્યન હુકૂક

હઝરત મુઆવિયા બિન હૈદહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : પડોસીકે હુકૂક તુમ પર યે હૈં :

(૧) અગર વો બીમાર હો જાએ તો ઉસકી ઈયાદત ઔર ખબરગીરી કરો.

(૨) ઔર અગર ઈન્તિકાલ કર જાએ તો ઉસકે જનાઝેકે સાથ જાઓ (ઔર કફન- દફનકે કામોંમેં હાથ બટાઓ).

(૩) ઔર અગર વો (અપની ઝરૂરતકે લિયે) કર્ઝ માંગે તો (બશર્તે ઈસ્તિતાઅત) ઉસકો કર્ઝ દો.

(૪) ઔર અગર વો કોઈ બુરા કામ કર બૈઠે તો પરદાપોશી કરો.

(૫) ઔર અગર ઉસે કોઈ નેઅમત મિલે તો ઉસકો મુબારકબાદ દો.

(૬) ઔર અગર કોઈ મુસીબત પહોંચે તો તઅઝિયત કરો.

(૭) ઔર અપની ઈમારત ઉસકી ઈમારતસે ઈસ તરહ બુલંદ ન કરો કે ઉસકે ઘરકી હવા બંદ હો જાએ.

(૮) ઔર (જબ તુમહારે ઘર કોઈ અચ્છા ખાના પકે તો ઉસકી કોશિશ કરો કે) તુમહારી હાંડીકી મહેક ઉસકે લિયે (ઔર ઉસકે બચ્ચોંકે લિયે) બાઈસે ઈઝા (તકલીફ) ન હો (યાની ઉસકા એહતિમામ કરો કે હાંડીકી મહેક ઉસકે ઘર તક ન જાએ) મગર કે ઉસમેંસે થોડાસા કુછ ઉસકે ઘર ભી ભેજ દો (ઈસ સૂરતમેં ખાનેકી મહેક ઉસકે ઘર તક જાનેમેં કોઈ

હરજ નહીં). (મુઅજમે કબીર તબરાની)

તશરીહ : ઈસ હદીસમેં હમસાયોં (પડોસિયોં) કે જો મુતઅય્યન હુકૂક બયાન કિયે ગયે હૈં, ઉનમેંસે આખરી દો ખાસ તૌરસે કાબિલે ગૌર હૈં :

એક યે કે અપને ઘરકી તા'મીરમેં ઉસકા લિહાઝ રખ્ખો, ઔર ઉસકી દીવારેં ઈસ તરહ ન ઉઠાઓ કે પડોસીકે ઘરકી હવા બંદ હો જાએ ઔર ઉસકો તકલીફ પહોંચે.

ઔર દૂસરે યે કે ઘરમેં જબ કોઈ અચ્છી મરગૂબ ચીઝ પકે તો ઉસકો ન ભૂલો કે હાંડીકી મહેક પડોસીકે ઘર તક જાએગી, ઔર ઉસકે યા ઉસકે બચ્ચોંકે દિલમેં ઉસકી તલબ ઔર તમઅ પૈદા હોગી જો ઉનકે લિયે બાઈસે ઈઝા હોગી, ઈસ લિયે યા તો અપને ઉપર લાઝિમ કર લો કે ઉસ ખાનેમેંસે કુછ તુમ પડોસીકે ઘરમેં ભી ભેજોગે, યા ફિર ઉસકા એહતિમામ કરો કે હાંડીકી મહેક પડોસીકે ઘર તક ન જાએ જો ઝાહિર હૈ કે મુશ્કિલ હૈ.

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી ઈન દો હિદાયતોંસે અંદાઝા કિયા જા સકતા હૈ કે પડોસિયોંકે બારેમેં કિતને નાઝુક ઔર બારીક પેહલૂઓંકી રિઆયતકો આપ (સ.અ.વ.) ને ઝરૂરી કરાર દિયા હૈ.

કરીબ કરીબ ઈસી મઝમૂનકી એક હદીસ ઈબ્ને અદીને "કામિલ" મેં, ઔર ખરાઈતીને "મકારિમુલ અખ્લાક" મેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ (રદિ.) સે ભી રિવાયત કી હૈ, ઔર ઉસમેં યે ઈઝાફા હૈ :

(૯) ઔર અગર તુમ કોઈ ફલ ખરીદકર લાઓ, તો ઉસમેંસે પડોસીકે યહાં ભી હદિયા ભેજો.

(૧૦) ઔર અગર ઐસા ન કર સકો તો ઉસકો છુપાકર લાઓ (કે પડોસ વાલોંકો ખબર ન હો, ઔર ઉસકી ભી એહતિયાત કરો કે) તુમહારા કોઈ બચ્ચા વો ફલ લેકર ઘરસે બાહિર ન નિકલે કે પડોસીકે બચ્ચેકે દિલમેં ઉસે દેખકર જલન પૈદા હોગી. (કંઝુલ ઉમ્માલ)

અલ્લાહ તઆલા ઉમ્મતકો તૌફીક દે કે વો અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી ઈન હિદાયતોંકી કદર વ કીમતકો સમઝે, ઔર અપની ઝિંદગીકા મામૂલ બનાકર ઉનકી બેશબહા બરકાતકા દુનિયા હીમેં તજુર્બા કરેં.

(મઆરિફુલ હદીસ ૬ : ૯૭-૯૮)

પડોસિયોંકે બારેમેં દો હદીસેં ઔર પળ્હ લીજિયે

(૧) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) રિવાયત કરતે હૈં કે એક શખ્સને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ફલાની ઔરતકે બારેમેં યે મશ્હૂર હૈ કે વો કસરતસે રોઝા નમાઝ ઔર સદકા ખૈરાત કરનેવાલી હૈ (લેકિન) અપને પડોસિયોંકો અપની ઝબાનસે તકલીફ દેતી હૈ યાની બુરાભલા કેંહતી હૈ, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : વો દોઝખમેં હૈ.

ફિર ઉસ શખ્સને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ફલાની ઔરતકે બારેમેં યે મશ્હૂર હૈ કે વો નફલી રોઝા, સદકા ખૈરાત ઔર નમાઝ તો કમ કરતી હૈ બલ્કે ઉસકા સદકા વ ખૈરાત પનીરકે ચંદ ટુકડોંસે આગે નહીં બળ્હતા લેકિન અપને પડોસિયોંકો અપની ઝબાનસે કોઈ તકલીફ નહીં દેતી, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : વો જન્નતમેં હૈ.

(મુસ્નદે અહમદ)

(૨) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક શખ્સને દરયાફત કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મુઝે કૈસે માલૂમ હો કે મૈંને યે કામ અચ્છા કિયા હૈ ઔર યે કામ બુરા કિયા હૈ? રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : જબ તુમ અપને પડોસિયોંકો યે કેહતે હુએ સુનો કે તુમને અચ્છા કિયા તો યકીનન તુમને અચ્છા કિયા, ઔર જબ તુમ અપને પડોસિયોંકો યે કેહતે હુએ સુનો કે તુમને બુરા કિયા તો યકીનન તુમને બુરા કિયા.

(રવાહુ ઈબ્ને માજા, મિશ્કાત સ. ૪૨૪)

કિન હાલાતમેં અમ્ર બિલ મઅરૂફ ઔર નહી અનિલ મુનકરકી ઝિમ્મેદારી ખતમ હો જાતી હૈ

હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : જિસકા હાસિલ યે હૈ કે અપને દીનકી ફિકરકે સાથ દૂસરે બંદગાને ખુદાકે દીનકી ફિકર ઔર ઈસ સિલસિલેમેં અમ્ર બિલ મઅરૂફ ઔર નહી અનિલ મુન્કર ભી દીની ફરીઝા ઔર

ખુદાવંદી મુતાલબા હૈ, ઈસ લિયે ઉસકો બરાબર કરતે રહો, હાં જબ ઉમ્મતમેં નીચેવાલે રઝાઈલ આ જાએ :

(૧) દૌલતકી પૂજા હોને લગે.

(૨) બુખ્લ, કંજૂસી ઉમ્મતકા મિઝાજ બન જાએ.

(૩) ખ્વાહિશાતે નફસાનીકા ઈત્તિબાઅ કિયા જાને લગે.

(૪) આખિરતકો ભુલાકર દુનિયા હીકો મકસૂદ બના લિયા જાએ.

(૫) ખૂદ રાઈ, ખૂદ બીનીકી વબા આમ હો જાએ.

તો ઈસ બિગડી હુઈ ફિઝામેં ચૂંકે અમ્ર બિલ મઅરૂફ ઔર નહી અનિલ મુન્કરકી તાસીર વ ઈફાદિયત ઔર અવામકી ઈસ્લાહ પઝીરીકી ઉમ્મીદ નહીં હોતી, ઈસ લિયે ચાહિયે કે બંદા અવામકી ફિકર છોડકર બસ અપની હી ઈસ્લાહ ઔર મઅસિયત (ગુનાહ) સે હિફાઝતકી ફિકર કરે.

આખિરમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે બાદમેં ઐસે દૌર ભી આએંગે જબ દીન પર કાઈમ રેહના ઔર અલ્લાહ વ રસૂલકે અહકામ પર ચલના હાથમેં આગ લેનેકી તરહ તકલીફદેહ ઔર સબર આઝમા હોગા.

ઝાહિર હૈ કે ઐસે હાલાતમેં ખૂદ દીન પર કાઈમ રેહના હી બહોત બડા જિહાદ હોગા, દૂસરોંકી ઈસ્લાહકી ફિકર ઔર ઈસ સિલસિલેમેં અમ્ર બિલ મઅરૂફ ઔર નહી અનિલ મુન્કરકી ઝિમ્મેદારી બાકી નહીં રહેગી, ઔર ઐસી નામુવાફિક ફિઝા ઔર સખ્ત હાલાતમેં અલ્લાહ વ રસૂલકે અહકામ પર સબર ઔર સાબિત કદમીકે સાથ અમલ કરનેવાલોંકે બારેમેં આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઉનકો તુમહારે જૈસે પચાસ લોગોંકે અમલકે બરાબર અજરો સવાબ મિલેગા.

(મઆરિફુલ હદીસ ૮ : ૧૦૩)

પીર (સોમવાર) કે દિનકી છ ખુસૂસિયતેં

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે પીરકે દિનકો આકાએ નામદાર તાજદારે મદીના (સ.અ.વ.) કી સીરતકે સાથ એક ખાસ મુનાસિબત ઔર ખુસૂસિયત હૈ, વો યે હૈ કે :

(૧) પીરકે દિન આપ (સ.અ.વ.) કી વિલાદત બાસઆદત હુઈ.

(૨) પીર હીકે દિન આપ (સ.અ.વ.) કો નબુવ્વત મિલી.

(૩) આપ (સ.અ.વ.) ને પીરકે દિન હજરે અસ્વદકો અપની જગહ રખ્ખા.

(૪) પીરકે દિન આપ (સ.અ.વ.) ને મક્કા મુકર્રમાસે મદીના મુનવ્વરહકી તરફ હિજરતકે લિયે ગારે સૌરસે સફરકી ઈબ્તિદા ફરમાઈ.

(૫) પીરકે દિન આપ (સ.અ.વ.) મદીના મુનવ્વરહ પહોંચે.

(૬) પીર હીકે દિન આપ (સ.અ.વ.) કી વફાતકા સાનેહા પેશ આયા.

(મુસ્નદે અહમદ ૧ : ૨૭૭, હદીસ ૨૫૦૬)

હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ઝમાનેકે દરખ્ત ભી હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો પહેચાનતે થે મગર આજકા ઉમ્મતી હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો નહીં પહેચાનતા

હદીસકી મુતઅદ્દદ કિતાબોંમેં સહીહ સનદોંકે સાથ મરવી હૈ કે હઝરત સય્યિદુલ કૌનેન (સ.અ.વ.) એક સફરમેં થે. સફરકે દૌરાન એક દેહાતી આપ (સ.અ.વ.) કે સામનેસે ગુઝરા. આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકો અપને પાસ બુલાકર ફરમાયા કે તુમ કહાં જાના ચાહતે હો? ઉસ દેહાતીને કહા મૈં અપને ઘર જા રહા હૂં, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા અગર તુમ અપને ઘર જા રહે હો તો હમારે પાસસે એક ખૈરકી બાત લેકર જાઓ, ઉસ દેહાતીને કહા વો કૌનસી ખૈરકી બાત હૈ જો આપ (સ.અ.વ.) પેશ કરના ચાહતે હૈં? આપ (સ.અ.વ.) ને કલિમએ શહાદતકે યે અલ્ફાઝ સુના દિયે :

તશહદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લા શરીક લહૂ વ અન્ન મુહમ્મદન અબ્દુહૂ વ રસૂલુહૂ.

તુમ ઈસ બાતકી શહાદત દે દો કે અલ્લાહકે સિવા કોઈ ઈબાદતકે લાઈક નહીં, વો તન્હા હૈ ઉસકા કોઈ સાઝી નહીં, ઔર મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) ઉસકે બંદે ઔર ઉસકે રસૂલ હૈં.

ઉસ પર ઉસ દેહાતીને કહા કે ઉસકી સચ્ચાઈ પર કૌન ગવાહી દેગા? વહાંસે કુછ દૂરી પર વાદીકે કિનારે એક દરખ્ત થા. આકાએ નામદાર તાજદારે મદીના (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે યે દરખ્ત શહાદત દેગા. ચુનાંચે આપ

(સ.અ.વ.) ને ઉસ દરખ્તકો અપને પાસ બુલાયા તો વો દરખ્ત ઝમીન ફાડતા હુવા હઝરત ખાતિમુલ અંબિયા (સ.અ.વ.) કી બારગાહમેં હાઝિર હુવા, ઔર ઉસને કલિમહ શરીફકી તીન મરતબા શહાદત દી, ઉસકે બાદ વો દરખ્ત જૈસે આયા થા વૈસે હી અપની જગહ વાપસ પહોંચ ગયા.

સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) કા યે મોઅજિઝા જબ ઉસ દેહાતીને દેખા તો બેસાખ્તા પુકાર ઉઠા કે આપ અલ્લાહકે સચ્ચે રસૂલ હૈં, મૈં આપ પર ઈમાન લે આયા હૂં. મૈં યહાંસે જાકર અપને કબીલેકે સામને યે કલિમહ પેશ કરૂંગા. અગર વો લોગ ઉસકો કબૂલ કરેંગે તો મૈં ઉનકો લેકર આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હો જાઉંગા, ઔર અગર વો લોગ કબૂલ નહીં કરેંગે તો મૈં અપને કબીલેકો છોડકર અકેલે આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર આપ હીકે સાથ રહૂંગા.

(મજમઉઝ ઝવાઈદ ૮ : ૨૯૨, હદીસ નંબર ૫૬૩૬)

હિજરી ઔર ઈસ્લામી સાલકી અહમિયત ઔર ઉસકી તારીખ

ઈસ્લામસે પેહલે સિર્ફ ઈસવી સાલ ઔર મહીનોંસે તારીખ લિખ્ખી જાતી થી ઔર મુસલમાનોંમેં તારીખ લિખનેકા દસ્તૂર નહીં થા. હઝરત ઉમર (રદિ.) કે દૌરે ખિલાફત સન ૧૭ હિજરીમેં હઝરત અબૂ મૂસા અશઅરી (રદિ.) ને હઝરત ઉમર (રદિ.) કે પાસ ખત લિખ્ખા કે આપકી તરફસે હુકૂમતકે મુખ્તલિફ ઈલાકોંમેં ખુતૂત જારી હોતે હૈં મગર આપકે ઉન ખુતૂતમેં તારીખ લિખ્ખી હુઈ નહીં હોતી, ઔર તારીખ લિખનેસે બહોત ફાઈદા હોતા હૈ કે કિસ દિન આપકી તરફસે હુકમ જારી હુવા, ઔર કબ પહોંચા, ઔર કબ ઉસ પર અમલ હુવા. ઈન સબ બાતોંકે સમઝનેકા મદાર તારીખ લિખને પર હૈ. તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ઉસકો નિહાયત મઅકૂલ બાત સમઝા ઔર ફૌરી તૌર પર અકાબિર સહાબાકી એક મીટિંગ બુલાઈ ઉસમેં મશ્વરા દેનેવાલે અકાબિર સહાબાકી તરફસે ચાર કિસમકી રાયેં સામને આઈ :

(૧) અકાબિર સહાબાકી એક જમાઅતકી યે રાય હુઈ કે આપ (સ.અ.વ.) કી વિલાદતકે સાલસે ઈસ્લામી સાલકી ઈબ્તિદા (શરૂઆત) કી જાએ.

(૨) દૂસરી જમાઅતકી યે રાય હુઈ કે નબુવ્વતકે સાલસે ઈસ્લામી સાલકી ઈબ્તિદા કી જાએ.

(૩) તીસરી જમાઅતકી રાય યે હુઈ કે હિજરતસે ઈસ્લામી સાલકી ઈબ્તિદા કી જાએ.

(૪) ચોથી જમાઅતકી યે રાય હુઈ કે આપકી વફાતસે ઈસ્લામી સાલકી ઈબ્તિદા કી જાએ.

ઈન ચારોં કિસમકી રાય સામને આનેકે બાદ ઉન પર બાઝાબ્તા બહસ હુઈ, ફિર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને યે ફૈસલા સુનાયા કે વિલાદત યા નબુવ્વતસે ઈસ્લામી સાલકી ઈબ્તિદા કરનેમેં ઈખ્તિલાફ સામને આ સકતા હૈ. ઈસ લિયે કે આપકી વિલાદતકા દિન, ઈસી તરહ આપકી બેઅસતકા દિન કતઈ તૌર પર ઈસ વક્ત મુતઅય્યન નહીં હૈ બલ્કે ઈખ્તિલાફ હૈ, ઔર વફાતસે શુરૂ કરના ઈસ લિયે મુનાસિબ નહીં હૈ કે વફાતકા સાલ ઈસ્લામ ઔર મુસલમાનોંકે ગમ ઔર સદમાકા સાલ હૈ, ઈસ લિયે મુનાસિબ યે હોગા કે હિજરતસે ઈસ્લામી સાલકી ઈબ્તિદા કી જાએ. ઉસમેં ચાર ખૂબિયાં હૈં :

(૧) હઝરત ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હિજરતને હક ઔર બાતિલકે દરમિયાન વાઝેહ ઈમ્તિયાઝ (ફર્ક) પૈદા કર દિયા.

(૨) યેહી વો સાલ હૈ જિસમેં ઈસ્લામકો-ઈઝ્ઝત ઔર કુવ્વત મિલી.

(૩) યેહી વો સાલ હૈ જિસમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ઔર મુસલમાન અમન વ સુકૂનકે સાથ બગૈર ખૌફ વ ખતરકે અલ્લાહકી ઈબાદત કરને લગે.

(૪) ઈસી સાલ મસ્જિદે નબવીકી બુન્યાદ રખ્ખી ગઈ.

ઈન તમામ ખૂબિયોંકી બિના પર તમામ સહાબએ કિરામકા ઈત્તિફાક ઔર ઈજમાઅ ઈસ બાત પર હુવા કે હિજરતકે સાલ હીસે ઈસ્લામી સાલકી ઈબ્તિદા હો. (બુખારી શરીફ ૧ : ૫૬૦, હદીસ નંબર ૩૭૯૪, ફત્હુલ બારી, ઉમ્દતુલ કારી, રૌઝુલ અન્ફ ૪ : ૨૫૬)

ફિર ઉસી મજલિસમેં દૂસરા મસ્અલા ઉઠા કે સાલમેં બારહ મહીને હૈં ઉનમેં ચાર મહીને હુરમતવાલે હૈં (૧) ઝીલ કઅદહ (૨) ઝીલ હજ્જહ (૩) મુહર્રમ (૪) ઔર રજબ, જો જમાદિસ્સાની ઔર શાબાનકે દરમિયાનમેં હૈ.

(બુખારી શરીફ ૨ : ૬૩૨, હદીસ નંબર ૪૨૨૮)

સાલકે મહીનેકી ઈબ્તિદામેં ભી અકાબિર સહાબાકી મુખ્તલિફ રાયેં સામને

આઈ કે સાલકે મહીનેકી ઈબ્તિદા કિસ મહીનેસે કી જાએ.

ચુનાંચે ઉસ સાલમેં અકાબિર સહાબાકી તરફસે ચાર કિસમકી રાયેં સામને આઈ :

(૧) એક જમાઅતને યે મશ્વરા દિયા કે રજબકે મહીનેસે સાલકે મહીનેકી ઈબ્તિદા કી જાએ, ઈસ લિયે કે રજબસે ઝીલ હજ્જહ તક છ મહીને હોતે હૈં ફિર મુહર્રમસે રજબકી ઈબ્તિદા તક છ મહીને હોતે હૈં.

(૨) દૂસરી જમાઅતને યે મશ્વરા દિયા કે રમઝાનકે મહીનેસે સાલકે મહીનેકી ઈબ્તિદા કી જાએ. ઈસ લિયે કે રમઝાન સબસે અફઝલ તરીન મહીના હૈ જિસમેં પૂરા કુરઆને કરીમ નાઝિલ હુવા હૈ.

(૩) તીસરી જમાઅતને યે મશ્વરા દિયા કે મુહર્રમકે મહીનેસે સાલકે મહીનેકી ઈબ્તિદા કી જાએ, ઈસ લિયે કે માહે મુહર્રમમેં હુજ્જાજે કિરામ હજ કરકે વાપસ આતે હૈં.

(૪) ચોથી જમાઅતને યે મશ્વરા દિયા કે રબીઉલ અવ્વલસે સાલકે મહીનેકી ઈબ્તિદા કી જાએ. ઈસ લિયે કે ઈસી મહીનેમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને હિજરત ફરમાઈ કે શુરૂ રબીઉલ અવ્વલમેં મક્કા મુકર્રમહસે સફર શુરૂ ફરમાયા, ઔર ૮ રબીઉલ અવ્વલકો મદીના મુનવ્વરહ પહોંચ ગયે. તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને સબકી રાય નિહાયત એહતિરામકે સાથ સુની, ફિર આખિરમેં યે ફૈસલા દિયા કે મુહર્રમકે મહીનેસે સાલકે મહીનેકી ઈબ્તિદા હોની ચાહિયે. ઉસકી દો ખૂબિયાં સામને હૈં :

(૧) હઝરાતે અન્સાર (રદિ.) ને બયઅતે ઉકબાકે મૌકા પર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો મદીના મુનવ્વરહ હિજરત કરકે તશરીફ લાનેકી દઅવત પેશ ફરમાઈ થી ઔર આપને અન્સારકી દઅવત કબૂલ ફરમાઈ, ઔર યે ઝીલ હજ્જહકે મહીનેમેં હજકે બાદ પેશ આયા થા ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને મુહર્રમકે શુરૂસે સહાબાકો હિજરતકે લિયે રવાના કરના શુરૂ ફરમા દિયા થા, લિહાઝા હિજરતકી ઈબ્તિદા મુહર્રમકે મહીનેસે હુઈ ઔર ઉસકી તકમીલ રબીઉલ અવ્વલમેં આપ (સ.અ.વ.) કી હિજરતસે હુઈ.

(૨) હજ ઈસ્લામકી એક તારીખી ઈબાદત હૈ જો સાલમેં સિર્ફ એક મરતબા હોતી હૈ. ઔર હજસે ફરાગતકે બાદ મુહર્રમકે મહીનેમેં હાજી લોગ અપને ઘર વાપસ આતે હૈં. ઈન ખૂબિયોંકી બિના પર સાલકે મહીનેકી ઈબ્તિદા મુહર્રમસે

મુનાસિબ હૈ. ઉસ પર તમામ સહાબએ કિરામ (રદિ.) કા ઈત્તિફાક ઔર ઈજમાઅ હુવા કે સાલકે મહીનેકી ઈબ્તિદા મુહર્રમસે હો. લિહાઝા ઈસ્લામી સાલકી ઈબ્તિદા હિજરતસે ઔર ઈસ્લામી મહીનેકી ઈબ્તિદા મુહર્રમુલ હરામસે માન લી ગઈ ઔર ઉસી પર ઉમ્મતકા અમલ જારી હૈ.

નોટ : હમારે પ્રોગ્રામ, હમારી શાદી બિયાહકી તારીખેં, સફરકી તારીખેં, કારોબાર શુરૂ કરનેકી તારીખેં ઔર મઆમલાત વ મઆશરતમેં જો ભી પ્રોગ્રામ તય હો ઉસ પર અમલ ઈસ્લામી સાલ ઔર ઈસ્લામી તારીખોંકે મુતાબિક હોના ચાહિયે. ઈસ લિયે કે ઈસ્લામી સાલ ઔર ઈસ્લામી મહીનેકે મુતાબિક પ્રોગ્રામ બનાનેસે પ્રોગ્રામમેં રૂહાનિયત ઔર નૂરાનિયત આવેગી, બહોત અફસોસકી બાત હૈ કે ઉમ્મતકા બહોત બડા તબ્કા ઈસ્લામી સાલ ઔર ઈસ્લામી મહીનોંકો જાનતા હી નહીં, લિહાઝા અપને બચ્ચોંકો ઈસ્લામી સાલ ઔર ઈસ્લામી મહીનેકી અહમિય્યત બતલાયા કરો. અલ્લાહને રોઝા, ઈદ, હજ, કા મદાર ઈસ્લામી સાલ ઔર ઈસ્લામી તારીખોં પર રખ્ખા હૈ, ઈસવી (અંગ્રેજી) તારીખોં પર નહીં રખ્ખા. ઈસવી તારીખ તાબે હૈ ઈસ્લામી તારીખકે. અલ્લાહ તઆલા હમકો અમલ કરનેકી તૌફીક અતા ફરમાવેં. આમીન યા રબ્બલ આલમીન.

ઈલ્મ ઔર માલમેં ફર્ક (એક ખતકા જવાબ)

હઝરત અલી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે ઈલ્મ ઔર માલમેં ફર્ક હૈ. વો યે કે માલકો જિતના ખર્ચ કરો ઘટતા હૈ ઔર ઈલ્મકો જિતના ખર્ચ કરો ઉતના બઢતા હૈ. અગર ઈલ્મ કહીં ઘટ જાયા કરતા તો જો હાફિઝે કુરઆન શરીફ પઢાને બૈઠતા તો જિતની આયતેં બચ્ચોંકો સિખલાયા કરતા ખૂદ ભૂલ જાયા કરતા. ઉસકા ઈલ્મ દૂસરેકે પાસ મુન્તકિલ હો જાયા કરતા, હાલાંકે જિતના પઢાતા હૈ ઉતના ઉસ્તાઝકા હિફઝ પુખ્તા હો જાતા હૈ, ઉસકા ઈલ્મ તરક્કી કર જાતા હૈ, ગર્ઝ ઈલ્મકો જિતના ખર્ચ કરો બઢતા હૈ, દૌલતકો જિતના ખર્ચ કરો ઘટતી હૈ.

દૂસરા ફર્ક યે હૈ કે માલકી હિફાઝત માલિકકો કરની પડતી હૈ. ચાર પૈસે હોંગે તો આપકો ફિકર હોગી કે કહીં ચોર ન લે જાએ. તાલા લગાઉં, તિજોરીમેં

રખ્ખૂં, ઘરકી કોઠરીમેં રખ્ખૂં, ઔર સો રહે હૈં તો ફિકર હૈ કે રાતકો કોઈ ચોર ન આ જાએ, તો આપકો ખૂદ માલકી હિફાઝત કરની પડતી હૈ. ઔર ઈલ્મ આલિમકી હિફાઝત કરતા હૈ. આલિમકો ઝરૂરત નહીં, ઈલ્મ ખૂદ બતાએગા કે યે ખતરાકા રાસ્તા હૈ, યે નજાતકા. તો ઈલ્મ અપને આલિમકી ખૂદ હિફાઝત કરતા હૈ, મગર માલ અપને માલિકકી હિફાઝત નહીં કરતા, માલિકકો હિફાઝત કરની પડતી હૈ.

અબ ઝાહિર બાત હૈ કે માલ આએગા તો સો (૧૦૦) મુસીબતેં સાથ લેકર આએગા કે હિફાઝત કરો ચોરસે ઔર ડાકૂ વગૈરહસે. ઔર ઈલ્મ આએગા તો એહસાન જતલાતા હુવા આવેગા કે મૈં તેરા મુહાફિઝ હૂં, મૈં તેરી ખિદમત કરૂંગા, મૈં તુઝે નજાતકા રાસ્તા બતલાઉંગા. લિહાઝા અગર કોઈ ઈલ્મ સિખલાએ તો વો સબસે બડા મોહસિન હૈ કે ઉસને દુનિયા વ આખિરતકા રાસ્તા ખોલ દિયા.

દૌલતસે રાસ્તે નહીં ખુલતે. ઉસસે તો આદમી બહેકતા હૈ, હાં અગર કોઈ ઈલ્મકે મુતાબિક કમાએ ઔર ઈલ્મકે મુતાબિક ખર્ચ કરે તો દૌલત કામ દેગી, ઔર અગર જાહિલાના તરીકેસે કમાએ, હલાલ વ હરામકા ઈમ્તિયાઝ ન કરે ઔર ખર્ચ કરનેમેં હલાલ વ હરામકા ઈમ્તિયાઝ ન હો તો દૌલત મુસીબત બન જાતી હૈ.

અબ તક તો હમ અકીદેસે સમઝતે થે કે દૌલતકો બેજા તરીકેસે કમાઓ તો મુસીબત બન જાતી હૈ મગર આજ તો દુનિયામેં મુશાહિદાં હો રહા હૈ યાની જિનકે પાસ નાજાઈઝ તરીકેસે કમાઈ હુઈ દૌલત થી આજ વો મુસીબતમેં મુબ્તલા હૈં, વો કેહતે હૈં કે ખુદાકે લિયે દૌલત નિકલે, જાન તો હમારી બચ જાએ, કોઈ પહાડોંમેં છુપા રહા હૈ, કોઈ સમંદરમેં ડાલ રહા હૈ મગર ગવર્મેન્ટ હૈ કે ખોજકર(તલાશ કરકે) ઉન ચીઝોંકો નિકાલ રહી હૈ, તો માલદારોં પર એક અજીબ મુસીબત ગુઝર રહી હૈ.

યે અલ્લાહ મિયાંકા ફઝલ હૈ કે ઉસ વક્ત હમ જૈસે લોગ જો યે કહા કરતે થ[illegible] રે પૈસે કાફી હૈં, જો ગરીબ યા ઝાહિદ થે આજ ઉનહેં યે કેહનેકા મૌકા હૈ કે આરામમેં તો હમ હૈં તુમહારી દૌલતને તુમહેં ફાઈદા નહીં દિયા. હમારી ગુરબતને હમેં ફાઈદા દિયા. ફકીરકે ઘર ગવર્મેન્ટકા કોઈ આદમી નહીં આએગા કે ટેક્સ અદા કરો. વો કહેગા કે મેરે પાસ કુછ નહીં મૈં કહાંસે અદા કરૂં, વો

આરામસે હૈ. ઔર જિસકે પાસ સબ કુછ હૈ વો મુસીબતમેં મુબ્તલા હૈ. હઝરત થાનવી (રહ.) કહા કરતે થે કે હમ કુછ નહીં રખતે, ઈસ લિયે ગમ ભી કુછ નહીં રખતે, હમ દસ્તાર ભી નહીં રખતે, પેચકા ગમ કહાંસે રખતે? જિસ પર દસ્તાર હો વો પેચ વ ખમકી ફિકર કરે, યહાં તો દસ્તાર હી ન દારદ હૈ, યહાં કપડા હી ન દારદ હૈ તો કલી ઔર દામનકી ફિકર ક્યૂં હોગી?

બહરહાલ જો લોગ આજ કમ યાની બકદ્રે ઝરૂરત રખતે હૈં વો આરામમેં હૈં ઔર જો ઝિયાદા રખતે હૈં વો મુસીબતમેં મુબ્તલા હૈં મગર ક્યૂં મુબ્તલા હૈં? મહઝ ઝિયાદા રખનેકી વજહસે નહીં, ઈસ્લામને યે નહીં કહા કે તુમ મુફલિસ ઔર કલ્લાશ (કંગાલ) બનો, નાજાઈઝ તરીકે પર ઝિયાદા રખતે હો. ઈસ લિયે પરેશાન હો, જિસકે પાસ જાઈઝ તરીકેસે હૈ વો આજ ભી પરેશાન નહીં હૈ.

ઈસસે માલૂમ હુવા કે જાઈઝ રાસ્તા પર ચલના હમેશા રાહતકા બાઈસ બનતા હૈ. નાજાઈઝ રાસ્તે પર ચલના હમેશા મુસીબતકા સબબ હોતા હૈ. ખ્વાહ વો કાનૂનન નાજાઈઝ હો યા શરઅન નાજાઈઝ હો. જબ કિસી નાજાઈઝ ચીઝકા આદમી ઈરતિકાબ કરેગા તો મુસીબતમેં મુબ્તલા હોગા.

નોટ : એક સાહબ જિનકે પાસ કાફી માલ થા ઔર કાફી રકમ થી, અચાનક ઉન પર નામુનાસિબ હાલાત આએ ઔર રાતોં રાત ઉનકા સારા માલ ઝાએઅ હો ગયા, ચૂંકે વો આલિમ ભી થે ઔર માલવાલે ભી થે. ઉન્હોંને ખત લિખ્ખા, ઉસકે જવાબમેં ઉપરવાલા મઝમૂન લિખ્ખા હૈ. અલ્લાહ તઆલા નામુસનાસિબ હાલાતસે સબકી હિફાઝત ફરમાવેં. આમીન.

મુજર્રબાતે હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (રહ.)

સાઠ (૬૦) રૂહાની નુસ્ખે વાલિદ સાહબ (રહ.) કી ખાસ અલમારીસે મિલે

ગમ મત કર

(૧) નાસૂર યા દાગ ધબ્બાકા રૂહાની ઈલાજ

મુસલ્લમતુલ્ લાશિય-ત ફીહા. (સૂરએ બકરહ, આયત ૭૧)

અગર આપકે બદન પર નાસૂર હો, યા કોઈ દાગ ધબ્બા હો તો યે આયત એકતાલીસ (૪૧) બાર દવા યા મરહમ પર પઢકર ફૂંકે ફિર ઈસ્તેમાલ કરેં, ઈન્શા અલ્લાહ દાગ ધબ્બા દૂર હો જાએગા.

ગમ મત કર

(૨) ગુરદે ઔર પિત્તેકી પથરીકા રૂહાની ઈલાજ

વ ઈન્ન મિનલ્ હિજારતિ લમા યતફજ્જરુ મિન્હુલ્ અન્હારુ, વ ઈન્ન મિન્હા લમા યશ્શક્ક-કુ ફયખ્રુજુ મિન્હુલ્ માઉ, વ ઈન્ન મિન્હા લમા યહબિતુ મિન્ ખશ્યતિલ્લાહિ, વમલ્લાહુ બિગાફિલિન્ અમ્મા તઅ્મલૂન.

(સૂ. બકરહ, આ. ૭૪)

અગર આપકો ગુરદે ઔર પિત્તેકી પથરી પરેશાન કરતી હો તો યે આયત એકતાલીસ (૪૧) બાર પઢકર પાની પર દમ કરેં, ઔર ઉસ વક્ત તક પીતે રહેં જબ તક કામિયાબી ન હો. ઈન્શા અલ્લાહ ખુદા તઆલા શિફા અતા ફરમાએંગે.

ગમ મત કર

(૩) મૂઝી જાનવર યા દુશ્મનસે હિફાઝતકા નુસ્ખા

સુમ્મુમ્ બુક્મુન્ ઉમ્યુન્ ફહુમ લા યરજિઊન. (સૂ. બકરહ, આયત ૧૮)

અગર રાસ્તેમેં કિસી મૂઝી જાનવર યા દુશ્મનસે ખૌફ મહેસૂસ હો તો સાત (૭) દફા ઉસ પર મઝકૂરા આયત પઢકર ફૂંકે.

ગમ મત કર

(૪) ગફલત દૂર કરનેકા નુસ્ખા

ઉલાઈ-ક અલા હુદમ્ મિર્રબ્બિહિમ વ ઉલાઈક હુમુલ મુફ્લિહૂન.

(સૂ. બકરહ, આયત ૫)

અગર આપ દીનસે ગાફિલ ઔર સીધે રાસ્તેસે ભટકે હુએ હૈં, યા બુરે અફઆલમેં મુબ્તલા હૈં તો મઝકૂરા આયતકો પાની પર એકસો એક (૧૦૧) મરતબા પઢકર દમ કરેં ઔર એકતાલીસ (૪૧) દિન તક પીતે રહેં.

ગમ મત કર

(૫) હર દર્દસે શિફા હાસિલ કરનેકા નુસ્ખા

વઈંય્ યમ્સસ્કલ્લાહુ બિઝુર્રિન્ ફલા કાશિ-ફ લહૂ ઈલ્લા હુવ, વઈંય્ યમ્સસ્ક બિખૈરિન ફહુવ અલા કુલ્લિ શૈઈન કદીર.

(સૂ. અન્આમ, આ. ૧૭)

અગર આપકો હર કિસમકી તકલીફ ઔર દર્દસે શિફા હાસિલ કરની હો તો સાત (૭) યા ગ્યારહ (૧૧) દફા મઝકૂરા આયતકો જિસ જગહ તકલીફ હો વહાં હાથ રખકર પઢેં ઔર દમ કર દેં.

ગમ મત કર

(૬) તંગીસે નજાત હાસિલ કરનેકા નુસ્ખા

રબ્બના અન્ઝિલ્ અલૈના માઈદતમ્ મિનસ્સમાઈ તકૂનુ લના ઈદલ્ લિઅવ્વલિના વ આખિરિના વ આયતમ્ મિન્ક, વર્ઝુકના વ અન્ત ખૈરુર્રાઝિકીન.

(સૂ. માઈદહ, આ. ૧૧૪)

અગર આપ રિઝ્કકી તંગીસે પરેશાન હૈં, યા કિસી ખાસ ચીઝકે ખાનેકી હાજત હો તો મઝકૂરા આયતકો સાત (૭) દફા પઢકર આસમાનકી તરફ ફૂંકેં

ગમ મત કર

(૭) ઔલાદકે રિશ્તેકે લિયે મુજર્રબ અમલ

અમ્મંય્યુજીબુલ્ મુઝ્તર્ર ઈઝા દઆહુ વ યકશિફુસ્સૂઅ.

(સૂ. નમલ, આ. ૬૨)

અગર આપકો અપની ઔલાદકા રિશ્તા નહી મિલતા તો ઉઠતે બૈઠતે મઝકૂરા આયતકા વિર્દ જારી રખ્ખેં.

ગમ મત કર

(૮) મુકદ્દમામેં કામિયાબી હાસિલ કરનેકા નુસ્ખા

વ કુલ જાઅલ્ હક્કુ વ ઝહકલ બાતિલુ, ઈન્નલ બાતિ-લ કા-ન ઝહૂકા.

(સૂ. બની ઈસરાઈલ, આ. ૮૧)

અગર આપકો મુકદ્દમામેં કામિયાબી હાસિલ કરની હો તો રોઝાના કિસી નમાઝકે બાદ એકસો તૈંતીસ (૧૩૩) દફા મઝકૂરા આયત પઢ લો. અગર હક પર હો તબ, વરના નાહક પઢનેવાલા ખૂદ મુસીબતમેં ગિરિફ્તાર હો સકતા હૈ.

ગમ મત કર

(૯) ગુસ્સાકો દૂર કરનેકા નુસ્ખા

વલ કાઝિમીનલ્ ગૈઝ વલ્આફી-ન અનિન્નાસિ, વલ્લાહુ યુહિબ્બુલ્ મુહસિનીન. (સૂ. આલે ઈમરાન, આ. ૧૩૪)

અગર આપકા ગુસ્સા શદીદ હૈ ઔર આપેસે બાહિર હો જાતે હૈં તો એકસો એક (૧૦૧) દફા મઝકૂરા આયત એક્કીસ (૨૧) દિન તક ચીની (ખાંડ) યા શકર પર પઢ્હેં ફિર ઉસકો ચાય યા પાનીમેં ડાલકર પી જાએં.

ગમ મત કર

(૧૦) દિલકી ઘભરાહટ ઔર બીમારીસે નજાતકા નુસ્ખા

અલ્લઝી-ન આમનૂ વ તત્મઈન્નુ કુલૂબુહુમ્ બિઝિક્રિલ્લાહિ, અલા બિઝિક્રિલ્લાહિ તત્મઈન્નુલ્ કુલૂબ. (સૂ. રઅદ, આયત ૨૮)

અગર આપકો દિલકી ઘભરાહટ ઔર બીમારી દૂર કરની હો તો યે આયત એકતાલીસ (૪૧) બાર પાની પર દમ કરકે પી લો.

ગમ મત કર

(૧૧) લડકીકે રિશ્તેકે લિયે એક મુજર્રબ અમલ

રબ્બિ ઈન્ની લિમા અન્ઝલ્ત ઈલય્ય મિન્ ખૈરિન ફકીર.

(સૂ. કસસ, આ. ૨૪)

અગર આપકી લડકીકે લિયે રિશ્તા ન આતા હો, યા આતા હો મગર રિશ્તા પસંદ ન આતા હો તો આપ એકસો બારહ (૧૧૨) મરતબા ઈસ દુઆકો ઔર તીન (૩) દફા સૂરએ ઝુહા પઢ્હેં, હર મહીને ગ્યારહ (૧૧) દિન તક પઢ્હેં ઔર તીન મહીના યે અમલ જારી રખ્ખેં.

ગમ મત કર

(૧૨) તંગી ઔર પરેશાની દૂર કરનેકા નુસ્ખા

વ લકદ્ મક્કન્નાકુમ ફીલ્અર્ઝિ વ જઅલ્ના લકુમ ફીહા મઆયિશ, કલીલમ્ મા તશ્કુરૂન. (સૂ. અઅરાફ, આ. ૧૦)

અગર આપકે પાસ રેહનેકી જગહ યા મકાન ન હો, યા રોઝીકા ઝરીઆ ન હો, યા આપ રિઝ્કસે તંગ હૈં, યા મુસાફિર હૈં, ઔર સામાન આપકે પાસ કુછ નહીં હૈ તો મઝકૂરા આયતકો એકસો એકાવન (૧૫૧) મરતબા રોઝાના પળ્હ લો જબ તક કામિયાબી ન હો. ઈન્શા અલ્લાહ કામિયાબી હોગી.

ગમ મત કર

(૧૩) ઈઝ્ઝત હાસિલ કરનેકા નુસ્ખા

ફસુબ્હાનલ્લઝી બિયદિહી મલકૂતુ કુલ્લિ શૈઈવ્ વઈલૈહિ તુરજઊન.
(સૂ. યાસીન, આ. ૮૩)

અગર આપ લોગોંકી નઝરોંસે ગિર ગયે હો ઔર ચાહતે હો કે આપકી ઈઝ્ઝત કાઈમ હો જાએ તો આપ મઝકૂરા આયતકો ગ્યારહ (૧૧) દફા પળ્હકર અપને ઉપર ફૂંક લો, ઈન્શા અલ્લાહ આપ કામિયાબ હો જાઓગે.

ગમ મત કર

(૧૪) નરીના ઔલાદકે હુસૂલ ઔર રિઝ્કકી તંગી દૂર કરનેકે લિયે બેહતરીન નુસ્ખા

વ યુમ્દિદ્કુમ બિઅમ્વાલિંવ્ વ બની-ન વ યજ્અલ્લકુમ જન્નાતિંવ્ વ યજ્અલ્લકુમ અન્હારા. (સૂ. નૂહ, આ. ૧૨)

અગર આપકે યહાં ઔલાદે નરીના (લડકા) નહીં હૈ તો હમલ ઠહેરતે હી નવ મહીને તક ગ્યારહ (૧૧) મરતબા રોઝાના યે આયત પળ્હિયે. રિઝ્કકી તંગીકો દૂર કરનેકે લિયે ભી ઈસ આયતકો રોઝાના સાત (૭) મરતબા પળ્હિયે.

ગમ મત કર

(૧૫) મિયાં બીવીમેં મુહબ્બત પૈદા કરનેકા નુસખા

વ મિન્ આયાતિહી અન્ ખલ-ક લકુમ મિન્ અન્ફુસિકુમ અઝવાજલ્ લિતસ્કુનૂ ઈલૈહા વજઅ-લ બૈનકુમ મવદ્દતંવ્ વરહ્મતન. ઈન્ન ફી ઝાલિક લઆયાતિલ્ લિકૌમિંય્ યતફક્કરૂન. (સૂ. રૂમ, આ. ૨૧)

અગર આપકો અપની બીવીસે ઈખ્તિલાફ હૈ, આપસમેં મુહબ્બત નહીં હૈ તો ઈસ આયતકો નિન્નાનવે (૯૯) દફા કિસી મિઠાઈ પર તીન (૩) દિન પઢકર દમ કરેં ઔર દોનોં ખાએં.

ગમ મત કર

(૧૬) જાદૂકા રૂહાની ઈલાજ

કુલ્ના લા તખફ્ ઈન્નક અન્તલ અઅ્લા, વ અલ્કિ મા ફી યમીનિ-ક તલ્કફ મા સનઊ, ઈન્નમા સનઊ કૈદુ સાહિરિન, વલા યુફલિહુ સ્સાહિરુ હૈષુ અતા.

(સૂ. તૉ-હા, આ. ૬૮-૬૯)

અગર આપકો શક હૈ કે આપ પર જાદૂ કિયા ગયા હૈ, યા અલામતેં મહેસૂસ હો રહી હોં તો જાદૂકે અસરકો ખતમ કરનેકે લિયે ગ્યારહ (૧૧) દિન તક સો (૧૦૦) દફા મઝકૂરા આયત પઢકર અપને ઉપર ફૂંકેં, યા ઔર કિસી પર શક હો તો ઉસ પર પઢકર ફૂંકેં, ઈસ અમલકે દૌરાન કોઈ દૂસરા અમલ ન પઢેં.

ગમ મત કર

(૧૭) ખાવિંદકો રાહે રાસ્ત પર લાનેકા નુસ્ખા

કુલ્ લા યસ્તવીલ્ ખબીષુ વત્તય્યિબુ વલૌ અઅ્જબ-ક કષ્રતુલ ખબીષિ, ફત્તકુલ્લાહ યા ઊલિલ્ અલબાબિ લઅલ્લકુમ તુફલિહૂન.

(સૂ. માઈદહ, આ. ૧૦૦)

અગર કિસીકા ખાવિંદ દૂસરી ઔરતસે નાજાઈઝ તઅલ્લુક રખતા હો, યા હરામકી કમાઈ ઘરમેં લાતા હો તો ઉસે બાઝ રખનેકે લિયે ગ્યારહ (૧૧) દિન તક એકસો એકતાલીસ (૧૪૧) મરતબા મઝકૂરા આયતકો કિસી ખાનેકી ચીઝ પર પઢકર દમ કરકે ખિલાએં. ઈન્શા અલ્લાહ કામિયાબી હોગી.

ગમ મત કર

(૧૮) હર જાઈઝ મુરાદકે લિયે મુજર્રબ અમલ

ઈઝ્ તસ્તગીષૂ-ન રબ્બકુમ ફસ્તજાબ લકુમ અન્ની મુમિદ્દુકુમ બિઅલ્ફિમ મિનલ્ મલાઈકતિ મુરદિફીન. (સૂ. અન્ફાલ, આ. ૯)

મુસલમાનોં પર વાજિબ હૈ કે તમામ ઉમૂરમેં અલ્લાહ પર તવક્કુલ કરેં, ઉસકે સિવા કિસી ઔર પર ભરોસા ન કરેં, મદદ ઔર કામિયાબી ઉસીકે હાથમેં હૈ જો સબકા પૈદા કરનેવાલા હૈ. હર જાઈઝ મુરાદકે લિયે ચૌદહ (૧૪) દફા મઝકૂરા આયત ગ્યારહ (૧૧) દિન તક પઢેં.

ગમ મત કર

(૧૯) ઈઝ્ઝત, નેક નામી ઔર સિહ્હતે બદનકે લિયે મુજર્રબ અમલ

ફલિલ્લાહિલ્ હમ્દુ રબ્બિસ્સમાવાતિ વ રબ્બિલ્ અર્ઝિ રબ્બિલ્ આલમીન, વલહુલ્ કિબ્રિયાઉ ફીસ્સમાવાતિ વલ્અર્ઝિ, વહુવલ અઝીઝુલ હકીમ.

(સૂ જાસિયહ, આ. ૩૬-૩૭)

અગર આપકો ઈઝ્ઝત વ આબરૂ ઔર વકાર હાસિલ કરના હો, યા બુખારકો દૂર કરના હો, યા ઝખમકો ઠીક કરના હો, યા અચ્છે કામોંમેં નામ પૈદા કરના હો, યા અમલકા વઝન ભારી કરના હો તો રોઝાના મઝકૂરા આયત સાત (૭) દફા પઢેં.

ગમ મત કર

(૨૦) કુન્દ ઝહનકા રૂહાની ઈલાજ

વ અલ્લમ-ક માલમ્ તકુન્ તઅ્લમુ, વ કાન ફઝ્લુલ્લાહિ અલૈક અઝીમા.

(સૂ. નિસાઅ, આ. ૧૧૩)

અગર આપકા બચ્ચા યા કોઈ તાલિબે ઈલ્મ કુન્દ ઝહન (ગબી) હો તો એકસો એક્કીસ (૧૨૧) મરતબા યે આયત પાની પર દમ કરકે રોઝાના પિલાએં. ઈન્શા અલ્લાહ ઉસકી બરકતસે આલિમ ફાઝિલ હો જાએગા.

ગમ મત કર

(૨૧) હર રંજ વ ગમ દૂર કરનેકા બેહતરીન નુસ્ખા

વ ઉફવ્વિઝુ અમ્રી ઈલલ્લાહિ, ઈન્નલ્લાહ બસીરુમ બિલ્ઈબાદ.

(સૂ. મોમિન, આ. ૪૪)

ઈશાકી નમાઝકે બાદ એકસો એક (૧૦૧) દફા પઢનેસે હર રંજ વ ગમ દૂર કરનેકે લિયે ગૈબસે મદદકા દરવાઝા ખુલતા હૈ.

ગમ મત કર

(૨૨) ઈમ્તિહાન વગૈરહમેં કામિયાબીકે લિયે મુજર્રબ અમલ

ફઈન્ન હસ્બકલ્લાહુ, હુવલ્લઝી અય્યદ-ક બિનસ્રિહી વ બિલ્ મુઅ્મિનીન.

(સૂ. અન્ફાલ, આ. ૬૨)

ફતહ ઔર કામિયાબીકે લિયે, યા ઈમ્તિહાનમેં આસાન પરચોંકે લિયે જાનેસે પેહલે સાત (૭) દફા યે આયત પઢેં

ગમ મત કર

(૨૩) અપની ઔલાદકી ઈસ્લાહકે લિયે મુજર્રબ અમલ

રબ્બિ ઔઝિઅ્ની અન્ અશ્કુ-ર નિઅ્મતકલ્લતી અન્અમ્ત અલય્ય વ અલા વાલિદય્ય વ અન્ અઅ્મલ સાલિહન્ તર્ઝાહૂ વ અસ્લિહ્ લી ફી ઝુર્રિય્યતી, ઈન્ની તુબ્તુ ઈલૈક વ ઈન્ની મિનલ્ મુસ્લિમીન.

(સૂ. અહકાફ, આ. ૫૧)

અગર આપ અપની ઔલાદકી ફરમાંબરદારી ચાહતે હૈં ઔર ખુદાકે લિયે પસંદીદા અમલ કરના ચાહતે હૈં તો મઝકૂરા આયત તીન (૩) દફા રોઝાના પઢેં, ઈન્શા અલ્લાહ મુફીદ સાબિત હોગી.

ગમ મત કર

(૨૪) દિલ ઔર ચેહરેકો નૂરાની બનાનેકા મુજર્રબ અમલ

અલ્લાહુ નૂરુસ્સમાવાતિ વલ્અર્ઝિ, મષલુ નૂરિહી કમિશ્કાતિન્ ફીહા મિસ્બાહુન, અલ્મિસ્બાહુ ફી ઝુજાજતિન, અઝ્ઝુજાજતુ કઅન્નહા કૌકબુન્ દુર્રિય્યુંય્ યૂકદુ મિન્ શજરતિમ્ મુબારકતિન્ ઝૈતૂનતિલ્ લા શર્કિય્યતિંવ્ વલા ગરૂબિય્યતિંય્ યકાદુ ઝૈતુહા યુઝીઉ વલૌ લમ્ તમ્સસ્હુ નારુન, નૂરુન અલા નૂરિન્ યહદિલ્લાહુ લિનૂરિહી મંય્યશાઉ, વ યઝરિબુલ્લાહુલ અમ્ષા-લ લિન્નાસિ, વલ્લાહુ બિકુલ્લિ શૈઈન અલીમ.

(સૂ. નૂર, આયત ૩૫)

અગર આપકો અપને દિલમેં ઔર ચેહરે પર નૂર પૈદા કરના હૈ તો રોઝાના મઝકૂરા આયત એક મરતબા અપને ઉપર પઢકર ફૂંકેં.

ગમ મત કર

(૨૫) ભટકે હુએકો રાહે રાસ્ત પર લાનેકા નુસ્ખા

વ હદૈનાહુમસ્સિરાતલ્ મુસ્તકીમ.

(સૂ. સાફ્ફાત, આયત : ૧૧૮)

અગર આપ સીધી રાહસે ભટક જાવેં, અચ્છાઈ બુરાઈકી તમીઝ ન રહે તો આપ તીનસો તેરહ (૩૧૩) દફા મઝકૂરા આયત પાની પર દમ કરકે ઉસ વક્ત તક પીતે રહેં જબ તક આપકી હાલત સુધર ન જાએ.

ગમ મત કર

(૨૬) મા'ઝૂરકે લિયે બેહતરીન અમલ

અલહુમ અર્જુલુંય્ યમ્શૂ-ન બિહા અમ્ લહુમ ઐદિંય્ યબ્તિશૂ-ન બિહા અમ્ લહુમ અઅ્યુનુંય્ યુબ્સિરૂ-ન બિહા, અમ્ લહુમ આઝાનુંય્ યસ્મઊ-ન બિહા.

(સૂ. અઅરાફ, આ. ૧૯૫)

અગર કોઈ હાથ, પૈર, કાન, આંખ યા ટાંગ વગૈરહસે મા'ઝૂર હૈ તો ઈસ આયતકો કસરતસે પઢેં ઔર પાની પર દમ કરકે મા'ઝૂરકો પિલાએં.

ગમ મત કર

(૨૭) યરકાન (પીળીયા) કા રૂહાની ઈલાજ

અગર કિસીકો યરકાંન (પીળીયા) હો ગયા હો તો પેહલે સૂરએ ફાતિહા એક બાર, ફિર સૂરએ હશ્ર સાત (૭) દફા, ફિર એક બાર સૂરએ કુરૈશ પઢકર પાની પર દમ કરેં, ઔર મરીઝકો જબ તક ફાઈદા ન હો પિલાતે રહેં.

ગમ મત કર

(૨૮) લા ઈલાજ બીમારી ઔર ઝાલિમકે ઝુલ્મ વ સિતમસે નજાત હાસિલ કરનેકા બેહતરીન નુસ્ખા

ફદઆ રબ્બહુ અન્ની મગ્લૂબુન ફન્તસિર.

(સૂ. કમર, આયત ૧૦)

અગર આપકો કોઈ બીમારી હો ઔર ડાકટરકી સમઝસે બાહિર હો, યા કોઈ દવા અસર ન કરતી હો, યા કોઈ શખ્સ મઝલૂમ હો ઔર ઝાલિમકા ઝુલ્મ ઈન્તિહા તક પહોંચ ચુકા હો તો રોઝાના તીનસો તેરહ (૩૧૩) મરતબા મઝકૂરા આયત પળ્હકર આસમાનકી તરફ મુંહ કરકે ફૂંકેં, ઔર મરીઝકો પાની પર દમ કરકે પિલાએં, યે અમલ એક્કીસ (૨૧) રોઝ તક કરેં.

ગમ મત કર

(૨૯) રિઝ્કમેં બરકત ઔર કામમેં આસાનીકે લિયે મુજર્રબ અમલ

રિઝ્કમેં તરક્કી ઔર બરકતકે લિયે, યા કોઈ કામ બસસે બાહિર હો ઔર કોઈ વસીલા નઝર ન આતા હો, યા કિસી કામમેં આસાની ઔર જલ્દી મતલૂબ હો તો સૂરએ મુઝ્ઝમ્મિલ એક બૈઠકમેં એકતાલીસ (૪૧) મરતબા તીન દિન તક પળ્હેં, ઈન્શા અલ્લાહ મકસદમેં કામિયાબી હોગી, લેકિન ઈસ અમલસે દૂસરોંકો નુકસાન પહોંચાના મકસૂદ નહીં હોના ચાહિયે.

ગમ મત કર

(૩૦) હજકી ઈસ્તિતાઅત હાસિલ કરનેકે લિયે મુજર્રબ અમલ

લકદ સદકલ્લાહુ રસૂલહુ ર્રુઅ્યા બિલ્હક્કિ, લતદખુલુન્નલ્ મસ્જિદલ્ હરામ ઈન્શા અલ્લાહુ આમિની-ન મુહલ્લિકી-ન રૂઊસકુમ વ મુકસ્સિરી-ન લા તખાફૂન, ફઅલિમ માલમ્ તઅ્લમૂ ફજઅલ મિન્ દૂનિ ઝાલિક ફત્હન્ કરીબા.
(સૂ. ફતહ, આ. ૨૭)

અગર આપકો હજ પર જાનેકી તલબ હૈ ઔર કોઈ વસીલા જાનેકા ન હો તો કસરતસે મઝકૂરા આયતકા વિર્દ કરેં, ઉસ વક્ત તક જબ તક ઉમ્મીદ પૂરી ન હો.

ગમ મત કર

(૩૧) ઉલ્ફત વ મુહબ્બત પૈદા કરનેકા બેહતરીન નુસ્ખા

વ અલ્લફ બૈન કુલૂબિહિમ્ લૌ અન્ફક્ત મા ફીલ્ અર્ઝિ જમીઅમ્ મા અલ્લફ્ત બૈન કુલૂબિહિમ, વલા કિન્નલ્લાહ અલ્લફ બૈનહુમ, ઈન્નહૂ અઝીઝુન્ હકીમ. (સૂ. અન્ફાલ, આ. ૬૩)

અગર આપ કિસીકે દિલમેં ઉલ્ફત વ મુહબ્બત પૈદા કરના ચાહતે હૈં, યા ખાનદાનમેં ના ઈત્તિફાકી હો તો ઈત્તિફાકી પૈદા કરનેકે લિયે યે આયત ગ્યારહ (૧૧) દફા રોઝાના પઢેં.

ગમ મત કર

(૩૨) ઝાલિમકો દફા કરનેકે લિયે જલાલી અમલ

ફકુતિઅ દાબિરુલ્ કૌમિલ્લઝી-ન ઝલમૂ, વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ

આલમીન. (સૂ. અન્આમ, આ. ૪૫)

ઝાલિમકો દફા કરનેકે લિયે યે આયત તીન દિન તક એક્કીસ (૨૧) દફા પઢના મુફીદ હૈ, યે આયત બડી જલાલી હૈ ઈસકો નાજાઈઝ મૌકા પર પઢના અપને આપકો હલાકતમેં ડાલના હૈ. જબ ઝાલિમકા ઝુલ્મ નાકાબિલે બરદાશ્ત હો તબ યે અમલ કરેં.

ગમ મત કર

(૩૩) તાલિબે ઔલાદકે લિયે મુજર્રબ અમલ

વલિલ્લાહિ મુલ્કુ સ્સમાવાતિ વલ્ અર્ઝિ વમા બૈનહુમા, યખ્લુકુ મા યશાઉ વલ્લાહુ અલા કુલ્લિ શૈઈન કદીર. (સૂ. માઈદહ, આ. ૧૭)

અગર આપ ઔલાદસે મહેરૂમ હૈં તો યે આયત એકતાલીસ (૪૧) દિન તક રોઝાના તીનસો (૩૦૦) દફા કિસી મીઠી ચીઝ પર દમ કરકે આધી ખાવિંદ ઔર આધી બીવી ખાએ.

ગમ મત કર

(૩૪) રિઝ્કમેં કુશાદગી ઔર કારોબારકી તરક્કીકે લિયે મુજર્રબ અમલ

લિલ્લાહિ મા ફિસ્સમાવાતિ વલ્ અર્ઝિ, ઈન્નલ્લાહ હુવલ્ ગનિય્યુલ્ હમીદ. (સૂ. લુકમાન, આ. ૨૬)

રિઝ્કમેં કુશાદગીકે લિયે, કારોબારકી તરક્કીકે લિયે, યા નયા કારોબાર શુરૂ કરનેસે પેહલે ઈસ આયતકો રોઝાના એકસો એકતાલીસ (૧૪૧) દફા પઢેં.

ગમ મત કર

(૩૫) દુશ્મનકે શરસે હિફાઝતકા બેહતરીન નુસ્ખા

કુલ્ લંય્યુસીબના ઈલ્લા મા કતબલ્લાહુ લના, હુવ મૌલાના, વ અલલ્લાહિ

ફલ્યતવક્કલિલ્ મુઅ્મિનૂન. (સૂ. તૌબા, આ. ૫૧)

અગર કિસી શખ્સકો દુશ્મનસે તકલીફ યા નુકસાનકા અંદેશા હો, યા તકલીફ પહોંચાતા હો તો ઈસ આયતકો રોઝાના સાત (૭) દફા પળ્હે, ઈન્શા અલ્લાહ ઉસકી અઝિય્યતસે મહેફૂઝ રહેગા.

ગમ મત કર

(૩૬) હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારતકે લિયે મુજર્રબ અમલ

ઈન્નલ્લાહ વ મલાઈકતહૂ યુસલ્લૂ-ન અલન્નબિય્યિ, યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ સલ્લૂ અલૈહિ વ સલ્લિમૂ તસ્લીમા.

(સૂ. અહઝાબ, આ. ૫૬)

જો હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે હમ કલામ હોનેકા યા ઉનકી ઝિયારતકા ખ્વાહિશમંદ હો વો રાતકો સોતે વક્ત ઈસકી તસ્બીહ પળ્હે. ઈન્શા અલ્લાહ જલ્દ હી આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત હોગી.

ગમ મત કર

(૩૭) ઔલાદકી હયાત ઔર મુસીબતસે નજાતકા નુસ્ખા

વ નજ્જૈનાહૂ વ અહ્લહૂ મિનલ્ કરબિલ્ અઝીમ.

(સૂ. સાફફાત, આ. ૭૬)

અગર કિસી શખ્સકી ઔલાદ મર જાતી હો ઝિંદા ન રેહતી હો, યા વો કિસી સખ્ત મુસીબતમેં મુબ્તલા રેહતા હો તો ઈસ આયતકો રોઝાના સુબહ વ શામ ગ્યારહ (૧૧) દફા પળ્હે.

ગમ મત કર

(૩૮) જન્નતુલ ફિરદૌસકા વારિસ બનનેકે લિયે મુજર્રબ અમલ

કદ અફ્‌લહલ મુઅ્‌મિનૂ નલ્લઝીન હુમ્ ફી સલાતિહિમ ખાશિઊન, વલ્લઝીન હુમ્ અનિલ્લગ્વિ મુઅ્‌રિઝૂન, વલ્લઝીન હુમ્ લિઝ્ઝકાતિ ફાઈલૂન, વલ્લઝીન હુમ્ લિફુરૂજિહિમ હાફિઝૂન, ઈલ્લા અલા અઝ્‌વાજિહિમ ઓ મા મલકત ઐમાનુહુમ્ ફઈન્નહુમ્ ગૈરુ મલૂમીન, ફમનિબ્તગા વરાઅ ઝાલિક ફઊલાઈક હુમુલ્ આદૂન, વલ્લઝીન હુમ્ લિઅમાનાતિહિમ વ અહદિહિમ્ રાઊન, વલ્લઝીન હુમ્ અલા સલવાતિહિમ યુહાફિઝૂન, ઉલાઈક હુમુલ્ વારિષૂ નલ્લઝીન યરિષૂનલ્ ફિરદૌસ, હુમ્ ફીહા ખાલિદૂન.

(સૂ. મુઅમિનૂન, આ. ૧-૧૧)

રાતકો સોતે વક્ત મઝકૂરા આયતેં ઝરૂર પઢહેં, ક્યૂંકે યે આયતેં ઈઝ્ઝતકી હિફાઝત કરતી હૈં, બેનમાઝિયોંકો નમાઝકી રગબત દિલાતી હૈં, બેહૂદા ઔર બુરી બાતોંસે રોકતી હૈં, ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસકા વારિસ બના દેતી હૈં.

ગમ મત કર

(૩૯) મહેરૂમુલ ઔલાદકે લિયે મુજર્રબ અમલ

લિલ્લાહિ મુલ્કુસ્સમાવાતિ વલ્અર્ઝિ, યખ્લુકુ મા યશાઉ યહબુ લિ મંય્યશાઉ ઈનાષંવ્ વ યહબુ લિમંય્યશા ઉઝ્ઝુકૂર. (સૂ. શૂરા, આ. ૪૯)

જિસકે યહાં ઔલાદ ન હોતી હો વો યે આયત એકસો તૈંતીસ (૧૩૩) મરતબા પાની પર દમ કરકે ફજરકી નમાઝકે બાદ મિયાં બીવી દોનોં પિએં.

ગમ મત કર

(૪૦) બીમારી યા કમઝોરીકો દૂર કરનેકા નુસ્ખા

વ કઝાલિક મક્કન્ના લિયૂસુફ ફીલ્અર્ઝિ, યતબવ્વઉ મિન્હા હેષુ યશાઉ, નુસીબુ બિરહ્‌મતિના મન્નશાઉ વલા નુઝીઉ અજરલ્‌ મુહસિનીન.

(સૂ. યૂસુફ, આ. ૫૬)

અગર કોઈ બચ્ચા યા શખ્સ બીમાર હો, યા કમઝોર હો, યા સૂખતા ચલા જા રહા હો ઔર બઝાહિર કોઈ બીમારી નઝર ન આતી હો તો અવ્વલ વ આખિર તીન તીન મરતબા દુરૂદ શરીફ પળ્હે, ઔર એક્કીસ (૨૧) દિન તક એકસો એકતાલીસ (૧૪૧) દફા યે આયત પળ્હે, ઔર મરીઝ પર દમ કરે.

ગમ મત કર

(૪૧) ઔલાદસે મહેરૂમ હઝરાતકે લિયે બેહતરીન તોહફા

અગર આપ ઔલાદસે મહેરૂમ હૈં તો રોઝાના એકસો એક (૧૦૧) દફા સૂરએ કૌસર બિસ્મિલ્લાહકે સાથ પળ્હેં. ઈન્શા અલ્લાહ આપકી મુરાદ ઝરૂર પૂરી હોગી.

ગમ મત કર

(૪૨) રિઝ્કમેં કુશાદગીકે લિયે મુજર્રબ અમલ

અલ્લાહુ યબ્સુતુ ર્રિઝ્ક લિમંય્યશાઉ મિન્ ઈબાદિહી વ યકદિરુ લહૂ, ઈન્નલ્લાહ બિકુલ્લિ શૈઈન અલીમ. (સૂ. અન્કબૂત, આ. ૬૨)

અગર આપકો રિઝ્કમેં કુશાદગી મતલૂબ હૈ તો મઝકૂરા આયત ગ્યારહ

(૧૧) દફા ફજરકી નમાઝકે બાદ પળ્હેં.

ગમ મત કર

(૪૩) જુનૂન ઔર જાદૂ વગૈરહકા શુબહ દૂર કરનેકા નુસ્ખા

ઝી કુવ્વતિન્ ઈન્દ ઝીલ્ અર્શિ મકીનિમ્, મુતાઈન ષમ્મ અમીન, વમા સાહિબુકુમ્ બિમજનૂન, વ લકદ રઆહુ બિલ્ ઉફુકિલ્ મુબીન, વમા હુવ અલલ્ ગૈબિ બિઝનીન, વમા હુવ બિકૌલિ શૈતાનિ ર્રજીમ, ફઐ-ન તઝ્હબૂન, ઈન્ હુવ ઈલ્લા ઝિકરુલ્ લિલ્ આલમીન, લિમન્ શાઅ મિન્કુમ્ અંય્યસ્તકીમ, વમા તશાઊ-ન ઈલ્લા અંય્યશાઅલ્લાહુ રબ્બુલ્ આલમીન.

(સૂ. તકવીર, આ. ૨૦-૨૯)

અગર કિસી શખ્સ પર શુબહ હો કે ઉસકા દિમાગી તવાઝુન બિગડતા જા રહા હૈ. યા અપની અસલ હાલતમેં નહીં હૈ. યા શુબહ હો કે કિસીને ઉસ પર કુછ કર દિયા હૈ તો ઈસ આયતકો એકતાલીસ (૪૧) દફા પાની પર દમ કરકે પિલાએં.

ગમ મત કર

(૪૪) બુખારકી તેઝી, ગુસ્સા ઔર ઝિદકો ખતમ કરનેકે લિયે નિહાયત મુફીદ અમલ

યા નારુ કૂની બર્દંવ્ વ સલામન્ અલા ઈબ્રાહીમ.

(સૂ. અંબિયા, આ. ૬૯)

બુખારકી તેઝી ખતમ કરનેકે લિયે યે દુઆ બારબાર પળ્હકર મરીઝ પર દમ કરેં, ઔર ગુસ્સા ઔર ઝિદકો ખતમ કરનેકે લિયે ભી ઈસ દુઆકા ઈસ્તેમાલ મુફીદ હૈ.

ગમ મત કર

(૪૫) ઝૂઠે મુકદ્દમોં, તોહમતોં ઔર બેઈઝ્ઝતીસે નજાત પાનેકા નુસ્ખા

વ યુહિક્કુલ્લાહુલ્ હક્ક બિકલિમાતિહી વલૌ કરિહલ્ મુજરિમૂન.

(સૂ. યૂનુસ, આ. ૮૨)

અગર કોઈ ઝૂઠે મુકદ્દમામેં ફંસ ગયા હો, યા કિસીને કિસી પર ઝૂઠી તોહમત લગાઈ હો, યા કિસીકી ઈઝ્ઝત પર કોઈ હર્ફ (ઐબ) આયા હો વો ઈસ આયતકો ઉઠતે બૈઠતે કસરતસે પઢે. ઈન્શા અલ્લાહ ઉસે કામિયાબી હાસિલ હોગી.

ગમ મત કર

(૪૬) હુસૂલે નેઅમતકે લિયે મુજર્રબ અમલ

કુલ્ ઈન્નલ્ ફઝ્લ બિયદિલ્લાહિ યુઅ્તીહિ મંય્યશાઉ, વલ્લાહુ વાસિઉન્ અલીમં, યખ્તસ્સુ બિરહ્મતિહી મંય્યશાઉ, વલ્લાહુ ઝુલ ફઝ્લિલ્ અઝીમ.

(સૂ. આલે ઈમરાન, આ. ૭૩-૭૪)

અગર આપકો અલ્લાહકી હર નેઅમત હાસિલ કરની હૈ તો યે દુઆ સુબહ વ શામ રોઝાના સાત (૭) દફા પઢેં ઔર હર હાલમેં અલ્લાહકા શુક્ર કરતે રહેં.

ગમ મત કર

(૪૭) નાફરમાન ઔલાદકી ઈસ્લાહકે લિયે મુજર્રબ અમલ

ઈન્ની તવક્કલ્તુ અલલ્લાહિ રબ્બી વ રબ્બિકુમ, મા મિન્ દાબ્બતિન્

ઈલ્લા હુવ આખિઝુમ્ બિનાસિયતિહા, ઈન્ન રબ્બી અલા સિરાતિમ્ મુસ્તકીમ. (સૂ. હૂદ, આયત : ૫૬)

અગર આપકી ઔલાદ નાફરમાન હૈ તો ઉનકી પેશાનીકે બાલ પકડકર ગ્યારહ (૧૧) મરતબા યે દુઆ પળ્હેં ઔર ઉન પર દમ કરેં.

ગમ મત કર

(૪૮) મરતે દમ તક સહીહ સલામત રેહનેકા નુસ્ખા

ફઅકિમ્ વજ્હક લિદ્દીનિ હનીફા, ફિત્રતલ્લા હિલ્લતી ફતરન્નાસ અલૈહા, લા તબ્દી-લ લિખલ્કિલ્લાહિ, ઝાલિકદ્દીનુલ્ કય્યિમુ, વલાકિન્ન અકષરન્નાસિ લા યઅ્લમૂન. (સૂ. રૂમ, આ. ૩૦)

જો શખ્સ ચાહે કે મરતે દમ તક ઉસકે તમામ આ'ઝા દુરૂસ્ત રહેં, ઔર વો તંદુરૂસ્ત રહે તો યે આયત રોઝાના તીન દફા પળ્હકર અપને ઉપર દમ કરે.

ગમ મત કર

(૪૯) ઔલાદસે મહેરૂમ હઝરાતકે લિયે બેહતરીન વિર્દ

અલ્લઝી અહ્સન કુલ્લ શૈઈન્ ખલકહૂ વ બદઅ ખલ્કલ્ ઈન્સાનિ મિન્ તીન, ષુમ્મ જઅલ નસ્લહૂ મિન્ સુલાલતિમ્ મિમ્માઈમ્ મહીન, ષુમ્મ સવ્વાહુ વ નફખ ફીહિ મિર્રૂહિહી વ જઅલ લકુમુસ્સમ્અ વલ્ અબ્સાર વલ્ અફ્ઈદત, કલીલમ્ મા તશ્કુરૂન. (સૂ. સજદહ, આ. ૭-૯)

અગર આપ ઔલાદકી નેઅમતસે મહેરૂમ હૈં તો અલ્લાહ પર ભરોસા રખતે હુએ કસરતસે ઈન આયાતકા વિર્દ કરેં.

ગમ મત કર

(૫૦) નામા'લૂમ ઔર લાઈલાજ બીમારીસે શિફાકે લિયે મુજર્રબ અમલ

ઈઝ્ નાદા રબ્બહૂ અન્ની મસ્સનિયઝ્ ઝુર્રુ વ અન્ત અર્હમુર્રાહિમીન.
(સૂ. અંબિયા, આ. ૮૩)

અગર આપ ઐસી બીમારીમેં મુબ્તલા હૈં જો સમઝમેં આનેવલી નહીં હૈ. યા લાઈલાજ હૈ તો મરીઝ બઝાતે ખૂદ ઈસ આયતકા કસરતસે વિર્દ કરે.

ગમ મત કર

(૫૧) બેટા યા બેટીકે નિકાહકે લિયે બેહતરીન અમલ

વહુવલ્લઝી ખલક મિનલ્ માઈ બશરન્ ફજઅલહૂ નસબંવ્ વ સિહ્રન, વકાન રબ્બુક કદીરા.
(સૂ. ફુરકાન, આ. ૫૪)

અગર આપકે બેટે યા બેટીકા અકદ (નિકાહ) ન હોતા હો તો આપ અપની ઈસ મુરાદકે લિયે યે આયત એક્કીસ (૨૧) દિન તક તીનસો તેરહ (૩૧૩) દફા પઢ્હેં.

ગમ મત કર

(૫૨) હર મુશ્કિલકી આસાનીકે લિયે મુજર્રબ અમલ

યફ્રહુલ્ મુઅ્મિનૂન, બિનસ્રિલ્લાહિ, યન્સુરુ મંય્યશાઉ વહુવલ અઝીઝુ ર્રહીમ.
(સૂ. રૂમ, આ. ૪-૫)

હર જાઈઝ મુરાદકે લિયે ઔર હર મુશ્કિલકી આસાનીકે લિયે ઈન આયતોંકો એકસો તેરહ (૧૧૩) દફા પઢ્હેં.

ગમ મત કર

(૫૩) ઈસ્તિખારામેં દુરૂસ્ત બાત માલૂમ કરનેકા નુસ્ખા

વ અસિર્રૂ કૌલકુમ્ અવિજ્હરૂ બિહી, ઈન્નહૂ અલીમુમ્ બિઝાતિ સ્સુદૂર. અલા યઅ્લમુ મન્ ખલક, વહુવલ્ લતીફુલ ખબીર.

(સૂ. મુલ્ક, આયત ૧૩-૧૪)

ઈશાકી નમાઝકે બાદ દો રકાત નફલ ઈસ્તિખારાકી નિય્યતસે પઢેં, ઉસકે બાદ ઈન આયતોંકો એકસો એક (૧૦૧) બાર પઢકર બગૈર બાત કિયે સો જાએં. ઈન્શા અલ્લાહ દુરૂસ્ત બાત માલૂમ હો જાએગી.

ગમ મત કર

(૫૪) દુશ્મનસે હિફાઝતકા નુસ્ખા

ઈન્નલ્લાહ યુદાફિઉ અનિલ્લઝી-ન આમનૂ, ઈન્નલ્લાહ લા યુહિબ્બુ કુલ્લ ખવ્વાનિન્ કફૂર.

(સૂ. હજ, આ. ૩૮)

અગર કિસી શખ્સકો હર વક્ત દુશ્મનસે ખૌફ રેહતા હો, યા ઉસકી દુશ્મની બઢતી જા રહી હો તો દુશ્મનસે હિફાઝતકે લિયે ઈસ આયતકો ગ્યારહ (૧૧) દફા રોઝાના પઢે.

ગમ મત કર

(૫૫) સરતાન, તાઊન ઔર ફોડે ફુંસીસે બચનેકે લિયે મુજર્રબ અમલ

યા માલિકુ, યા કુદ્દુસુ, યા સલામુ.

હર શખ્સકો ચાહિયે કે સરતાન યા તાઊન યા ફોડે ફુંસીકી બીમારીસે

બચનેકે લિયે ઈસ દુઆકો સુબહ વ શામ ગ્યારહ (૧૧) મરતબા પઢ્હે. ઈન્શા અલ્લાહ આપ મહેફૂઝ રહેંગે.

ગમ મત કર

(૫૬) ગુનાહોંમેં મુબ્તલા ઔર ગાફિલકો રાહે રાસ્ત પર લાનેકા નુસ્ખા

વ અહ્દિય-ક ઈલા રબ્બિ-ક ફતખ્શા. (સૂ. નાઝિઆત, આ. ૧૯)

જો સીધી રાહસે ભટક ગયા હો, યા બુરે અફઆલમેં પડ ગયા હો, યા અલ્લાહકી યાદસે ગાફિલ હો ગયા હો તો ઈસ આયતકો રોઝાના એકસો એક (૧૦૧) મરતબા પાની પર દમ કરકે ઉસે પિલાએં.

ગમ મત કર

(૫૭) મસાઈબસે નજાતકા બેહતરીન નુસ્ખા

સલામુન અલૈકુમ બિમા સબર્તુમ ફનિઅ્મ ઉક્બદ્દાર.

(સૂ. રઅદ, આ. ૨૪)

અગર કિસી શખ્સકો હવાદિસે રોઝગારને સતા રખ્ખા હો, યા કિસી શખ્સસે દુઃખ પહોંચા હો તો વો ઈસ દુઆકો પઢ્હે. ઈન્શા અલ્લાહ ઉસકે લિયે દીન વ દુનિયામેં ફુતૂહાતકે દરવાઝે ખુલ જાએંગે.

ગમ મત કર

(૫૮) બદનામીસે બચનેકા ઉમદા નુસ્ખા

વલા યહ્ઝુન્ક કૌલુહુમ્ ઈન્નલ્ ઈઝ્ઝત લિલ્લાહિ જમીઆ, વહુવ સ્સમીઉલ્ અલીમ.

(સૂ. યૂનુસ, આ. ૬૫)

અગર કોઈ કિસીકો બદનામ કરને પર તુલા હૈ ઔર ઉસકો અપની ઈઝ્ઝતકા ખતરા હૈ તો વો ઈસ દુઆકો સુબહ વ શામ એકતાલીસ (૪૧) મરતબા પઢ્હકર અપને ઉપર ફૂંક દે.

ગમ મત કર

(૫૯) ગમ ઔર પરેશાનીકો દૂર કરને ઔર માલી હાલતકો દુરૂસ્ત કરનેકા નુસ્ખા

ઈલ્લા રહ્‌મતમ્ મિર્રબ્બિક, ઈન્ન ફઝ્‌લહૂ કાન અલૈક કબીરા.

(સૂ. બની ઈસરાઈલ, આ. ૮૭)

અગર કોઈ શખ્સ ગમમેં યા ઔર કિસી પરેશાનીમેં હો, યા ઉસકી માલી હાલત બિગડતી જા રહી હો તો ઉઠતે બૈઠતે ઈસ આયતકા વિર્દ જારી રખ્ખે.

ગમ મત કર

(૬૦) દુનિયા વ આખિરતકી નેઅમતોંકો હાસિલ કરનેકા શાનદાર નુસ્ખા

મષલુલ્ જન્નાતિલ્લતી વુઈદલ્ મુત્તકૂન, ફીહા અન્હારુમ્ મિમ્માઈન્ ગૈરિન આસિન, વ અન્હારુમ્ મિલ્લબનિલ્ લમ્ યતગય્યર્ તઅ્મુહૂ, વ અન્હારુમ્ મિન્ ખમ્રિલ્ લઝ્ઝતિલ્ લિશ્શારિબીન, વ અન્હારુમ્ મિન્ અસલિમ્ મુસફ્ફા, વ લહુમ્ ફીહા મિન્ કુલ્લિષ્ષમરાતિ વ મગ્ફિરતુમ્ મિર્રબ્બિહિમ.

(સૂ. મુહમ્મદ, આ. ૧૫)

અગર કોઈ શખ્સ ચાહતા હો કે દુનિયામેં ભી વો હર નેઅમતસે નવાઝા જાએ ઔર આખિરતમેં ભી અલ્લાહ તઆલા ઉસકો કિસી નેઅમતસે મહેરૂમ ન કરેં તો વો ઈસ આયતકો સુબહ વ શામ તીન (૩) મરતબા પઢે. ઈન્શા અલ્લાહ વો દીન વ દુનિયાકી નેઅમતોંસે માલામાલ રહેગા.

શિર્કકી ઈબ્તિદા તસ્વીરસે હુઈ હે ઈસ લિયે તસ્વીરસે બચિયે

નૂહ (અલૈ.) જિસ કૌમમેં મબઉસ થે ઉસ કૌમમેં પાંચ બુઝુર્ગ થે, ઉનકી મજલિસોંમેં લોગ બૈઠકર ખુદાકો યાદ કરતે થે, ઔર મસાઈલ સુનતે થે, ઉસસે ઉનકે દીનકો તકવિયત (તાકત) પહોંચતી થી. જબ ઉન બુઝુર્ગોંકા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો કૌમ પરેશાન હુઈ કે અબ ન વો મજાલિસ રહીં ઔર ન વો મસાઈલ રહે. અબ હમ કહાં બૈઠેં? ઉસ વક્ત શયતાનને ઉનકે દિલમેં યે ફૂંક મારી કે ઉન બુઝુર્ગોંકી તસ્વીરેં બનાકર અપને પાસ રખ લો, જબ ઉન તસ્વીરોંકો દેખોગે ઉનકા ઝમાના યાદ આ જાએગા ઔર વો કૈફિયત પૈદા હો જાએગી. તો ઉન પાંચોંકે મુજસ્સમે (બુત) બનાએ ગયે, ઉનકે નામ યે થે : (૧) વદ્દ (૨) સુવાઅ (૩) યગૂસ (૪) યઉક (૫) ઔર નસ્ર, ઉનકા કુરઆને કરીમમેં ઝિક્ર હૈ. યે પાંચ બુત બનાકર રખ્ખે ગયે. ઉનકા મકસદ મહઝ તઝકીર થા કે ઉન તસ્વીરોંકે ઝરીઆ યાદ દહાની હો જાએગી, ઉન તસ્વીરોંકો પૂજના મકસદ નહીં થા, ઈબ્તિદામેં જબ તક લોગોંકે દિલોંમેં મઅરિફત રહી ઔર ઉન બુઝુર્ગોંકે અસરાત રહે, કૌમ તૌહીદ પર બરકરાર રહી ઔર કિસીને ઉન મુજસ્સમોંકો માબૂદ નહીં જાના.

લેકિન જબ દૂસરી નસલ આઈ તો ઉનકે દિલોંમેં વો મઅરિફત નહીં રહી, ઉનકે સામને તો યેહી બુત થે, ચુનાંચે વો કુછ ખુદાકી તરફ મુતવજ્જેહ હુએ ઔર કુછ બુતોંકી તરફ મુતવજ્જેહ હુએ, ઈસ તરહ ઉનકા દીન મખ્લૂત (ગુડમુડ) હો ગયા. ઔર જબ તીસરી નસલ આઈ તો ઉનકે દિલોંમેં ઈતની ભી મઅરિફત નહીં રહી, ઉનકે સામને બુત હી બુત રેહ ગયે, લોગ ઉનહીંકો સિજદહ કરને લગે, ઉનકે સામને નઝરો નિયાઝ ગુઝારને લગે, ઔર શિર્ક કરને લગે.

અલગર્ઝ શિર્કકી ઈબ્તિદા તસ્વીરસે હુઈ હૈ ઈસ લિયે તસ્વીસે બચના ચાહિયે, ક્યૂંકે તસ્વીરકે દિલદાદહ યા તો મઝહબી લોગ હોતે હૈં જો બુઝુર્ગોંકી યાદગારકે તૌર પર તસ્વીર બનાતે હૈં મગર આગે ચલકર યે તસ્વીર શિર્કકા ઝરીઆ બન જાતી હૈ, યા તસ્વીરોંસે દિલ બેહલાનેવાલે લોગ હોતે હૈં, યે લોગ

દૌરમેં તસ્વીરોંકા ગલ્બા હૈ. સૂરતોંમેં ઉલઝકર હકીકતસે દૂર હો જાતે હૈં, ઈસ દૌરમેં તસ્વીરોંકા ગલ્બા હૈ. સૂરતોંમેં ઉલઝકર હકીકતસે દૂર હો જાતે હૈં જો અસલી ઈન્સાનકી નહીં. દેખા જાતા હૈ કે તસ્વીરોકી વો કદરો મંઝિલત હૈ જો અસલી ઈન્સાનકી નહીં. દેખા જાતા હૈ કે તસ્વીરોકી વો કદરો મંઝિલત હૈ માલદાર જો તસ્વીરેં પુરાની હોતી હૈં વો શાહકાર (બડી) સમઝી જાતી હૈં. માલદાર લોગ દસ દસ હઝાર રૂપિયે દેકર ખરીદતે હૈં કે યે એક નાયાબ ચીઝ હૈ ઔર પુરાને ઝમાનેકી હૈ, આદમીકે દામ ઈતને નહીં ઉઠતે જિતને ઉન તસ્વીરોંકે ઉઠતે હૈં.

આજકલ સીનેમામેં તસ્વીરેં હી તો હૈં જો ગાતી નાચતી નઝર આતી હૈં, ઉસ પર લાખોં ઔર કરોડોં રૂપિયા ખર્ચ હો રહા હૈ. ઈન્સાન ચાહે ભૂકા મરે મગર ઉન તસ્વીરોંકી બડી અઝમત હૈ. યેહી વજહ હૈ કે લોગ અસલકો ફરામોશ કર ગયે (ભૂલ ગયે) ઔર સૂરતોંમે ઉલઝ ગયે. હઝરાતે સૂફિયાએ મોહક્કિકીન લિખતે હૈં કે અગર તુમ યે ચાહતે હો કે ખાતિમા બિલખૈર હો તો સૂરતોંકી તરફ તવજ્જોહ મત કરો. ઈન્સાનકી સૂરત જો ખુદા તઆલાકી બનાઈ હુઈ હૈ ઉનમેં મત ઉલ્ઝો, બલ્કે ઉનકી સીરતોંકો દેખો. ઈસ લિયે કે સૂરત પસંદોસે સીરત પસંદી ખતમ હો જાતી હૈ, ઔર અસલ મકસૂદ હૈ સીરતોંકા ઈત્તિબાઅ, તાકે અખ્લાક આએઁ, ઈલ્મ આએઁ, અકલ ઔર અમલ આએ.

ખુલાસએ કલામ યે હૈ કે તમામ અંબિયાએ કિરામને તૌહીદકી તા'લીમ દી હૈ ઔર શિર્કસે રોકા હૈ, મગર પૈગમ્બરે ઈસ્લામ (સ.અ.વ.) ને અસ્બાબે શિર્કસે ભી રોક દિયા કે બઈદસે બઈદ (દૂર સે દૂરકા) સબબ જો શિર્ક તક પહોંચ સકતા હૈ ઉસસે ભી બચો, ચુનાંચે સહાબએ કિરામ (રદિ.) મેં ઉસકા એહતિમામ થા. હઝરત ઉમર (રદિ.) કા ઝમાના થા, તવાફ હો રહા થા, લોગ હજરે અસ્વદ પર ગિર રહે થે ઔર લોગ યે સમઝતે થે કે અગર હજરે અસ્વદકો બોસા ન દિયા તો હજ હી મુકમ્મલ ન હોગા. હઝરત ઉમર (રદિ.) ભી તવાફમેં શરીક થે. આપને બુલંદ આવાઝસે યે એલાન કિયા ઔર હજરે અસ્વદકો મુખાતબ કરકે ફરમાયા કે :

મૈં જાનતા હૂં કે તૂ એક પત્થર હૈ, ન તુઝમેં નફા પહોંચાનેકી કુદરત હૈ ન નુકસાન પહોંચાનેકી કુદરત હૈ, અગર મૈં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો તુઝે બોસા દેતે હુએ ન દેખતા તો તુઝે કભી બોસા ન દેતા.

મતલબ યે હૈ કે તેરી તકબીલ (બોસા દેના) સુન્નતકી વજહસે હૈ, ઉસ

વજહસે નહીં કે તુઝમેં નફા ઔર નુકસાન પહોંચાનેકી તાકત હૈ, ઈસ કૌલસે શિર્કકા માદ્દા ખતમ કરના મકસૂદ થા.

રહમતે ખુદાવંદીસે મહેરૂમી

આજ દૂસરોંકી તરહ મુસલમાનોંમેં ભી ઘરોંકો તસ્વીરોંસે મુઝય્યન કરને ઔર સજાનેકા રિવાજ આમ હોતા જા રહા હૈ, હાલાંકે ઘરમેં કિસી ભી જાનદારકી તસ્વીર રખના રહમતે ખુદાવંદીસે મહેરૂમીકા સબબ હૈ, હઝરત અબૂ તલહા (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે :

ઉસ ઘરમેં (રહમતકે) ફરિશ્તે દાખિલ નહીં હોતે જિસમેં કુત્તા હોતા હૈ, ન ઉસ ઘરમેં દાખિલ હોતે હૈં જિસમેં તસ્વીરેં હોતી હૈં.

(મુત્તફક અલૈહ, મિશ્કાત સ. : ૩૮૫)

ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) અપને ઘરમેં કોઈ ઐસી ચીઝ નહીં છોડતે થે જિસમેં તસ્વીરેં હોં મગર ઉસકો તોડ દેતે થે.

(રવાહુ બુખારી, મિશ્કાત સ. : ૩૮૫)

નીઝ હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે મૈંને એક છોટાસા તકિયા ખરીદા જિસમેં તસ્વીરેં થીં, જબ રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઉસકો દેખા તો દરવાઝા પર ખડે હો ગયે ઔર ઘરમેં દાખિલ નહીં હુએ, મૈંને ચેહરએ અનવરમેં નાગવારીકે આસાર પહેચાનકર અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મૈં અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી તરફ રૂજૂઅ કરતી હૂં (યાની ગુનાહસે તૌબા કરતી હૂં મગર આપ યે બતાએં કે) મૈંને ક્યા ગુનાહ કિયા હૈ? (કે આપ ઘરમેં તશરીફ નહીં લાતે) આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : યે તકિયા કૈસા હૈ? હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને જવાબ દિયા : ઉસકો મૈંને આપકે લિયે ખરીદા હૈ તાકે આપ ઉસ પર બૈઠેં ઔર ટેક લગાએં, આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : યે સૂરતેં બનાનેવાલોંકો કિયામતકે દિન અઝાબ દિયા જાએગા. ઔર ઉનસે કહા જાએગા : ઝિંદા કરો ઉસ ચીઝકો જિસકો તુમને બનાયા થા, ફિર આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જિસ ઘરમેં

તસ્વીર હોતી હૈ ઉસમેં (રહમતકે) ફરિશ્તે દાખિલ નહીં હોતે.

(બુખારી, મુસ્લિમ, મિશ્કાત સ : ૩૮૫)

બુરે લિટ્રેચરકા અસર

પાકીઝા મઝામીન ઔર દીની કિતાબોંકે દેખને ઔર પઢને સુનનેસે અખ્લાક વ આદાત સંવરતે હૈં ઔર નઝરિયાત વ ખયાલાતમેં જિલા (રોશની) પૈદા હોતી હૈ, ઉસકે બર ખિલાફ બુરે ઔર ગંદે લિટ્રેચરસે બદ અખ્લાકી, બેહયાઈ ઔર ગંદે ખયાલાતકો ફરોગ મિલતા હૈ, ઈસ લિયે બુરે ઔર ગંદે લિટ્રેચરસે ખૂદકો ઔર મઆશરેકો બચાના ચાહિયે, ઔર કુરઆન વ હદીસકી તાલીમાતકો મઆશરેમેં ઝિયાદાસે ઝિયાદા ફૈલાના ચાહિયે, હઝરત જાબિર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને એક ખુત્બામેં હમ્દો સનાકે બાદ ઈરશાદ ફરમાયા કે,

બેહતરીન બાત અલ્લાહકા કલામ (કુરઆને કરીમ) હૈ ઔર બેહતરીન તરીકએ ઝિંદગી મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કા તરીકએ ઝિંદગી હૈ, ઔર બદતરીન બાતેં બિદઆત (ઔર ખુરાફાત) હૈં ઔર હર બિદઅત ગુમરાહી હૈ.

(રવાહુ મુસ્લિમ, મિશ્કાત સ. : ૨૭)

માહોલકા અસર

અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને હર ઈન્સાનકો સલીમુલ ફિતરત બનાયા હૈ, લેકિન માહોલ ઈન્સાનકો ખરાબ કર દેતા હૈ, ઔર સલામત રવીસે મહેરૂમ કર દેતા હૈ. ઈસ લિયે જહાં તક હો સકે બુરોંકી સોહબતસે બચના ચાહિયે, ઔર નેક લોગોંકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરની ચાહિયે, ખુસૂસન બચ્ચોંકો બુરી સોહબતસે બચાના બહોત હી ઝરૂરી હૈ વરના લા ઉબાલીપન (બે-પરવાઈ) કી વજહસે વો અપની આકિબત (આખિરત) ખરાબ કર બૈઠેંગે, ઔર મઆશરેકે લિયે મુસીબત બન જાએંગે.

આજ મઆશરેમેં જો ખરાબિયાં ફૈલ રહી હૈં ઉસકા એક સબબ યે ભી હૈ કે માં બાપ શુરૂમેં બચ્ચોંકો બહોત હી પ્યાર વ મુહબ્બતસે રખતે હૈં, ઔર ઉનકી કિસી હરકત પર કોઈ રોક ટોક નહીં કરતે, ફિર જબ વો બિગડ જાતે હૈં, ઔર માં

બાપકે લિયે મુસીબત બન જાતે હૈં તો રોતે ફિરતે હૈં. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે :

હર બચ્ચા સહીહ ઈસ્લામી ફિતરત પર પૈદા હોતા હૈ, ફિર ઉસકે વાલિદૈન ઉસકો યહૂદી બના દેતે હૈં, યા ઈસાઈ બના દેતે હૈં યા પારસી (મજૂસી) બના દેતે હૈં. (મુત્તફક અલૈહ, મિશ્કાત શરીફ સ. ૨૧)

યાની બચ્ચા જિસ માહોલમેં પલતા બઢતા હૈ વોહી રંગ ઉસ પર ચઢતા હૈ, ઈસ લિયે બચ્ચોંકો બુરી સોહબતસે બચાના સબસે ઝિયાદા ઝરૂરી હૈ, સિર્ફ બડોંકા નેક ઔર અચ્છા હોના મઆશરેકો હમેશા સાલેહ ઔર પાકીઝા નહીં રખ સકતા, બડે આજ હૈં કલ નહીં હોંગે, ઔર યેહી બચ્ચે દુનિયાકે માલિક હોંગે, અગર યે નેક ઔર સાલેહ નહીં હોંગે તો મઆશરા કભી સાલેહ ઔર પાકીઝા નહીં રેહ સકતા.

મગરિબી તેહઝીબકા અસર

આજ પૂરી દુનિયા મગરિબી (યુરોપિયન) તેહઝીબ પર ફરેફતા હૈ, હર શખ્સ મગરિબી વઝઅ કતઅ ઔર મગરિબી તૌર વ તરીકકો અપનાનેમેં ફખ્ર મહેસૂસ કરતા હૈ, ઔર ઈસ્લામી તેહઝીબકો હકારતકી નિગાહસે દેખતા હૈ ઔર મુસલમાનોંકી અકસરિયત વઝઅ કતઅ (શકલો સૂરત) ઔર લિબાસમેં મગરિબી કૌમોંકે નકશે કદમ પર ચલના અપને લિયે કાબિલે ફખ્ર સમઝતી હૈ, ઔર સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) ઔર સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે નકશે કદમ પર ચલના બાઈસે નંગ વ આર ખયાલ કરતી હૈ, કિસી શાઈરને કહા હૈ :

વઝઅમેં તુમ હો નસારા તો તમદ્દુનમેં યહૂદ
યે મુસલમાં હૈં જિનહેં દેખકર શરમાએ હુનૂદ

એક ઔર શાઈર કેહતા હૈ :

ટોપ ટોપીકી જગહ, કોટ બજાએ અચકન
દાઢી બિલકુલ હી સફા, મૂંછેં હૈં, કર ઝન ફૈશન
ઔરતેં ફિરતી હૈં અંદાઝસે બાઝારોંમેં
લડકિયાં ખાને હવા જાતી હૈં ગુલઝારોંમેં

ઈસ લા દીની માહોલમેં સબસે બડા જિહાદ યે હૈ કે મુસલમાન ગૈરોંકી મુશાબહત છોડકર ઈસ્લામી તેહઝીબ અપનાએં, લિબાસ, વઝઅ કતઅ, ચાલ ઢાલ, નશિસ્ત વ બરખાસ્ત, સલામ વ કલામ ઔર ઝિંદગીકે તમામ શોઅબોંમેં સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતોં ઔર હિદાયતોં પર અમલ કરેં, ઔર ગૈરોંકી મુશાબહતસે બચનેકી પૂરી જદ્દો જહદ કરેં, વરના રહી સહી ઈઝ્ઝત ખાકમેં મિલ જાએગી, ઔર નુસરતે ખુદાવંદીસે મુસલમાન મહેરૂમ હો જાએંગે, હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે :

જિસને કિસી કૌમકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કી વો ઉનમેંસે હૈ.

(રવાહુ અહમદ અબૂ દાઉદ, મિશ્કાત સ. ૩૭૫)

યાની જો શખ્સ કાફિરોં, ફાજિરોં ઔર ફાસિકોંકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કરતા હૈ વો ફાસિકોં ઔર ફાજિરોંમેંસે હૈ, ઔર જો શખ્સ નેક લોગોં ઔર અલ્લાહ વાલોંકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કરતા હૈ વો નેકોં ઔર અલ્લાહ વાલોંમેંસે હૈ.

ઈસ હદીસમેં ઉન લોગોંકે લિયે બહોત બડી બશારત હૈ જો લિબાસ, વઝઅ કતઅ, ચાલ ઢાલ ઔર દીગર તૌર તરીકમેં સાલિહીન ઔર નેક લોગોંકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કરતે હૈં. ઔર ઉનકે લિયે સખ્ત તરીન વઈદ હૈ જો કાફિરોં, ફાજિરોં ઔર ફાસિકોંકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કરતે હૈં.

ઈસી તરહ જો મર્દ ઔરતોંકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કરતે હૈં, યા જો ઔરતેં મરદોંકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કરતી હૈં ઉનકે લિયે ભી અહાદીસમેં સખ્ત વઈદેં વારિદ હુઈ હૈં, હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદી.) બયાન કરતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે :

અલ્લાહકી લા'નત હૈ ઉન મરદોં પર જો ઔરતોંકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કરતે હૈં, ઔર ઉન ઔરતોં પર જો મરદોંકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કરતી હૈં.

(રવાહુ બુખારી, મિશ્કાત સ. : ૩૮૦)

નીઝ હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને લા'નત ફરમાઈ હૈ ઉન મરદોં પર જો ઔરતોંકે મુશાબેહ બનતે હૈં, ઔર ઉન ઔરતોં પર જો મરદોંકે મુશાબેહ બનતી હૈં, ઔર આપને યે ભી ફરમાયા કે : ઉનકો તુમહારે ઘરોંસે નિકાલ દો!

(રવાહુ બુખારી, મિશ્કાત સ. ૩૮૦)

ઈન અહાદીસસે માલૂમ હુવા કે જો લોગ ગૈરોંકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કરતે હૈં યા જો મર્દ ઔરતોંકી ઔર જો ઔરતેં મરદોંકી મુશાબહત ઈખ્તિયાર કરતી હૈં વો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી નિગાહમેં મલઉન હૈં, ઔર રહમતે ખુદાવંદીસે મહેરૂમ હૈં.

લેકિન જો ખુશ નસીબ ઈસ લા દીની માહોલમેં તઅન વ તશ્નીઅકે સેંકડોં તીર ખાકર સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતોં પર અમલ કરતે હૈં ઉનકો સો (૧૦૦) શહીદોંકા સવાબ મિલતા હૈ. વો જન્નતમેં સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) કે સાથ હોંગે. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે :

જિસને મેરે તરીકેકો મઝબૂતીસે થામ લિયા મેરી ઉમ્મતકે ફસાદ ઔર બિગાડકે વક્ત ઉસકે લિયે સો (૧૦૦) શહીદોંકા સવાબ હૈ.

(મિશ્કાત શરીફ સ. ૩૦)

ઔર હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે :

જિસને મેરે તરીકેસે મુહબ્બત કી ઉસને મુઝસે મુહબ્બત કી, ઔર જિસને મુઝસે મુહબ્બત કી વો જન્નતમેં મેરે સાથ હોગા.

(રવાહુ તિરમિઝી, મિશ્કાત સ. : ૩૦)

ઈન અહાદીસકો ગૌરસે પઢિયે ઔર સોચિયે કે ઈસ ઝમાનેમેં ઈસ્લામી તેહઝીબ અપનાનેમેં કિતના બડા સવાબ હૈ, ઔર મગરિબી તેહઝીબકો ઈખ્તિયાર કરનેમેં કિતની બડી વઈદ હૈ. અલ્લાહ તઆલા તમામ મુસલમાનોંકો મગરિબી તેહઝીબકે સૈલાબસે બચાએં, ઔર ઈસ્લામી તેહઝીબ અપનાનેકી તૌફીક અતા ફરમાએં! આમીન યા રબ્બલ આલમીન!

ફુઝૂલ બહસોંસે એહતિરાઝ કીજિયે

આજકલ અંગ્રેજી તાલીમ યાફતા હઝરાત જો દીની તાલીમસે નાઆશના હૈં વો બહસ વ તેહકીકમેં શરીઅતકી હુદૂદકા પાસ વ લિહાઝ નહીં કરતે, ચાહે મસ્અલા કાબિલે ફહમ હો યા ન હો, હર શખ્સ ઉસકી હકીકત જાનના ચાહતા હૈ, હાલાંકે બહસ વ તેહકીકકા એક દાઈરા હૈ જિસસે

બાહિર નહીં નિકલના ચાહિયે, ઔર કોઈ બાહિર નિકલનેકી કોશિશ કરે તો ઉસકો રોક દેના ચાહિયે, લોગોંને આં હઝરત (સ.અ.વ.) સે રૂહકી હકીકત દરયાફત કી થી, કુરઆને કરીમને ઈજમાલી જવાબ દિયા કે વો મેરે રબકે હુકમસે એક ચીઝ હૈ, ઉસકે બાદ યે કેહકર તફસીલ પેશ કરનેસે ઈન્કાર કર દિયા કે તુમહેં જો ઈલ્મ દિયા ગયા હૈ વો બહોત હી થોડા હૈ, યાની તુમ ઈસ બહસકો નહીં સમઝ સકતે, કુરઆને કરીમકી મુતઅદ્દદ સૂરતોંકે શુરૂમેં હુરૂફે મુકત્તઆત હૈં જિનકે મતલબકે દરપે હોનેસે રોક દિયા ગયા હૈ ઔર મોમિનકો ઈલ્મી તૌર પર મશ્ક કરાઈ ગઈ હૈ કે :

ન હર જાએ મરકબ તવાં તાખ્તન
કે જાહા સિપર બાયદ અંદાખ્તન

હર જગહ બહસકા ઘોડા નહીં દૌડાના ચાહિયે, કિસી જગહ તેહકીકકે હથિયાર ડાલ દેને ચાહિયે.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે : લોગ બરાબર એક દૂસરેસે પૂછતે રહેંગે, યહાં તકકે કહા જાએગા કે કાઈનાતકો તો અલ્લાહ તઆલાને પૈદા કિયા હૈ, મગર અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકો કિસને પૈદા કિયા હૈ? જો શખ્સ ઐસી બાત મહેસૂસ કરે ઉસકો કેહના ચાહિયે કે : **આમન્તુ બિલ્લાહિ વ રસૂલિહી** મૈં અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) પર ઈમાન લાતા હૂં.

(બુખારી, મુસ્લિમ, મિશ્કાત સ : ૧૮)

હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) કે ઈસ્લામ લાનેકા અજીબ કિસ્સા

સલમાન આપકા નામ હૈ. અબૂ અબ્દુલ્લાહ આપકી કુન્નિયત હૈ. સલમાનુલ ખૈરકે લકબસે મશ્હૂર હૈં, ગોયા સલમાન ક્યા થે? ખૈરે મુજસ્સમ થે. મુલ્કે ફારિસકે "રામ હુરમુઝ" કે જિલ્લામેં કસ્બા "જઈ" કે રેહનેવાલે થે. શાહાને ફારિસકે ખાનદાનસે થે. જબ કોઈ હઝરત સલમાનસે પૂછતા :

આપ કિસકે બેટે હૈં?

તો યે જવાબ દેતે :

મૈં સલમાન, બેટા ઈસ્લામકા હૂં.

(અલ ઈસ્તીઆબ બરહાશિયા અસાબહ ૨ : ૫૬)

યાની મેરે રૂહાની વુજૂદકા સબબ ઈસ્લામ હૈ ઔર વોહી મેરા મુરબ્બી હૈ.

ફનિઅ્મલુ અબુ વ નિઅ્મલુ ઈબ્નુ. પસ ક્યા અચ્છા બાપ હૈ! ઔર ક્યા અચ્છા બેટા!

હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) કી ઉમર બહોત ઝિયાદા હુઈ, કહા જાતા હૈ કે હઝરત સલમાનને હઝરત મસીહ ઈબ્ને મરયમ (અલૈ.) કા ઝમાના પાયા, ઔર બાઝ કેહતે હૈં કે હઝરત મસીહકા ઝમાના તો નહીં લેકિન હઝરત મસીહકે કિસી હવારી ઔર વસીકા-ઝમાના પાયા હૈ. હાફિઝ ઝહબી કેહતે હૈં કે જિસ કદર અકવાલ ભી ઉનકી ઉમરકે બારેમેં પાએ જાતે હૈં વો સબ ઉસ પર મુત્તફિક હૈં કે આપકી ઉમર ઢાઈસો (૨૫૦) સાલસે મુતજાવિઝ (બઢી હુઈ) હૈ. અબૂશ્શેખ તબકાતુલ અસ્બહારિનિય્યીનમેં લિખ્ખા હૈ કે અહલે ઈલ્મ યે કેહતે હૈં કે હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) સાડે તીનસો (૩૫૦) સાલ ઝિંદા રહે, લેકિન ઢાઈસો (૨૫૦) સાલમેં તો કિસીકો શક નહીં. (અસાબહ તર્જુમા સલમાન : ૨ : ૬૨)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મુઝસે સલમાન ફારસી (રદિ.) ને અપને ઈસ્લામ લાનેકા વાકિઆ ખૂદ અપની ઝબાનસે ઈસ તરહ બયાન કિયા કે મૈં મુલ્કે ફારિસમેંસે ગાંવ "જઈ" કા રેહનેવાલા થા. મેરા બાપ અપને શહેરકા ચોધરી થા. ઔર સબસે ઝિયાદા મુઝકો મહેબૂબ રખતા થા. જિસ તરહ કુંવારી લડકિયોંકી હિફાઝત કરતે હૈં ઈસી તરહ મેરી હિફાઝત કરતા થા. ઔર મુઝકો ઘરસે બાહિર નહીં જાને દેતા થા. હમ મઝહબન મજૂસી (પારસી) થે. મેરે બાપને મુઝે આતિશકદાકા મુહાફિઝ ઔર નિગેહબાન બના રખ્ખા થા કે કિસી વક્ત આગ બુઝને ન પાએ. એક મરતબા મેરા બાપ તા'મીરકે કામમેં મશ્ગૂલ થા. ઈસ લિયે બ મજબૂરી મુઝકો કિસી ઝમીન ઔર ખેતકી ખબરગીરીકે લિયે ભેજા ઔર યે તાકીદ કી કે દેર ન કરના. મૈં ઘરસે નિકલા. રાસ્તેમેં એક ગિરજા પડતા થા. અંદરસે કુછ આવાઝ સુનાઈ દી. મૈં દેખનેકે લિયે અંદર ઘુસા. દેખા તો નસારાકી એક જમાઅત હૈ જો નમાઝમેં મશ્ગૂલ હૈ. મુઝકો ઉનકી ઈબાદત પસંદ આઈ. ઔર અપને દિલમેં યે કહા કે યે દીન હમારે દીનસે બેહતર હૈ. મૈંને ઉન લોગોંસે દરયાફત કિયા કે ઈસ દીનકી

અસલ કહાં હૈ? ઉન લોગોંને કહા કે મુલ્કે શામમેં. ઈસીમેં આફતાબ ગુરૂબ હો ગયા. બાપને ઈન્તિઝાર કરકે તલાશમેં કાસિદ દૌડાએ. જબ ઘર વાપસ આયા તો બાપને દરયાફત કિયા : અય બેટે! તૂ કહાં થા? મૈંને તમામ વાકિઆ બયાન કિયા. બાપને કહા ઉસ દીન (નસરાનિયત) મેં કોઈ ખૈર નહીં હૈ. તેરે હી બાપદાદાકા દીન (આતિશ પરસ્તી) બેહતર હૈ. મૈંને કહા હરગિઝ નહીં. ખુદાકી કસમ! નસરાનિયોં હીકા દીન હમારે દીનસે બેહતર હૈ. બાપને મેરે પૈરમેં બેડિયાં ડાલ દીં ઔર ઘરસે બાહિર નિકલના બંદ કર દિયા. જૈસે ફિરઔનને મૂસા (અલૈ.) સે કહા :

લઈનિત્તખઝ્-ત ઈલાહન ગૈરી લઅજ્અલન્ન-ક મિનલ્ મસ્જૂનીન.

(સૂ. શુઅરાઅ, આ. ૨૯)

અગર તૂને મેરે સિવા કિસીકો મા'બૂદ બનાયા તો મૈં તુઝે કૈદ કર દૂંગા.

મૈંને પોશીદા તૌર પર નસારાસે કેહલા ભેજા કે જબ કોઈ કાફલા શામકો જાએ તો મુઝકો ઈત્તિલાઅ કરના. ચુનાંચે ઉનહોંને મુઝકો એક મૌકા પર ઈત્તિલાઅ દી કે નસારાકે તાજિરોંકા એક કાફલા શામ (દેશકા નામ) વાપસ જાનેવાલા હૈ. મૈંને મૌકા પાકર બેડિયાં અપને પૈરસે નિકાલ ફેંકીં, ઔર ઘરસે નિકલકર ઉનકે સાથ હો લિયા. શામ પહોંચકર દરયાફત કિયા કે ઈસાઈયોંકા સબસે બડા આલિમ કૌન હૈ? લોગોંને એક પાદરીકા નામ બતલાયા. મૈં ઉસકે પાસ પહોંચા ઔર ઉસસે અપના તમામ વાકિઆ બયાન કિયા ઔર કહા કે મૈં આપકી ખિદમતમેં રેહકર આપકા દીન સીખના ચાહતા હૂં. મુઝકો આપકા દીન મરગૂબ ઔર પસંદ હૈ. આપ ઈજાઝત દેં તો આપકી ખિદમતમેં રેહ પડૂં, ઔર દીન સીખૂં. ઔર આપકે સાથ નમાઝેં પઢા કરૂં. ઉસને કહા બેહતર હૈ, લેકિન ચંદ રોઝકે બાદ તજ્રુબા હુવા કે વો અચ્છા આદમી ન થા. બડા હી હરીસ ઔર તામેઅ (લાલચી- લોભી) થા. દૂસરોંકો સદકાત ઔર ખૈરાતકા હુકમ દેતા, ઔર જબ લોગ રૂપિયા લેકર આતે તો જમા કરકે રખ લેતા ઔર ફુકરા વ મસાકીનકો ન દેતા. ઈસી તરહ ઉસને અશરફિયોંકે સાત મટકે જમા કર લિયે. જબ વો મર ગયા ઔર લોગ હુસ્ને અકીદતકે સાથ ઉસકી તજહીઝ વ તકફીનકે લિયે જમા હુએ તો મૈંને લોગોંસે ઉસકા હાલ બયાન કિયા ઔર વો સાત મટકે દિખલાએ. લોગોંને યે દેખકર કહા. ખુદાકી કસમ! હમ ઐસે શખ્સકો હરગિઝ દફન ન કરેંગે. બિલ આખિર

ઉસ પાદરીકો સૂલી પર લટકાકર સંગસાર કર દિયા ઔર ઉસકી જગહ કિસી ઔર આલિમકો બિઠા દિયા.

હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈંને ઉસસે ઝાઈદ કિસીકો આલિમ ઔર ઉસસે બઢકર કિસીકો આબિદ વ ઝાહિદ, દુનિયાસે બે તઅલ્લુક ઔર આખિરતકા શાઈક ઔર તલબગાર, નમાઝી ઔર ઈબાદત ગુઝાર નહીં દેખા. ઔર જિસ કદર મુઝકો ઉસ આલિમસે મુહબ્બત હુઈ, ઉસસે પેશ્તર (પેહલે) કભી કિસીસે ઈસ કદર મુહબ્બત નહીં હુઈ. મૈં બરાબર ઉસ આલિમકી ખિદમતમેં રહા. જબ ઉનકા અખીર વક્ત આ ગયા તો મૈંને અર્ઝ કિયા કે આપ મુઝકો વસિય્યત કીજિયે ઔર બતલાઈયે કે આપકે બાદ કિસકી ખિદમતમેં જાકર રહૂં? કહા કે મૂસલમેં એક આલિમ હૈ તુમ ઉસકે પાસ ચલે જાના.

ચુનાંચે મૈં ઉનકે પાસ ગયા ઔર ઉનકે બાદ ઉનકી વસિય્યતકે મુતાબિક નસીબૈનમેં એક આલિમકે પાસ જાકર રહા, ઔર ઉનકી વફાતકે બાદ ઉનકી વસિય્યતકે મુતાબિક શહેર ઉમૂરિયામેં એક આલિમકે પાસ રહા. જબ ઉનકા ભી ઈન્તિકાલ હોને લગા તો મૈંને કહા કે મૈં ફલાં ફલાં આલિમકે પાસ રહા. અબ આપ બતલાએં કે મૈં કહાં જાઉં?

ઉસ આલિમને કહા મેરી નઝરમેં ઈસ વક્ત કોઈ ઐસા આલિમ નહીં જો સહીહ રાસ્તા પર હો ઔર મૈં તુમકો ઉસકા પતા બતાઉં. અલબત્તા એક નબીકે ઝુહૂરકા વક્ત કરીબ આ ગયા હૈ જો દીને ઈબ્રાહીમી પર હોગા. અરબકી સરઝમીન પર ઉસકા ઝુહૂર હોગા. એક નખ્લસ્તાની (ખજૂરોંવાલી) ઝમીનકી તરફ હિજરત કરેગા. અગર તુમસે વહાં પહોંચના મુમકિન હો તો ઝરૂર પહોંચના. ઉનકી અલામત યે હોગી કે વો સદકાકા માલ ન ખાએંગે, હદિયા કબૂલ કરેંગે. દોનોં શાનોંકે કરીબ મોહરે નબુવ્વત હોગી. જબ તુમ ઉનકો દેખોગે તો પહેચાન લોગે.

ઈસ દરમિયાન મેરે પાસ કુછ ગાયેં ઔર બકરિયાં ભી જમા હો ગઈ થી. ઈત્તિફાકસે એક કાફલા અરબકા જાનેવાલા મુઝકો મિલ ગયા. મૈંને ઉનસે કહા કે તુમ લોગ મુઝકો સાથ લે ચલો. યે ગાયેં ઔર બકરિયાં સબકી સબ તુમકો દે દૂંગા. ઉન લોગોંને ઉસકો કબૂલ કિયા ઔર મુઝકો સાથ લે લિયા. જબ વાદીયે કુરામેં પહોંચે તો મેરે સાથ યે બદ સુલૂકી કી કે ગુલામ બનાકર એક યહૂદીકે

હાથ ફરોખ્ત કર દિયા. જબ ઉસકે સાથ આયા તો ખજૂરકે દરખ્ત દેખકર ખયાલ હુવા કે શાયદ યેહી વો સરઝમીન હૈ, લેકિન અભી પૂરા ઈત્મીનાન નહીં હુવા થા કે બની કુરૈઝાકા એક યહૂદી ઉસકે પાસ આયા ઔર મુઝકો ઉસસે ખરીદકર મદીના લે આયા. જબ મૈં મદીના પહોંચા તો ખુદાકી કસમ મદીનાકો દેખતે હી પહેચાન લિયા ઔર યકીન કિયા કે યે વોહી શહેર હૈ જો મુઝકો બતલાયા ગયા હૈ.

સહીહ બુખારીમેં ખૂદ હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈં ઈસ તરહ દસ મરતબાસે ઝિયાદા ફરોખ્ત હુવા હૂં (લોગોંને સલમાનકો બારબાર બેરગબતીકે સાથ દરાહિમે મઅદૂદહ (ચંદ દિરહમોં) મેં ખરીદા લેકિન ઉસકી અસલી કીમતકો કિસીને ન પહેચાના) મૈં મદીનામેં ઉસ યહૂદીકે પાસ રહા ઔર બનૂ કુરૈઝામેં ઉસકે દરખ્તોંકા કામ કરતા રહા. અલ્લાહ તઆલાને નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કો મક્કામેં મબઉસ ફરમાયા મગર મુઝકો ગુલામી ઔર ખિદમતકી વજહસે બિલકુલ ઈલ્મ ન હુવા. જબ આપ (સ.અ.વ.) હિજરત ફરમાકર મદીના તશરીફ લાએ ઔર કુબામેં બની અમ્ર બિન ઔફકે યહાં આપ (સ.અ.વ.) ને કયામ ફરમાયા. મૈં ઉસ વક્ત એક ખજૂરકે દરખ્ત પર ચઢહા હુવા કામ કર રહા થા. ઔર મેરા આકા દરખ્તકે નીચે બૈઠા થા કે એક યહૂદી આયા જો મેરે આકાકા ચચાઝાદ ભાઈ થા. ઔર યે કેહને લગા, ખુદા બની કીલહ યાની અન્સારકો હલાક કરે કે કુબામેં એક શખ્સકે ઈર્દ ગિર્દ જમા હૈં જો મક્કાસે આયા હૈ, ઔર યે કેહતે હૈં કે યે શખ્સ નબી ઔર પૈગમ્બર હૈ. સલમાન (રદિ.) ફરમાતે હૈં :

ખુદાકી કસમ! યે સુનના થા કે મુઝકો લરઝા ઔર કપકપીને પકડા, ઔર મુઝકો યે ગાલિબ ગુમાન હો ગયા કે મૈં અપને આકા પર અબ ગિરા, વો દોનોં યહૂદી ઉનકી ઈસ હાલત ઔર કૈફિયતકો દેખકર સખ્ત તઅજ્જુબ કર રહે થે. ઔર સલમાનકી ઝબાને હાલ યે શઅર પઢ રહી થી :

ખલીલી લા વલ્લાહિ મા અ-ન મિન્કુમા
ઈઝા અલમુન મિન આલિ લૈલા બદાલિયા

અય મેરે દોસ્ત, ખુદાકી કસમ! મૈં અબ તુમમેંસે નહીં રહા, જબકે મુઝકો દયારે લૈલાકા કોઈ પહાડ નઝર આ ગયા.

બહરહાલ દિલકો થામકર દરખ્તસે ઉતરા ઔર ઉસ આનેવાલે યહૂદીસે

પૂછને લગા. બતાઓ તો સહી. તુમ ક્યા બયાન કર રહે થે? વો ખબર ઝરા મુઝકો ભી તો સુનાઓ. યે દેખકર મેરે આકાકો ગુસ્સા આ ગયા. ઔર ઝોરસે એક તમાંચા મુઝે મારા, ઔર કહા તુઝકો ઉસસે ક્યા મતલબ? તૂ અપના કામ કર. જબ શામ હુઈ ઔર કામસે ફરાગત હુઈ તો જો કુછ મેરે પાસ જમા થા. વો સાથ લિયા ઔર આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા. આપ (સ.અ.વ.) ઉસ વક્ત કુબામેં તશરીફ ફરમા થે. મૈંને અર્ઝ કિયા કે મુઝકો માલૂમ હુવા હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) કે ઔર આપકે રુફકા(સહાબા) કે પાસ કુછ નહીં હૈ. આપ સબ હઝરાત સાહિબે હાજત હૈં. ઈસ લિયે મૈં આપ (સ.અ.વ.) કે લિયે ઔર આપકે રુફકાકે લિયે સદકા પેશ કરના ચાહતા હૂં. આપ (સ.અ.વ.) ને અપની ઝાતે મુતહ્હરાકે લિયે સદકા કબૂલ કરનેસે ઈન્કાર કર દિયા ઔર યે ફરમાયા કે મૈં સદકા નહીં ખાતા. ઔર સહાબાકો ઈજાઝત દી કે તુમ લે લો.

હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) કેહતે હૈં : મૈંને અપને દિલમેં કહા ખુદાકી કસમ! યે ઉન તીન અલામતોંમેંસે એક હૈ. મૈં વાપસ હો ગયા. ઔર ફિર કુછ જમા કરના શુરૂ કર દિયા. જબ આપ (સ.અ.વ.) મદીના તશરીફ લાએ તો મૈં ફિર હાઝિરે ખિદમત હુવા ઔર અર્ઝ કિયા કે મેરા દિલ ચાહતા હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં કુછ પેશ કરૂં. સદકા તો આપ (સ.અ.વ.) કબૂલ નહીં ફરમાતે. યે હદિયા લેકર હાઝિર હુવા હૂં. આપ (સ.અ.વ.) ને કબૂલ ફરમા લિયા. ઔર ખૂદ ભી ઉસમેંસે ખાયા ઔર સહાબએ કિરામ (રદિ.) કો ભી ખિલાયા. મૈંને અપને દિલમેં કહા : યે દૂસરી અલામત હૈ.

મૈં વાપસ આ ગયા ઔર દો ચાર રોઝકે બાદ ફિર આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા. આપ (સ.અ.વ.) ઉસ વક્ત એક જનાઝેકે હમરાહ બકીઅમેં તશરીફ ફરમા થે. ઔર સહાબએ કિરામ (રદિ.) કી એક જમાઅત આપ (સ.અ.વ.) કે હમરાહ થી. આપ (સ.અ.વ.) દરમિયાનમેં તશરીફ ફરમા થે. મૈંને સલામ કિયા ઔર સામનેસે ઉઠકર પીછે આ બૈઠા તાકે મોહરે નબુવ્વત દેખૂં. આપ (સ.અ.વ.) સમઝ ગયે, પુશ્તે મુબારકસે ચાદર ઉઠા દી. મૈંને દેખતે હી પહેચાન લિયા ઔર ઉઠકર મોહરે નબુવ્વતકો બોસા દિયા ઔર રો પડા. આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : સામને

આઓ. મૈં સામને આયા, ઔર જિસ તરહ અય ઈબ્ને અબ્બાસ! મૈંને અપના યે વાકિઆ બયાન કિયા ઉસી તરહ મૈંને તફસીલકે સાથ યે તમામ વાકિઆ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે સામને આપ (સ.અ.વ.) કે સહાબાકી મજલિસમેં બયાન કિયા, ઔર ઉસી વક્ત મુશર્રફ બઈસ્લામ હુવા. આપ (સ.અ.વ.) બહોત મસરૂર (ખૂશ) હુએ.

ઉસકે બાદ અપને આકાકી ખિદમતમેં મશ્ગૂલ હો ગયા. ઉસી વજહસે ગઝવએ બદર ઔર ગઝવએ ઉહદમેં શરીક ન હો સકા. આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : અય સલમાન! અપને આકાસે કિતાબત કર લો. સલમાન (રદિ.) ને અપને આકાસે કહા : આકાને યે જવાબ દિયા કે તુમ ચાલીસ (૪૦) ઔકિયા સોના અદા કરો ઔર તીનસો (૩૦૦) દરખ્ત ખજૂરકે લગા દો. જબ વો બાર આવર (ફલ લાનેવાલે) હો જાએં તો તુમ આઝાદ હો. સલમાન ફારસી (રદિ.) ને આપ (સ.અ.વ.) કે ઈરશાદસે યે અકદે કિતાબત કબૂલ કિયા, ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને લોગોંકો તરગીબ દી કે સલમાન (રદિ.) કી ખજૂરકે પૌદોંસે ઈમદાદ કરો. ચુનાંચે કિસીને તીસ (૩૦) પૌદોંસે ઔર કિસીને બીસ (૨૦) પૌદોંસે ઔર કિસીને પંદરહ (૧૫) સે ઔર કિસીને દસ (૧૦) પૌદોંસે ઈમદાદ કી. જબ પૌદે જમા હો ગયે તો મુઝસે ફરમાયા : અય સલમાન! ઉનકે લિયે ગળ્હે તૈયાર કરો. જબ ગળ્હે તૈયાર હો ગયે તો આપ (સ.અ.વ.) ને ખૂદ દસ્તે મુબારકસે ઉન તમામ પૌદોંકો લગાયા ઔર બરકતકી દુઆ ફરમાઈ. એક સાલ ગુઝરને ન પાયા કે સબકો ફલ આ ગયા, ઔર કોઈ પૌદા ઐસા ન રહા કે જો ખુશ્ક હો ગયા હો. સબકે સબ સરસબ્ઝ વ શાદાબ હો ગયે ઔર સબ પર ફલ આ ગયા.

દરખ્તોંકા કર્ઝ તો અદા હો ગયા. સિર્ફ દિરહમ બાકી રેહ ગયે. એક રોઝ એક શખ્સ આપકે પાસ એક બૈઝા (અંડે) કી મિકદાર સોના લેકર આયા. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા વો મિસ્કીન મુકાતબ યાની સલમાન ફારસી (રદિ.) કહાં હૈ? ઉસકો બુલાઓ. તો આપ (સ.અ.વ.) ને વો બૈઝા (અંડે) કી મિકદાર સોના અતા ફરમા દિયા ઔર યે ઈરશાદ ફરમાયા કે ઈસકો લે જાઓ. અલ્લાહ તઆલા તુમહારા કર્ઝા અદા ફરમાએગા. મૈંને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! યે સોના બહોત થોડા હૈ. ઈસસે મેરા કર્ઝ કહાં અદા હોગા? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જાઓ અલ્લાહ ઈસીસે તુમહારા કર્ઝા અદા કર દેગા. ચુનાંચે મૈંને

ઉસકો તોલા તો પૂરા ચાલીસ (૪૦) ઔકિયા થા. મેરા કુલ કર્ઝ અદા હો ગયા. ઔર ગુલામીસે આઝાદ હુવા ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે સાથ ગઝવએ ખંદકમેં શરીક હુવા. ઉસકે બાદકે તમામ ગઝવાતમેં આપ (સ.અ.વ.) કે હમરિકાબ (હમસફર) રહા. (સીરતે ઈબ્ને હિશામ : ૭૩૧)

નોટ : હાફિઝ ઈબ્ને કય્યિમ (રહ.) ફરમાતે હૈં :

(૧) સલમાનકા અગર નામ પૂછો તો અબ્દુલ્લાહ હૈ.

(૨) નિસ્બત પૂછો તો ઈબ્નુલ ઈસ્લામ યાની ઈસ્લામકા ફરઝંદે અરજુમંદ હૈ.

(૩) સરમાયા ઔર દૌલત પૂછો તો ફક્ર હૈ.

(૪) દુકાન ઉનકી મસ્જિદ હૈ.

(૫) કમાઈ ઉનકી સબ્ર હૈ.

(૬) લિબાસ ઉનકા તકવા હૈ.

(૭) તકિયા ઉનકા બેદારી હૈ.

(૮) ઉનકા ખાસ એઅઝાઝ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા સલમાનુમ મિન્ના અહલિલ બૈતિ (સલમાન હમારે ઘરાનાકા એક ફર્દ હૈ) ફરમાના હૈ.

(૯) ઔર અગર ઉનકા કસ્દ ઔર ઈરાદા પૂછતે હો તો અલ્લાહકી ઝાત ઔર ઉસકી ખૂશ્નૂદી હૈ.

(૧૦) ઔર અગર યે પૂછતે હો કે કહાં જા રહે હૈં તો સમઝ લો કે જન્નતકી તરફ જા રહે હૈં.

(૧૧) ઔર અગર યે પૂછતે હો કે ઈસ સફરમેં ઉનકા હાદી ઔર રેહનુમા કૌન હૈ? તો ખૂબ જાન લો કે વો ઈમામુલ મુત્તકીન હાદિયુલ ખલાઈક ઈલા રબ્બિલ આલમીન સય્યિદુલ અવ્વલીન વલ આખિરીન ખાતિમુલ અંબિયા વલ મુરસલીન સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ હૈં.

(કઝા ફીલ ફવાઈદ ઈબ્ને કય્યિમ સ. ૪૧)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કા હાફઝા કવી થા ઉસકી વજહ

(૧) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂરે અકરમ

(સ.અ.વ.) ને મુઝસે ફરમાયા, જિસ તરહ તેરે સાથી મુઝસે માલે ગનીમત માંગતે હૈં તુમ નહીં માંગતે? મૈંને અર્ઝ કિયા મૈં તો આપ (સ.અ.વ.) સે યે માંગતા હૂં કે જો ઈલ્મ અલ્લાહને આપ (સ.અ.વ.) કો અતા ફરમાયા હૈ આપ (સ.અ.વ.) ઉસમેંસે મુઝે ભી સિખાએં. ઉસકે બાદ મૈંને કમરસે ધારીદાર ચાદર ઉતારકર અપને ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે દરમિયાન બિછા દી, ઔર યે મંઝર મુઝે ઐસા યાદ હૈ કે અબ ભી મુઝકો ઉસ પર જૂએં ચલતી હુઈ નઝર આ રહી હૈં. ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને મુઝે હદીસ સુનાઈ, જબ મૈંને વો હદીસ પૂરી સુન લી તો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અબ ઈસ ચાદરકો સમેટકર અપને જિસ્મસે બાંધ લો (મૈંને ઐસા હી કિયા) ઉસકે બાદ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) જો ભી ઈરંશાદ ફરમાતે મૈં ઉસમેંસે એક હર્ફ ભી નહીં ભૂલતા થા.

(૨) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે લોગ યે કેહતે હૈં કે અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) હદીસેં બહોત ઝિયાદા બયાન કરતા હૈ, ખુદાએ પાકકી કસમ! હમ સબકો અલ્લાહકે પાસ જાના હૈ (અગર મૈં ગલત હદીસ બયાન કરૂંગા તો અલ્લાહ મેરી પકડ ફરમાએંગે. ઔર જો મેરે બારેમેં ગલત ગુમાન રખતે હૈં અલ્લાહ ઉનસે ભી પૂછેંગે). ઔર લોગ યે ભી કેહતે હૈં : દૂસરે મુહાજિરીન ઔર અન્સારી સહાબા (રદિ.) અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) જિતની હદીસેં બયાન નહીં કરતે (તો ઉસકા જવાબ યે હૈ કે) મેરે મુહાજિર ભાઈ તો બાઝારોંમેં ખરીદો ફરોખ્તમેં મશ્ગૂલ રેહતે થે, ઔર મેરે અન્સારી ભાઈયોંકો અપની ઝમીનોં ઔર મવેશિયોંકી મશ્ગૂલી થી, ઔર મૈં એક મિસ્કીન નાદાર આદમી થા. ફિર ભી હાઝિરે ખિદમત રેહતા, જબકે દીગર સહાબએ કિરામ કામકાજકી વજહસે ગાઈબ રેહતે, ઔર જો હઝરાત મૌજૂદ હોતે થે વો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સે સુનકર અપને કામોંમેં લગકર ભૂલ જાતે, મૈં સબ કુછ યાદ રખતા.

(૩) એક દિન હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : તુમમેંસે જો આદમી ભી અપના કપડા મેરે સામને ફૈલાએગા ઔર જબ મૈં અપની બાત પૂરી કર લૂં વો ઉસે સમેટકર અપને સીનેસે લગાએગા વો કભી ભી મેરી કોઈ બાત નહીં ભૂલેગા, મૈંને ફૌરન અપની ધારીદાર ચાદર બિછા દી, મેરી કમર પર ઉસકે અલાવા ઔર કોઈ કપડા નહીં થા, ફિર જબ હુઝૂરે અકરમ

(સ.અ.વ.) ને અપની વો બાત પૂરી ફરમાઈ તો મૈંને ચાદર સમેટકર અપને સીનેસે લગાઈ, ઉસ ઝાતકી કસમ! જિસને આપ (સ.અ.વ.) કો હક દેકર ભેજા હૈ મૈં ઉસમેંસે એક બાત ભી આજ તક નહીં ભૂલા. અલ્લાહકી કસમ! અગર અલ્લાહકી કિતાબ (કુરઆન) મેં યે દો આયતેં ન હોતીં (જિનમેં ઈલ્મકો છુપાનેકી મમાનિઅત હૈ) તો આપ લોગોંકો કભી કોઈ હદીસ બયાન ન કરતા. વો દો આયતેં યે હૈં :

ઈન્નલ્લઝીન યકતુમૂન મા અન્ઝલ્ના મિનલ્ બય્યિનાતિ વલ્હુદા મિમ્ બઅ્દિ મા બય્યન્નાહૂ લિન્નાસિ ફીલ્ કિતાબિ, ઉલાઈક યલ્અનુહુમુલ્લાહુ વ યલ્અનુહુમુલ્લાઈનૂન, ઈલ્લલ્લઝીન તાબૂ વ અસ્લહૂ વ બય્યનૂ ફઉલાઈક અતૂબુ અલૈહિમ વ અનત્તવ્વાબુ ર્રહીમ. (સૂ. બકરહ, આ. ૧૬૦-૧૬૯)

જો લોગ ઈખ્ફા કરતે હૈં ઉન મઝામીનકા જિનકો હમને નાઝિલ કિયા હૈ જો કે (અપની ઝાતમેં) વાઝેહ હૈં ઔર (દૂસરોંકે લિયે) હાદી હૈં ઉસકે બાદ કે હમ ઉન (મઝામીન) કો કિતાબે ઈલાહી (તૌરાત વ ઈન્જીલ) મેં આમ લોગોં પર ઝાહિર કર ચુકે હૈં ઐસે લોગોં પર અલ્લાહ તઆલા ભી લઅનત ફરમાતે હૈં ઔર (દૂસરે બોહતેરે) લઅનત કરનેવાલે ભી ઉન પર લઅનત ભેજતે હૈં. મગર જો લોગ તૌબા કર લેં ઔર (આઈન્દાકે લિયે) ઉસકી ઈસ્લાહ કર લેં, ઔર (ઉન મઝામીનકો) ઝાહિર કર દેં તો ઐસે લોગોં પર મૈં મુતવજ્જેહ હો જાતા હૂં મેરી તો બકસરત આદત હૈ તૌબા કબૂલ કર લેના ઔર મહેરબાની ફરમાના.

(૪) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે લોગ કેહતે હૈં કે અબૂ હુરૈરહ બહોત ઝિયાદા હદીસેં બયાન કરતા હૈ, અસલ બાત યે હૈ કે મૈં હર વક્ત હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે સાથ રેહતા થા ઔર સિર્ફ પેટભર ખાને પર ગુઝારા કર લેતા થા, ઉન દિનોંમેં ન ખમીરી રોટી મુઝે મિલતી થી, ઔર ન પહેનનેકો રેશમ ઔર ન ખિદમત કરનેવાલા કોઈ મર્દ મેરે પાસ થા, ઔર ન કોઈ ઔરત, ઔર બાઝ મરતબા મૈં ભૂખકી શિદ્દતકી વજહસે અપના પેટ કંકરિયોંકે સાથ ચિમટા દેતા થા (તાકે કંકરિયોંકી ઠંડકસે ભૂખકી ગરમીમેં કમી આ જાએ) ઔર કભી ઐસા ભી હોતા થા કે કુરઆનકી આયત મુઝે માલૂમ હોતી થી લેકિન મૈં કિસી આદમીસે કેહતા કે યે આયત મુઝે પઢા દો, તાકે વો મુઝે અપને સાથ ઘર લે જાએ. ઔર મુઝે કુછ ખિલા દે. ઔર મસાકીનકે હકમેં

સબસે બેહતર હઝરત જઅફર બિન અબી તાલિબ (રદિ.) થે, વો હમેં ઘર લે જાતે ઔર જો કુછ ઘરમેં હોતા વો સબ કુછ હમેં ખિલા દેતે, યહાં તકકે બાઝ દફા વો શહદ યા ઘી કી કુપ્પી હી હમારે પાસ બાહિર લે આતે, ઉસ કુપ્પીમેં કુછ હોતા નહીં થા તો હમ ઉસે ફાડકર ઉસકે અંદર જો હોતા ઉસે ચાટ લેતે.

(હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૧૮૯)

એક બીમારકી તસલ્લીકે લિયે ખત, ઔર શિફાકે લિયે ચૌદહ (૧૪) રૂહાની નુસ્ખે

હદીસ શરીફમેં ફરમાયા ગયા હૈ કે કિયામતકે દિન હક તઆલા બાઝે બંદોંસે પૂછેંગે કે અય બંદે! મૈં બીમાર હુવા તૂ મુઝે પૂછને ન આયા? મૈં મરીઝ હુવા. તૂ મેરી મિઝાજ પુર્સીકો ન હાઝિર હુવા?

બંદા કહેગા : અય અલ્લાહ! આપ તો રબ્બુલ આલમીન હૈં. આપકો બીમારીસે ક્યા તઅલ્લુક? બીમારી તો ઐબ ઔર નુકસકી ચીઝ હૈ. આપ હર નુક્સ ઔર બુરાઈસે બરી (પાક) હૈં.

અલ્લાહ તઆલા ફરમાએંગે : મેરા ફલાં બંદા બીમાર હુવા થા. અગર તૂ બીમાર પુર્સીકિ લિયે જાતા મુઝે ઉસકે પાસ મૌજૂદ પાતા.

(મિશ્કાત શરીફ સ. ૧૩૪)

કિસી તંદુરૂસ્તકે બારેમેં હક તઆલાને યે નહીં ફરમાયા કે મૈં તંદુરૂસ્ત થા તૂ મેરે પાસ ક્યૂં નહીં આયા. બીમારકે બારેમેં ફરમાયા કે મૈં બીમાર હુવા. તૂ મુઝે પૂછને ન આયા. ઉસકા મકસદ બીમારકો તસલ્લી દેના ઔર યે ખૂશખબરી સુનાના હૈ કે બીમારીમેં અલ્લાહ તઆલાકા કુર્બ નસીબ હોતા હૈ, ઔર યે બહોત બડી નેઅમત હૈ, અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો અપની મઈય્યત ઔર કુર્બ નસીબ ફરમાએં! આમીન યા રબ્બલ આલમીન!

હઝરત ઈમરાન બિન હસીન (રદિ.) જલીલુલ કદ્ર સહાબી હૈં. એક નાસૂર ફોડેકે અંદર બત્તીસ (૩૨) બરસ મુબ્તલા રહે હૈં. જો પેહલૂમેં થા. ઔર ચિત લેટે રેહતે થે કરવટ નહીં લે સકતે થે, બત્તીસ બરસ તક ચિત લેટે લેટે ખાના ભી, પીના ભી, ઈબાદત કરના ભી, કઝાએ હાજત કરના ભી. આપ અંદાઝા કીજિયે બત્તીસ (૩૨) બરસ એક શખ્સ પેહલૂ પર પડા રહે ઉસ પર કિતની બડી તકલીફ

હોગી? કિતની બડી બીમારી હૈ!

યે તો બીમારીકી કૈફિયત થી. લેકિન ચેહરા ઈતના હશ્શાશ બશ્શાશ કે કિસી તંદુરૂસ્તકો વો ચેહરા મયસ્સર નહીં, લોગોંકો હૈરત થી કે બીમારી ઈતની શદીદ કે બરસ ગુઝર ગયે કરવટ નહીં બદલ સકતે, ઔર ચેહરા દેખો તો ઐસા ખિલા હુવા કે તંદુરૂસ્તોંકો ભી નસીબ નહીં. લોગોંને અર્ઝ કિયા કે હઝરત! યે ક્યા બાત હૈ કે બીમારી તો ઈતની શદીદ ઔર ઈતની મુમતદ ઔર લંબી ચૌડી, ઔર આપકે ચેહરે પર ઈતની બશાશત ઔર તાઝગી કે કિસી તંદુરૂસ્તકો ભી નસીબ નહીં.

ફરમાયા : જબ બીમારી મેરે ઉપર આઈ મૈંને સબર કિયા, મૈંને યે કહા કે અલ્લાહકી તરફસે મેરે લિયે અતિય્યા હૈ, અલ્લાહ તઆલાને મેરે લિયે યેહી મસ્લિહત સમઝી, મૈં ભી ઉસ પર રાઝી હૂં, ઈસ સબરકા અલ્લાહને મુઝે યે ફલ દિયા કે મૈં અપને બિસ્તર પર રોઝાના મલાઈકા (અલૈ.) સે મુસાફહા કરતા હૂં, મુઝે આલિમુલ ગૈબકી ઝિયારત નસીબ હોતી હૈ, આલિમુલ ગૈબ મેરે ઉપર ખુલા હુવા હૈ.

તો જિસ બીમારકે ઉપર આલિમુલ ગૈબકા ઈન્કિશાફ હો જાએ. મલાઈકાકી આમદો રફત મહેસૂસ હોને લગે ઉસે ક્યા ઝરૂરત હૈ કે વો તંદુરૂસ્તી ચાહે? ઉસકે લિયે તો બીમારી હઝાર દરજેકી નેઅમત હૈ.

હાસિલ યે કે ઈસ્લામકી યે ખુસૂસિયત હૈ કે ઉસને તંદુરૂસ્તકો તંદુરૂસ્તીમેં તસલ્લી દી, બીમારકો કહા કે તેરી બીમારી અલ્લાહ તક પહોંચનેકા ઝરીઆ હૈ, તૂ અગર ઈસ હાલત પર સાબિર ઔર રાઝી રહેગા તો તેરે લિયે દરજાત હી દરજાત હૈં.

ફિર યે ભી નહીં ફરમાયા કે તૂ ઈલાજ મત કર, ઈલાજ કર, ઔર દવા દારૂ ભી કર, મગર નતીજા જો ભી નિકલે ઉસ પર રાઝી રેહ, અપની જદ્દો જહદ કિયે જા, બાકી અફઆલે ખુદાવંદીમેં મુદાખલત મત કર, તેરા કામ દવા કરના હૈ, તેરા યે કામ નહીં હૈ કે દવાકે ઉપર નતીજા ભી મુરત્તબ કર દે ઔર તન્દુરૂસ્ત હો જાએ.

યે અલ્લાહકા કામ હૈ તૂ અપના કામ કર, અલ્લાહકે કામમેં દખલ મત દે, દવા દારૂ કર, મગર અલ્લાહકી તરફસે જો કુછ હો જાએ ઉસ પર રાઝી રેહ, કે જો કુછ હો રહા હૈ મેરે લિયે ખૈર હો રહા હૈ. ઉસ પર સબર કરોગે તો

બીમારી તરક્કીયે દરજાત ઔર અખ્લાકકી બુલંદીકા ઝરીઆ બનતી જાએગી, ઉસસે આદમીકે રૂહાની મકામાત તય હોંગે. તંદુરૂસ્તકો રૂહાનિયતકે વો મકામાત નહીં મિલતે જો બીમારકો મિલતે હૈં, ઉન રૂહાની તરક્કિયોં ઔર મકામાતકી વજહસે બીમાર યૂં કહેગા : મુઝે મેરી બીમારી મુબારક, મુઝે તંદુરૂસ્તીકી ઝરૂરત નહીં. તંદુરૂસ્તીમેં મુઝે યે મકામાત મિલ નહીં સકતે થે જો બીમારીમેં મિલે.

તો ઈસ્લામને તંદુરૂસ્તકો તંદુરૂસ્તીમેં તસલ્લી દી કે તૂ ઉસકો મુઝ તક પહોંચનેકા ઝરીઆ બના. બીમારકો બીમારીમેં તસલ્લી દી કે તૂ બીમારીકો મુઝ તક પહોંચનેકા ઝરીઆ બના, તો બીમારીકી વજહસે યે મહેરૂમ નહીં રેહ સકતા. યે ખયાલ મત કર કે જો કુછ મિલના થા, તંદુરૂસ્તકો મિલ ગયા, મેરે વાસ્તે કુછ નહીં રહા. તેરી બીમારીમેં તેરે લિયે સબ કુછ હૈ. અલગર્ઝ હર હાલમેં હર એકકો અપને દાયરે ઔર અપને મકામ પર તસલ્લી દેના યે ઈસ્લામકા કામ હૈ.

નોટ : (૧) સૂરએ ફાતિહા એક્કીસ (૨૧) મરતબા પઢકર અપને ઉપર દમ કર લિયા કીજિયે.

(૨) સુરએ ફાતિહા એક્કીસ (૨૧) મરતબા પઢકર પાની પર દમ કરકે પી લિયા કીજિયે.

(૩) યા સલામુ એકસો તેંતાલીસ (૧૪૩) મરતબા પઢકર દમ કર લિયા કીજિયે.

(૪) સદકા કિયા કીજિયે.

(૫) ખાલિસ શહદ ઈસ્તેમાલ કિયા કીજિયે.

(૬) આપ જૈસી બીમારીમેં કોઈ દૂસરા મુબ્તલા હો તો ઉસકે લિયે દુઆ કીજિયે.

(૭) જો ભી સાથી આપકી ઈયાદતકે લિયે આએ ઉસે દીન પર સાબિત કદમ રેહનેકી દઅવત દીજિયે.

(૮) આપકે લિયે ઝમઝમ રવાના કર રહા હૂં ઉસકો શિફાકી નિય્યતસે ઈસ્તેમાલ કીજિયે.

(૯) અપને રિશ્તેદારોંકે સાથ સિલા રહમી કીજિયે. હદીસમેં આતા હૈ કે સિલા રહમીમેં શિફા હૈ.

(૧૦) હદીસમેં આતા હૈ કુરઆનમેં શિફા હૈ. અગર આપ પળ્હ સકતે હૈં તો ખૂદ પળ્હેં ઔર ન પળ્હ સકતે હોં તો અપને બેટેં યા બેટીસે સુનેં.

(૧૧) કોઈ સુનાનેવાલા મૌજૂદ ન હો તો સિર્ફ કુરઆન મજીદકી તરફ દેખ લિયા કરેં.

(૧૨) કલોંજી આપકે લિયે ભેજ રહા હૂં ઉસકો ઈસ્તેમાલ કીજિયે.

(૧૩) હદીસમેં આતા હૈ કે બીમારકી દુઆ અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમાતે હૈં. આપકી દુઆ હમારી બ નિસ્બત ઝિયાદા કબૂલ હોગી. ઈસ લિયે અપને લિયે ગિરિયા વ ઝારીકે સાથ ખૂબ દુઆ કરેં.

(૧૪) હદીસ શરીફમેં હૈ : સફર કરો સિહ્હતયાબ હોગે.

બંદા દુઆ કરતા હૈ કે અલ્લાહ પાક આપકો શિફાએ કામિલા આજિલા નસીબ ફરમાએં, આમીન યા રબ્બલ આલમીન. અપને ઘરમેં દરજા બદરજા સબકો સલામ.

હઝરત આલમગીર (રહ.) ને હિકમતસે દીન ફૈલાયા

આલમગીર (રહ.) કે ઝમાનેકા વાકિઆ લિખ્ખા હૈ કે આલમગીર (રહ.) કે ઝમાનેમેં ઉલમા ઈસ કદર કસ્મપુર્સીમેં મુબ્તલા હો ગયે કે, ઉનહેં કોઈ પૂછનેવાલા નહીં રહા. આલમગીર (રહ.) ચૂંકે ખૂદ આલિમ થે. અહલે ઈલ્મકી અઝમતકો જાનતે થે, ઉનહોંને કોઈ બયાન વગૈરહ અખબારાતમેં શાએઅ નહીં કરાયા કે ઉલમાકી કદર કરની ચાહિયે.

બલ્કે યે તદબીર ઈખ્તિયાર કી કે જબ નમાઝકા વક્ત આ ગયા તો આલમગીર (રહ.) ને કહા, હમ ચાહતે હૈં કે આજ ફલાં વાલીયે મુલ્ક જો દખ્ખનકે નવાબ હૈં વો હમેં વુઝૂ કરાએં, ચુનાંચે જો દખ્ખનકે વાલી થે ઉનહોંને સાત (૭) સલામ કિયે કે બડી ઈઝ્ઝત અફઝાઈ હુઈ કે બાદશાહ સલામતને મુઝે હુકમ દિયા કે મૈં વુઝૂ કરાઉં, વો સમઝે કે અબ કોઈ જાગીર મિલેગી. બાદશાહ બહોત રાઝી હૈ, નવાબ સાહબ ફૌરન પાનીકા લોટા ભર લાએ ઔર આકર વુઝૂ કરાના શુરૂ કર દિયા.

આલમગીર (રહ.) ને પૂછા કે વુઝૂમેં ફર્ઝ કિતને હૈં? ઉનહોંને સારી ઉમર કભી વુઝૂ કિયા હોતા તો ઉનહેં ખબર હોતી. અબ વો હૈરાન; ક્યા જવાબ દેં, પૂછા વાજિબાત કિતને હૈં? કુછ પતા નહીં, પૂછા સુન્નતેં કિતની હૈં? જવાબ ન દારદ.

આલમગીર (રહ.) ને કહા બડે અફસોસકી બાત હે કે લાખોંકી રઈય્યતકે ઉપર તુમ હાકિમ હો, લાખોંકી ગરદનોં પર હુકૂમત કરતે હો, ઔર મુસ્લિમ તુમહારા નામ હૈ, તુમહેં યે ભી પતા નહીં કે વુઝૂમેં ફર્ઝ, વાજિબ, સુન્નતેં કિતની હૈં, મુઝે ઉમ્મીદ હૈ કે મૈં આઈન્દા ઐસી સૂરત ન દેખૂં.

એકકે સાથ યે બરતાવ કિયા કે રમઝાનુલ મુબારકકે મહીનેમેં ઉનસે કહા આપ હમારે સાથ ઈફતાર કરેં. ઉસને કહા જહાંપનાહ યે તો ઈઝ્ઝત અફઝાઈ હૈ. વરના ફકીરકી ઐસી કહાં કિસ્મત કે બાદશાહ સલામત યાદ કરેં, જબ ઈફતારકા વક્ત હુવા તો આલમગીર (રહ.) ને ઉનસે કહા કે મુફસિદાતે સૌમ જિનસે રોઝા ટૂટ જાતા હૈ કિતને હૈં?

ઉનહોંને ઈત્તિફાકસે રોઝા હી નહીં રખ્ખા થા. ઉનહેં પતા હી નહીં થા કે રોઝેકે મુફસિદાત ક્યા હૈં, અબ ચુપ હૈં, ક્યા જવાબ દેં.

આલમગીર (રહ.) ને કહા, બડી બેગૈરતીકી બાત હૈ કે તુમ મુસલમાનોંકે અમીર, વાલીયે મુલ્ક ઔર નવાબ કેહલાતે હો, હઝારોં આદમી તુમહારે હુકમ પર ચલતે હૈં, તુમ મુસલમાન, રિયાસતે ઈસ્લામી, ઔર તુમહેં યે ભી પતા નહીં કે રોઝા કિન કિન ચીઝોંસે ટૂટ જાતા હૈ.

ઈસી તરહ કિસીસે ઝકાતકા મસ્અલા પૂછા તો ઝકાતકા મસ્અલ ન આયા. કિસીસે હજ વગૈરહકા, ગર્ઝ સારે ફેલ હુએ. ઔર આલમગીર (રહ.) ને સબકો યે કહા કે આઈન્દા મૈં ઐસા ન દેખૂં.

બસ જબ યહાંસે ઉમરા વાપસ હુએ. અબ ઉનહેં મસાઈલ માલૂમ કરનેકી ઝરૂરત પડી તો મૌલવિયોંકી તલાશ શુરૂ હુઈ. અબ મૌલવિયોંને નખરે શુરૂ કિયે. કિસીને કહા હમ પાંચસો (૫૦૦) રૂપિયે તન્ખ્વાહ લેંગે. ઉનહોંને કહા હુઝૂર! હમ એક હઝાર રૂપિયે તન્ખ્વાહ દેંગે, ઈસ લિયે કે જાગીરેં જાનેકા અંદેશા થા. રિયાસત છીન જાતી, ફિર ભી મૌલવી ન મિલે, તમામ મુલ્કકે અંદર મૌલવિયોંકી તલાશ શુરૂ હુઈ. જિતને ઉલમા, તલબા થે સબ ઠિકાને લગ ગયે, બડી બડી તન્ખ્વાહેં જારી હો ગઈ. ઔર સાથ હી યે કે જિતને ઉમરા થે ઉનહેં મસાઈલ માલૂમ હો ગયે, ઔર દીન પર ઉનહોંને અમલ શુરૂ કર દિયા.

રિયાસત ભોપાલકા એક કાબિલે તકલીદ દસ્તૂર

ભોપાલમેં એક આમ દસ્તૂર થા કે અગર કિસી ગરીબ આદમીને અપને બચ્ચેકો મકતબમેં બિઠાયા તો આજ મસલન ઉસને અલિફ- લામ-મીમ કા પારા શુરૂ કિયા તો રિયાસતકી તરફસે એક રૂપિયા માહવાર ઉસકા વઝીફા (પગાર) મુકર્રર હો ગયા, જબ દૂસરા પારા લગા તો દો રૂપિયે માહવાર હો ગયે, તીસરા પારા લગા તો તીન રૂપિયે માહવાર હો ગયે, યહાં તકકે જબ તીસ પારે હોતે તો તીસ રૂપિયે બચ્ચેકા માહવાર વઝીફા હોતા.

ઔર ઉસ ઝમાનેમેં, સાઠ (૬૦) બરસ પેહલે તીસ (૩૦) રૂપિયે

માહવાર ઐસે થે જૈસે તીનસો (૩૦૦) રૂપિયે માહવાર, બહોત બડી આમ્દની થી. સસ્તા ઝમાના થા, ઉસકા નતીજા યે હુવા કે જિતને ગરીબ લોગ થે જિનહેં ખાનેકો નહીં મિલતા થા વો બચ્ચોંકો મદ્રસામેં દાખિલ કરા દેતે થે કે કુરઆને કરીમ હિફ્ઝ કરેગા તો ઉસી દિનસે વઝીફા જારી, હઝારોં ઐસે ઘરાને થે, ઔર હઝારોં હાફિઝ પૈદા હો ગયે, સારી મસ્જિદેં હાફિઝોંસે આબાદ હો ગઈ.

ઈલ્મે દીન સિખાનેવાલે આલિમકે આદાબ વ ફઝાઈલ ઔર તાલિબે ઈલ્મકા એઅઝાઝ વ ઈકરામ

(હઝરત અલી રદિયલ્લાહુ અન્હુકે ઈરશાદાત)

હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા (તુમહેં સિખાનેવાલે) આલિમકા યે હક હૈ કે :

(૧) તુમ ઉસસે સવાલ ઝિયાદા ન કરો ઔર ઉસે જવાબ દેનેકી મશક્કતમેં ન ડાલો, યાની ઉસે મજબૂર ન કરો.

(૨) ઔર જબ વો તુમસે મુંહ દૂસરી તરફ ફેર લે તો ફિર ઉસ પર ઈસરાર ન કરો.

(૩) ઔર જબ વો થક જાએ તો ઉસકે કપડે ન પકડો.

(૪) ઔર ન હાથસે ઉસકી તરફ ઈશારા કરો, ઔર ન આંખોંસે.

(૫) ઔર ઉસકી મજલિસમેં કુછ ન પૂછો.

(૬) ઔર ઉસકી લગઝિશ (ભૂલ) તલાશ ન કરો.

(૭) ઔર અગર ઉસસે કોઈ લગઝિશ હો જાએ તો તુમ લગઝિશસે રૂજૂઅકા ઈન્તિઝાર કરો.

(૮) ઔર જબ વો રૂજૂઅ કર લે તો તુમ ઉસે કબૂલ કર લો.

(૯) ઔર યે ભી ન કહો કે ફલાંને આપકી બાતકે ખિલાફ બાત કહી.

(૧૦) ઔર ઉસકે કિસી રાઝકા ઈફશા (ઝાહિર) ન કરો.

(૧૧) ઔર ઉસકે પાસ કિસીકી ગીબત ન કરો.

(૧૨) ઉસકે સામને ઔર ઉસકી પીઠ પીછે દોનોં હાલતોંમેં ઉસકે હકકા ખયાલ કરો.

(૧૩) ઔર તમામ લોગોંકો સલામ કરો, લેકિન ઉસે ભી ખાસ તૌરસે કરો.

(૧૪) ઔર ઉસકે સામને બૈઠો.

(૧૫) અગર ઉસે કોઈ ઝરૂરત હો તો દૂસરેસે આગે બઢકર ઉસકી ખિદમત કરો.

(૧૬) ઔર ઉસકે પાસ જિતના વક્ત ભી તુમહારા ગુઝર જાએ તંગદિલ ન હોના. ક્યૂંકે યે આલિમ ખજૂરકે દરખ્તકી તરહ હૈ જિસસે હર વક્ત કિસી ન કિસી ફાઈદેકે હાસિલ હોનેકા ઈન્તિઝાર રેહતા હૈ. ઔર યે આલિમ ઉસ રોઝાદારકે દરજામેં હૈ જો અલ્લાહકે રાસ્તેમેં જિહાદ કર રહા હો. જબ ઐસા આલિમ મર જાતા હૈ તો ઈસ્લામમેં ઐસા શિગાફ (દરાડ) પડ જાતા હૈ જો કિયામત તક પુર નહીં હો સકતા.

ઔર આસમાનકે સત્તર (૭૦) હઝાર મુકર્રબ ફરિશ્તે તાલિબે ઈલ્મકે સાથ ઈકરામકે લિયે ચલતે હૈં. (હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૨૪૨)

વાઈઝે મદીનાકો હઝરત આઈશા (રદિ.) કી તીન અહમ નસીહતેં

હઝરત શઅબી (રહ.) કેહતે હૈં : હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને મદીના વાલોંકે વાઈઝ હઝરત ઈબ્ને અબી સાઈબ (રહ.) સે ફરમાયા : તીન કામોંમેં મેરી બાત માનો, વરના મૈં તુમસે સખ્ત લડાઈ કરૂંગી.

હઝરત ઈબ્ને અબી સાઈબ (રહ.) ને અર્ઝ કિયા : વો તીન કામ ક્યા હૈં? ઉમ્મુલ મુઅમિનીન! મૈં આપકી બાત ઝરૂર માનૂંગા. હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને ફરમાયા :

પેહલી બાત : યે હૈ કે તુમ દુઆમેં બ તકલ્લુફ કાફિયાબંદીસે બચો. ક્યૂંકે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે સહાબા ઈસ તરહ કસ્દન (જાન બૂઝકર) નહીં કિયા કરતે થે.

દૂસરી બાત : યે હૈ કે હફતામેં એક દફા લોગોંમેં બયાન કિયા કરો.

ઔર ઝિયાદા કરના ચાહો તો દો દફા, વરના ઝિયાદાસે ઝિયાદા તીન દફા કિયા કરો, ઉસસે ઝિયાદા ન કરો, વરના લોગ (અલ્લાહકી) ઈસ કિતાબસે ઉકતા જાએંગે.

તીસરી બાત : યે હૈ કે ઐસા હરગિઝ ન કરના કે તુમ કિસી જગહ જાઓ, ઔર વહાં વાલે આપસમેં બાત કર રહે હોં ઔર તુમ ઉનકી બાત કાટકર અપના બયાન શુરૂ કર દો. બલ્કે ઉનહેં અપની બાત કરને દો, ઔર જબ વો તુમહેં મૌકા દેં ઔર કહેં તો ફિર ઉનમેં બયાન કરો.

(હયાતુસ્સહાબા : ૩ : ૨૩૯)

તસવ્વુફકી હકીકત

તસવ્વુફકે કઈ નામ હૈં : ઈલ્મુલ કલ્બ, ઈલ્મુલ અખ્લાક, એહસાન, સુલૂક ઔર તરીકત, યે સબ એક હી ચીઝકે કઈ નામ હૈં, કુરઆન વ સુન્નતમેં ઉસકે લિયે ઝિયાદાતર "એહસાન" કા લફઝ ઈસ્તેમાલ હુવા હૈ, ઔર હમારે ઝમાનેમેં લફઝ "તસવ્વુફ" ઝિયાદા મશ્હૂર હો ગયા હૈ, બહરહાલ હકીકત ઈન સબકી એક હૈ, ઔર વો યે હૈ કે હમારે બહોતસે અફઆલ જિસ તરહ હમારે ઝાહિરી આ'ઝાસે અંજામ પાતે હૈં, ઈસી તરહ બહોતસે આમાલ હમારા કલ્બ અંજામ દેતા હૈ, જિનકો "આમાલે બાતિના" કહા જાતા હૈ, જિસ તરહ હમારે ઝાહિરી અફઆલ શરીઅતકી નઝરમેં કુછ અચ્છે ઔર ફર્ઝ ઔર વાજિબ હૈં, ઔર કુછ નાપસંદીદા ઔર હરામ વ મકરૂહ.

ઈસી તરહ બાતિની આમાલ કુરઆન વ સુન્નતકી નઝરમેં કુછ પસંદીદા ઔર ફર્ઝ વ વાજિબ હૈં, જૈસે તકવા, અલ્લાહકી મુહબ્બત, અખ્લાક, તવક્કુલ, સબ્ર વ શુક્ર, તવાઝોઅ, કનાઅત, હિલ્મ, સખાવત, હયા, રહમ દિલી વગૈરહ, ઈન બાતિની પસંદીદા અખ્લાકકો "ફઝાઈલ" ઔર "અખ્લાકે હમીદા" કહા જાતા હૈ. ઔર કુછ બાતિની આમાલ બુરે ઔર હરામ હૈં[1] જૈસે : તકબ્બુર, ઉજબ, ગુરૂર, રિયા, હુબ્બે માલ, હુબ્બે જાહ, બુખ્લ, બુઝદિલી, લાલચ, દુશ્મની, હસદ, કીના, સંગદિલી, ઔર બેરહમી યા હદસે ઝિયાદા ગુસ્સા વગૈરહ, ઈનકો "રઝાઈલ" યા "અખ્લાકે રઝીલા" કહા જાતા હૈં.

"ફઝાઈલ" ઔર "રઝાઈલ" દોનોંકા તમામ તર તઅલ્લુક કલ્બી અહવાલ ઔર નફસકી અંદરૂની કૈફિયતોંસે હૈ, મગર ઝરા ગૌર કિયા જાએ તો માલૂમ હોગા કે હમારે યેહી કલ્બી અહવાલ ઔર અંદરૂની કૈફિયતેં દર હકીકત હમારે તમામ ઝાહિરી અફઆલકી બુન્યાદ ઔર અસાસ હૈં, ઝાહિરી આ'ઝાસે હમ અચ્છા યા બુરા જો ભી કામ કરતે હૈં, દર હકીકત વો ઉનહી બાતિની "ફઝાઈલ યા રઝાઈલ" કા નતીજા હોતા હૈ.

---

૧. રદ્દુલ મુહતાર મઅ દુર્રિલ મુખ્તાર ૧ : ૪૦

મસલન તકવા (ખૌફે ખુદા) ઔર અલ્લાહકી મુહબ્બત, યે કલ્બકી અંદરૂની કૈફિયતેં હૈં, મગર ઉનકા અસર હમારે તમામ ઝાહિરી આમાલ પર પડતા હૈ, હમારી હર ઈબાદત રોઝા, નમાઝ વગૈરહ ઈનહીં દો બાતિની અખ્લાકકી પૈદાવાર હૈ, હમ નફસાની ઔર શયતાની તકાઝોંકે બાવજૂદ અગર બદ નઝરી, લડાઈ ઝગડે ઔર ઝૂઠ વગૈરહ ગુનાહોંસે ઈજતિનાબ કરતે હૈં, તો ઉસ ઈજતિનાબકા અસલ મુહર્રિક (ઉકસાને વાલા) ભી યેહી તકવા ઔર અલ્લાહકી મુહબ્બત હૈ.

ઈસી તરહ ઝાહિરી આ'ઝાસે હમ જો ભી ગુનાહ કરતે હૈં ઉસકા સબબ ભી કોઈ ન કોઈ બાતિની ખસ્લત હોતી હૈ. મસલન : માલકી મુહબ્બત યા જાહ પસંદી યા અદાવત યા હસદ યા ગુસ્સા યા આરામ તલબી યા તકબ્બુર વગૈરહ.

તમામ ઝાહિરી આમાલકા હુસ્ન વ કબહ (અચ્છા ઔર બુરા હોના) ઔર અલ્લાહ તઆલાકે નઝદીક ઉનકા મકબૂલ યા મરદૂદ હોના ભી હમારે બાતિની અખ્લાક પર મૌકૂફ હૈ, મસલન : ઈખ્લાસ ઔર રિયા યે કલ્બ હીકે મુતઝાદ આમાલ હૈં, મગર હમારે તમામ ઝાહિરી આમાલકા હુસ્ન વ કબહ ઉનસે વાબસ્તા હૈ, કોઈ ભી ઈબાદત નમાઝ, હજ વગૈરહ જો મહઝ રિયાકે તૌર પર દુનિયાકી શોહરત હાસિલ કરનેકે લિયે કી જાએ ઈબાદત નહીં રેહતી, ઔર તિજારત વ મઝદૂરી જો અપની અસલકે એઅતિબારસે દુનિયાદારીકા કામ હૈ મગર હુકમે ખુદાવંદીકી તા'મીલમેં અલ્લાહકી રઝાકી નિય્યતસે કી જાએ તો યેહી તિજારત વ મઝદૂરી બાઈસે અજ્ર વ સવાબ ઔર ઈબાદત બન જાતી હૈ, યે રિયા ઔર ઈખ્લાસ હીકા કરિશ્મા હૈ કે જિસને ઈબાદતકો દુનિયાદારી, ઔર દુનિયાદારીકો અલ્લાહકી ઈબાદત બના દિયા હૈ, યેહી મતલબ હૈ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે ઈસ ઈરશાદકા કે :

ઈન્નમલ અઅ્માલુ બિન્નિય્યાત.

તમામ આમાલકા સવાબ નિય્યતોં પર મૌકૂફ હૈ.

(યે મિશ્કાત શરીફકી સબસે પેહલી હદીસ હૈ)

તકરીબન યેહી હાલ તમામ બાતિની "ફઝાઈલ વ રઝાઈલ" કા હૈ કે હમારે ઝાહિરી આમાલકે હુસ્ન વ કબહ, રદ વ કબૂલ ઔર અજ્ર વ સવાબ, બલ્કે બહોતસે આમાલકા વુજૂદ ભી ઉનહીંકા રહીને મન્નત હૈ, યેહી વો

હકીકત હૈ જિસકી નિશાનદહી રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈસ ઈરશાદમેં ફરમાઈ હૈ કે :

હોશિયાર રહો કે બદનમેં ગોશ્તકા એક ટુકડા ઐસા હૈ કે જબ વો દુરૂસ્ત હો તો સારા બદન દુરૂસ્ત હોતા હૈ, ઔર વો ખરાબ હો તો સારા બદન ખરાબ હો જાતા હૈ, હોશિયાર રહો કે વો દિલ હૈ. (સહીહ બુખારી)

ઈસી લિયે તમામ ઉલમા વ ફુકહાકા ઈસ પર ઈત્તિફાક હૈ કે "રઝાઈલ" સે બચના ઔર "ફઝાઈલ" કો હાસિલ કરના હર આકિલ, બાલિગ પર ફર્ઝ હૈ.

(રદુલ મુહતાર મઅદુર્રિલ મુખતાર ૧ : ૪૦)

યેહી ફરીઝા હૈ જિસકો ઈસ્લાહે નફસ યા તઝકિયએ નફસ ઔર તઝકિયએ અખ્લાક યા તેહઝીબે અખ્લાક કહા જાતા હૈ, ઔર યેહી તસવ્વુફકા હાસિલ વ મકસૂદ હૈ[1].

દિલકી પાકી, રૂહકી સફાઈ ઔર નફસકી તહારત હર મઝહબકી જાન ઔર નબુવ્વતોંકા મકસૂદ રહા હૈ, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી બેઅસતકે જો ચાર મકાસિદ કુરઆને હકીમમેં બતાએ ગયે હૈં ઉનમેં દૂસરા યે હૈ કે :

વ યુઝક્કીહિમ. (સૂ. બકરહ, આલે ઈમરાન, જુમઅહ)

આપ મુસલમાનોં (કે અખ્લાક વ આમાલ) કા તઝકિયા ફરમાતે રહેં.

કુરઆનને હર ઈન્સાનકી કામિયાબી વ નામુરાદીકા મદાર ભી ઈસી તઝકિયએ નફસ પર રખ્ખા હૈ :

કદ અફ્લહ મન્ ઝક્કાહા વકદ ખાબ મન્ દસ્સાહા.

(સૂ. શમ્સ, આ. ૯-૧૦)

યકીનન વો મુરાદકો પહોંચા જિસને નફસકો પાક કર લિયા, ઔર નામુરાદ હુવા વો શખ્સ જિસને ઉસે (રઝાઈલમેં) ધંસા દિયા.

ઔર બતાયા કે ગુનાહ ઝાહિરી આ'ઝા હીસે નહીં હોતે બલ્કે બાતિનકે ભી ગુનાહ હૈં, દોનોંસે બચના ફર્ઝે ઐન હૈ, ઔર હર ગુનાહ મૂજિબે અઝાબ, ખ્વાહ ઝાહિરકા હો યા બાતિનકા, ઈરશાદે રબ્બાની હૈ :

---

(૧) તસવ્વુફકે મશહૂર ઈમામ હઝરત અબ્દુલ કાદિર સહરવરદી (રહ.) ને અપની કિતાબ "અવારિફુલ મઆરિફ" મેં તસવ્વુફકી જો હકીકત તફસીલસે બયાન ફરમાઈ હૈ ઉસકા ખુલાસા યેહી હૈ, દેખિયે "અવારિફુલ મઆરિફ" ૧ : ૨૯૦, બર હાશિયા અહયાઉલ ઉલૂમ ગઝાલી રહમતુલ્લાહ અલૈહ.

વ ઝરૂ ઝાહિરલ્ ઈષ્મિ વ બાતિનહૂ, ઈન્નલ્લઝી-ન યકસિબૂનલ્ ઈષ્મ સયુજ્ઝૌ-ન બિમા કાનૂ યક્તરિફૂન. (સૂ. અન્આમ, આ. ૧૨૦)

તુમ ઝાહિરી ગુનાહકો ભી છોડ દો, ઔર બાતિની ગુનાહકો ભી, બિલા શુબહ જો લોગ ગુનાહ (ઝાહિર યા બાતિનકા) કર રહે હૈં ઉનકો ઉનકે કિયેકી સઝા અન્કરીબ મિલેગી.

બાતિની ગુનાહ કલ્બકે વોહી ગુનાહ હૈં જિનકે મુતઅલ્લિક પીછે અર્ઝ કિયા ગયા હૈ કે વો હમારે તમામ ઝાહિરી ગુનાહકા મન્બઅ હૈં, હમારે હર ગુનાહકા સોતા વહીંસે ફૂટતા હૈ, તસવ્વુફકી ઈસ્તિલાહમેં ઉનહીંકો "રઝાઈલ યા અખ્લાકે રઝીલા" કહા જાતા હૈ. ઉનકે બિલ મુકાબિલ દિલકી નેકિયાં ઔર ઈબાદતેં હૈં જો હમારી તમામ ઝાહિરી ઈબાદતોં ઔર નેકિયોંકા સરચશ્મા હૈં, હર ઈબાદત ઔર હર નેકી ઉનહીકા મરહૂને મિન્નત હૈ, કલ્બકે ઉન નેક આમાલકો તસવ્વુફકી ઈસ્તિલાહમેં "ફઝાઈલ યા અખ્લાકે હમીદહ" કહા જાતા હૈ.

જિસ તરહ અચ્છે બુરે ઝાહિરી આમાલકી એક લંબી ફેહરિસ્ત હૈ, જિનકે શરઈ અહકામ ફિકહમેં બતાએ જાતે હૈં, ઈસી તરહ બાતિની આમાલ યાની "રઝાઈલ યા ફઝાઈલ" કી તા'દાદ ભી બહોત હૈ જો તસવ્વુફકા મૌઝૂઅ હૈ, યહાં ચંદ ફઝાઈલ ઔર ચંદ રઝાઈલ બતૌરે મિસાલ ઝિક્ર કિયે જાતે હૈં, જિનસે અંદાઝા હોગા કે કુરઆન વ સુન્નતને ફઝાઈલકી તાકીદ ઔર રઝાઈલકી મમાનિઅત કિતને શદ્દો મદ (ઝોર શોર) સે કી હૈ, ઔર યે તાકીદ કિસી તરહ ઉસ તાકીદસે કમ નહીં જો ઝાહિરી આમાલકી ઈસ્લાહકે લિયે કુરઆન વ સુન્નતમેં કી ગઈ હૈ.

ફઝાઈલકી તરગીબ વ તાકીદ

તકવાકી તાકીદ : એક બાતિની અમલ "તકવા" હૈ, કુરઆને હકીમને અપની દૂસરી હી સૂરતમેં એલાન કિયા હૈ કે ઉસકી તાલીમસે વોહી લોગ ફાઈદા ઉઠા સકતે હૈં જો તકવા વાલે હૈં, ઈરશાદ હૈ :

હુદલ લિલ મુત્તકીન. (સૂ. બકરહ, આ. ૨)

યે કિતાબ (કુરઆન) તકવા વાલોંકો રાહ દિખાતી હૈ.

તકવા વાલોંકે લિયે આખિરતકી લા ઝવાલ નેઅમતોંકી જગહ જગહ બશારત હૈ, મસલન :

ઈન્નલ્ મુત્તકીન ફી જન્નાતિંવ્ વ નઈમ. (સૂ. તૂર, આ. ૧૭)

બેશક તકવા વાલે બાગોંમેં ઔર નેઅમતોંમેં હોંગે.

કુરઆનને જા બજા તકવા ઈખ્તિયાર કરનેકા હુકમ દિયા હૈ, ઔર ઉસકે હાસિલ કરનેકા તરીકા ભી બતા દિયા હૈ કે સચ્ચે લોગોંકી મઈય્યત ઔર સોહબત ઈખ્તિયાર કરો :

યા અય્યુહલ્લઝી-ન આમનૂ ત્તકૂલ્લાહ વકૂનૂ મઅસ્સાદિકીન.

(સૂ. તૌબા, આ. ૧૧૯)

અય ઈમાનવાલો! અલ્લાહસે ડરો, ઔર સચ્ચે લોગોંકે સાથ યાની ઐસે લોગોંકે સાથ રહો જો નિય્યત ઔર બાતમેં સચ્ચે હૈં.

અલ્લાહકે નઝદીક હર ઈઝ્ઝત વ બરતરીકા મેઅયાર ભી યેહી તકવા હૈ, ઈરશાદ હૈ :

ઈન્ન અકરમકુમ ઈન્દલ્લાહિ અત્કાકુમ. (સૂ. હુજુરાત, આ. ૧૩)

અલ્લાહકે નઝદીક તુમમેં સબસે ઝિયાદા ઈઝ્ઝતવાલા વો હૈ જો સબસે ઝિયાદા તકવાવાલા હો.

યે ચંદ આયાત બતૌરે નમૂના હૈં, સબ આયાત જમા કી જાએં તો કઈ વરક દરકાર હોંગે.

ઈખ્લાસકી તાકીદ : ઈસી તરહ "ઈખ્લાસ" દિલકા અમલ હૈ, કુરઆને હકીમને ઉસકી તાકીદમેં ભી કોઈ દકીકા નહીં છોડા, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો હુકમ દિયા ગયા હૈ કે :

ફઅ્બુદિલ્લાહ મુખ્લિસલ્ લહુદ્દીન. (સૂ. ઝુમર, આ. ૨)

સો આપ અલ્લાહકી ઈબાદત કીજિયે, ઉસીકે લિયે ઈબાદતકો ખાલિસ કરતે હુએ.

કુલ્ ઈન્ની ઉમિર્તુ અન્ અઅ્બુદલ્લાહ મુખ્લિસલ્ લહુદ્દીન.

(સૂ. ઝુમર, આ. ૧૧)

આપ કેહ દીજિયે કે મુઝકો હુકમ હુવા હૈ કે મૈં અલ્લાહકી ઈસ તરહ ઈબાદત કરૂં કે ઈબાદતકો ઉસીકે લિયે ખાલિસ રખ્ખૂં.

કુરઆને પાકમેં સાત જગહ યે ઈરશાદ હૈ :

મુખ્લિસી-ન લહુદ્દીન.

ઈતાઅત ગુઝારીકો અલ્લાહકે લિયે ખાલિસ કરતે હુએ.

તવક્કુલકી તરગીબ : ઈસી તરહ "તવક્કુલ" જો નફસકા અંદરૂની અમલ હૈ ઉસકે મુતઅલ્લિક રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો હુકમ દિયા ગયા, ઔર સાથ હી બશારત સુનાઈ ગઈ કે :

ફતવક્કલ્ અલલ્લાહિ ઈન્નલ્લાહ યુહિબ્બુલ્ મુતવક્કિલીન.

(સૂ. આલે ઈમરાન, આ. ૧૫૯)

તો આપ, અલ્લાહ પર ભરોસા કરેં, બેશક અલ્લાહ તઆલા તવક્કુલ કરનેવાલોંસે મુહબ્બત રખતા હૈ.

સબ મુસલમાનોંકો હુકમ દિયા ગયા કે :

અલલ્લાહિ ફલ્યતવક્કલિલ્ મુઅ્મિનૂન.

(સૂ. આલે ઈમરાન, આ. ૧૨૨)

પસ મુસલમાન તો અલ્લાહ તઆલા હી પર ભરોસા રખ્ખેં.

કુરઆને પાકને બતાયા કે પિછલે અંબિયાએ કિરામ (અલૈ.) ભી અપની ઉમ્મતોંકો તવક્કુલકી તાલીમ દેતે રહે, મસલન હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને અપની કૌમસે ખિતાબ ફરમાયા કે :

યા કૌમિ ઈન્ કુન્તુમ આમન્તુમ બિલ્લાહિ ફઅલૈહિ તવક્કલૂ ઈન્ કુન્તુમ મુસ્લિમીન.

(સૂ. યૂનુસ, આ. ૮૪)

અય મેરી કૌમ! અગર તુમ અલ્લાહ પર ઈમાન રખતે હો તો ઉસી પર તવક્કુલ કરો, અગર તુમ (ઉસકી) ઈતાઅત કરનેવાલે હો.

અલ્લાહ તઆલાને અપને ઉસૂલકા એલાને આમ ફરમા દિયા હૈ કે :

મંય્યતવક્કલ અલલ્લાહિ ફહુવ હસ્બુહૂ. (સૂ. તલાક, આ. ૩)

જો શખ્સ અલ્લાહ પર તવક્કુલ કરેગા તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે કાફી હૈ.

સબરકી તલ્કીન : ઈસી તરહ "સબર" બાતિની ફઝાઈલમેંસે હૈ, જિસકે મા'ના હૈં "તબીઅતકે ખિલાફ બાતેં પેશ આને પર નફસકો ઈઝતિરાબ ઔર ઘભરાહટસે રોકના, ઔર સાબિત કદમ રખના" રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી પૂરી હયાતે તય્યિબહ ઈસ સબરકા જીતા જાગતા નમૂના હૈ.

કુરઆને હકીમમેં આપકો હિદાયત કી ગઈ હૈ કે :

ફસ્બિર્ કમા સબર ઉલુલ્ અઝ્મિ મિનર્રુસુલિ.

(અહકાફ, આ. ૩૫)

મુસલમાનોંકો બતાયા ગયા કે :

વ લઈન્ સબરતુમ લહુવ ખૈરૂલ લિસ્સાબિરીન.

(સૂ. નહલ, આ. ૧૨૬)

સબર કરો તો યે સબર કરનેવાલોંકે હકમેં બહોત હી અચ્છા હૈ.

ઔર હુકમકે સાથ બશારત દી ગઈ કે :

વસ્બિરૂ ઈન્નલ્લાહ મઅસ્સાબિરીન. (સૂ. અન્ફાલ, આ. ૪૬)

ઔર સબર કરો બેશક અલ્લાહ તઆલા સબર કરનેવાલોંકે સાથ હૈ.

જન્નતકી નેઅમતે ઉઝમા ભી સબર કરનેવાલોંકા હિસ્સા હૈ, ઈરશાદ હૈ :

અમ્ હસિબ્તુમ અન્ તદખુલૂલ્ જન્નત વ લમ્મા યઅ્લમિલ્લા હુલ્લઝી-ન જાહદૂ મિન્કુમ વ યઅ્લમ સ્સાબિરીન. (સૂ. આલે ઈમરાન, આ. ૧૪૨)

ક્યા તુમ ખયાલ કરતે હો કે જન્નતમેં દાખિલ હોગે, હાલાંકે અભી અલ્લાહ તઆલાને તુમમેંસે ઉન લોગોંકો (આઝમાકર) નહીં દેખા જિનહોંને ખૂબ જિહાદ કિયા હો, ઔર સબર કરનેવાલે હોં.

યે સિર્ફ ચાર ફઝાઈલકે મુતઅલ્લિક આયાતે કુરઆનિયાકી ચંદ મિસાલેં હૈં, તમામ આયાત વ અહાદીસ જમા કી જાએં તો ઝખીમ કિતાબ તૈયાર હો જાએ, ઈન મિસાલોંસે બતાના યે મકસૂદ હૈ કે શરઈ ફરાઈઝ સિર્ફ ઝાહિરી આમાલ પર મુન્હસિર નહીં, ફઝાઈલકા હાસિલ કરના ભી નમાઝ, રોઝા વગૈરહકી તરહ ફર્ઝ હૈ, બલ્કે ખૂદ નમાઝ, રોઝા વગૈરહ ભી ઉનકે બગૈર મુકમ્મલ નહીં હોતે.

રઝાઈલકી કબાહત વ મમાનિઅત

તકબ્બુરકી મઝમ્મત : રઝાઈલ વો નાપાક બાતિની અખ્લાક વ આમાલ હૈં જિનકો કુરઆન વ સુન્નતમેં હરામ કરાર દિયા ગયા હૈ, ઉનકી યહાં ફેહરિસ્ત દેના ન મુમકિન હૈ ન મકસૂદ, ચંદ મિસાલેં યે હૈં :

ઈન્નહૂ લા યુહિબ્બુલ્ મુસ્તકબિરીન. (સૂ. નહુલ, આ. ૨૩)

બેશક અલ્લાહ તઆલા તકબ્બુર કરનેવાલોંકો પસંદ નહીં કરતે.

ઔર જિસે અલ્લાહ પસંદ ન કરે ઉસકા ઠિકાના જહન્નમકે સિવા કહાં હોગા, ચુનાંચે ઈરશાદ હૈ :

અલૈસ ફી જહન્નમ મષ્વલ્ લિલ્ મુતકબ્બિરીન. (સૂ. ઝુમર આ. ૬)

ક્યા ઉન મુતકબ્બિરીનકા ઠિકાના જહન્નમમેં નહીં હૈ?

શાફેએ મેહશર રહમતુલ લિલ આલમીન (સ.અ.વ.) ને ભી સાફ સાફ બતા દિયા કે :

લા યદખુલુલ્ જન્નત મન્ કાન ફી કલ્બિહી મિષ્કાલુ ઝર્રતિમ મિન્ કિબ્રિન.

જિસ શખ્સકે દિલમેં ઝર્રા બરાબર તકબ્બુર હો વો જન્નતમેં દાખિલ નહીં હોગા. (મુસ્લિમ શરીફ, કિતાબુલ ઈમાન, ૧ : ૬૫)

રિયાકારીકી શનાઅત : રિયા, ઐસા ખતરનાક બાતિની રઝીલા હૈ કે વો ઈન્સાનકી બેહતરસે બેહતર ઈબાદતકો તબાહ કરતા બલ્કે ઉલ્ટા અઝાબમેં ગિરિફતાર કરાકે છોડતા હૈ, કુરઆને હકીમકા ઈરશાદ હૈ કે :

ફવૈલુલ લિલ્ મુસલ્લીનલ્લઝી-ન હુમ અન્ સલાતિહિમ સાહૂન લ્લઝી-ન હુમ્ યુરાઊન. (સૂ. માઊન)

બડા અઝાબ હૈ ઐસે નમાઝિયોંકે લિયે જો અપની નમાઝકો ભુલા બૈઠે હૈં જો રિયાકારી કરતે હૈં.

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને રિયા કો "છોટી કિસમકા શિર્ક" કરાર દેતે હુએ ફરમાયા કે :

તુમહારે મુતઅલ્લિક જિન ચીઝોંકા મુઝે ડર હૈ ઉનમેં સબસે ઝિયાદા ખૌફનાક "છોટા શિર્ક" હૈ, સહાબાને દરયાફત કિયા "છોટા શિર્ક" ક્યા હૈ? યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : રિયા કિયામતકે દિન જબ અલ્લાહ અઝ્ઝ વ જલ્લ અપને બંદોંકો ઉનકે કામોંકા સવાબ અતા ફરમાએગા તો દિખાવેકે લિયે કામ કરનેવાલોંસે ફરમા દેગા કે "જાઓ ઉન લોગોંકે પાસ જિનહેં દિખાનેકે લિયે તુમ દુનિયામેં કામ કરતે થે, ઔર દેખો ઉનસે તુમહેં સવાબ મિલતા હૈ કે નહીં[1].

(મુસ્નદે અહમદ, તબરાની, બૈહકી, શઅબુલ ઈમાન)

(૧) હાફિઝ ઝૈનુદ્દીન ઈરાકી (રહ.) ને શરહે અહયાઉલ ઉલૂમમેં કહા હૈ કે ઈસ હદીસકે સબ રાવી સિકહ હૈં, દેખિયે અહયાઉલ ઉલૂમ મઅ શરહ ૩ : ૪૨૫)

હસદકી કબાહત : હસદ, વો બાતિની બીમારી હૈ કે ઉસકા બીમાર દુનિયામેં તો ચૈન પાતા નહીં, ઉસકી આખિરત ભી બરબાદ હોકર રેહતી હૈ, કુરઆને પાકકે બયાન કરદા વાકિઆતસે માલૂમ હોતા હૈ કે યે સબસે પેહલા ગુનાહ હૈ જો આસમાનમેં કિયા ગયા, ઔર સબસે પેહલા ગુનાહ હૈ જો ઝમીન પર કિયા ગયા.

(અહયાઉલ ઉલૂમ વ તફસીરે મઆરિફુલ કુરઆન ૮ : ૮૪૫ બહવાલા તફસીરે કરતબી)

ક્યૂંકે આસમાન પર ઈબ્લીસને હઝરત આદમ (અલૈ.) સે હસદ કિયા, ઔર ઝમીન પર સબસે પેહલા કતલ જો કાબીલને હાબીલકા કિયા થા વો ભી ઈસી હસદકા શાખસાના (ઝગડા) થા. હાસિદકા શર ઈતના ખતરનાક હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો ભી તલ્કીન કી ગઈ કે આપ (સ.અ.વ.) ઉસકે શરસે પનાહ માંગેં :

વ મિન્ શર્રિ હાસિદિન ઈઝા હસદ. (સૂ. ફલક, આ. ૫)

ઔર (આપ કહિયે કે મૈં પનાહ માંગતા હૂં) હસદ કરનેવાલેકે શરસે.

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હિદાયત ફરમાઈ કે :

ઈય્યાકુમ વલ્હસદ, ફઈન્નલ્ હસદ યઅ્કુલુલ્ હસનાતિ કમા તઅ્કુલુ ન્નારુલ્ હતબ.

(અબૂ દાઉદ, કિતાબુલ અદબ, બાબે ફીલ હસદ ૨ : ૬૭૨, ૧)

બુખ્લકી બુરાઈ : ઈસી તરહ બુખ્લ બાતિનકી વો રઝીલ (કમીના) ખસ્લત હૈ જો ઈન્સાનકો હર માલી ઈસાર વ કુરબાનીસે રોકતી હૈ, ઈસ બાતિની બીમારીકા ઝિક્ર કુરઆને હકીમને ઉન ખસ્લતોંકે સાથ કિયા હૈ જો કાફિરોંકા ખાસ્સા હૈં, ઈરશાદ હૈ :

વ અમ્મા મમ્ બખિ-લ વસ્તગ્ના વકઝ્ઝ-બ બિલ્હુસ્ના ફસનુયસ્સિરુહૂ લિલ્ ઉસ્રા, વમા યુગ્ની અન્હૂ માલુહૂ ઈઝા તરદ્દા.

(સૂ. લૈલ, આ. ૮-૧૧)

ઔર જિસને બુખ્લ કિયા, ઔર બે પરવાઈ ઈખ્તિયારકી, ઔર અચ્છી બાતકો ઝુઠલાયા, હમ ઉસકો રફતા રફતા સખ્તીમેં પહોંચા દેંગે, ઔર ઉસકા માલ ઉસકે કુછ કામ ન આએગા, જબ વો (જહન્નમકે) ગઢેમેં

ગિરેગા.

જિસ શખ્સકા બુખ્લ ઈસ હદ તક પહોંચ ગયા હો કે શરીઅતને જો માલી વાજેબાત ઉસકે ઝિમ્મા કિયે હૈં ઉનકી અદાયગીસે ભી મહેરૂમ હો જાએ, ઉસકે લિયે કુરઆને હકીમમેં સખ્ત અઝાબકી ખબર દી ગઈ હૈ :

વલા યહ્સબન્નલ્લઝીન યબ્ખલૂન બિમા આતાહુમુલ્લાહુ મિન્ ફઝ્લિહી હુવ ખૈરલ્ લહુમ્ બલ્ હુવ શર્રુલ્લહુમ સયુતવ્વકૂ-ન મા બખિલૂ બિહી યૌમલ કિયામતિ. (સૂ. આલે ઈમરાન, આ. ૧૮૦)

જો લોગ ઐસી ચીઝમેં બુખ્લ કરતે હૈં જો અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો અપને ફઝલસે દી હૈ, વો હરગિઝ યે ખયાલ ન કરેં કે યે બાત ઉનકે લિયે કુછ અચ્છી હોગી, બલ્કે યે બાત ઉનકે લિયે બહોત હી બુરી હૈ, ઉન લોગોંકો કિયામતકે દિન ઉસ માલકા (સાંપ બનાકર) તૌક પહેનાયા જાએગા, જિસમેં ઉન્હોંને બુખ્લ કિયા થા.

બુખ્લકા બીમાર દૂસરોંકે સાથ નહીં બલ્કે દર હકીકત વો ખૂદ અપને સાથ બુખ્લ કરતા હૈ, વો ઉસકી બદૌલત ઈસ દુનિયામેં અપને આપકો હર દિલ અઝીઝી ઔર નેકનામી બલ્કે જાઈઝ આરામ વ રાહત તકસે, ઔર આખિરતમેં સવાબકી નેઅમતસે મહેરૂમ રખતા હૈ, કુરઆને હકીમને ઈસી હકીકતકી તરફ તવજ્જોહ દિલાઈ હૈ કે :

ફમિન્કુમ મંય્યબ્ખલુ વ મંય્યબ્ખલ્ ફઈન્નમા યબ્ખલુ અન્ નફસિહી.

(સૂ. મુહમ્મદ આ. ૩૮)

પસ તુમમેંસે બાઝ વો હૈં જો બુખ્લ કરતે હૈં, ઔર જો બુખ્લ કરતા હૈ વો અપને આપ હીસે બુખ્લ કરતા હૈ.

બુખ્લ હીકે બદતરીન દરજાકા નામ "શુહ્હ" હૈ. કુરઆને પાકને બતાયા કે ફલાહ વ કામિયાબી ઉનહી લોગોંકા મુકદર હૈ જો શુહ્હસે મહેફૂઝ હોં :

વમંય્યૂ-ક શુહ્હ નફસિહી ફઉલાઈક હુમુલ્ મુફલિહૂન.

(સૂ. હશ્ર, આ. ૯)

ઔર જો શખ્સ અપની તબીઅતકે બુખ્લસે મહેફૂઝ રખ્ખા જાએ તો વોહી લોગ ફલાહ પાનેવાલે હૈં.

તસવ્વુફ ઔર ઈલ્મે તસવ્વુફકી ઈસ્તિલાહી તા'રીફ

ગર્ઝ "ફઝાઈલ" ઔર "રઝાઈલ" કી એક તવીલ ફેહરિસ્ત હૈ, તમામ બાતિની ખસ્લતોંકા અલગ અલગ બયાન, હર એકકી હકીકત વ માહિયત, ઉસકે અસ્બાબ વ અલામાત, ફઝાઈલ હાસિલ કરનેકે તરીકે, ઔર રઝાઈલસે છુટકારા પાનેકી તદાબીર, યે તફસીલાત તો તસવ્વુફકી કિતાબોં[1] ઔર સૂફિયાએ કિરામકી મજલિસોંમેં મિલેંગી, યહાં ઉન મિસાલોંસે સિર્ફ યે વાઝેહ કરના મકસૂદ હૈ કે જિસ તરહ ઝાહિરકે કુછ આમાલ ફર્ઝે ઐન ઔર કુછ હરામ હૈં, ઈસી તરહ બાતિનકે આમાલમેં ભી કુછ ફર્ઝે ઐન હૈં, ઔર કુછ હરામ, ઔર ઈન બાતિની ફરાઈઝ પર અમલ કરના ઔર બાતિનકી હરામ ખસ્લતોંસે ઈજતિનાબ (પરહેઝ) કરના હી તસવ્વુફ હૈ, ચુનાંચે ઈલ્મે તસવ્વુફકી ઈસ્તિલાહી તા'રીફ જો ઈમામ ગઝાલી (રહ.)[2] ને તફસીલસે બયાન કી હૈ, ઉસકા જામેઅ માનેઅ ખુલાસા અલ્લામા શામી (રહ.) ને યે લિખ્ખા હૈ કે :

તસવ્વુફ વો ઈલ્મ હૈ જિસસે અખ્લાકે હમીદહકી કિસ્મેં ઔર ઉનકે હાસિલ કરનેકા તરીકા ઔર અખ્લાકે રઝીલાકી કિસ્મેં ઔર ઉનસે બચનેકા તરીકા માલૂમ હોતા હૈ. (રદ્દુલ મુહતાર મઅ દુર્રિલ મુખ્તાર ૧ : ૪૦)

ફિકહકી તરહ ઈલ્મે તસવ્વુફકા ભી એક હિસ્સા ફર્ઝે ઐન ઔર પૂરા ઈલ્મ હાસિલ કરના ફર્ઝે કિફાયા હૈ

જિસ તરહ હર મર્દ વ ઔરત પર અપને અપને હાલાત વ મશાગિલકી

૧. મસલન ઈમામ ગઝાલી (રહ.) કી "અહયાઉલ ઉલૂમ જિલ્દ તીન" હકીમુલ ઉમ્મત મૌલાના અશરફ અલી સાહબ થાનવી (રહ.) કી "અત્તશર્રુફ" ઔર "તાલીમુદ્દીન" ઔર "રૂહે તસવ્વુફ" ઔર "કસ્દુસ્સબીલ" વગૈરહ.

૨. દેખિયે અહયાઉલ ઉલૂમ ૧ : ૧૯ (મતબૂઅએ મિસર)

હદ તક ઉનકે ફિકહી મસાઈલ જાનના ફર્ઝ હૈ, ઔર પૂરે ફિકહકે મસાઈલમેં બસીરત વ મહારત હાસિલ કરના ઔર મુફતી બનના સબ પર ફર્ઝ નહીં બલ્કે ફર્ઝે કિફાયા હૈ[1] ઈસી તરહ જો અખ્લાકે હમીદહ કિસીમેં મૌજૂદ નહીં ઉનહેં હાસિલ કરના ઔર જો રઝાઈલ ઉસકે નફસમેં છુપે હુએ હૈં ઉનસે બચના, તસવ્વુફકે ઈલ્મ પર મૌકૂફ હૈ, ઉસકા ઈલ્મ હાસિલ કરના ફર્ઝે ઐન હૈ. ઔર પૂરે ઈલ્મે તસવ્વુફમેં બસીરત વ મહારત પૈદા કરના કે દૂસરોંકી તરબિયત ભી કર સકે, યે ફર્ઝે કિફાયા હૈ. (રદ્દુલ મુહતાર મઅ દુર્રિલ મુખ્તાર ૧ : ૪૦, તફસીર મઆરિફુલ કુરઆન સૂ. તૌબા આ. ૪-૧૨૨ : ૪૯૦)

સૂફી ઔર મુરશિદકી તા'રીફ

જિસ તરહ ફિકહકે માહિરકો "ફકીહ", "મુફતી" ઔર "મુજ્તહિદ" કેહતે હૈં ઈસી તરહ તસવ્વુફ વ સુલૂકકે માહિરકો "સૂફી", "મુરશિદ", "શેખ" ઔર આમ ઝબાનમેં "પીર" કહા જાતા હૈ, જિસ તરહ કુરઆન વ સુન્નતસે ફિકહી મસાઈલ ઔર અહકામ નિકાલના ઔર હસ્બે હાલ શરઈ હુકમ માલૂમ કરના હર એકકે બસકા કામ નહીં, બલ્કે રેહનુમાઈકે લિયે ઉસ્તાઝ યા "ફકીહ ઔર મુફતી" કી તરફ રૂજૂઅ કરના પડતા હૈ, ઈસી તરહ બાતિની અખ્લાકકો કુરઆન વ સુન્નતકે મુતાબિક ઢાલના એક નાઝુક ઔર કદરે મુશ્કિલ કામ હૈ,

---

૧. ફર્ઝકી દો કિસ્મેં હૈં : ફર્ઝે ઐન ઔર ફર્ઝે કિફાયા, ફર્ઝે ઐન ઉસ ફર્ઝકો કહા જાતા હૈ જિસકા અદા કરના હર મુસલમાન મર્દ વ ઔરત પર ઝરૂરી હૈ, બાઝ મુસલમાનોંકે કર લેનેસે બાકી મુસલમાન સુબુકદોશ નહીં હોતે, જૈસે નમાઝ, રોઝા, હજ, ઝકાત વગૈરહ. ઔર ફર્ઝે કિફાયા વો ફર્ઝ હૈ જો બાઝ લોગોંકે બકદ્રે ઝરૂરત અદા કરનેસે બાકી મુસલમાનોંકે ઝિમ્મેસે સાકિત હો જાતા હૈ, જૈસે મુસલમાન મય્યિતકે કફન દફન કા ઈન્તિઝામ, નમાઝે જનાઝા ઔર જિહાદ વગૈરહ, પૂરે ફિકહ ઔર પૂરે ઈલ્મે તસવ્વુફમેં બસીરત વ મહારત પૈદા કરના ભી ફર્ઝે કિફાયા હૈ કે અગર કિસી બસ્તીમેં કોઈ એક શખ્સ ભી ઐસા હો જો વહાંકે મુસલમાનોંકો પેશ આનેવાલે શરઈ મસાઈલ બતા સકે. ઔર ઉનકે તઝકિયએ અખ્લાકકા કામ બકદ્રે ઝરૂરત કર સકે તો ઉસ બસ્તીકે બાકી મુસલમાનોંકે ઝિમ્મેસે યે ફર્ઝ સાકિત હો જાતા હૈ, ઔર અગર ઉસ શહેરમેં એક શખ્સ ભી ઐસા મૌજૂદ ન હો તો વહાંકે લોગોં પર ફર્ઝ હૈ કે ઐસા આલિમ અપને યહાં તૈયાર કરેં યા કહીં ઔરસે બુલાકર રખ્ખેં, વરના સબ અહલે શહેર ગુનેહગાર હોંગે.

(તફસીર મઆરિફુલ કુરઆન ૪ : ૪૮૭-૪૯૦)

જિસમેં બા'ઝ મરતબા મુજાહિદોં, રિયાઝતોં ઔર તરહ તરહકે નફસિયાતી ઈલાજોંકી ઝરૂરત પેશ આતી હૈ, ઔર કિસી માહિરકી રેહનુમાઈકે બગૈર ચારએ કાર નહીં હોતા, ઈસ નફસિયાતી ઈલાજ ઔર રેહનુમાઈકા ફરીઝા શેખ વ મુરશિદ અંજામ દેતા હૈ.

ઈસી લિયે હર આકિલ વ બાલિગ મર્દ વ ઔરતકો અપને તઝકિયએ અખ્લાકકે લિયે ઐસે શેખ વ મુરશિદકા ઈન્તિખાબ કરના પડતા હૈ જો કુરઆન વ સુન્નતકા મુત્તબેઅ (પાબંદ) હો, ઔર બાતિની અખ્લાકકી તરબિયત કિસી મુસ્તનદ શેખકી સોહબતમેં રેહકર હાસિલ કર ચુકા હો[1].

બૈઅત સુન્નત હૈ, ફર્ઝ ઔર વાજિબ નહીં

બૈઅતકી હકીકત યે હૈ કે વો મુરશિદ ઔર ઉસકે શાગિર્દ (મુરીદ) કે દરમિયાન એક મુઆહિદા હોતા હૈ, મુરશિદ યે વા'દા કરતા હૈ કે વો ઉસકો અલ્લાહ તઆલાકે અહકામકે મુતાબિક ઝિંદગી ગુઝારના સિખાએગા, ઔર મુરીદ વા'દા કરતા હૈ કે મુરિશદ જો બતલાએગા ઉસ પર અમલ ઝરૂર કરેગા, યે બૈઅત ફર્ઝ ઔર વાજિબ તો નહીં, ઉસકે બગૈર ભી મુરશિદકી રેહનુમાઈમેં ઈસ્લાહે નફસકા મકસદ હાસિલ હો સકતા હૈ, લેકિન બૈઅત ચૂંકે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ઔર સહાબએ કિરામ (રદિ.) કી સુન્નત હૈ, ઔર મુઆહિદાકી વજહસે ફરીકૈનકો (દોનોંકો) અપની ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ ભી કવી રેહતા હૈ, ઈસ લિયે બૈઅતસે ઉસ મકસદકે હુસૂલમેં બહોત બરકત ઔર આસાની હો જાતી હૈ.

કશ્ફ ઔર કરામાત મકસૂદ નહીં

જબ ઈસ્લાહે નફસકા મકસદ ઝરૂરી હદ તક હાસિલ હો જાતા હૈ, યાની અપને ઝાહિરી ઔર બાતિની આમાલ કુરઆન વ સુન્નતકે સાંચેમેં ઢલ જાતે હૈં, ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતકી પૈરવી ઝિંદગીકે હર ગોશામેં હોને

૧. શેખમેં કિન શરાઈતકા પાયા જાના ઝરૂરી હૈ, ઉસકે લિયે મુલાહિઝા ફરમાઈયે હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી (રહ.) કા રિસાલા "કસ્દુસ્સબીલ" હિદાયત સોમ સ. ૫.

લગતી હૈ, તો ઐસે બાઝ લોગોં પર બા'ઝ હાલાતમેં કશ્ફ ઔર ઈલ્હામ ઔર કરામાતકા ઝુહૂર ભી હો જાતા હૈ, જો અલ્લાહ તઆલાકા ઈન્આમ હોતા હૈ, જૈસાકે મુતઅદ્દદ સહાબએ કિરામ (રદિ.) ઔર ઔલિયા અલ્લાહકે વાકિઆત મશ્હૂર હૈં, મગર યે કશ્ફ વ કરામાત ન ફિકહકા મકસૂદ હૈં ન તસવ્વુફકા, ન ઉન પર દીનકા કમાલ મૌકૂફ હૈ, ન ઈલ્મે દીનકા, બલ્કે બા'ઝ પોશીદા યા આઈન્દા પેશ આનેવાલી બાતેં માલૂમ હો જાના, અજીબો ગરીબ વાકિઆતકા પેશ આ જાના તો કમાલે દીનકી ભી દલીલ નહીં, ક્યૂંકે ઈસ કિસમકી ચીઝેં તો મશ્ક કરનેસે બા'ઝ ઔકાત ઐસે લોગોંકો ભી પેશ આ જાતી હૈં જો દીનકે પાબંદ ન હોં, મિસ્મરેઝમ ઔર જાદૂ કરને વાલોંકી શો'બદા બાઝિયાં (ચાલાકિયાં) ભી દેખનેમેં તો અજીબો ગરીબ હી હોતી હૈં, મગર ઉનકે લિયે મુસલમાન હોના ભી શર્ત નહીં, ખુલાસા યે હૈ કે કશ્ફ વ કરામાત શો'બદાબાઝી (ચાલાકી- નઝરબંદી) નહીં હોતી, બલ્કે મહઝ અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂકા અતિય્યા હૈ, જો વો અપને કિસી નેક બંદેકો બા'ઝ હાલાતમેં દે દેતા હૈ, મગર યે તસવ્વુફકા મકસૂદ નહીં, ઔર દીનકા કોઈ કમાલ ઉસ પર મૌકૂફ નહીં.

મકસૂદ સિર્ફ ઈત્તિબાએ શરીઅત ઔર અલ્લાહકી રઝા હૈ

દીનકા કમાલ તો અપને ઝાહિર વ બાતિનમેં શરીઅત પર ઠીક ઠીક અમલ કરનેમેં હૈ, ઈસીસે અલ્લાહકી રઝા હાસિલ હોતી હૈ, ઔર યેહી ફિકહ ઔર તસવ્વુફકા હાસિલ વ મકસૂદ હૈ, યે મકસૂદ ન ફિકહ પર અમલકે બગૈર હાસિલ હો સકતા હૈ ન તસવ્વુફકે બગૈર, તસવ્વુફકા મકસૂદ ન બૈઅત હૈ ન રિયાઝતેં ઔર મુજાહિદે હૈં, ઔર ન કશ્ફ કરામાત, બૈઅત ઔર મુજાહિદે મકસૂદ હાસિલ કરનેકે ઝરાએઅ હૈં, ઔર કશ્ફ વ કરામાત મકસૂદ હાસિલ હો જાનેકે બાદ અલ્લાહકી તરફસે એક કિસમકા મઝીદ ઈન્આમ હૈં, કિસીકો યે ઈન્આમ મિલતા હૈ, કિસીકો કિસી ઔર ઈન્આમસે નવાઝા જાતા હૈ, બિલ ફર્ઝ જિસે મુજાહિદોં ઔર રિયાઝતોંકે બગૈર હી અપની ઝાહિર વ બાતિનકી ઈસ્લાહ નસીબ હો જાએ, ઔર ઝિંદગીભર એક બાર ભી સચ્ચા

ખ્વાબ નઝર ન આએ, ન કિસી કશ્ફ વ કરામાતકા ઝુહૂર હો, ઉસકે ભી વલીયુલ્લાહ ઔર મોમિને કામિલ હોનેમેં કોઈ શક વ શુબહ નહીં, ઔર યે ભી ઝરૂરી નહીં કે જિસસે કશ્ફ વ કરામાતકા ઝુહૂર હોતા હો વો ઉસકે મુકાબલેમેં ઝિયાદા કામિલ વ અફઝલ હો, મદારે કમાલ વ અફઝલિયત તો સિર્ફ ઔર સિર્ફ તકવા પર હૈ, જિસમેં ઝિયાદા તકવા હૈ વોહી ઝિયાદા અફઝલ, ઔર અલ્લાહ અઝ્ઝ વ જલ્લકા ઝિયાદા મુકર્રબ હૈ. કુરઆન મજીદકા ફૈસલા હૈ કે :

ઈન્ન અક્રમકુમ ઈન્દલ્લાહિ અત્કાકુમ. (સૂ. હુજુરાત આ. ૧૩)

અલ્લાહકે નઝદીક તુમ સબમેં બડા શરીફ વો હૈ જો સબસે ઝિયાદા પરહેઝગાર હો.

તસવ્વુફકી હકીકત જો ઈન સફહાતમેં બયાન કી ગઈ, તવસ્સુફકી તમામ મુસ્તનદ કિતાબેં ઈસી ઈજમાલકી તફસીલ હૈં, તમામ ફુકહા ઔર સૂફિયાએ કિરામ ઉસકી તાલીમ વ તરબિયત કરતે રહે, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી પૂરી હયાતે તય્યિબા ઈસી તસવ્વુફ ઔર ઈસી ફિકહ પર અમલકા કામિલ નમૂના હૈ, ઔર યેહી ઈમાનકે બાદ કુરઆન વ સુન્નતકી તાલીમકા હાસિલ હૈ.

(નવાદિરુલ ફિકહ ૧ : ૪૨-૫૯)

બાપ ઔર બેટેકા અજીબ વાકિઆ

કરતબીને અપની અસ્નાદે મુત્તસિલકે સાથ હઝરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) સે રિવાયત કિયા હૈ કે એક શખ્સ રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા, ઔર શિકાયત કી કે મેરે બાપને મેરા માલ લે લિયા હૈ, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે : અપને વાલિદકો બુલાકર લાઓ, ઉસી વક્ત જિબ્રઈલ અમીન (અલૈ.) તશરીફ લાએ, ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે કહા કે જબ ઉસકા બાપ આ જાએ તો ઉસસે પૂછિયે કે વો કલિમાત ક્યા હૈં જો ઉસને દિલમેં કહે હૈં, ખૂદ ઉસકે કાનોંને ભી ઉનકો નહીં સુના. જબ યે શખ્સ અપને વાલિદકો લેકર પહોંચા તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકે વાલિદસે કહા કે ક્યા બાત હૈ? આપકા બેટા આપકી શિકાયત કરતા હૈ, ક્યા આપ ચાહતે હૈં કે ઉસકા માલ છીન લેં? વાલિદને અર્ઝ કિયા કે આપ

ઉસીસે યે સવાલ ફરમાએં કે મૈં ઉસકી ફૂફી, ખાલા યા અપને નફસકે સિવા કહાં ખર્ચ કરતા હૂં? રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે : "ઈહ્" (જિસકા મતલબ યે થા કે બસ હકીકત માલૂમ હો ગઈ, અબ ઔર કુછ કેહને સુનનેકી ઝરૂરત નહીં).

ઉસકે બાદ ઉસકે વાલિદસે દરયાફત કિયા કે વો કલિમાત ક્યા હૈં જિનકો અભી તક ખૂદ તુમહારે કાનોંને ભી નહીં સુના. ઉસ શખ્સને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! હર મઆમલામેં અલ્લાહ તઆલા આપ પર હમારા ઈમાન ઔર યકીન બઢહા દેતે હૈં (જો બાત કિસીને નહીં સુની ઉસકી આપકો ઈત્તિલાઅ હો ગઈ જો એક મોઅજિઝા હૈ)

ફિર ઉસને અર્ઝ કિયા કે યે એક હકીકત હૈ કે મૈંને ચંદ અશઆર દિલમેં કહે થે જિનકો મેરે કાનોંને ભી નહીં સુના. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે : વો હમેં સુનાઓ, ઉસ વક્ત ઉસને યે અશઆર સુનાએ, જિસકા તર્જુમા યે હૈ :

મૈંને તુઝે બચપનમેં ગિઝા દી ઔર જવાન હોનેકે બાદ ભી તુમહારી ઝિમ્મેદારી ઉઠાઈ, તુમહારા સબ ખાના પીના મેરી હી કમાઈસે થા.

જબ કિસી રાતમેં તુમહેં કોઈ બીમારી પેશ આ ગઈ તો મૈંને તમામ રાત તુમહારી બીમારીકે સબબ બેદારી ઔર બેકરારીમેં ગુઝારી.

ગોયાકે તુમહારી બીમારી મુઝે હી લગી હૈ તુમહેં નહીં, જિસકી વજહસે મૈં તમામ રાત રોતા રહા.

મેરા દિલ તુમહારી હલાકતસે ડરતા રહા હાલાંકે મૈં જાનતા થા કે મૌતકા એક દિન મુકર્રર હૈ પેહલે પીછે નહીં હો સકતી.

ફિર જબ તુમ ઈસ ઉમર ઔર ઈસ હદ તક પહોંચ ગયે જિસકી મૈં તમન્ના કિયા કરતા થા.

તો તુમને મેરા બદલા સખ્તી ઔર સખ્ત કલામી બના દિયા ગોયા કે તુમ હી મુઝ પર એહસાન વ ઈન્આમ કર રહે હો.

કાશ અગર તુમસે મેરે બાપ હોનેકા હક અદા નહીં હો સકતા તો કમ અઝ કમ ઐસા હી કર લેતે જૈસાકે એક શરીફ પડોસી કિયા કરતા હૈ.

તો કમ અઝ કમ મુઝે પડોસીકા હક તો દિયા હોતા ઔર ખૂદ મેરે હી માલમેં મેરે હકમેં બુખ્લસે કામ ન લિયા હોતા.

રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) ને યે અશઆર સુનનેકે બાદ બેટેકા ગિરેબાન

પકડ લિયા ઔર ફરમાયા : જા તૂ ભી ઔર તેરા માલ ભી સબ તેરે બાપકા હૈ.
(કરતબી બહવાલા મઆરિફુલ કુરઆન ૫ : ૪૬૮)

મિયાં બીવીમેં મુહબ્બત પૈદા કરનેકા આસાન નુસ્ખા

મિયાં બીવીમેં મુહબ્બત પૈદા કરનેકા આસાન નુસ્ખા યે હૈ કે દોનોં એક દૂસરેકે લિયે દુઆએં કરતે રહેં. ઈન્શા અલ્લાહ ચંદ દિનોંમેં ઐસી અજીબ મુહબ્બત પૈદા હો જાએગી કે જિસકા દોનોંકો વહમ વ ગુમાન ભી ન હોગા.

યાદ રખિયે : ઈંટકો ઈંટસે મિલાનેકે લિયે સીમેન્ટકી ઝરૂરત હૈ. લકડીકો લકડીસે મિલાનેકે લિયે કીલ (ખીલી) કી ઝરૂત હૈ. કાગઝકો કાગઝસે મિલાનેકે લિયે ગૂંદ (ગુંદર) કી ઝરૂત હૈ.

લેકિન દો દિલોંકો મિલાનેકે લિયે અલ્લાહ તઆલાકે ખાસ ફઝલકી ઝરૂરત હૈ. ઉસકે લિયે ઝાહિરી તદબીર બીવીકી તરફસે જાઈઝ કામોંમેં શૌહરકી પૂંરી ઈતાઅત ઔર નીચેકે અલ્ફાઝ કેહના હૈ :

(૧) જી હાં, જી હાં, જી હાં.
(૨) અચ્છા, અચ્છા, અચ્છા.
(૩) આઈન્દા નહીં હોગા, આઈન્દા નહીં હોગા.
(૪) જૈસે આપ કહેંગે વૈસે હી કરૂંગી, જૈસે આપ કહેંગે વૈસે હી કરૂંગી.
(૫) મઆફ ફરમા દીજિયે, મઆફ ફરમા દીજિયે.
(૬) આપ સહીહ ફરમા રહે હૈં, આપ સહીહ ફરમા રહે હૈં.

ઔર બાતિની તદબીર યે હૈ કે દોનોં મિયાં બીવી એક દૂસરેકે લિયે દિલસે દુઆએં કરેં. એક દૂસરેકો ખૂબ મઆફ કરકે એક દૂસરેકો અપને હાલાતસે મજબૂર સમઝકર બેકુસૂર સમઝેં, ઉસકી ગલતિયોં પર દિલમેં ઉસકે ખિલાફ ઉઠનેવાલે ગમ વ ગુસ્સાકે જઝબાતકો પ્યાર વ મુહબ્બત, શફકત ઔર રહમતકી થપકી દેકર સુલા દેં.

બે-ખ્વાબીકા બેહતરીન ઈલાજ

તબરાનીમેં હઝરત ઝૈદ બિન સાબિત (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રાતોંકો મેરી નીંદ ઉચાટ હો જાયા કરતી થી. તો મૈંને આં હઝરત (સ.અ.વ.) સે ઈસ અમ્રકી શિકાયત કી, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : યે દુઆ પઢ્હા કરો :

અલ્લાહુમ્મ ગારતિ ન્નુજૂમુ વ હદઅતિલ્ ઉયૂનુ વ અન્ત હય્યુન્ કય્યૂમુન્ યા હય્યુ! યા કય્યૂમુ! અનિમ્ ઐની વહ્દિઅ્ લૈલી.

મૈંને જબ ઈસ દુઆકો પઢ્હા તો નીંદ ન આનેકી બીમારી અલ્લાહકે ફઝલસે દૂર હો ગઈ. (તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૧૯૮)

ચાર સિફતેં પૈદા કીજિયે

મુસ્નદે અહમદમેં ફરમાને રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) હૈ કે ચાર બાતેં જબ તુઝમેં હોં. ફિર અગર સારી દુનિયા ભી ફૌત હો જાએ તો તુઝે નુકસાન નહીં : (૧) અમાનતકી હિફાઝત (૨) બાતકી સદાકત (૩) હુસ્ને અખ્લાક (૪) ઔર હલાલ રોઝી. (તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૨૮૪)

દો સોકનોંકા તકવા

બગદાદમેં એક બડા સોદાગર રેહતા થા. યે બડા હી દયાનતદાર વ હોશિયાર થા. ખુદાને ઉસકા કારોબાર ખૂબ હી ચમકાયા થા. દૂર દૂરસે ખરીદાર ઉસકે યહાં પહોંચતે ઔર અપની ઝરૂરતકા સામાન ખરીદતે. ઉસીકે સાથ સાથ ખુદાને ઉસકો ઘરેલૂ સુખ ભી દે રખ્ખા થા. ઉસકી બીવી નિહાયત ખૂબસૂરત, નેક હોશિયાર ઔર સલીકામંદ થી. સોદાગર ભી દિલો જાનસે ઉસકો ચાહતા થા ઔર બીવી ભી સોદાગર પર જાન છિડકતી થી, ઔર નિહાયત ઐશ વ સુકૂન ઔર મેલ મુહબ્બતકે સાથ ઉનકી ઝિંદગી બસર હો રહી થી.

સોદાગર કારોબારી ઝરૂરતસે કભી કભી બાહિર ભી જાતા, ઔર કઈ કઈ દિન ઘરસે બાહિર સફરમેં ગુઝારતા. બીવી યે સમઝકર કે યે ઘરસે ગાઈબ

રેહના કારોબારી ઝરૂરતસે હોતા હૈ મુત્મઈન રેહતી. લેકિન જબ સોદાગર જલ્દી જલ્દી સફર પર જાને લગા, ઔર ઝિયાદા ઝિયાદા દિનોં તક ઘરસે ગાઈબ રેહને લગા, તો બીવીકો શુબહ હુવા, ઔર ઉસને સોચા ઝરૂર કોઈ રાઝ હૈ.

ઘરમેં એક બુઢ્ઢી મુલાઝિમા (નોકરાની) થી. સોદાગરકી બીવીકો ઉસ પર બડા ભરોસા થા, ઔર અકસર બાતોંમેં વો ઉસ મુલાઝિમાકો અપના રાઝદાર બના લેતી. એક દિન ઉસને બુઢિયાસે અપને શુબહકા ઈઝહાર કિયા ઔર બતાયા કે મુઝે બહોત બેચૈની હૈ. બુઢિયા બોલી : અય બીબી! આપ પરેશાન ક્યૂં હોતી હૈં? પરેશાન હોં આપકે દુશ્મન, આપને અબ કહા હૈ, દેખિયે મૈં ચુટકી બજાનેમેં સબ રાઝ માલૂમ કિયે લેતી હૂં, ઔર બુઢિયા ટોહમેં (પતા લગાનેમેં) લગ ગઈ, અબ જબ સૌદાગર ઘરસે ચલે તો યે ભી પીછે લગ ગઈ. ઔર આખિરકાર ઉસને પતા લગા લિયા કે સોદાગર સાહબને દૂસરી શાદી કર લી હૈ ઔર યે ઘરસે ગાઈબ હોકર ઉસ નઈ બીવીકે પાસ ઐશ કરતે હૈં.

બુઢિયા યે રાઝ માલૂમ કરકે આઈ ઔર બીબીકો સારા કિસ્સા સુનાયા. સુનતે હી બીબીકી હાલત ગૈર (ખરાબ) હો ગઈ. સોકનકી જલન મશ્હૂર હી હૈ. લેકિન જલ્દ હી ઉસ બીબીને અપનેકો સંભાલ લિયા, ઔર સોચા કે જો કુછ હોના થા હો હી ચુકા હૈ, અબ મૈં પરેશાન હોકર અપની ઝિંદગી ક્યૂં અજીરન બનાઉં. ઔર ઉસને મિયાં પર બિલકુલ ઝાહિર ન હોને દિયા કે વો ઈસ રાઝસે વાકિફ હૈ, વો હમેશાકી તરહ સોદાગરકી ખિદમત કરતી રહી, ઔર અપને બરતાવ ઔર ખુલૂસ વ મુહબ્બતમેં ઝરા ફર્ક ન આને દિયા.

દૂસરી તરફ શરીફ સોદાગરને ભી અપની બીવીકે હુકૂકમેં કોઈ કમી ન કી, અપને રવય્યેમેં (બરતાવમેં) કોઈ તબ્દીલી ન આને દી, ઔર હમેશાકી તરહ ઈસી ખુલૂસ વ મુહબ્બતસે બીવીકે સાથ સુલૂક કરતા રહા. શૌહરકે ઈસ નેક બરતાવને બીવીકો સોચને પર મજબૂર કર દિયા, ઔર ઉસને યે તય કર લિયા કે વો શૌહરકે ઈસ જાઈઝ હકમેં હરગિઝ રોડા ન બનેગી. ઉસને સોચા કે આખિર મિયાં મુઝસે ઝાહિર કરકે ભી તો દૂસરા નિકાહ કર સકતા થા. મિયાંને ઈસ તરહ છુપાકર યે નિકાહ ક્યૂં કિયા? ઈસી લિયે કે મેરે દિલકો તકલીફ હોગી. મૈં સોકનકે જલાપેકો બરદાશ્ત ન કર સકૂંગી.

કિતના પ્યારા હૈ મેરા શૌહર! ઉસને મેરે નાઝુક જઝબાતકા કૈસા ખયાલ રખ્ખા. ફિર ઉસને ઉસ નઈ દુલ્હનકી મુહબ્બતમેં મસ્ત હોકર મેરા કોઈ હક ભી તો નહીં મારા. ઉસકે સુલૂક ઔર મુહબ્બતમેં ભી તો કોઈ ફર્ક નહીં આયા. આખિર મુઝે ક્યા હક હૈ કે મૈં ઉસકો ઉસ હકસે રોકૂં જો ખુદાને ઉસકો દે રખ્ખા હૈ, મુઝસે ઝિયાદા નાશુક્ર ઔર નાલાઈક કૌન હોગા. જો ઐસે મહેરબાન શૌહરકે જાઈઝ જઝબાતકા લિહાઝ ન કરે. ઔર ઉસકે દિલકો તકલીફ પહોંચાએ. બીવી યે સોચકર બિલકુલ હી મુત્મઈન હો ગઈ.

સોદાગર બીવીકા ખૂશગવાર સુલૂક ઔર મુહબ્બતકા બરતાવ દેખકર યેહી સમઝતે રહે કે શાયદ ખુદાકી ઈસ બંદીકો યે રાઝ માલૂમ નહીં હૈ, ઔર પૂરી એહતિયાત કરતે રહે કે કિસી તરહ માલૂમ ન હોને પાએ. ઔર દોનોં હંસી ખૂશી પ્યાર વ મુહબ્બતકી ઝિંદગી ગુઝારતે રહે, આખિર કુછ સાલોંકે બાદ સોદાગરકી ઝિંદગીકે દિન પૂરે હુએ ઔર ઉનકા ઈન્તિકાલ હો ગયા. સોદાગરને ચૂંકે દૂસરી શાદી શહેરસે દૂર બહોત ખામોશીસે કી થી, ઈસ લિયે ઉસકે રિશ્તેદારોંમેંસે કિસીકો ભી યે રાઝ માલૂમ ન થા. સબ યેહી સમઝતે રહે કે સોદાગરકી બસ યેહી એક બીવી થી.

ચુનાંચે જબ તરકેકી (વરસાકી) તકસીમકા વક્ત આયા તો લોગોંને યેહી સમઝકર વરસા તકસીમ કિયા, ઔર ઉસ નેક બીવીકો ઉસકા હિસ્સા દે દિયા. સોદાગરકી બીવીને ભી અપના હિસ્સા લે લિયા, ઔર યે પસંદ ન કિયા કે અપને મરે હુએ શૌહરકે ઉસ રાઝકો ફાશ કરે જો ઝિંદગીભર.સોદાગરને લોગોંસે છુપાયા. લેકિન ઉસ નેક બીબીને યે ભી ગવારા ન કિયા કે વો સોદાગરકી દૂસરી બીવીકા હક માર બૈઠે. બેશક કિસીકો યે ખબર ન થી ઔર ન ઉસકી તરફસે કોઈ દા’વા કરનેવાલા થા. લેકિન ઉસ ખુદાકો તો સબ કુછ માલૂમ થા જિસકે હુઝૂર હર ઈન્સાનકો ખડે હોકર અપને અચ્છે બુરે આમાલકા જવાબ દેના હૈ. સોદાગરકી બીવી યે સોચકર કાંપ ગઈ, ઔર ઉસને તય કર લિયા કે જિસ તરહ ભી હોગા વો અપને હિસ્સેમેંસે આધી રકમ ઝરૂર અપની સોકન બહેનકો ભેજવાએગી. ઔર ઉસને એક નિહાયત મોઅતબર આદમીકો યે સારી બાત બતાકર અપને હિસ્સેમેંસે આધી રકમ હવાલે કી ઔર અપની સોકનકે પાસ રવાના કિયા. ઔર ઉસકે યહાં કહેલવા ભેજા કે અફસોસ આપકે શૌહર ઈસ દુનિયાસે રૂખ્સત હો ગયે. અલ્લાહ તઆલા ઉનકી મગફિરત ફરમાએ.

મુઝે ઉનકી જાઈદાદ ઔર તરકેમેંસે જો કુછ મિલા હૈ ઈસ્લામી કાનૂનકી રવસે આપ ઉસમેં બરાબરકી શરીક હૈં. મૈં અપને હિસ્સેકી આધી રકમ આપકો ભેજ રહી હૂં, ઉમ્મીદ કે આપ કબૂલ ફરમાએંગી. યે પૈગામ ઔર રકમ ભેજકર નેક બીબી બહોત મુત્મઈન થીં, ઉનકો એક રૂહાની સુકૂન થા. કુછ હી દિનોંમેં વો શખ્સ વાપસ આ ગયા, ઔર ઉસને વો સારી રકમ વાપસ લાકર સોદાગરકી બેવાકો દી, સોદારગકી બેવા ફિકરમંદ હુઈ ઔર વજહ પૂછી. કાસિદને જેબસે એક ખત નિકાલા ઔર કહા ઈસકો પઢ લીજિયે, ઉસમેં સબ કુછ લિખ્ખા હૈ આપ ફિકરમંદ ન હોં.

સોકનકા સબક આમોઝ ખત

પ્યારી બહેન!

આપકે ખતસે યે માલૂમ કરકે બડા રંજ હુવા કે આપકે અચ્છે શૌહરકા ઈન્તિકાલ હો ગયા ઔર આપ ઉનકી સરપરસ્તીસે મહેરૂમ હો ગઈ. ખુદા ઉનકી મગફિરત ફરમાએ ઔર ઉન પર અપની રહમતોં ઔર ઈનાયતોંકી બારિશ ફરમાએ. મૈં કિસ દિલસે આપકે ખુલૂસ વ ઈસારકા શુક્રિયા અદા કરૂં કે આપને ઉનકે તરકેમેંસે (માલમેંસે) અપને હિસ્સેકી આધી રકમ મુઝકો ભેજી. મૈં આપકી ઈસ નેક રવિશ (બરતાવ) સે બહોત હી મુતાસ્સિર હુઈ. હકીકત યે હૈ કે સોદાગરકે ઈસ રાઝસે કોઈ વાકિફ ન થા. મેરા નિકાહ બહોત હી પોશીદા તરીકે પર હુવા થા. મુઝે તો યે યકીન થા કે આપકો ભી ઉસકી ખબર નહીં હૈ. ઔર મૈં ક્યા, ખૂદ સોદાગર મરહૂમ ભી યેહી સમઝતે રહે કે આપકો ઈસ દૂસરી શાદીકી ખબર નહીં હૈ, અબ આપકે ઈસ ખતસે યે રાઝ ખુલા કે આપ હમારે રાઝસે વાકિફ થીં. સોકનકી જલન તબઈ (ફિતરી) બાત હૈ. આપકો ઝરૂર ઈસ વાકિઆસે તકલીફ પહોંચી હોગી. લેકિન અલ્લાહુ અકબર! આપકા સબર વ ઝબ્ત! હકીકત યે હૈ કે આપને જિસ સબર વ ઝબ્તસે કામ લિયા ઉસકી નઝીર (મિસાલ) નહીં મિલ સકતી. કભી ઈશારેસે ભી તો આપને યે ઝાહિર નહીં હોને દિયા કે આપ હમારી ઈસ ખુફિયા શાદીસે વાકિફ હૈં. આપકા યે ઈસાર ઔર સબર વ તહમ્મુલ વાકઈ હૈરત અંગેઝ હૈ, મૈં તો આપકે ઈસ કમાલસે ઈન્તિહાઈ મુતાસ્સિર હૂં. દૌલત કિસકો કાટતી હૈ. દૌલતકે લિયે લોગ ક્યા કુછ નહીં કરતે. લેકિન આફરીં આપકી ઈમાનદારીકો, યે જાનતે

હુએ કે મેરા નિકાહ રાઝમેં હૈ, ઔર વહાં કોઈ એક ભી ઐસા નહીં જિસકો ઉસકી ખબર હો, ઔર જો મેરી તરફસે વકાલત કરે, મગર આપને મહઝ ખુદાકે ખૌફસે મેરે હકકા ખયાલ રખ્ખા ઔર અપને હિસ્સમેંસે આધી રકમ મુઝે ભેજ દી. ખુદાકે હાઝિર વ નાઝિર હોનેકા યકીન હો તો ઐસા હો, ઔર ખુદાકે બંદોંકે હુકૂક અદા કરનેકા જઝબા હો તો ઐસા હો.

અચ્છી બહેન! મૈં આપકી ઈસ દયાનત, ખુલૂસ ઔર હક શનાસીસે બહોત મુતાસ્સિર હૂં, ખુદા આપકો ખૂશ રખ્ખે ઔર દુનિયા વ આખિરતમેં સુર્ખરૂ (કામિયાબ) ફરમાએ. લેકિન બહેન! મૈં અબ ઈસ હિસ્સેકી મુસ્તહિક નહીં રહી હૂં, ખુદા આપકા યે હિસ્સા આપ હીકો મુબારક કરે. યે સહીહ હૈ કે સોદાગર મરહૂમને મુઝસે નિકાહ કિયા થા ઔર યે ભી સહીહ હૈ કે વો મેરે પાસ આકર કઈ કઈ દિન રેહતે થે. બેશક હમને બહોત દિનોં ઐશ વ મસર્રતકી ઝિંદગી બસર કી. લેકિન ઈધર કુછ દિનોંસે યે સિલસિલા ખતમ હો ગયા થા. સોદાગર મરહૂમને મુઝે તલાક દે દી થી. ઈસ રાઝકી આપકો ભી ખબર નહીં હૈ. મૈં ઈસ ખતકે સાથ આપકી બેમિસાલ મુહબ્બત, ઈનાયત, ઈસાર, ખુલૂસ ઔર હમદર્દીકા ફિર શુક્રિયા અદા કરતી હૂં. વસ્સલામ.

આપકી બહેન!

સોદાગરકી બેવાને ઉસ ખાતૂનકા યે ખત પઢ્હા તો બહોત મુતાસ્સિર હુઈ ઔર ઉસકી સચ્ચાઈ, દયાનત ઔર નેકીને ઉસકે દિલમેં ઘર કર લિયા, ઔર ફિર દોનોંમેં મુસ્તકિલ તૌર પર ખુલૂસ વ મુહબ્બત ઔર રફાકત (દોસ્તી) કા રિશ્તા કાઈમ હો ગયા. (સિફતુ સ્સફવહ, ઈસ્લામી મઆશરા સ. ૧૫૨)

હઝરત ઉમર (રદિ.) કે તીન અજીબ સવાલ ઔર હઝરત અલી (રદિ.) કે અજીબ જવાબ

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) ને હઝરત અલી બિન અબી તાલિબ (રદિ.) સે ફરમાયા : અય અબૂલ હસન! કઈ મરતબા આપ હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી મજલિસમેં મૌજૂદ હોતે થે ઔર હમ ગાઈબ હોતે થે, ઔર કભી હમ મૌજૂદ હોતે થે ઔર આપ ગૈર હાઝિર. તીન બાતેં મૈં આપસે પૂછના ચાહતા હૂં, ક્યા આપકો વો માલૂમ હૈં? હઝરત

અલી (રદિ.) ને ફરમાયા : વો તીન બાતેં ક્યા હૈં?

(૧) હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે એક આદમીકો એક આદમીસે મુહબ્બત હોતી હૈ હાલાંકે ઉસને ઉસમેં કોઈ ખૈરકી બાત નહીં દેખી હોતી, ઔર એક આદમીકો એક આદમીસે દૂરી હોતી હૈ હાલાંકે ઉસને ઉસમેં કોઈ બુરી બાત દેખી નહીં હોતી, ઉસકી ક્યા વજહ હૈ? હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા : હાં ઉસકા જવાબ મુઝે માલૂમ હૈ, હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ કે ઈન્સાનોંકી રૂહેં અઝલમેં એક જગહ ઈખટ્ઠી રખ્ખી હુઈ થીં, વહાં વો એક દૂસરેકે કરીબ આકર આપસમેં મિલતી થીં, જિનમેં વહાં આપસમેં તઆરૂફ (જાન પહેચાન) હો ગયા ઉનમેં યહાં દુનિયામેં ઉલ્ફત હો જાતી હૈ, ઔર જિનમેં વહાં અજનબિયત રહી વો યહાં દુનિયામેં એક દૂસરેસે અલગ રેહતે હૈં. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : એક બાતકા જવાબ મિલ ગયા.

(૨) દૂસરી બાત યે હૈ કે આદમી હદીસ બયાન કરતા હૈ કભી ઉસે ભૂલ જાતા હૈ કભી યાદ આ જાતી હૈ ઉસકી ક્યા વજહ હૈ? હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા : મૈંને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો યે ઈરશાદ ફરમાતે હુએ સુના કે જૈસે ચાંદકા બાદલ હોતા હૈ ઐસે હી દિલકે લિયે ભી બાદલ હૈ, ચાંદ ખૂબ ચમક રહા હોતા હૈ, બાદલ ઉસકે સામને આ જાતા હૈ તો અંધેરા હો જાતા હૈ, ઔર જબ બાદલ હટ જાતા હૈ ચાંદ ફિર ચમકને લગતા હૈ, ઐસે હી આદમી એક હદીસ બયાન કરતા હૈ વો બાદલ ઉસ પર છા જાતા હૈ તો વો હદીસ ભૂલ જાતા હૈ, ઔર જબ ઉસસે વો બાદલ હટ જાતા હૈ તો ઉસે વો હદીસ યાદ આ જાતી હૈ. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : દો બાતોંકા જવાબ મિલ ગયા.

(૩) તીસરી બાત યે હૈ કે આદમી ખ્વાબ દેખતા હૈ તો કોઈ ખ્વાબ સચ્ચા હોતા હૈ કોઈ ઝૂઠા, ઉસકી ક્યા વજહ હૈ? હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા : જી હાં! ઉસકા જવાબ ભી મુઝે માલૂમ હૈ. મૈંને હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના કે જો બંદા યા બંદી ગેહરી નીંદ સો જાતા હૈ તો ઉસકી રૂહકો અર્શ તક ચઢાયા જાતા હૈ, જો રૂહ અર્શ પર પહોંચકર જાગતી હૈ ઉસકા ખ્વાબ તો સચ્ચા હોતા હૈ, ઔર જો ઉસસે પેહલે જાગ જાતી હૈ ઉસકા ખ્વાબ ઝૂઠા હોતા હૈ. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : મૈં ઈન તીન બાતોંકી તલાશમેં એક અરસાસે લગા હુવા થા, અલ્લાહકા શુક્ર હૈ કે મૈંને મરનેસે પેહલે ઉનકો પા લિયા.

(હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૨૪૯)

ઉમ્મે સલીમ (રદિ.) કા આપ (સ.અ.વ.) સે અજીબો ગરીબ સવાલ

હઝરત ઉમ્મે સલીમ (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે મૈં હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ઝૌજએ મોહતરમા (બીવી) હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કી પડોસન થી, મૈંને (ઉનકે ઘરમેં જાકર) અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ઝરા યે બતાએં કે જબ ઔરત ખ્વાબમેં યે દેખે કે ઉસકે ખાવિંદને ઉસસે સોહબત કી હૈ તો ક્યા ઉસે ગુસલ કરના પડેગા? યે સુનકર હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને કહા : અય ઉમ્મે સલીમ! તુમહારે હાથ ખાક આલૂદ હોં, તુમને તો અલ્લાહકે રસૂલકે સામને ઔરતોંકો રૂસ્વા કર દિયા. મૈંને કહા : અલ્લાહ તઆલા હક બાત બયાન કરનેસે હયા નહીં કરતે, હમેં જબ કિસી મસ્અલામેં મુશ્કિલ પેશ આએ તો ઉસે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે પૂછ લેના ઉસસે બેહતર હૈ કે હમ ઐસે હી અંધેરેમેં રહેં.

ફિર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અય ઉમ્મે સલીમ! તુમહારે હાથ ખાક આલૂદ હોં, અગર ઉસે (કપડોં પર યા જિસ્મ પર) પાની નઝર આએ તો ગુસલ કરના પડેગા. હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને કહા : ક્યા ઔરતકા ભી પાની હોતા હૈ? હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : તો ફિર બચ્ચા માં કે કૈસે મુશાબેહ હો જાતા હૈ? ઔરતેં મિઝાજ ઔર તબીઅતમેં મરદોં જૈસી હૈં. (હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૨૫૪)

એક દેહાતીકા નિહાયત ઉમદા ઔર કાબિલે તા'રીફ સવાલ ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા જવાબ

દૌરાને સફર એક દેહાતીકા હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઊંટનીકી મુહાર પકડકર ખડા હો જાના ઔર "દોઝખસે દૂર ઔર જન્નતસે કરીબ કરનેવાલી બાત" પૂછના, ઔર આં હઝરત (સ.અ.વ.) કા ઈન્તિહાઈ શફકતકે સાથ જવાબ દેનેકે બાદ ફરમાના કે : અચ્છા અબ હમારી ઊંટનીકી મુહાર છોડ દો!

હઝરત અબૂ ઐયૂબ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) એક સફરમેં થે કે એક દેહાતી સામને આ ખડા હુવા, ઔર ઉસને આપ (સ.અ.વ.) કી ઊંટનીકી મુહાર પકડ લી, ફિર કહા અય અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.)! મુઝે વો બાત બતાઓ જો મુઝે જન્નતસે કરીબ ઔર દોઝખકી આગસે દૂર કર દે? રાવીકા બયાન હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) રુક ગયે, ફિર અપને સાથિયોંકી તરફ આપ (સ.અ.વ.) ને દેખા ઔર (ઉનકો મુતવજ્જેહ કરતે હુએ) ફરમાયા ઉસકો અચ્છી તૌફીક મિલી. યા ફરમાયા : ઉસકો ખૂબ હિદાયત મિલી. ફિર આપને ઉસ દેહાતીસે ફરમાયા : હાં! ઝરા ફિર કેહના! તુમને કિસ તરહ કહા? સાઈલને અપના વોહી સવાલ ફિર દોહરાયા (મુઝે વો બાત બતા દો! જો મુઝે જન્નતસે નઝદીક ઔર દોઝખસે દૂર કર દે).

તો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા :

સિર્ફ અલ્લાહકી બંદગી કરતે રહો, ઔર કિસી ચીઝકો ઉસકે સાથ શરીક ન કરો, નમાઝ કાઈમ કરતે રહો, ઝકાત અદા કરતે રહો, ઔર સિલા રહમી કરતે રહો. અબ ઊંટનીકી મુહાર (નકીલ) છોડ દો. (રવાહુ મુસ્લિમ ૧ : ૩૧)

મુસ્લિમ શરીફ હીકી ઈસી હદીસકી દૂસરી રિવાયતકે આખિરમેં એક ફકરા યે ભી હૈ કે : જબ વો દેહાતી ચલા ગયા તો આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અગર યે મઝબૂતીસે ઈન અહકામ પર અમલ કરતા રહા તો યકીનન જન્નતમેં જાએગા. અલ્લાહ તઆલા તમામ મુસલમાનોંકો આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી ઈસ વસિય્યત પર અમલ કરનેકી તૌફીક ઔર જન્નત નસીબ ફરમાએ! આમીન યા રબ્બલ આલમીન!

ફાઈદા : ઈસ હદીસસે આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી શફકતે પૈગમ્બરાનાકા અંદાઝા કિયા જા સકતા હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) સફરમેં હૈં, ઊંટની પર સવાર ચલે જા રહે હૈં, રાસ્તેમેં એક બિલકુલ નાઆશના (અજનબી) દેહાતી સામને આકર અચાનક ઊંટનીકી મુહાર પકડકર ખડા હો જાતા હૈ, ઔર પૂછતા હૈ કે : મુઝે જન્નતસે કરીબ ઔર દોઝખસે દૂર કરનેવાલી બાત બતલાઓ! આપ (સ.અ.વ.) ઉસકે ઈસ તર્ઝે અમલસે નારાઝ નહીં હોતે, બલ્કે ઉસકી દીની હિર્સકી હિંમત અફઝાઈ ફરમાતે હૈં, ઔર અપને રુફકાએ સફરકો (સાથિયોંકો) મુતવજ્જેહ કરકે ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે : ઉસકો અચ્છી તૌફીક મિલી, ફિર અપને ઉન રફીકોંકો ભી સાઈલકી ઝબાન હીસે ઉસકા સવાલ સુનવાનેકે લિયે ઉસસે ફરમાતે હૈં : ઝરા ફિર કહો! તુમને કૈસે કહા? ઉસકે બાદ જવાબ દેતે હૈં, ઔર આખિરમેં ફરમાતે હૈં : અચ્છા! અબ હમારી ઊંટનીકી મુહાર છોડ દો. અલ્લાહુ અકબર! પૈગમ્બરી ક્યા હૈ! શફકત વ રહમતકા એક મુજસ્સમ પૈકર હૈ.

યા રબ્બિ સલ્લિ વ સલ્લિમ્ દાઈમન અબદન,
અલા હબીબિક ખૈરિલ ખલ્કિ કુલ્લિહિમી.

ખતમ શુદ

